

မွန်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆန်းစစ်ခြင်း

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းမှ
စီစဉ်ထုတ်ဝေသည်။

၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ

မွန်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆန်းစစ်ခြင်း

ဤအစီရင်ခံစာကို မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက စီစဉ်ရေးသား၍ **Family Health International (FHI 360)** ၏ ပံ့ပိုးမှု၊ **USAID** ၏ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုဖြင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပါသည်။ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရာတွင် ပါရှိသည့် အကြောင်းအရာများသည် **FHI 360** သို့မဟုတ် **USAID** ၏ သဘောထားအမြင်၊ လေ့လာသုံးသပ်ချက်၊ သို့မဟုတ် ပေါ်လစီမူဝါဒများနှင့် မသက်ဆိုင်သကဲ့သို့ မည်သည့် ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ အမည်များ၊ စီးပွားရေးအရ ထုတ်ဝေသည့် ထွက်ကုန်များ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းများကိုမျှ ထောက်ခံချက်ပေးသည့် သဘောမသက်ရောက်စေပါ။

မာတိကာ

၁) နိဒါန်း	၇
၂) နောက်ခံသမိုင်း	၉
၂ - က) မိတ်ဆက်	၉
၂ - ခ) နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်သက်ဆိုင်သော ဥပဒေသစ်များ	၁၂
၂ - ဂ) လတ်တလောပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ	၁၅
၂ - ဃ) ကျောက်မီးသွေးနှင့်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များ	၁၆
၃) အစီရင်ခံစာပြုစုပုံ နည်းနာများနှင့် တွေ့ရှိချက်များ	၂၀
၄) နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမတိုင်မီ အခြေအနေများ	၂၆
၄ - က) ကုမ္ပဏီများ	၂၉
၄ - ခ) သဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်း သဘောတရားများ	၃၇
၄ - ဂ) ထုံးကျောက်တောင်နှင့်လိုဏ်ဂူများအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ	၃၉
၅) ချိုးဖောက်မှုများကို လေ့လာခြင်း	၄၁
၅ - က) အတိတ်ကာလက အဖြစ်အပျက်များ	၄၁
၅ - ခ) လယ်ယာမြေသိမ်းယူခြင်း	၄၃
၅ - ဂ) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများဘက်မှ ချိုးဖောက်မှုများ	၅၂
၅ - ဃ) ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်း၊ သတင်းမှားများ ဖြန့်ဝေခြင်း	၇၃
၅ - င) အရေးယူဆောင်ရွက်ရန် တောင်းဆိုခြင်း	၇၇
၆) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဝန်းကျင်အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ	၇၉
၆ - က) ဒေသခံအလုပ်သမားများကို အသုံးမပြုခြင်း	၇၉
၆ - ခ) ကျောက်မိုင်း တူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ဆူညံသံများ	၈၂
၆ - ဂ) ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ ပျက်စီးခြင်း	၈၇
၆ - ဃ) တောင်တန်းများ ပျက်စီးခြင်း	၉၀
၆ - င) လျှပ်စစ်ဓာတ်အားနှင့်ပတ်သက်သော ရိုက်ခတ်မှုများ	၉၂
၆ - စ) လူမှုဝန်းကျင်အပေါ် ထိခိုက်မှုများ	၉၃
၆ - ဆ) ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ	၉၄
၆ - ဇ) ရေလုပ်သားများ၏ ထိခိုက်နစ်နာမှုများ	၁၀၀
၆ - ဈ) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဝန်းကျင်ဆိုင်ရာကစစ်တမ်း	၁၀၄
၇) အစီရင်ခံစာ အနှစ်ချုပ်	၁၀၆
၈) အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ	၁၀၈
၉) မြေပုံများ	၁၁၀
၁၀) နောက်ဆက်တွဲများ (အသနားခံစာများနှင့် စုပေါင်းလက်မှတ်ထိုးမှုများ)	၁၁၂

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း

ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် စစ်မှန်သည့်ငြိမ်းချမ်းရေး ပြန်လည် ထွန်းကားရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း Human Rights Foundation of Monland (HURFOM) ကို ၁၉၉၅ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် စတင်ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၈ ဒီမိုကရေစီအရေးတော်ပုံမှ ကျောင်းသားလူငယ်မျိုးဆက်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သော လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်မြှင့်တင်ရေး အစီအစဉ်များကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့စဉ် ကတည်းက ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ဒေသရှိ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူများနှင့် မွန်ရပ်ရွာလူထုခေါင်းဆောင်များလည်း ပါဝင်လာကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းထံမှ အကူအညီများရရှိနိုင်စေရန် လှုံ့ဆော်ရေးအဖွဲ့အစည်းအားလုံးသို့ သတင်းအချက်အလက်များ၊ သတင်းအစီရင်ခံစာများ ပုံမှန် ပံ့ပိုးပေးနေသည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။

*Copyright @ 2016 Human Rights Foundation of Monland – Burma [HURFOM]
All Rights reserved.*

၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ။
Human Rights Foundation of Monland – Burma [HURFOM]
www.rehmonnya.org
info@rehmonnya.org, monhumanrights@gmail.com

---

(၁) နိဒါန်း

လွန်ခဲ့သောနှစ်အနည်းငယ်အတွင်း မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက မြေယာသိမ်းယူမှုများ၏ သားကောင်ဖြစ်ခဲ့ရသော မွန်ပြည်သူလူထုများ၏ အခက်အခဲ၊ အကျပ်အတည်းများအကြောင်းကို လေ့လာဆန်းစစ်ပြီး အစီရင်ခံစာများပြုစုထုတ်ဝေခဲ့ကာ မြေယာပဋိပက္ခများနှင့်ပတ်သက်သည့် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်မှုအစီအစဉ်များကို အစဉ်တစိုက် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ယခုအစီရင်ခံစာတွင်မူ မွန်ပြည်နယ်အတွင်းသို့ လတ်တလောဝင်ရောက်လာသော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် ဒေသတွင်း သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို အခြေတည်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများ၏ ဒေသခံပြည်သူလူထုများအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများအကြောင်းကို လေ့လာမှတ်တမ်းပြု တင်ပြထားသည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ နိစ္စရူဝထိတွေ့ခံစားနေကြရသော၊ အထူးသဖြင့် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်ကဲ့သို့ လောင်စာမျိုးကို အသုံးပြုပြီး လည်ပတ်ထုတ်လုပ်မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများကြောင့် ဆိုးကျိုးခံစားနေရသော ပြည်သူလူထုများ၏ လှုပ်ရှားရုန်းကန်မှုများကို ဖော်ပြပြီး ၎င်းတို့နှင့်တစ်သားတည်းရှိကြောင်း ပြသနိုင်ရန် ဤအစီရင်ခံစာက ရည်ရွယ်ပါသည်။

ပြည်နယ်တွင်း လက်ရှိလုပ်ကိုင်ခွင့် လက်ဝယ်ရရှိထားသော ပြည်တွင်းအခြေစိုက်နှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများထဲမှ သဘာဝအရင်းအမြစ်ကုန်ကြမ်းများ တူးဖော်သုံးစွဲပြီး ကုန်ချောလည်ပတ်မည့် စီမံကိန်းလုပ်ငန်းကြီး (၂) ခုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ အာမခံချက်များ ရေရာတိကျခြင်းမရှိသော၊ ဒေသခံပြည်သူအများစုက လက်သင့်မခံသည့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအမည်ခံ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်း (၁) ခုတို့၏ လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်မှုများတွင် ဒေသနေလူထုများအတွက် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ စတင်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အဖြစ်အပျက်များကို အဓိကထောက်ပြ ဆွေးနွေးထားသည်။ ထို့အပြင် မွန်ပြည်နယ်၏ မြို့နယ်များတွင် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသစ်များအပြင် ယခင်အစိုးရလက်ထက်ကတည်းက ခွင့်ပြုထားခဲ့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အဟောင်းတို့၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကိုပါ လွှမ်းခြုံဖော်ပြနိုင်ရန် သက်ဆိုင်ရာ ဒေသခံမွန်ပြည်သူလူထုများအား တိုက်ရိုက် ဆွေးနွေးမေးမြန်းထားသည်။

အစီရင်ခံစာ၏ ကဏ္ဍအချို့တွင် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ တူးဖော်သုံးစွဲလည်ပတ်မည့် စီမံကိန်းများ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအားနည်းခြင်း၊ လက်တွေ့လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်ရာတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ အာမခံချက်များ ဝေဝါးနေကာ နိုင်ငံတကာသတ်မှတ်စံနှုန်းများနှင့် ကွာဟနေခြင်း၊ စီမံကိန်းမြေယာများရယူအသုံးပြုမှုများတွင် မူလမြေပိုင်ရှင်များ၏ အခွင့်အရေးများကို ကျူးလွန်ချိုးဖောက်ထားခြင်း၊ တည်ဆဲမြေယာဥပဒေများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေများက မူလမြေပိုင်ရှင် တောင်သူများအား အကာအကွယ်မပေးနိုင်ခြင်းအပါအဝင် အခြားဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု မှတ်တမ်းများကို သက်သေအထောက်အထားများဖြင့် ထောက်ရှုဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းအပြင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ပြဿနာများ အထူးသဖြင့် ဂေဟစနစ်နှင့် လူမှုဝန်းကျင် ထိခိုက်နိုင်မှုများ၊ အတင်းအဓမ္မရွှေ့ပြောင်းခံရမှုများ

နှင့်ပတ်သက်၍ ရေတိုကာလတွင် လုပ်ဆောင်ရမည့် ထိရောက်သော ဖြေရှင်းမှုပုံစံများကို ဤအစီရင်ခံစာတွင် အကြံပြုဖော်ပြထားသည်။

ဒေသခံပြည်သူများ၏ နေ့စဉ်လူနေမှုဘဝကို နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများက မည်သို့လွှမ်းမိုးပြီး ပြောင်းလဲစေခဲ့ပုံ၊ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင်သာမက ပြည်သူ့လူထုများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုနှင့် နေထိုင်မှုပုံစံများကို နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများက မည်သို့ပြောင်းလဲစေခဲ့ပုံတို့ကို သိရှိနားလည်နိုင်ရန် ဤအစီရင်ခံစာက ကွဲပြားခြားနားသော ကဏ္ဍများ၊ အချက်အလက်များဖြင့် ရှင်းလင်းတင်ပြထားသည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် ၎င်းတို့၏ အကျိုးဆက်များကို ပိုမိုသတိပြုလာစေရန်နှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုကို ကာကွယ်ခြင်း၊ စီးပွားရေးကုမ္ပဏီများ၏ ခေါင်းပုံဖြတ်အမြတ် ထုတ်မှုနှင့် ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် စသည်တို့ကို ပိုမိုနားလည်လာစေရန် ဤအစီရင်ခံစာက အထောက်အပံ့ပေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ မြေယာသိမ်းယူမှုနှင့် မတရားရယူမှုများ၊ မျှတသော လျော်ကြေးငွေ မပေးချေမှုများ စသည့် ချိုးဖောက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ ဒေသခံပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍လည်းကောင်း ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန်နှင့် မူဝါဒများချမှတ်နိုင်ရန် ဤအစီရင်ခံစာက တစ်စုံတစ်ခုပေးစွမ်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

အချုပ်အားဖြင့်ဆိုရပါမူ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတော်အနေဖြင့် လက်တစ်ဆုပ်စာ လူနည်းစုအတွက်မဟုတ်သော နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ တိုင်းရင်းသားပြည်သူများအားလုံးနှင့်သက်ဆိုင်သော တန်းတူညီမျှပြီး ဖွံ့ဖြိုးစည်ပင်သာယာဝပြောသော အနာဂတ်ကို ဖန်တီးရာတွင် ဤအစီရင်ခံစာပါ တွေ့ရှိချက်များက တစ်ထောင့်တစ်နေရာမှ ပါဝင်ကူညီထောက်ပံ့နိုင်မည်ဟု မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက ယုံကြည်ပါသည်။

(၂) နောက်ခံသမိုင်း

၂ - က) မိတ်ဆက်

သမ္မတဦးသိန်းစိန်ဦးဆောင်သော အရပ်သားအစိုးရက ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းအတည်ပြုခဲ့ပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအခန်းကဏ္ဍသည် လွန်ခဲ့သော (၅) နှစ်အတွင်း တဟုန်ထိုးတိုးတက်လာခဲ့သည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် စိမ်းနေသေးသော မြန်မာနိုင်ငံဈေးကွက်သို့ နိုင်ငံတကာမှရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသစ်များကို ယူဆောင်လာခဲ့သည်။^၁

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုက တိုင်းပြည်အတွက် အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သော ပြောင်းလဲမှုတစ်ခုဖြစ်သော်လည်း အောက်ခြေပြည်သူလူထုများအနေဖြင့် ပြောင်းပြန်ရလဒ်ဖြစ်သော ပြောင်းလဲမှု၏ဆိုးကျိုးများကိုလည်း ခံစားခဲ့ကြရသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော ကဏ္ဍဖြစ်သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အဆင့်အတန်းသည် ရေရှည်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အရေးပါသော သော့ချက်လည်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများကို လာရောက်လုပ်ကိုင်ကြသော ကုမ္ပဏီအများစုကို ပြန်ကြည့်မည်ဆိုလျှင်လည်း ၎င်းတို့အနေဖြင့် အိမ်ရှင်နိုင်ငံမှ အသစ်စက်စက် အရည်သွေးမြင့် ရေမြေတောတောင်များကို ချိုသာသော ဈေးနှုန်းများဖြင့် ရယူလိုသည့် အာသီသများ ကိုယ်စီရှိနေကြသည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို တရားဝင်ခွင့်ပြုလိုက်သဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပမာဏသည် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၈) ဘီလီယံကျော်အထိ ရှိလာခဲ့သည်။^၂ ကုမ္ပဏီသစ်များကိုဖိတ်ခေါ်ခြင်း၊ အကျိုးဖြစ်ထွန်းသော စီးပွားရေးစီမံကိန်းများကို လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ ကွဲပြားခြားနားသော ကဏ္ဍများမှ နည်းပညာဗဟုသုတများ လက်ခံရယူခြင်းဖြင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများက နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးအင်အား ကို ပိုမိုတောင့်တင်းခိုင်မာလာစေမည်ဟု မျှော်လင့်နိုင်သလို၊ လက်ရှိနိုင်ငံရေးအကူးအပြောင်းကာလ၏ အဓိကစိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်သည့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုကိုလည်း တစ်စုံတရာ လျော့ချပေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။^၃

အရပ်သားအစိုးရလက်ထက် ဝင်ရောက်လာကြသော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများ အများစုကို ကဏ္ဍအလိုက် အကဲဖြတ် ဆန်းစစ်ကြည့်မည်ဆိုလျှင် ပြည်တွင်းအခြေခံအဆောက်အဦးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အထောက်အကူပြုမည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုထက် အကျိုးအမြတ်များနိုင်ချေပိုများသော သဘာဝအရင်းအမြစ်

၁ အောင်လှထွန်း- ၂၀၁၅/၁၅ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကန်ဒေါ်လာ (၈.၁) ဘီလီယံအထိရှိလာ၊ ရိုက်တာသတင်းဌာန၊ ၂၀၁၆၊ မေလ (၁၆) ရက်နေ့။
<http://www.reuters.com/article/myanmar-investment-idUSL3N0WR25Q20150325>
၂ ဒေါက်တာတင်တင်ကြည်၊ မြန်မာ့အရေးလေ့လာမှု-အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကညီလာခံ၊ ဆက်သွယ်မှု၊ ပြောင်းလဲမှု၊ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် မြန်မာ့ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး၊ University Academic Service Center (UNISERV), Chiang Mai University, Thailand ၂၀၁၅ ဇူလိုင်လ ၂၄-၂၅ ရက်နေ့။
၃ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွင် တန်းတူညီမှုနှင့် တာဝန်ယူမှုရှိရန် လိုအပ်၊ ၂၀၁၂ စက်တင်ဘာ။

သယံဇာတများ ထုတ်ယူရေးတွင်သာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် စိတ်အားထက်သန်ကြသည်ကို အထင်းသား တွေ့မြင်နိုင်သည်။ တိုင်းပြည်၏ အဓိကလိုအပ်မှုကြီးတစ်ခုဖြစ်သော လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်ယူမှုအတွက် အခြားဖြစ်နိုင်ချေလောင်စာများ သုံးစွဲခြင်းထက် အရင်းအနှီးနည်းပြီး အမြတ်အစွန်းများရန် သေချာသော ကျောက်မီးသွေးလောင်စာကိုသာ အဓိကထားသုံးစွဲရန်ကြိုးပမ်းခဲ့သကဲ့သို့ အစိုးရ၏ ၂၀၁၆ ခုနှစ် စွမ်းအင်ဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာတွင် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံသည် အဓိကအခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်နေခဲ့သည်။^၄

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေအချို့တို့တွင် ခေတ်စနစ်နှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိသော၊ ဒီမိုကရေစီစံနှုန်းများနှင့်လည်း ကိုက်ညီခြင်းမရှိသော ဥပဒေများ ဖြစ်နေသည်။ ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်ခွင့်အတွက် တိကျသောပြဋ္ဌာန်းချက်များ မရှိသည့်အပြင် မြေယာပဋိပက္ခများ၊ အဓမ္မမြေယာရယူမှုများကလည်း ပြည်နယ်နှင့်အပူပေး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်ပွားနေဆဲဖြစ်သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ကာကွယ်ပေးမှုများနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် စံသတ်မှတ်ချက်များကိုလည်း ပြည့်စုံစွာထုတ်ပြန်ထားခြင်းမရှိချေ။ ၎င်းအပြင် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု အားနည်းနေခြင်းကြောင့် စာချုပ်စာတမ်းများ ချုပ်ဆိုခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့် အရေးများ သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ပြဿနာများဖြေရှင်းခြင်းများတွင် မျှတတိကျသော စံနှုန်းနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များ ပြဋ္ဌာန်းထုတ်ပြန်ရန် များစွာလိုအပ်နေသေးသည်။^၅

မွန်ပြည်နယ်ရှိ မြို့နယ် (၁၀) မြို့နယ်အနက် ရေး နှင့် ကျိုက်မရောမြို့နယ်တို့သည် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ထုတ်ယူသော စီးပွားရေးကုမ္ပဏီများ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို အများဆုံးခံစားကြရသော မြို့နယ်များဖြစ်သည်ကို တွေ့ရှိရပေမည်။ ဖြစ်တည်မှုပထဝီအနေအထားအရသော်လည်းကောင်း၊ သဘာဝကဖန်တီးပေးထားသည့် ရေမြေတောတောင်များ၏ ဆွဲဆောင်မှုကြောင့်သော်လည်းကောင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဖော်ဆောင်မည့် ကုမ္ပဏီအများစုက အဆိုပါမြို့နယ်များရှိ ဒေသခံပြည်သူများ၏ မြေယာအခွင့်အရေး၊ လူမှုစီးပွားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို သိသာထင်ရှားစွာ ကျူးလွန်ထားခဲ့ကြောင်း ကောက်ခံမှတ်တမ်းပြုထားသည့် အဖြစ်အပျက်များက ထင်ရှားစွာ ဖော်ပြနေသည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အစပျိုးရန် တာရှည်ခံရန်အတွင်းမှာပင် မွန်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်း၊ ရေးမြို့နယ် ဖာလိန်ဒေသရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းကြောင့် ဒေသခံများအကြား ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားခဲ့ရပြီး နှစ်ပေါင်းများစွာ အေးအတူပူအမျှနေထိုင်လာခဲ့ကြသော လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းငယ်တစ်ခုအကြားတွင် စိတ်ဝမ်းကွဲမှုများ၊ မညီညွတ်မှုများ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်ကို စိတ်မကောင်းဖွယ် တွေ့မြင်နေရသည်။ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ စတင်ခြင်းမရှိသေးသည့် အခြေအနေပင်ဖြစ်လင့်ကစား လုပ်ငန်းရှင်များက မြေယာများကို ပွင့်လင်းမှုမရှိစွာ ကြိုတင်ဝယ်ယူခဲ့ခြင်း၊ ဌာနေပြည်သူများ၏ ထောက်ခံမှုရရှိရန် ပြည့်စုံမှုမရှိသည့် သတင်းအချက်အလက်များဖြင့် ချဉ်းကပ်စည်းရုံးခဲ့ခြင်း၊ ယခင်အာဏာရှင်တို့၏ ခေါက်ရိုးပုံစံအတိုင်း ဌာနေပြည်သူအချင်းချင်းကြားတွင် သပ်လျှိုဖြိုခွဲရန် ကြိုးစား၍ စီမံကိန်းကြီး အလျင်အမြန်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းအမြတ်ထုတ်ခဲ့မှုများ၏ နောက်ဆက်တွဲရိုက်ခတ်မှု ဂယက်လှိုင်းများပင် ဖြစ်သည်။

၄ မြန်မာ့စွမ်းအင်မဟာမိတ်အဖွဲ့ - မြန်မာ့စွမ်းအင်ဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာ ရေးဆွဲ၊ ၂၀၁၆ ဇူလိုင် (၁၃)။ <http://www.myanmarenergypartners.com/blog/2016/1/11/myanmar-energy-master-plan-launched>
၅ အမေရိကန်အစိုးရ၊ မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အခြေအနေ ၂၀၁၅၊ ၂၀၁၆ မေလ (၁၆) ရက်နေ့။

ယင်းကဲ့သို့ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း သွေးကွဲမှုများ မညီမညွတ်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာပြီးနောက် ဒေသခံရွာသူရွာသားများ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများအနေဖြင့် စီမံကိန်းကို ဆန့်ကျင် ကန့်ကွက်ရာတွင် များစွာ အခက်အခဲဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် လယ်ယာမြေဥပဒေနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေများကလည်း ဒေသခံပြည်သူများကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းထက် စီးပွားရေးကုမ္ပဏီများကိုသာ ပိုမို၍အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေခဲ့ကြောင်း မြေယာပဋိပက္ခဆိုင်ရာ အဖြစ်အပျက်ပေါင်းများစွာက သက်သေပြလျက် ရှိသည်။

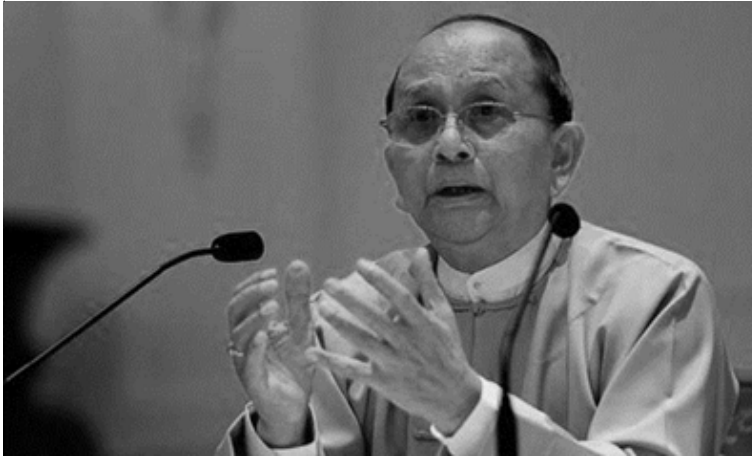
လက်ရှိလယ်ယာမြေဥပဒေသည် မိရိုးဖလာ လယ်ယာမြေပိုင်ဆိုင်မှုကို အသိအမှတ် မပြုသည့်အပြင် မြေယာမတရားရယူမှုများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် အစိုးရ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားမှ တာဝန်ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ စီမံဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ကို ပိုသာစွာ ပေးထားသေးသည်။ ယင်းအခွင့်အရေးများကြောင့် မြေယာအ မှုအခင်းများ စီမံဆုံးဖြတ်ရာတွင် အောက်ခြေအုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားအဆင့်တွင်ပင် မတရားမှုများ၊ ဘက်လိုက် မှုများဖြင့် ပြည့်နှက်နေစေသည်ကို စိတ်ပျက်ဖွယ် တွေ့မြင်ရသည်။ သာဓကအားဖြင့်ဆိုလျှင် Siam Cement Group – SCG နှင့် Pacific Link Company တို့ အကျိုးတူပူးပေါင်းပြီး မွန်ပြည်နယ်၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ပျားတောင်ဒေသတွင် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက် (Mawlamyine Cement Limited – MCL) အမည်ဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ အဆိုပါ လုပ်ငန်းစုများက ပျားတောင်ဒေသ ပတ်ဝန်း ကျင်ရှိ ကျေးရွာပေါင်း အနည်းဆုံး ၅ ခုမှ ဌာနေတောင်သူများ အစဉ်အဆက်အမှီပြုလုပ်ကိုင်ခဲ့သည့် လယ်ယာ မြေများ မတရားရယူခဲ့မှုများ များစွာဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ၎င်းအပြင် ပျားတောင်ထုံးကျောက်တောင်၏ မြောက် ဖက်ခြမ်း၊ ထုံးကျောက်တောင်၏ ထက်ဝက်ခန့်ကို MCL နှင့် မျှဝေရရှိထားသည့် June Cement Industry Company သည်လည်း ဌာနေတောင်သူများ၏ လယ်ယာခြံမြေများအား မတရားရယူ သောနည်းလမ်းများဖြင့် မြေယာလိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းခဲ့သည်ကို ထင်ရှားစွာ တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ဤအစီရင်ခံစာ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဖော်ဆောင်သူများ ကျူးလွန်ခဲ့သော ဖော်ပြချက်များတွင် ပျားတောင်ဒေသခံတောင်သူများ၏ မြေယာကိစ္စ အချိုးဖောက်ခံရမှုများကို အကျယ်တဝင့် မှတ်တမ်းပြုစု ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

၂ - ခ) နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်သက်ဆိုင်သော ဥပဒေသစ်များ

၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လတွင် သမ္မတဦးသိန်းစိန်ဦးဆောင်သော အရပ်သားအစိုးရအဖွဲ့ စတင် တာဝန်ယူခဲ့ပြီး နိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းရေးသို့ ဦးတည်သည့် ခြေလှမ်းများဖြင့် တိုင်းပြည်၏ နိုင်ငံရေး မျက်နှာစာသစ်ကို ဖွင့်လှစ်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ စတင်တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် တိုင်းပြည်စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို မူဘောင်သစ်များ ချမှတ်ကာ တရားဝင်ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ပတ်သက်လာလျှင် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုသည်သာ အခရာကျသည့်အတွက် နိုင်ငံတဝန်းလုံး လွှမ်းခြုံနိုင်မည့် မြေယာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည် သမ္မတဦးသိန်းစိန်အစိုးရအတွက် အဓိကကျသောက တာဝန်ဖြစ်လာသည်။

စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ အကြီးစားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ လွယ်ကူစွာ လုပ်ကိုင်နိုင်စေရန်အတွက် မြေယာမူဝါဒအသစ်ကို ချမှတ်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၂ တွင် လယ်ယာမြေဥပဒေသစ်ကို အတည်ပြု ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ သမ္မတဦးသိန်းစိန်၏ ကနဦးမူဝါဒတွင် အကြီးစားနိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှတစ်ဆင့် စက်မှုလယ်ယာထွက်ကုန်များကို တိုးမြှင့်ထုတ်လုပ်ခြင်းလည်း ပါဝင်ခဲ့သဖြင့် မြောက်မြားစွာသော လယ်ယာမြေများသည် ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးကုမ္ပဏီများနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ လက်တွင်းသို့ ကျရောက်ခဲ့ရသည်။ အဆိုပါ မြေယာသိမ်းယူမှုနှင့် မြေယာမတရားရယူမှုများ ဖြစ်လာစေရန် ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေက အထောက်အကူဖြစ်ခဲ့သည်။ အစိုးရ၏ဥပဒေရေးရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် အင်အားကြီးရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် အထောက်အပံ့ကြီးဖြစ်စေခဲ့သော်လည်း တစ်နိုင်တစ်ပိုင်စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သူများနှင့် မိရိုးဖလာလယ်ယာလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်နေသူများအတွက်မူ အန္တရာယ်ရှိသော ခြိမ်းခြောက်မှု ဖြစ်လာခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ လယ်ယာမြေအားလုံးကို နိုင်ငံတော်ကသာ ပိုင်ဆိုင်သည်။ နိုင်ငံသားများကို လယ်ယာမြေလုပ်ကိုင်ခွင့်သာ ပေးအပ်ထားပြီး ၎င်းတို့အတွက် လယ်ယာမြေအာမခံချက် မရှိချေ။^၆ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် စတင်အသက်ဝင်လာခဲ့သော လယ်ယာမြေဥပဒေသစ်သည် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးရှိ တောင်သူလယ်သမားများအတွက် လယ်ယာမြေအာမခံချက် ပိုမိုရရှိလာစေရန်ရည်ရွယ်ခဲ့

၆ ဤပြဋ္ဌာန်းချက်ကို အသုံးချပြီး Mawlamyine Cement Limited, June Cement Industry နှင့် Toyo-Thai Company Limite တို့ကဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းအတွက် နိုင်ငံတော်က မြေနေရာ လိုအပ်သည်ဟုဆိုကာဒေသခံရွာသူရွာသားများထံမှ လယ်ယာမြေများကို ဖိအားပေးရောင်းချစေခဲ့သည့်အပြင် လယ်ယာမြေမတရားရယူခြင်းများကိုလည်း ကျူးလွန်ခဲ့သည်။

သော်လည်း မြေယာအရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများက အဆိုပါပြဋ္ဌာန်းဥပဒေသည် အောက်ခြေ သာမန်လယ် သမားများအတွက် ထိရောက်သော အကာအကွယ်ပေးမှုမျိုးမရှိကြောင်း အစဉ်တစိုက် ဝေဖန် ထောက်ပြခဲ့ကြ သည်။ ၎င်းအပြင် အဆိုပါဥပဒေကြောင့် အစိုးရက လယ်ယာမြေများကို တရားဝင်ဆန်ဆန် သိမ်းယူခွင့်ပင် ရှိလာခဲ့ကြောင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သော မြေယာပြဿနာများကို ထောက်ရှုကာ သုံးသပ်သတ်ပေးခဲ့ကြ သည်။^၇ အစိုးရ သို့မဟုတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက လယ်ယာမြေရယူခြင်းရှိခဲ့ပါက ထိုက်သင့်သည့် လျော်ကြေး ငွေပေးဆောင်ရန် အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းထားသော်လည်း အဖြစ်အပျက် အများစုတွင် မူလမြေပိုင်ရှင်တို့အနေဖြင့် မျှတကျေနပ်ဖွယ် လျော်ကြေးငွေများ မရရှိခဲ့ကြချေ။

စီမံကိန်းပြီးဆုံးလျှင် သို့မဟုတ် သတ်မှတ်ကာလအတွင်း စီမံကိန်းမစတင်နိုင်လျှင် သိမ်းယူရယူ ထားသော မြေယာများကို မူလပိုင်ရှင်လယ်သမားများထံသို့ ပြန်လည်ပေးအပ်ရမည်ဟု ဥပဒေက ပြဋ္ဌာန်း ထားသည်။^၈ တောင်သူလယ်သမားများအနေဖြင့် လယ်ယာမြေအသုံးပြုခွင့်ရရှိရန်အတွက် လယ်ယာမြေ စီမံခန့် ခွဲမှုကော်မတီထံ ဦးတိုက်လျှောက်ထားရမည်ဖြစ်ပြီး သက်ဆိုင်ရာမြေစာရင်းဦးစီးဌာနတွင် မှတ်ပုံတင်ရမည် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါကိစ္စအတွက် တိကျသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ချမှတ်ထားခြင်းမရှိသဖြင့် အောက်ခြေလယ် သမားများ လယ်ယာမြေအသုံးပြုခွင့် လျှောက်ထားရာတွင် မမျှတမှုများ၊ မတရားမှုများ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ၎င်းအပြင် လယ်ယာမြေအငြင်းပွားမှုတွင် သက်ဆိုင်ရာတရားရုံးထက် (ယခင်) လယ်ယာနှင့် ဆည်မြောင်းဝန် ကြီးဌာနက စီမံဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် ပိုမိုရရှိထားသည်။

၂၀၁၂ မတ်လတွင် အတည်ပြုခဲ့သော မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းစီမံ ခန့်ခွဲ မှုဥပဒေအရ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်သက်လာပါ က အစိုးရကဖွဲ့စည်းပေးထားသော မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းစီမံခန့်ခွဲမှု ဗဟိုကော်မတီကသာ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် အရှိဆုံးဖြစ်သည်။^၉ မြေလွတ်၊ မြေ လပ်နှင့် မြေရိုင်းစီမံခန့်ခွဲမှု ဗဟိုကော် မတီက မြေနေရာတစ်ခုခုသည် မြေ လွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းဖြစ် မဖြစ်ကို ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် အပြည့်အဝရရှိထား

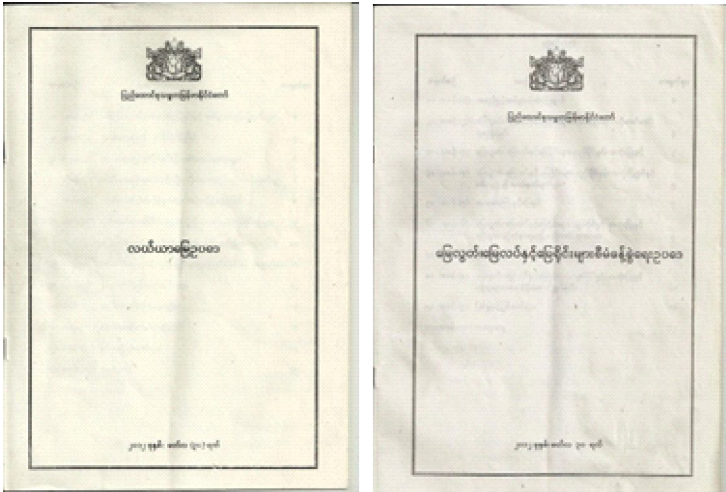
၇ ကော့ဒွန်း၊ ကွမ်ငမိမ်း နှင့် ကော့ပနောကျေးရွာများတွင် June Company နှင့် Pacific Link Company တို့က ၎င်းတို့၏ ဘိလပ်မြေစက်ရုံတည်ဆောက်ရေးစီမံကိန်းသည် နိုင်ငံတော်၏ ဘိလပ်မြေလိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးကို ဦးတည်သော၊ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများကို ဖန်တီးပေးမည်ဖြစ်သော ကတိကဝတ်များဖြင့် ဒေသခံ ရွာသူရွာသားများအား ပြောဆိုချဉ်းကပ်ခဲ့သည့်အပြင် နိုင်ငံတော်စီမံကိန်းဟူသော ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ဒေသခံလယ်သမားများအား ၎င်းတို့၏ လယ်ယာမြေများကို အတင်းအဓမ္မရောင်းချစေခဲ့သည်။

၈ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ၊ အပိုဒ် (၃၂)။

၉ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းစီမံခန့်ခွဲမှု ဗဟိုကော်မတီကို အစိုးရကဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုအများဆုံး ကော်မတီဖြစ်ပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင် ကုမ္ပဏီများက ကာလပေါက်ဈေးအောက် များစွာနိမ့်ကျသော ဈေးနှုန်းဖြင့် မတရားမြေယာရယူမှုအများစုကို မူလမြေပိုင်ရှင်များအား နှစ်သိမ့်ပေးချေသွားရန် ကော်မတီက ခွင့်ပြုခဲ့သည်။

ခြင်းကြောင့် အဆိုပါကော်မတီအနေဖြင့် မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင်၏ သဘောတူညီချက်ရယူပြီး အောက်ခြေတောင်သူလယ်သမားများက မိရိုးဖလာနည်းလမ်းဖြင့် ပိုင်ဆိုင်ထားသော လယ်ယာမြေများကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများထံ လွယ်လင့်တကူ လွှဲပြောင်းပေးနိုင်သည်။^{၁၀} ၎င်းအပြင် ဗဟိုကော်မတီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် တစ်ကြိမ်လျှင် မြေဧက (၅၀၀၀) နှုန်းဖြင့် မြေဧကစုစုပေါင်း (၅၀,၀၀၀) ကို နှစ် (၃၀) အနည်းဆုံး ရယူသုံးစွဲခွင့် ရှိသည်။^{၁၁}

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင်က အဆိုပါဥပဒေကို အသုံးပြုပြီး ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ဖက်စပ်လုပ်ကိုင်သော ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား မြေယာငှားရမ်းအသုံးပြုခွင့်ပေးခဲ့သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းတစ်ခုအတွက် နှစ် (၅၀) အများဆုံးငှားရမ်းနိုင်ပြီး ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် နောက်ထပ် အနှစ် (၂၀) သက်တမ်းတိုးခွင့်ရှိသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအရ လယ်သမားတစ်ဦးအနေဖြင့် မိမိ၏လယ်ယာမြေကို ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦးဦးသို့ ရောင်းချခဲ့ သို့မဟုတ် လက်လွှတ်ခဲ့ရပါက နောင်လာမည့်နှစ်ပေါင်း (၇၀) ကြာအောင် မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ဆုံးရှုံးသွားရမည် ဖြစ်သည်။^{၁၂}

၁၀ Juneကုမ္ပဏီအနေဖြင့် သိမ်းယူထားသော လယ်ယာမြေပေါ်တွင် စက်ရုံတည်ဆောက်နိုင်သော ခွင့်ပြုချက်ရရှိခဲ့သည့် အထောက်အထားများကို မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက ရရှိထားသည်။
၁၁ Mawlamyine Cement Limited နှင့် June Comapny တို့က နှစ် (၃၀) မြေအသုံးပြုခွင့်ကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်ထံမှ ရယူနိုင်ခဲ့သည်။
၁၂ ကျိုက်မရောနှင့် ရေးမြို့နယ်မှ မြေယာဆုံးရှုံးခဲ့ရသော ဒေသခံရွာသူရွာသားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ သားသမီးများ လက်ထက်တိုင်အောင် လယ်ယာမြေများကို လက်ဝယ် ပြန်လည်ရရှိခြင်း မရှိသေးချေ။

၂ - ဂ) လတ်တလော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ

ထိုင်းနိုင်ငံ ဘန်ကောက်မြို့တွင် ကျင်းပခဲ့သော ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးဖိုရမ် - World Economic Forum တွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က မြန်မာနိုင်ငံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၏ အရေးပါပုံကို ပြောကြားခဲ့သည်။ လက်တွေ့ဖြစ်စဉ်များတွင်လည်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခြင်း၊ အားနည်းခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသားများအနေဖြင့် အစိုးရ၏မူဝါဒများကို နားလည်ရန်၊ မူဝါဒအသစ်များ အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန်နှင့် ၎င်းမူဝါဒများ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ပြုလုပ်နိုင်ရန် အခက်အခဲ၊ အဟန့်အတား များစွာဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည်။

ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့နှင့် သတ္တုတူးဖော်ရေးကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ အမြတ်အစွန်းများ၊ အစိုးရနှင့် ဆက်နွယ်ပတ်သက်မှုများ၊ အခွန်အခများနှင့် အစိုးရသို့ တင်သွင်းနေရသော အခြားပေးချေမှုများ၊ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းများကို ပြည်သူလူထုထံသို့ ပုံမှန်ထုတ်ပြန်ပေးရန် အထူးလိုအပ်သည်။ ၎င်းရမ်းခြင်း၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ အကျိုးတူပူးပေါင်းခြင်းစသည့်ဖြင့် စာချုပ်ပါအချက်အလက်များအတိုင်း ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ ထုတ်ပြန်ပေးမှသာ အစိုးရအနေဖြင့် သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူခြင်းလုပ်ငန်းမှ အကျိုးအမြတ်မည်မျှရရှိနေသည်ကို ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။^{၁၃}

ပြည်သူလူထုများအတွက်မူ အဆိုပါအခြေအနေများ လက်တွေ့ဖြစ်ပေါ်လာရန်မှာ ခက်ခဲနေဆဲပင်ဖြစ်သည်။ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု မရှိခြင်း၊ သတင်းမှန်များ သိရှိခွင့်မရခြင်းနှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို အချိန်မီမရရှိခြင်းများကိုသာ ကြုံတွေ့နေရသည်။ အလုပ်အကိုင်ရရှိရေး၊ မြေယာအရေးနှင့် နေ့စဉ်လူမှုဘဝအရေးများတွင် ပြည်သူလူထုအပေါ် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုမှာ ကြီးမားလျက်ရှိပြီး မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်ပတ်သက်လာလျှင် လက်ရှိဥပဒေများက အစိုးရကိုသာ ပိုမိုလုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးအပ်ထားသဖြင့် သာမန်တောင်သူလယ်သမားများမှာ မြေယာလက်လွှတ်ဆုံးရှုံးရမည့်အရေးကို လွယ်လင့်တကူ ကြုံတွေ့နေရသည်။ လယ်ယာမြေရယူခြင်းနှင့်ပတ်သက်သော လျော်ကြေးငွေများကို ပေးချေရာတွင်လည်း ကာယကံရှင်တောင်သူလယ်သမားထံသို့ တိုက်ရိုက်ပေးချေခြင်းမပြုဘဲ ကြားခံအဖွဲ့အစည်းမှတစ်ဆင့် ပေးချေနေခြင်းကြောင့် ခေါင်းပုံဖြတ်အမြတ်ထုတ်မှုများ တောက်လျှောက်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ အစိုးရနှင့် လယ်သမားများအကြား သတင်းအချက်အလက်များ ပုံမှန်ဖလှယ်ခွင့်၊ ဒေသတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် သတင်းစကားများ သိရှိခွင့်၊ ပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခွင့်များ ကင်းမဲ့လျက်ရှိပြီး လယ်သမားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ မြေယာများပေါ်တွင် စီးပွားရေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖော်ဆောင်နေသည့်အဖွဲ့များက မည်သည့်လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသည်ကိုပင် သိရှိခြင်းမရှိကြချေ။

၁၃ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ အမေရိကန်၏ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စာတမ်း၊ ၂၀၁၂ ဇွန်လ။

၂ - ဃ) ကျောက်မီးသွေးနှင့်သက်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များ

ကမ္ဘာ့စွမ်းအင်သုံးစွဲမှုဆိုင်ရာ လေ့လာမှုစစ်တမ်းများအရ ကမ္ဘာ့စွမ်းအင်ထုတ်ယူသုံးစွဲမှု၏ (၄၀) ရာခိုင်နှုန်းကို ကျောက်မီးသွေးမှ ရရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ယင်း၏အကျိုးဆက်အနေဖြင့် ကမ္ဘာ့ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ် ထုတ်လွှင့်မှု၏ (၃၉) ရာခိုင်နှုန်းကို ကျောက်မီးသွေးလောင်စာ လောင်ကျွမ်းမှုမှ အဓိက စွန့်ထုတ်နေစေပြန်သည်။^{၁၄} အိမ်နီးချင်း တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသော လေထုညစ်ညမ်းမှု၏ အဓိက ဖြစ်ရပ်တရားခံမှာ ကျောက်မီးသွေးကို လောင်စာအဖြစ် အသုံးပြုခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပြီး ထိုသို့အသုံးပြုမှုကြောင့် သန်းပေါင်းများစွာသော ကလေးငယ်များမှာ အရွယ်မရောက်မီ အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ကြရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ကံကောင်းနေသေးသည့် အချက်မှာ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ကုလသမဂ္ဂ ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ ညီလာခံ၏ ထုတ်ပြန်ချက်အရ ဖန်လုံအိမ်အာနိသင်ဖြင့် ကမ္ဘာကြီးပူဇွေးလာအောင် လုပ်ဆောင်နေသော နိုင်ငံများစာရင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ ပါဝင်နေခြင်းမရှိသေးကြောင်း သတ်မှတ်ချက်ပင်ဖြစ်သည်။ လေ့လာစောင့်ကြည့်သူ ပညာရှင်များအဆိုအရ စက်သုံးယာဉ်အသုံးပြုမှု နည်းပါးခြင်းနှင့် လူနေအိမ်များအတွက် အပူပေးစနစ်သုံးစွဲမှု မလိုအပ်ခြင်းတို့ကြောင့် ထိုကဲ့သို့ သတ်မှတ်ခံရခြင်း ဖြစ်တန်ရာသည်ဟု ဆိုကြသည်။

အကယ်၍ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံများကို တိုးမြှင့်တည်ဆောက်လာမည်ဆိုပါက နိုင်ငံ၏ ရာသီဥတုအခြေအနေသည် များစွာဆိုးရွာလာမည့် အလားလာရှိသည်။ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေး စက်ရုံများသည် လူသားများကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ် ထုတ်လွှင့်ခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းရင်း ဖြစ်သည်။ ကျောက်မီးသွေးမှ စွမ်းအင်ထုတ်လုပ်ခြင်းသည် ကမ္ဘာကြီး၏ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအတွက် အကြီးမားဆုံးသော ခြိမ်းခြောက်မှုပင်ဖြစ်သည်ဟု ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်တိုင်းက အကြိမ်ကြိမ်အလီလီ သတိပေးထားပြီဖြစ်သည်။^{၁၅}

မွန်ပြည်နယ်အပါအဝင် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးရှိ တိုင်းရင်းသားပြည်သူများအတွက် ဆိုးကျိုးဖြစ်စေမည့် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံတည်ဆောက်မည့် မည်သည့်ကုမ္ပဏီကိုမဆို ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သော မွန်အမျိုးသားပါတီနှင့် မိတ်ဖက်ပါတီဖြစ်သော မွန်ပြည်သစ်ပါတီတို့မှ ပြတ်သားစွာ ကန့်ကွက်လျက်ရှိသည်။

၁၄ Michelle Nijhuis ကျောက်မီးသွေးက သန့်စင်သလား၊ ဧပြီလ ၂၀၁၄ ခုနှစ်။ <http://ngm.nationalgeographic.com/2014/04/coal/nijhuis-text>

၁၅ Project Maje ကျောက်မီးသွေးက မြန်မာနိုင်ငံကို လောင်ကျွမ်းစေလိမ့်မည်။ Coal Burns Burma: A Compendium on Dirty Energy Power Plants and Mining, Project Male Mekong Network, March 2016. http://www.projectmaje.org/coal_report.htm

ကျောက်မီးသွေးအသုံးပြုမှုကို ကန့်ကွက်ကြောင်း မွန်နိုင်ငံရေးသမားအများအပြားက ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သကဲ့သို့ မွန်ပြည်နယ်လွှတ်တော်တွင်လည်း ရေးမြို့နယ် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ တည်ဆောက်ရန် စီစဉ်နေခြင်းကို ရပ်တန့်ပေးရန် ဆွေးနွေးပြောဆိုခဲ့ခြင်းဖြင့် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို အသီးသီး ပြသခဲ့ကြသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို အပြင်းအထန်ပျက်စီးစေခြင်း၊ သဘာဝသယံဇာတများ ပျက်သုဉ်းခြင်း၊ ကျန်းမာရေးကို အလွန်အမင်းထိခိုက်စေခြင်း၊ ဒေသခံပြည်သူများကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေခြင်းနှင့် ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပေါ် များစွာအကျိုးသက်ရောက်စေခြင်းတို့ကြောင့် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်ကို အသုံးပြုပြီး လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ခြင်းကို နိုင်ငံအတော်များများတွင် လက်မခံကြချေ။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများကလည်း ကျောက်မီးသွေးအသုံးပြုခြင်း၏ ဆိုးကျိုးကို သိရှိနားလည်ထားသော်လည်း ၎င်းတို့၏ အကျိုးအမြတ်ရရှိရေးကိုသာ အာရုံထားနေကြသည်။ ကျောက်မီးသွေးအစား သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကို အသုံးပြုမည်ဆိုပါက ကုမ္ပဏီအတွက်သာမက ပြည်သူလူထုအတွက်ပါ အကျိုးရှိမည်ဖြစ်သော်လည်း သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကို အသုံးပြုမည်ဆိုပါက ကုန်ကျစရိတ်များပြားမည်ဖြစ်ကြောင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက စောဒကတက်ကြသည်။

စွမ်းအင်ရရှိမှုအတွက် ကျောက်မီးသွေးကို လက်ရှိအချိန်အထိ အသုံးပြုလာသော်လည်း ယခုအခါ နိုင်ငံအတော်များများတွင် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကဲ့သို့သော အခြားသောစွမ်းအင်အရင်းအမြစ်များကို သုံးစွဲလာနိုင်ရန် ရှာဖွေကြံဆနေပြီဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အားနည်းမှုများ ရှိနေသည့်အပြင် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုလည်း ဒေသစုံ လွှမ်းမိုးဖြန့်ကျက်နိုင်သေးသည့် အခြေအနေမရှိသေးသဖြင့် စီးပွားရေးကုမ္ပဏီများက ၎င်းတို့စက်ရုံလည်ပတ်ရန်အတွက် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်ကို အသုံးပြုရန် လျာထားကြရသည်။ ထိုလျာထားချက်များကို အလုပ်ဖြစ်စေမည့်အချက်တစ်ခုမှာ ဒေသခံပြည်သူအများစု အနေဖြင့် ကျောက်မီးသွေး၏ ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးအကြောင်းကို စုံလင်စွာသိရှိနားလည်ခြင်းမရှိသည့် အခြေအနေတွင် ရှိနေသေးသဖြင့် လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်သူ ကုမ္ပဏီများအဖို့ ၎င်းတို့စိတ်ကြိုက် လုပ်ငန်းပုံဖော်ခြင်းအဆင့်ဆင့်ကို ဆောင်ရွက်သွားနိုင်ခဲ့သည်။

ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ၏ နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးများအကြောင်းကို

ဒေသခံပြည်သူများ သိရှိနားလည်နိုင်ရန် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံတည်ရှိရာ ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပျားတောင်ဒေသအနီးတဝိုက်တွင် ဒေသခံ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၊ ရပ်ကျေးအဆင့် လူငယ်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အရပ်ဖက်ဆိုင်ရာ လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဝန်းရံကူညီမှုများဖြင့် အသိပညာရှင် အတတ်ပညာရှင်များအား ဖိတ်ခေါ်၍ လူထုဟောပြောပွဲများ^{၁၆} အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကာ အသိပညာများကို တည်ဆောက်ဖြည့်ဆည်းခဲ့ကြသည်။

ရေတွေလည်း ညစ်ပတ်လာမယ်။ ဆာလဖာဒိုင်အောက်ဆိုဒ်နှင့် နိုက်ထရိုဂျင်အောက်ဆိုဒ်တွေလည်း ထွက်လာမယ်။ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းကတော့ ဆာလဖရူရစ်အက်ဆစ်ပေါ့ ... အဓိကစွန့်ပစ်ပစ္စည်းပဲ။ အဲဒါက အဆုတ် ရောဂါတွေကို ဖြစ်စေတယ်။ စွန့်ပစ်ရေတွေမှာ အာဆင်းနစ်ဓာတ်တွေပါလာမယ်။ အာဆင်းနစ်ဓာတ်ပေါင်းက ကျောက်ကပ် တို့ အူလမ်းကြောင်းတို့ကို ကင်ဆာဖြစ်စေတယ်။ ကျောက်မီးသွေး မီးရှို့လို့ ထွက်လာတဲ့ အမှုန်အမွှားတွေက အသက်ရှူလမ်းကြောင်းနဲ့ဆိုင်တဲ့ ရောဂါတွေ ဖြစ်စေတယ်^{၁၇}...။

ဟု ဒေသခံပညာရှင်တစ်ဦးက ကျောက်မီးသွေးသုံးစွဲမှုနှင့်ပတ်သက်သော ၎င်းတို့၏စိုးရိမ်မှုကို ပြောပြပါသည်။ ပျော့ပျောင်းပြီး စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ ပိုမိုစွန့်ထုတ်သည်ဟု ပညာရှင်အများစုက သတ်မှတ်ချက်ပေးသော ကျောက်မီးသွေးအမျိုးအစားဖြစ်သည့် Lignite Coal ကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် အများဆုံးတွေ့ရသည်။ မွန်ပြည်နယ်တွင် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်နှင့် တိုယိုထိုင်းကုမ္ပဏီတို့က ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံးဓာတ်အားပေးစက်ရုံ (၂) ခု တည်ဆောက်ကာ သတ်မှတ်လျာထားခဲ့ကြသည့် စီမံကိန်းများကို ဖော်ဆောင်သွားမည်ဟု အသီးသီးထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုများ ရှိထားပြီးဖြစ်သလို လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်ရန် အစပျိုးနေသည့် June Cement Industry ကုမ္ပဏီမှလည်း ကျောက်မီးသွေးလောင်စာသုံး ဓာတ်အားထုတ် စနစ်ကို အသုံးပြုကာ ဘိလပ်မြေကုန်ချောထုတ်လုပ်နိုင်ဖွယ်ရှိကြောင်း ဒေသတွင်း လေ့လာသူများက ဆိုသည်။

မြန်မာ၏ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများဖြစ်သော တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ်ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတနိုင်ငံများအပါအဝင် တစ်ကမ္ဘာလုံးက ကျောက်မီးသွေးအသုံးပြုမှုကို ရပ်တန့်ပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်သော စွမ်းအင်အရင်းအမြစ်များကို သုံးစွဲနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းနေချိန်တွင် သယံဇာတကြွယ်ဝသော မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး ဓာတ်အားပေးစက်ရုံများ ပိုမိုတည်ဆောက်ရန် စီစဉ်နေခြင်းမှာ နားလည်ရခက်သော အချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်သူလူထုများသည် ယခုအချိန်တွင် ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်သုံး ဓာတ်အားပေးစက်ရုံများအကြောင်းကို တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ ပိုမိုသိရှိလာကြပြီး အဆိုပါစက်ရုံ၏ ဆိုးကျိုးများကိုလည်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုလာကြသည်။ မွန်ပြည်နယ်တွင် ဒေသခံများကန့်ကွက်နေသော ကုမ္ပဏီ (၂) ရှိပြီး ၎င်းတို့မှာ ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပျားတောင်ဒေသတွင် (၄၀) မီဂါဝပ် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး ဓာတ်အားပေးစက်ရုံတည်ဆောက်နေသည့် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်နှင့် ရေးမြို့နယ် ဖာလိန်ဒေသ၊ အံဒင်ကျေးရွာတွင် (၁,၂၈၀) မီဂါဝပ်ထုတ်လုပ်နိုင်မည့် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ တည်ဆောက်မည့် တိုယိုထိုင်းကုမ္ပဏီတို့ဖြစ်သည်။ မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေ လိမိတက်

၁၆ မွန်သတင်းအေဂျင်စီ - ကျောက်မီးသွေးကို အသုံးပြုပြီး လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းကို မွန်အမျိုးသားပါတီ ကန့်ကွက်၊ ၂၀၁၆ မတ်လ (၂) ရက်နေ့။
၁၇ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေး တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအမှတ် (၁၉)၊ ဒေါက်တာဝင်းမျိုးသူ၊ ECODEV ပူးတွဲတည်ထောင်သူနှင့် ဒါရိုက်တာ၊ နေရာ - ငွေမိုးဟိုတယ်၊ ၂၀၁၆ ဧပြီ ၂၂။

အနေဖြင့် စက်ရုံတွင် အသုံးပြုရန် ကျောက်မီးသွေးတန်ချိန် (၅၀၀,၀၀၀)^{၁၈} ကို တင်သွင်းထားပြီးဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး ဓာတ်အားပေးစက်ရုံများ တိုးချဲ့တည်ဆောက်ခြင်း ထက် ကျောက်မီးသွေးသုံးစွဲမှုရပ်တန့်ခြင်းကို ပိုမိုဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း နိုင်ငံ၏ အရှေ့ဘက်၊ ရှမ်းပြည်နယ် တီကျစ်ဒေသတွင် တည်ရှိသောကျောက်မီးသွေးမိုင်းနှင့် တနင်္သာရီတိုင်း ဘန်းချောင်းကျောက်မီးသွေးတွင်းများ၏ အတွေ့အကြုံဆိုးများက ထောက်ပြနေသည်။ ယင်းကျောက်မီးသွေးမိုင်းများမှ အညစ်အကြေးများစုပုံနေခြင်း၊ မြေပြိုမှုများ ဖြစ်ပွားခြင်း၊ ရေထုနှင့် လေထုအလွန်အမင်းညစ်ညမ်းခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများ ထိခိုက် ပျက်စီးခြင်း၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ မျိုးသုဉ်းပျောက်ကွယ်ခြင်းနှင့် မြစ်ချောင်းများ တိမ်ကောပျက်စီးခြင်းတို့ကို ကြုံတွေ့နေရသည်။ ဘန်းချောင်းကျောက်မီးသွေးတွင်းတွင် East Star Company က အညစ်အကြေး များကို မြစ်ချောင်းများအတွင်းသို့ တိုက်ရိုက်စွန့်ပစ်ခဲ့သဖြင့် ငါးသတ္တဝါများ သေဆုံးခဲ့ရသည့်အပြင် ဒေသခံပြည်သူများ ကလည်း ယားယံခြင်းနှင့် အရေပြားရောဂါများ ခံစားခဲ့ရသည်။^{၁၉} ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ ချုပ်၏ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သူ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က -

မြန်မာနိုင်ငံက စွမ်းအင်အရင်းအမြစ်တွေ အများကြီးပိုင်ဆိုင်ထားပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ မှုလည်း လိုအပ်ပါတယ်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို မထိခိုက်စေတဲ့ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုရှိတဲ့ ကျွန်ုပ်တို့တိုင်းပြည်ရဲ့ အနာဂတ်ကို ပိုမိုခိုင်မာစေတဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေကို ကျွန်ုပ်တို့ ရှာဖွေနေပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့ နိုင်ငံမှာရှိနေတဲ့ စွမ်းအင်အရင်းအမြစ်တွေကို ဘယ်လိုကိုင်တွယ်စီမံရမလဲဆိုတာ ကျွန်ုပ်တို့ ပိုမိုလေ့လာဖို့ လိုပါတယ်။ အကျိုးထိရောက်တဲ့ စွမ်းအင်ဆိုင်ရာ မူဝါဒကောင်းတစ်ခုကို ကျွန်ုပ်တို့ နိုင်ငံက လိုအပ်ပါတယ်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။^{၂၀}

ယခုအချိန်တွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်အနေဖြင့် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲကို အောင်နိုင်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံအာဏာကို ရယူကာ အစိုးရအသစ်တစ်ရပ်ပင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်နိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရအနေဖြင့် အမျိုးသားစွမ်းအင်မူဝါဒကို မည်သို့ချမှတ်မည်မှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသကဲ့သို့ စုစုပေါင်းစွမ်းအင်၏ (၃၃) ရာခိုင်နှုန်းကို ကျောက်မီးသွေးမှရယူနေသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ စွမ်းအင်ဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာကို မည်သို့ပြောင်းလဲ လျှော့ချမည်ကို စောင့်ကြည့်လေ့လာရမည် ဖြစ်သည်။

၁၈ Project Maje, Coal Burns Burma: A Compendium on Dirty Energy Power Plants and Mining, Project Male Mekong Network, March 2016, http://www.projectmaje.org/coal_report.htm
၁၉ Project Maje, Coal Burns Burma: A Compendium on Dirty Energy Power Plants and Mining, Project Male Mekong Network, March 2016, http://www.projectmaje.org/coal_report.htm
၂၀ Business Line, "Suu Kyi favours responsible, eco-friendly investment", 16 November 2012. <http://www.thehindubusinessline.com/news/world/suu-kyi-favours-responsible-ecofriendly-investment/article4101570.ece>

၃) အစီရင်ခံစာပြုစုပုံ နည်းနာများနှင့် တွေ့ရှိချက်များ

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းအနေဖြင့် ဒေသအတွင်းရှိ ပြည်သူလူထုများ၏ သဘောထား ဆန္ဒအမှန်ကို ထင်ဟပ်စေသော သတင်းအချက်အလက်များ ကောက်ခံစုဆောင်းခြင်းကို ၁၉၉၅ ခုနှစ်ကတည်းက စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး ယခုအစီရင်ခံစာကို (၂၁) နှစ်ကြာလုပ်ဆောင်ခဲ့သော အချက်အလက်များ မှတ်တမ်းပြု ကောက်ယူခြင်း၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ အကဲဖြတ်ခြင်း အတွေ့အကြုံများအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ပြုစုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

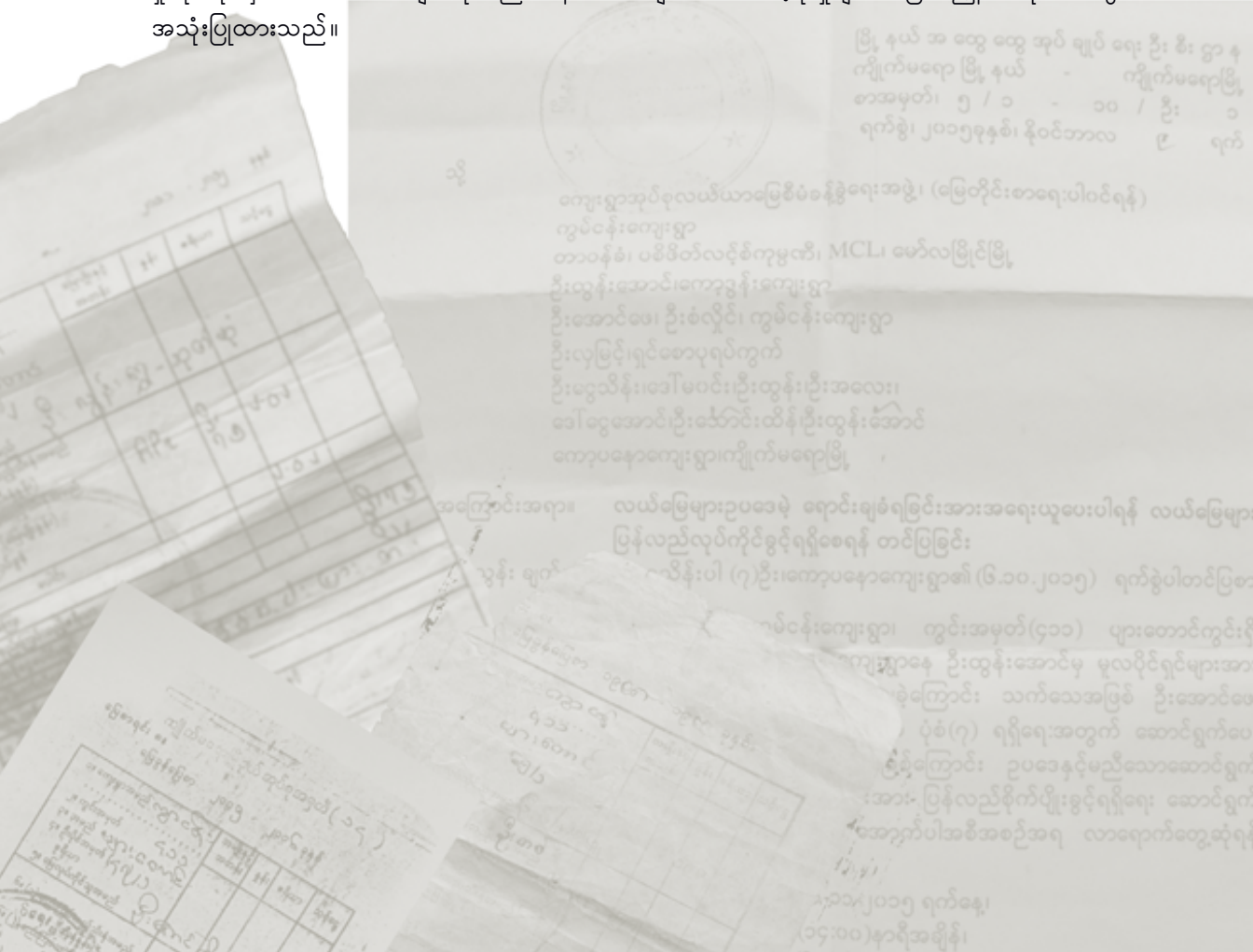
ယခင် တပ်မတော်အစိုးရလက်ထက်တွင် ပြည်နယ်တဝှန်း ဖြန့်ကျက်ထားသော စစ်တပ်ရင်းများနှင့် အရပ်ဖက်အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားများတွင် တာဝန်ယူ အုပ်ချုပ်ခဲ့သော အလွှာအသီးသီးမှ တာဝန်ရှိသူများ အပါအဝင် ဆက်စပ်အင်အားစုများမှ ဌာနေလူထုအပေါ် ကျူးလွန်ခဲ့သော လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများနှင့် နစ်နာသူ ပြည်သူတို့၏ ဆန္ဒအသံများကို သတ်မှတ်ထားသောကဏ္ဍအလိုက် စနစ်တကျ မှတ်တမ်းပြုစု ထားရှိခဲ့သည်။ အခါအားလျော်စွာ ဆောင်ရွက်ဖြစ်ခဲ့သော တိုက်တွန်းစည်းရုံးမှုလုပ်ငန်းများကိုလည်း ယင်းအချက်အလက်များအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ချိုးဖောက်မှုကဏ္ဍအလိုက် ထုတ်ယူသုံးစွဲနေလျက်ရှိသည်။

ဤအစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်နေသော အချို့သောသတင်းအချက်အလက်များသည် မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း၏ထုတ်ဝေပြီးခဲ့သော အစီရင်ခံစာများနှင့် မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း၏ အင်တာနက် သတင်းထုတ်ပြန်သည့် စာမျက်နှာဖြစ်သော www.rehmonnya.org တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် အချက်အလက် မှတ်တမ်းများလည်း ပါဝင်အသုံးပြုထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာသော များပြားလှသည့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအနက် မွန်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအကြောင်းကို ဤအစီရင်ခံစာက လေ့လာဆန်းစစ်ထားသည်။ ပြည်နယ် အတွင်းရှိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ အထူးသဖြင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးကို ဦးတည်ပစ်မှတ်ထားကာ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုများ လာရောက်ဆောင်ရွက်သည်ဟု ကြွေးကြော်ဝင်ရောက်လာသည့် နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီတို့၏ ဒေသနေ ရပ်ရွာပြည်သူများအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို စုစည်းမှတ်တမ်းပြု ဖော်ထုတ်ပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြစ်လာစေရန် အကြံပြုတည့်မတ်သွားမည့် ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ပြုစုထားသည့် အစီရင်ခံစာ ဖြစ်သည်။

တွင်းဆင်းကောက်ခံသည့်ကာလကို (၆) လတာ သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး သဘာဝအရင်းအမြစ်များ တူးဖော်သုံးစွဲပြီး လည်ပတ်မည့် စီမံကိန်းများ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အားနည်းခြင်း၊ လက်တွေ့ လုပ်ငန်းဖော် ဆောင်ရာတွင် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ အာမခံချက်များ ဝေဝါးနေကာ နိုင်ငံတကာသတ်မှတ်စံနှုန်းများနှင့် ကွာဟနေခြင်း၊ စီမံကိန်းမြေယာများ ရယူအသုံးပြုမှုများတွင် ဒေသနေ မူလမြေပိုင်ရှင်များ၏ အခွင့်အရေးများကို ကျူးလွန်ချိုးဖောက်ထားခြင်း၊ တည်ဆဲမြေယာဥပဒေများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေများ၏ ဌာနေသူ ဌာနေသားများအား အကာအကွယ်မပေးနိုင်ခြင်းအပါအဝင် အခြားဆိုးကျိုးသက် ရောက်မှု မှတ်တမ်းများကို အားကောင်းသည့် သက်သေအထောက်အထားများဖြင့် စုစည်း ကောက်ခံနိုင်ခဲ့သည်။ ပြီးခဲ့သည့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်မှ ဦးသိန်းစိန်အစိုးရလက်ထက် အာဏာလွှဲပြောင်းချိန်အထိ ကောက်ခံခဲ့သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ မှတ်တမ်းဟောင်းများကိုလည်း နောက်ခံအချက်အလက် ပံ့ပိုးမှုများ အဖြစ် ဤအစီရင်ခံစာတွင် အသုံးပြုထားသည်။

အချက်အလက်အမျိုးအစားများ -

ကွင်းဆင်းမှတ်တမ်းပြုသတ်မှတ်ကာလအတွင်း မြေပြင်တွင်ဖြစ်ပေါ်နေသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ထိခိုက်နစ်နာမှုပုံစံများကို ကနဦးလျာထားချက်တွင် ကွင်းဆင်းမှတ်တမ်းတင် ဆောင်ရွက်မှုများကို လူ့အခွင့်အရေးသတင်းမှတ်တမ်းတင် အလုပ်အဖွဲ့များအလိုက် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဤအစီရင်ခံစာအတွက် မှတ်တမ်းများ၊ အချက်အလက်များနှင့် အခြားဆက်စပ် သက်သေအထောက်အထားများ စုစည်းကောက်ခံမှတ်တမ်းပြုစုသည့် လုပ်ငန်းကဏ္ဍများကို စဉ်ဆက်မပြတ်အကောင်အထည်ဖော်နေသည့် ကွင်းဆင်းဝန်ထမ်း (၄) ဦးဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ယင်းဝန်ထမ်းများအား ပြီးခဲ့သည့် ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာလကတည်းက နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (FDI) ဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ မှတ်တမ်းပြုစုခြင်း အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကို ဖွင့်လှစ်ပို့ချထားနှင့်ပြီး ဖြစ်သည်။ ယင်း အလုပ်ရုံဆွေးနွေးမှုမှတစ်ဆင့် ပြည်နယ်တွင်း FDI များ၏ ပမာဏကို သတ်မှတ်ခွဲခြားခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမည့် လုပ်ငန်းအမျိုးအစား၊ တည်နေရာ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်မည့်ကာလ၊ လုပ်ကိုင်ခွင့် ရရှိခြင်း/လျှောက်ထားခြင်း အခြေအနေများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နေဆဲ (သို့) ဖြစ်ပေါ်နိုင်မည့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ချိုးဖောက်မှုများ၊ ရေရှည်ဖြစ်ပေါ်သွားမည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ (ကောင်းခြင်း၊ ဆိုးခြင်း အားလုံး) အားလုံးကို ကဏ္ဍ (Categories) အလိုက် ခွဲခြမ်းပြီး ကောက်ခံခဲ့သည်။

စီမံကိန်းများ တည်ရှိရာ မွန်ပြည်နယ် ရေးမြို့နယ်နှင့် ကျိုက်မရောမြို့နယ်များတွင် ပစ်မှတ်ထားကောက်ခံမှုများကို ကြိုတင်ပြုစုထားသည့် မေးခွန်းများဖြင့် စတင်ကောက်ယူ မှတ်တမ်းပြုစုခဲ့သည်။ ရေးမြို့နယ်နှင့် ကျိုက်မရောမြို့နယ်ရှိ စီမံကိန်း (၂) နေရာစလုံးတွင် ဆင့်ကဲဖြစ်စဉ်များ မကြာခဏဖြစ် ပေါ်နေသည့်အလျောက် ကွင်းဆင်းသုတေသနလုပ်ငန်းများကို သတ်မှတ်ကာလအတွင်း တစ်နေရာလျှင် ၁၅ ကြိမ်ထက် မနည်း သွားရောက်ကာ မှတ်တမ်းပြုစုခြင်း၊ အချက်အလက်များ အတည်ပြုရယူခြင်းများ အကြိမ်ကြိမ် ပြုလုပ်နေခဲ့ရသည်မှာ ယခုအစီရင်ခံစာရေးသားချိန်တိုင်အောင်ပင် ဖြစ်သည်။

ကောက်ခံရရှိသော တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများအပေါ် သုံးသပ်ချက်များကို တပြေးညီဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ရေးနှင့် ကျိုက်မရောမြို့နယ်မှ မှတ်တမ်းအချက်အလက်များတွင် မြေယာချိုးဖောက်မှုဆိုင်ရာ နစ်နာမှုများ၊ လူမှုရေးနှင့် ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်နစ်နာမှုများလည်းပါဝင်သကဲ့သို့ ရေးမြို့နယ် ဖာလိန်ဒေသ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အစီအစဉ်တွင် စီမံကိန်းအပေါ် သဘောထားခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဒေသရှိ လူမှုအဝန်းအဝိုင်းတွင် သဘောထားမညီညွတ်မှုများ၊ မသင့်မြတ်မှုများ စသည့်သက်ရောက်မှုများကို လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ရသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများ မစတင်သေးသော်လည်း စီမံကိန်းဖော်ဆောင်သူများဘက်မှ နည်းနာအမျိုးမျိုးဖြင့် ဌာနေသူ၊ ဌာနေသားများအား ချဉ်းကပ်ကာ မြေယာရယူမှုများ၊ ထောက်ခံဝန်းရံမှုများ ရယူနိုင်ရန် စည်းရုံးမှုများ ဆောင်ရွက်နေသဖြင့် ဒေသနေပြည်သူများအပြင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အစီအစဉ်အား ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်နေသည့် လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် တသီးပုဂ္ဂလများပင် အတားအဆီးအခက်အခဲများ၊ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ ရှိနေကြောင်း တွေ့ဆုံသူများက ထုတ်ဖော်ပြောဆိုထားသည်။ တဖက်တွင်လည်း နိုင်ငံ၏ လျော့ရဲပြီး အကာအကွယ်မဲ့နိုင်လှသော ၂၀၁၂ တည်ဆဲမြေယာဥပဒေများနှင့်

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေများကြောင့် စီမံကိန်းအတွက် မြေယာကို လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးခဲ့ကြရသည့် ဒေသနေ တောင်သူများကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုတွင် အများဆုံးတွေ့ရှိရသည်။ အချို့နစ်နာသူများဆိုလျှင် မိမိတို့ ဘိုးဘွားစဉ်ဆက် ပိုင်ဆိုင်လုပ်ကိုင်ကာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုခဲ့သော မြေယာများကို တည်ဆဲဥပဒေအရ ကာကွယ်မရခဲ့သည့်အပြင် ယင်းလက်ထက်က ဒေသအာဏာပိုင်ဖြစ်ခဲ့ကြသော အုပ်ချုပ်သူ အဝန်းအဝိုင်း များကပါ မြေယာအဓမ္မရယူသည့် ဖြစ်စဉ်များတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့ကာ မိမိဌာနေသူ/သားများအပေါ် ဝိုင်းဝန်း ချိုးဖောက်ခဲ့သည်ကို မှတ်တမ်းများ၌ လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။

အချက်အလက်များအား ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်ရာတွင် ဆွေဇွေးဖြေကြားသူ (၆၀) ရာခိုင်နှုန်းခန့်က ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများကြောင့် ၎င်းတို့၏ မြေယာလက်လွှတ်ဆုံးရှုံးမှုများကို သူတို့ဘဝ၏ အဓိကဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှု၊ နစ်နာမှုဟု ထုတ်ဖော်ထားသည်။ တဖက်တွင်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ ကုမ္ပဏီများ၏ ကျောက်မီး သွေးလောင်စာဖြင့် လောင်ကျွမ်းလည်ပတ်မည့် ဓါတ်အားထုတ်လုပ်မှု အစီအစဉ်များကို ရေရှည် ထိုက်ခိုက်နစ် နာမှု၊ မျိုးဆက်နှင့်ချိန်မည့် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုဟု တညီတညွတ်တည်း ဆွေးနွေးတုံ့ပြန်မှုများ ရှိခဲ့သည်။

ရေးမြို့နယ်နှင့် ကျိုက္ကရောမြို့နယ်ရှိ တွေ့ဆုံခဲ့သူ အားလုံးက ကျောက်မီးသွေးလောင်စာဖြင့် လည်ပတ် မည့် မည်သည့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကိုမျှ လက်မခံသည့် အမြင်သဘောထားများကို တွေ့ရသည်။ ယင်းသဘောထား အမြင်များသည်လည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု ဗဟုသုတများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ အခြေခံအသိများနှင့် တည်ဆဲဥပဒေများ၏ ပြဋ္ဌာန်းပါအချက်များအား နားလည်သိရှိနိုင်မှုအလိုက် ဆွေးနွေးမှု အရည်အသွေးများ ကွာခြားနေသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ဥပမာ - ရေးမြို့နယ် ဖာလိန်ဒေသရှိ ဒေသခံပြည်သူ များအနေဖြင့် ကျောက်မီးသွေးကဲ့သို့သော ရုပ်ကြွင်းလောင်စာများကို မီးမြှိုက်လိုက်သဖြင့် ထွက်ရှိလာမည့် ဆိုးကျိုးများ မည်မျှကြီးမားသည်ကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သူ အဖွဲ့အစည်းများ၊ အမြင်ဖွင့်သင်တန်း စီစဉ်ပို့ချနေသူများထံမှ ၂ နှစ်ခန့် စောပြီး လေ့လာခွင့်ရခဲ့သဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အသိပညာရေချိန်မြင့်မားကာ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုတွင် တုံ့ပြန်ဖြေကြားမှု အားကောင်းသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ သို့သော် မပွင့်လင်းမှု၊ လက်သိပ်ထိုး စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ဗျူဟာကျကျ အသုံးချကာ အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သော ကျိုက္ကရောမြို့နယ် ပျားတောင်ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသရှိ ပြည်သူများအဖို့ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ခရေစေတွင်းကျ တုံ့ပြန်ဖြေကြားရန်မှာ အကန့်အ သတ်ရှိနေကြောင်း အချက်အလက်မှတ်တမ်းများက ဖော်ပြနေသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ ပြီးခဲ့သည့် (၆) လတာကာလနှင့် လတ်တလောအခြေအနေများအရ ဌာနေလူထု၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို စိုးရိမ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကြောင့် နစ်နာဆုံး ရှုံးခဲ့ရသည့် မြေယာကိစ္စများ၊ ရေလုပ်သားများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများအပေါ်^{၂၁} အမှန်တရားနှင့် တရားမျှတမှုများအတွက် ချင်ခြင်းဖြစ်မှုများမှာ သိသိသာသာ များပြားလာသည်ဟု အချက်အလက်များက ဖော်ပြနေသည်။

အချက်အလက်မှတ်တမ်းပြုစုသည့် မေးခွန်းများထုတ်နှုတ်ပြုစုရာတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်း ကနဦး အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့စဉ်က ဖြစ်ပွားခဲ့သော ထိခိုက်မှုများနှင့် စီမံကိန်းကြောင့် မကြာတော့သည့် နှစ်များအတွင်း ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ဖြစ်နိုင်ချေ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု အဝန်းအဝိုင်းများအား ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းဆိုင်ရာ မေးခွန်း ဟူ၍ ခွဲခြားကောက်ခံခဲ့သည်။ အထက်ဖော်ပြပါ သုံးသပ်ချက်အများစုမှာ ဆုပ်ကိုင်ဖော်ပြနိုင်သော ဖြစ်စဉ်များ

၂၁ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း၊ ဦးအောင်တင်ဦး၊ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအမှတ် (၆) နှင့် (၉)၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်ရှိ ငါးလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း ဥက္ကဋ္ဌ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ၂၀၁၆ မတ်လ (၁၀) ရက် (သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ)။

အပေါ် ဆွေးနွေးမေးမြန်း ဖြေကြားခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် အခက်အခဲနည်းပြီး တိကျသေချာမှုကိုသာလျှင် အာရုံစိုက်ရသည်။ သို့သော် စီမံကိန်းကြောင့် လာမည့်နှစ်အနည်းငယ်ခန့်တွင် ဒေသတွင်းဖြစ်လာနိုင်မည့် သက်ရောက်မှုများကို ဆွေးနွေးဖြေကြားသူများအနေဖြင့် နိမိတ်ဖတ် ယူဆချက်မျိုးဖြင့်သာ ဖြေကြားနိုင်ကြ သည်။ နိမိတ်ဖတ် ဖြေကြားမှုတွင်လည်း မေးမြန်းသူ၏ နည်းပညာဝေါဟာရကင်းသည့်၊ နားလည်လွယ်သည့် မေးခွန်းပုံစံ မေးမြန်းခြင်း၊ ဆွေးနွေးဖြေကြားသူ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် အရင်းအမြစ် ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုများ အပေါ် သိမြင်နားလည်နိုင်မှု အဝန်းအဝိုင်းအပါအဝင် အခြား ဂေဟစနစ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကောင်းကျိုးဆိုးပြစ်များ အပေါ် သိမြင်သုံးသပ်နိုင်သည့် စွမ်းရည်အနည်းအများအပေါ်မူတည်ပြီး အမြင်အမျိုးမျိုးကွဲပြားကြသည်။ ထင်သာမြင်သာသည့် ဖြေကြားမှုများထဲတွင် ခက်ခဲသည့် မေးခွန်းများဖြစ်သော လေထု၊ ရေထုညစ်ညမ်းခြင်းမှ သက်ရောက်နိုင်မှုများ၊ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များအား ထိခိုက်နိုင်မှုများ၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများတွင် မတူကွဲပြားသော အမြင်များ များစွာရရှိခဲ့ပြီး အများစုမှာ အချက်အလက်အဖြစ်ထုတ်နှုတ်ဖော်ပြရမည့် အရည်အသွေးအောက် လျော့နည်းနေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ မေးခွန်းများတွင်လည်း နိုင်ငံရေး အသိအမြင် အခြေခံရှိသူ (သို့) လက်ရှိ နိုင်ငံရေး ပြောင်းလဲဖြစ်ထွန်းနေမှု အခြေအနေများနှင့် မကင်းကွာသူနှင့် ဒေသတွင်း အခါအားလျော်စွာ စုစည်းပို့ချနေ သည့် အခွင့်အရေးပိုင်းဆိုင်ရာ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်း တိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ အမြင်ဖွင့်သင်တန်းများ၊ အလုပ်ရုံဆွေး နွေးပွဲများသို့ တက်ရောက်ဖူးသူ ကာယကံရှင်များသာ ချောမွေ့စွာ ဆွေးနွေးဖြေကြားနိုင်ကြသည်ကို တွေ့ရှိ ရသည်။* တွေ့ဆုံဖြေကြားခဲ့သူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ အတွေ့အကြုံနှင့် ခံစားချက်များကိုသာ ဦးစားပေး ဆွေးနွေးဖြေဆိုခဲ့ကြသော်လည်း မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းအနေဖြင့် အချက်အလက်မှန်ကန် တိကျမှုကိုသာ အထူးဂရုပြု စိစစ်တည်းဖြတ်ထားသည်။ ဂေဟစနစ်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် စပ်လျဉ်း သည့် ပညာရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ကိုးကားဖော်ပြနိုင်ရန် သက်ဆိုင်ရာ ပညာရှင် အဝန်းအ ပိုင်းထံသို့လည်း ကဏ္ဍအလိုက် ချဉ်းကပ် မေးမြန်းမှုများ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ အကျိုးဆက်ကို သေချာစွာ သိရှိနားလည်နိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံရေးအသိုင်းအဝိုင်းမှ တတ်သိသူများ၊ နိုင်ငံရေးစောင့်ကြည့် လေ့လာသူများ၊ လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးနေသူများနှင့် သင်တန်းဆရာ ဆရာမများ၊ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၏ ဖြေကြားမှုများသည်လည်း အစီရင်ခံစာအတွက် အချက်အလက်များ ထောက်ပံ့ရာတွင် အသုံးဝင်စေခဲ့သည်။ အဆိုပါဖြေကြားသူများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ၊ မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင်၊ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အကျိုးသက် ရောက်မှုစစ်တမ်း (Environmental Impact Assessment – EIA) ၊ လူမှုဝန်းကျင် အကျိုးသက်ရောက်မှု စစ်တမ်း

* ဥပမာ - ကျောက်မီးသွေးလောင်စာသုံး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများအတွက် သီးခြားဥပဒေတစ်ရပ် ပြဋ္ဌာန်းချုပ်ကိုင်ထားရန် လို/မလို၊ လိုအပ်ပါက အဘယ်ကြောင့်လိုအပ်။
 လက်ရှိ မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ ရပ်တည်ချက်၊ ခွင့်ပြုမိန့်များ၊ လုပ်ကိုင်ခွင့်များအတွက် စိစစ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်အပေါ် အားရကျေနပ်မှု ရှိ/မရှိ။
 ယင်း ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ၏ အမှီအခိုကင်းမှု / မကင်းမှုအပေါ် သဘောထားအမြင်များ၊ EIA SIA ကို လက်ဆုပ်လက်ကိုင် မပြနိုင်ပါဘဲ နယ်များတွင် စီမံကိန်းများကို အင်အားအလုံးအရင်းဖြင့် စတင်နေသည့် အပေါ် သဘောထားများ၊ EITI အပေါ် အမြင်သဘောထားများ၊ ကျင့်ဝတ်နှင့်ညီသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို မည်သို့ မည်ပုံ တည့်မတ်နိုင်မည်နည်း စသည့် မေးခွန်းများပင် ဖြစ်သည်။
 (Pharlain Region –Andin & kyaikmayaw factfindings – #4 vioces from FDI workshop – HURFOM – Moulmein city, May 2016)

(Social Impact Assessment – SIA) နှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများ၏ ကျင့်ဝတ်ပိုင်းများ နှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ် ဆွေးနွေးဖြေကြားပေးခဲ့ကြသည်။

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းအနေနှင့် ရေရှည် တိုက်တွန်းစည်းရုံးရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ (Advocacy) ကိုဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားနိုင်ရန်အတွက် ဒေသခံရွာသူရွာသားများ၏ ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုများနှင့် ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များကို ယခုအစီရင်ခံစာ ထုတ်ပြန်သည့် ကာလကတည်းက အပြည့်စုံဆုံး နှင့် အမှန်ကန်ဆုံးဖြစ်စေရန် ကြိုးပမ်းထားသည်။ မှတ်တမ်းတင်ခြင်းကာလတစ်လျှောက် သတင်းအချက်အ လက် ကောက်ခံသူတို့ လိုက်နာစောင့်စည်းရမည့် ကျင့်ဝတ်များအတိုင်း လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ တုံ့ပြန်ဖြေဆိုသူ၏ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာအရ ဖော်ပြအပ်သည့် အချက်အလက်များကိုသာ ကနဦးသဘောတူညီမှုနည်းနာအတိုင်း ရယူဖော်ပြမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဖော်ပြရေးသားခွင့်မရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေး ဆိုင်ရာ အမည်၊ နေရပ်နှင့် အလုပ်အကိုင်အပါအဝင် အခြားအချက် အလက်များကို အဖွဲ့စည်းတွင်းရှိ အချက်အ လက်သိုမှီးမှုစနစ် (Database) တွင်သာ သိမ်းဆည်းခဲ့သည်။

အစီရင်ခံစာပြုစုနေစဉ်အတွင်း မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းအနေဖြင့် အခက်အခဲများ များစွာကြုံတွေ့ခဲ့သည်။ လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်နေသည့် ကုမ္ပဏီများကို ဆက်သွယ်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သော်လည်း ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံးစွဲမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် အရေးကြီးအချက်အလက်များအတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မရရှိခဲ့ချေ။ အချို့ဖြေဆိုသူများသည် ဒေသခံရွာသူရွာသားများ မဟုတ်ခြင်းကြောင့် ဘက်လိုက်ဖြေဆိုမှုများ၊ အကျိုးအမြတ်တစ်စုံတရာ ပါဝင်ပတ်သက်မှုရှိနေသဖြင့် ကာကွယ်ဖြေကြားမှုများကို အခက်အခဲအမျိုးမျိုးကြားမှ အတည်ပြုစိစစ်ခဲ့ရသည်။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ပတ်သက်၍လည်း မေးခွန်းအမြောက်အမြား မေးမြန်းဖြစ်ခဲ့သည်။ ဒေသခံရွာ သူရွာသားများအနေဖြင့် ထိခိုက်နစ်နာမှုများအတွက် တရားမျှတမှု ပြန်လည်ရရှိရန် အထူးသဖြင့် ဆုံးရှုံးခဲ့ သော ၎င်းတို့၏မြေယာများကို တရားမျှတစွာ ပြန်လည်ရရှိရန် စိတ်အားထက်သန်နေကြသည်။ သို့သော်လည်း လက်ရှိစနစ်ကြောင့် မြေယာများကပြန်လည်ရရှိရန် သို့မဟုတ် ထိုက်သင့်မျှတသည့် လျော်ကြေးငွေရရှိရန် ဆိုသည့် မျှော်လင့်ချက်မှာ ကိုယ်စီ ဝေဝါးနေဆဲ ဖြစ်သည်။

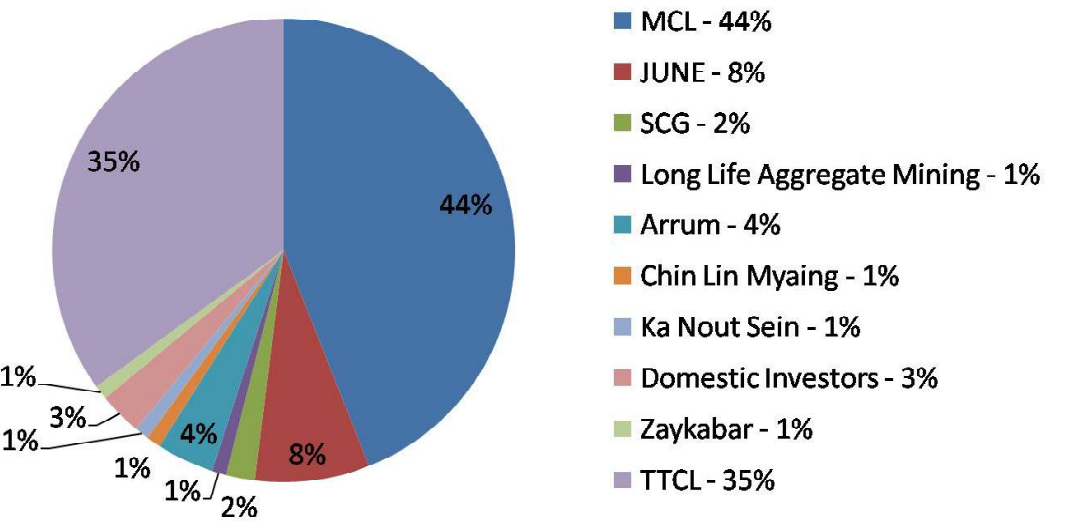

၄) နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမတိုင်မီ အခြေအနေများ

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကြောင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် လူနေမှုဘဝ မည်သို့ပြောင်းလဲသွားသည်ကို ကောင်းစွာနားလည်စေရန်အတွက် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမတိုင်မီ လူမှုစီးပွားနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဖြစ်တည်မှု အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို လေ့လာထားရန် အရေးကြီးလှသည်။

မွန်ပြည်နယ်အတွင်းတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ ၁၀ ခုထက်မနည်းရှိပြီး ယင်းအထဲတွင် ပြည်တွင်း (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံသားများပိုင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဒါဇင်နှင့်ချီ၍ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေ မှုများရှိနှင့်နေပြီ ဖြစ်သည်။ ယခုအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြပါ ဒေသတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများထဲမှ လူမှုနှင့်သ ဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အရ ထိခိုက်နိုင်ချေများသည်ဟု ဒေသခံပြည်သူလူထုများက စိုးရိမ်ပူပန်နေသော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအနက် ရေးမြို့နယ် ဖာလိန်ဒေသ၊ အံဒင်ကျေးရွာမှ ကျောက်မီးသွေးလောင်စာသုံးပြီး လျှပ်စစ်ခါတ်အား မဂ္ဂါဝပ် ၁၂၈၀ ထုတ်လုပ်မည့် မဟာစီမံကိန်းတစ်ခုနှင့် ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပေါက်တော ကျေးရွာရှိ ပျားတောင်ဒေသကို အမှီပြု၍ ဘီလပ်မြေစက်ရုံ တည်ဆောက်အကောင်အထည်ဖော်နေသော MCL နှင့် June Cement Industry Ltd ကုမ္ပဏီတို့ တည်ရှိနေသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ကို အဓိကထား လေ့လာမှုပြု ထားသည်။ အချက်အလက်များ စုဆောင်းနေစဉ်ကာလအတွင်း ဒေသခံလူထုအား သတင်းအချက်များ ဖြန့်ဝေ ပေးမှုနည်းသည့် ပွင့်လင်းမှုနည်းသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကိုလည်းတွေ့ရှိရပြီး ၎င်းတို့မှာ ဂေဟစနစ်ကို တိုးတက် ကောင်းမွန်အောင် ထိန်းသိမ်းရင်း ဒေသတွင်း ခရီးသွားလုပ်ငန်းကို မြှင့်တင်ကာ ဒေသဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးကို ဆောင်ရွက်မည်ဟု ကြွေးကြော်ထားသော မွန်ပြည်နယ်၊ ရေးမြို့နယ် ကဗျာဝကမ်းခြေကဲ့သို့သော သဘာဝအ

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်း / ကုမ္ပဏီအလိုက် လွှမ်းခြုံဆွေးနွေးခဲ့သည့် ပမာဏပြ ဂရပ်ပုံ

လှအပသဘာဝကို မှီငြမ်း၍ လာရောက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့် မြန်မာအော်ရမ်ကုမ္ပဏီကဲ့သို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများပင် ဖြစ်သည်။

ယင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းကြီးများ တည်ရှိရာ ပထဝီအနေအထားများ၊ သဘာဝက ပေးအပ်ခင်း ကျင်းထားသည့် ရေမြေတောတောင်များ၊ မြစ်ချောင်းများ၊ ရာသီဥတုများက ဒေသတွင်း မှီတင်းနေထိုင်သူ ဌာနေတိုင်းရင်းသား ပြည်သူများအား မျိုးဆက်ပေါင်းများစွာ အကျိုးပြုထားသည့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ဖြစ်သည်။

မွန်ပြည်နယ်၊ ရေးမြို့နယ် ဖာလိန်ဒေသ၊ အံဒင်ကျေးရွာတွင် Toyo-Thai Corporation PCL (TTCL) မှ ကျောက်မီးသွေးလောင်စာသုံး လျှပ်စစ်ဓါတ်အား မဂ္ဂါဝပ် ၁၂၈၀ ထုတ်လုပ်မည့် မဟာစီမံကိန်းလျာထား ရာ ဒေသ၏ သဘာဝ ဖြစ်တည်မှုများကို အချက်အလက်မှတ်တမ်းကောက်သည့် ကာလအတွင်း လေ့လာမှုပြုခဲ့ သည်။ ယင်းဖာလိန်ဒေသ၏ တောင်ဘက်အစွန်ဆုံးရှိ ပင်လယ်ကမ်းခြေတွင် ဖာလိန်တောင်နှင့် သဘာဝ သစ်တောကြီးတစ်ခုတည်ရှိပြီး မွန်ပြည်နယ် ရေးမြို့နယ် အနောက်ဘက်ခြမ်းဒေသတစ်ခုလုံးကို ကိုယ်စား ပြုသည့် ဒေသတစ်ခုအဖြစ် ရှေးပဝေသဏီ နှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက လက်ခံထားသည်။ ဖာလိန်တောင်နှင့် ၎င်း၏အဝန်းအဝိုင်းသည် တောင်ထိပ်မှ ပင်လယ်အထိ ကျယ်ပြောလျက်ရှိသည်။ ပထဝီအနေအထားအရ ဖာလိန်တောင်သည် ကပ္ပလီပင်လယ်နှင့် တနင်္သာရီတောင်တန်းကြားတွင် တည်ရှိပြီး မြောက်မှတောင်သို့ ရှည်လျားသွယ်တန်းနေကာ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အထက် မီတာ (၄၀၀) ကျော် မြင့်မားသည်။ ၎င်းဒေသ ပတ်ဝန်းကျင် စုစုပေါင်း (၅) ရွာခန့်တွင် ဒေသခံ မွန်လူမျိုးပေါင်း သုံးသောင်းကျော် မှီတင်းနေထိုင်လျက်ရှိသည်။ မျက်စိတစ်ဆုံးတည်ရှိနေသော ကွမ်းသီးခြံများကလည်း ဒေသခံတို့၏ စီးပွားရေးကို ဖူလုံနေစေပြီး အပူပိုင်းဇုန် သစ်သီးဝလံများဖြစ်သော ခူးရင်းသီး၊ အုန်းသီး၊ မရမ်းသီး၊ ငှက်ပျောသီးနှင့် ပိန္နဲသီးများကလည်း ဒေသတစ်ခုလုံး ဖုံးလွှမ်းသွားသည်အထိ ရာသီအလိုက်ဖြစ်ထွန်းနေလျက်ရှိသည်။

ဖာလိန်ဒေသ၊ အံဒင်ကျေးရွာအနီးတဝိုက်တွင် မြေဆီမြေနှစ်ပြည့်ဝသော လယ်ကွင်းလယ်ကွက် စု စုပေါင်း ၈က (၁၅၀၀) ကျော်ရှိပြီး ဖာလိန် ဒေသအပြင် ရေးကဲ့သို့သော အနီးအနားပတ်ဝန်းကျင်ရှိ မြို့ရွာများရှိ ဒေသခံများအတွက်လည်း ဆန်စပါး ထုတ်ပေးလျက်ရှိခြင်းဖြင့် ဖာလိန်ဒေသခံပြည်သူများအနေနှင့် သဘာဝ တရား၏ ကြွယ်ဝမှုကြောင့် ငြိမ်းချမ်းသော လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ပိုင်ဆိုင်ထားမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်း ရောက်မ လာခင် အချိန်ထိပင်ဖြစ်သည်။*

မွန်ပြည်နယ်၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပေါက်တောကျေးရွာအနီးရှိ ပျားတောင်ဒေသကို အမှီပြု၍ ဘီလပ်မြေစက်ရုံ တည်ဆောက်အကောင်အထည်ဖော်နေသော MCL နှင့် June Cement Industry Ltd ကုမ္ပဏီတို့ တည်ရှိနေသည့် ပတ်ဝန်းကျင်သည်လည်း သဘာဝပေးထားသည့် အရင်းအမြစ်များနှင့် အမှီသဟဲ ပြုသူ ဌာနေသူ၊ ဌာနေသားတို့အကြား သဟဇာတဖြစ်လျက်ရှိသည်။ ပျားတောင်ဒေသ အနီးပတ်ဝန်းကျင် ကျေးရွာပေါင်း (၇) ရွာအနီးပတ်ဝန်းကျင်တွင် လယ်ယာမြေ၊ ခြံမြေ စုစုပေါင်း စိုက်ဧက (၃၄၀၀) ကျော်ရှိပြီး

* "Abundance of Parlain Natural Resources and Communities: Parlain Study by its community" was conducted by villagers living in Parlain, with support from Towards Ecological Recovery and Regional Alliance (TERRA) and the Human Rights Foundation of Monland (HURFOM). The final report was published in June 2015.

ယင်း၏ ထက်ဝက်ကျော်ခန့်မှာ လယ်ယာမြေများဖြစ်သည်။ ကျိုက်မရောမြို့နယ် အရှေ့ဘက် (၃) ကီလိုမီတာ ခန့်တွင် မြောက်မှတောင်သို့ သွယ်တန်းစီးဆင်းနေသော အတ္ထရံမြစ်တည်ရှိပြီး မှီတင်းနေထိုင်ရာ ဌာနေသူ၊ ဌာနေသားတို့အဖို့ အသက်သွေးကြောတမျှ အရေးပါသည့် မြစ်အဖြစ် ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက တည်ရှိနေသည်။ ပျားတောင်သည် သဘာဝထုံးကျောက်တောင် အမျိုးအစားဖြစ်ပြီး အတ္ထရံမြစ်၏ အရှေ့ဘက်ကမ်းနဖူးပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ဧရိယာစတုရန်းပေ (၄,၈၀၀,၀၀၀) အကျယ်အဝန်းရှိပြီး၊ တောင်အမြင့် (၂၅၀) ပေရှိကာ ထုံးကျောက်ပမာဏ (၁,၂၀၀,၀၀၀,၀၀၀) ကုဗပေ (ထုံးကျောက်ပမာဏ တန်ချိန် သန်း ၉၀ ခန့်ရှိသည်။) ထုတ်လုပ်နိုင်သည်ဟု ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များက တွက်ချက်ထားသည်။

ဒီပျားတောင်နဲ့ပတ်သက်ပြီး ကျေးဇူးတရားတွေက ကျွန်တော်တို့တစ်သက်ပြောလို့ မကုန်နိုင်ပါဘူး။ ရာသီအလိုက် တောင်ကထွက်တဲ့ ဟင်းသီးဟင်းရွက်တွေ၊ သစ်တွေ၊ ဝါးတွေ၊ နောက်ပြီး ပရဆေးပင်တွေ အစုံအလင်နဲ့ ကျနော်တို့ ဘိုးဘွားဘီဘင်လက်ထက်ကတည်းက အကျိုးပြုလာခဲ့ တဲ့တောင်ဖြစ်တယ်။ ထုံးကျောက်လိုဏ်ဂူတော်တွေ၊ သမိုင်းဝင် ဘုရားတွေနဲ့ တောင်ဟာ အခုတော့ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်မယ့် သူတွေလက်ထဲ ရောက်ခဲ့ရပါတယ်။ မကြာခင်အတောအတွင်း ကျွန်တော် တို့ မြင်နေကျ ပျားတောင် မဟုတ်တော့ဘူး။ အခုတောင် တော်တော်ပျက်စီးနေပါပြီ။ ပြန်မရနိုင် တော့တဲ့ ဆုံးရှုံးမှုလို့သာ မှတ်ရတော့မှာပါ။

ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများ တည်ရှိရာဒေသရှိ ဒေသခံပြည်သူများ၏ စိုက်ပျိုးမြေတွင် ရာဘာခြံများ၊ သစ်သီးခြံများနှင့် လယ်ယာမြေများ ဧကပေါင်း ထောင်နှစ်ချီ၍ စိုက်ပျိုးထားကြပြီး ပြည်သူ့အများစု၏ အဓိက ဝင်ငွေ အရင်းအမြစ်အဖြစ် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍက ဖြည့်ဆည်းပေးနေသည်။ အချက်အလက်များ မှတ်တမ်းတင် ကာလအတွင်း မြို့နယ်အလိုက် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု စီမံကိန်းတစ်ခုချင်းစီနှင့် ပတ်သက်သည့် မေးခွန်းများကို မေးမြန်းထားပြီး ကိန်းဂဏန်းများအရ တွေ့ဆုံဖြေကြားသူများ၏ (၄၄) ရာခိုင်နှုန်းသော ဖြေဆိုမှုများမှာ မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်အကြောင်း ဆွေးနွေးဖြေဆိုမှုများ ဖြစ်ပြီး ဒုတိယလိုက်သည့် (၃၅) ရာခိုင် နှုန်းသော ဆွေးနွေးချက်များမှာ ဖာလိန်ဒေသ၊ အံဒင်ကျေးရွာရှိ Toyo-Thai Corporation PCL (TTCL) ၏ ကျောက်မီးသွေးလောင်စာသုံး လျှပ်စစ်ဓါတ်အား မဂ္ဂါဝပ် (၁၂၈၀) ထုတ်လုပ်မည့် မဟာစီမံကိန်းအကြောင်း ဖြစ်သည်။

---

* ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန၊ မျိုးစေ့ဌာနမှ အုပ်စုမန်နေဂျာ အဆင့်ရှိသူတစ်ဦး၏ စိုက်ဧက ခန့်မှန်းဖြေကြားချက်မှ ကောက်နုတ်ချက်၊ ဇွန်လ ဒုတိယအပတ်၊ ၂၀၁၆

၄ - က) ကုမ္ပဏီများ

Siam Cement Group – SCG

SCG သည် ထိုင်းနိုင်ငံအခြေစိုက် ကုမ္ပဏီတစ်ခုဖြစ်ပြီး အရှေ့တောင် အာရှ၏ အကြီးမားဆုံးသော ဘိလပ် မြေကုမ္ပဏီ တစ်ခုဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ကုမ္ပဏီအားလုံး အနက် စတုတ္ထအကြီးဆုံးကုမ္ပဏီအဖြစ် သတ်မှတ်ခံခဲ့ရသည်။ ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် အဓိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်း (၅) ခုကို လုပ်ကိုင်နေပြီး ၎င်းတို့မှာ ဓာတုပစ္စည်း၊ စက္ကူ၊ ဘိလပ်မြေ၊ အိမ်ဆောက်ပစ္စည်း များနှင့် ကုန်စည်ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများတို့ ဖြစ်သည်။

SCG အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဆောက်လုပ်ရေးဆိုင်ရာ ပစ္စည်းများကို သွင်းကုန်အဖြစ် ပို့ဆောင်ပေး နေသည်မှာ နှစ်ပေါင်း (၂၀) ခန့်ပင်ကြာမြင့်နေပြီဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ပြည်တွင်းအခြေစိုက် Pa- cific Link Cement Industries Ltd. တို့အကျိုးတူပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်ကာ Mawlamyine Cement Limited (MCL) ဟူသော အမည်သစ်ဖြင့် ဘိလပ်မြေ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို မွန်ပြည်နယ် ကျိုက်မရောမြို့နယ် တွင်စတင်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် မေလ ၇ ရက်နေ့တွင် မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်တွင် မှတ်ပုံတင်ခဲ့ပြီး လုပ်ငန်းခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၅၇/၂၀၁၃ အရ မွန်ပြည်နယ် ကျိုက်မရောမြို့နယ်အရှေ့ပိုင်းရှိ ပေါက်တောကျေးရွာ ပျားတောင်ဒေသတွင် ဘိလပ်မြေထုတ်လုပ်လည်ပတ်မည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို တရားဝင်ရရှိခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှစတင်၍ စက်ရုံတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများကို အစပျိုးခဲ့သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို SCG ကုမ္ပဏီမှ ရာခိုင်နှုန်း (၇၀) နှင့် Pacific Link Cement Industries Ltd ဘက်မှ ရာခိုင်နှုန်း (၃၀) ဖြင့် အကျိုး တူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု သဘောတူထားပြီး စီမံခန့်ခွဲရေးရုံးများကို ရန်ကုန်မြို့နှင့် ကျိုက်မရောမြို့နယ်

ပျားတောင်ခြေတို့တွင် ဖွင့်လှစ်ထားရှိသည်။ MCL သည် နိုင်ငံတွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကုမ္ပဏီများအနက် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်ခြင်း ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ထားသော စစ်တမ်းအား မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင် သို့ တင်သွင်းထားသည့် ပထမဦးဆုံးသော ဘိလပ်မြေစက်ရုံဖြစ်သည်ဟု ကုမ္ပဏီ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အကြံပေး ဒေါ်ခင်ဥမ္မာထွေးက ၂၀၁၆ ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်း လူထုနှင့်တွေ့ဆုံပွဲတခုတွင် ပြောကြားထားသည်။

ကုမ္ပဏီကြီးနှစ်ခုပေါင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပမာဏ အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း (၄၀၀)^{၂၂} ရှိမည်ဖြစ်ပြီး တန် (၅၀၀၀) ဘိလပ်မြေစက်ရုံလည်ပတ်ရန်အတွက် လိုအပ်မည့် မဂ္ဂါဝပ် (၄၀) လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်ဖြင့် လည်ပတ်မည်ဟု တရားဝင်ကြေညာထားသောကြောင့် ဒေသခံပြည်သူများက ကန့်ကွက်နေသည့် စီမံကိန်းကြီးဖြစ်သည်။ စက်ရုံတည်ဆောက်ရေးနှင့် လုပ်ငန်းခွင်သုံးမြေနေရာများကို ရယူခဲ့ရာ၌ SCG တဖြစ်လဲ MCL ကုမ္ပဏီအနေနှင့် မျှတသော ပေါက်ဈေးနှုန်းထားအတိုင်း ဒေသခံများထံမှ ဝယ်ယူထားသည်ဟု ပြောဆိုချေပမှုများရှိသော်လည်း ကုမ္ပဏီ၏ မြေယာရယူမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် မြေယာအငြင်းပွားမှုများမှာ Pacific Link Cement Industry လက်ထက် ၂၀၁၁ ခုနှစ်ကတည်းကပင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် အဖြစ်အပျက်များ အများစု ဖြစ်နေသည်ကို မှတ်တမ်းဟောင်းများအရ တွေ့ရှိရသည်။^{၂၃}

ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အား မဂ္ဂါဝပ် (၄၀) ထုတ်လုပ်လည်ပတ်မည့် ကုမ္ပဏီ၏ လျာထားချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ဒေသခံ ပြည်သူများအနေဖြင့် ဘိလပ်မြေစက်ရုံ၏ နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးများအပေါ် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို နှစ်သိမ့်လျှော့ချနိုင်ရန် MCL က ဒေသခံသံဃာတော်အပါး (၂၀) နှင့် ပြည်သူ (၇) ဦးကို ၂၀၁၆ ဖေဖော်ဝါရီလ (၂) ရက်နေ့တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ ချင်းမိုင်အနီးရှိ လန်ဖွန်ဒေသသို့ ပင့်ဆောင်

ဖိတ်ကြားကာ ၎င်းတို့၏ စက်ရုံလည်ပတ်ပုံကို လေ့လာစေခဲ့သည်။ ဖန်လုံအိမ်အာနိသင်ကို လျှော့ချရန်အတွက် လျှပ်စစ် ဓာတ်အား (၉) မဂ္ဂါဝပ်ကို စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများမှတစ်ဆင့် ပြန်လည် လည်ပတ်ထုတ်ယူမည့် အစီမံအစဉ်စက် ရုံအစီအစဉ်သစ်ကိုလည်း အခါအားလျော်စွာ ကျင်းပပြုလုပ်သည့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများတွင် မိတ်ဆက်ဖော်ပြသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ MCL ဘိလပ်မြေစက်ရုံတည်ရှိရာ ပျားတောင် ဒေသသည် ဌာနေပြည်သူတို့အဖို့ ရိုးရာယဉ်

^{၂၂} <http://www.mmbiztoday.com/articles/scg-pour-400m-mawlamyine-cement-plant>
^{၂၃} မွန်ပြည် လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း၏ ၂၀၁၁ - ၂၀၁၅ ခုနှစ် မှတ်တမ်းဟောင်းများအရ ပစိဖိတ်လင့်ခ်မှ ဒေသခံပြည်သူများအပေါ် ရယူထားခဲ့သည့် မြေယာဧက စုစုပေါင်းမှာ (၂၃၀၀) ဧကခန့် စာရင်းပေါက်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့သော် MCL လက်ထက် ကုမ္ပဏီမှ စက်ရုံတည်ဆောက်မှုအတွက် မြေယာအသုံးပြုရေး လျှောက်ထားခဲ့ရာတွင် မြေဧကပေါင်း (၁၃၅၃) ဧကကိုသာ ဖော်ပြခဲ့သဖြင့် ကွာဟချက်များရှိနေသည်။

ကျေးမှုနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းများအတွက် အလွန်အရေးပါသော သဘာဝ အရင်းအမြစ်ဒေသတစ်ခုဖြစ်သည့်အပြင် ပြည်သူ့အများစုအတွက် စိုးရိမ်ပူပန်မှု ဖြစ်စေသော ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လည်ပတ်ထုတ်လုပ်မည့် စီမံကိန်းအစီအစဉ်အတွက် စတင်မည်ဆိုပါက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းကို ဦးစွာလုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း တောင်းဆိုသံများ အမြင့်ဆုံးသို့ ရောက်ရှိနေချိန်ဖြစ်သည်။ ကနဦးအ သိပေးခြင်း၊ အထူးသဖြင့် ဒေသခံ ဌာနတိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ ဆန္ဒသဘောထားများကို ရယူရန် ပျက်ကွက်ခြင်းနှင့် မြေယာအသုံးပြုရေး တရားဝင် လက်ဦးမှုရယူရန် ကြိုးပမ်းခြင်းများကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ သောကြောင့် ဒေသခံများ၏ဝေဖန်သံများဖြင့် ပြည့်နှက်နေသည်။

MCL အနေဖြင့် စက်ရုံတည်ဆောက်မှုကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် လုံးဝပြီးဆုံးရန် ရည်ရွယ်ထားပြီး ၂၀၁၆ ဇွန်လတွင် စက်ရုံကို စတင်စမ်းသပ်မောင်းနှင်ခဲ့သည်။ ပုံမှန်လည်ပတ်မှု ကာလရောက်လျှင် စက်ရုံ အနေဖြင့် တစ်နေ့လျှင် ဘီလပ်မြေတန်ချိန် (၅၀၀၀)၊ တစ်နှစ်လျှင် စုစုပေါင်းတန်ချိန် (၁.၀၇) သန်း ထုတ် လုပ်နိုင်မည်ဟု မျှော်မှန်းထားကြောင်း ထုတ်ပြန်မှုသတင်းအချက်အလက်များအရ သိရသည်။

၂၀၁၆ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် မော်လမြိုင်ဘီလပ်မြေလိမိတက်၏ အုပ်ချုပ်မှုဒါရိုက်တာဖြစ်သူ Mr. Wijit Terasarun က မြန်မာတိုင်းမိသတင်းစာအား ပြောကြားရာတွင် ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်း ကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်း ကို Resource and Environment Myanmar ကုမ္ပဏီမှတဆင့် ကောက်ယူပြုစု ခဲ့ပြီး အဆိုပါစစ်တမ်းကို မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်ထံသို့ ပေးပို့ထားပြီးဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ သို့သော် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းနှင့် လူမှုဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်း လုပ်ဆောင်ထားမှုနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ပြည်သူလူထုထံသို့ တိကျရှင်းလင်းစွာ ချပြနိုင်ခြင်းမရှိသေး ချေ။

MCL ၏ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆိုင်ရာ စစ်တမ်း EIA နှင့် လူမှုဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်း SIA ဆိုင်ရာပြုစုခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ လူထုကြားနာပွဲများ၊ ဆန္ဒသဘောထားရယူမှုများကို စီမံကိန်းပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကျေးရွာပေါင်း ၃၄ ရွာမှ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများနှင့် ကျိုက်မရောမြို့နယ် အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနမှ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးမှူးအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ ပြုလုပ်ထားသည်ဟု တင်ပြမှုတစ်ခုတွင် ထုတ်ဖော် ပြောဆိုထားသည်။ သို့သော် ယင်းတွေ့ဆုံမှုမှာ ကျေးရွာသားအားလုံး (သို့) အများ စုပါဝင်စေရန် စီစဉ်ထား သည့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးပွဲပုံစံမျိုးမဟုတ်ပဲ အုပ်ချုပ်သူများလောက်သာ ရွေးချယ်ဖိတ်ကြားကာ စစ်တမ်းပုံစံကောက်ခံခဲ့သည့်အတွက် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ ကုမ္ပဏီများ မပျက်မကွက် ဆောင်ရွက်ပေးရမည့် SIA ဆိုင်ရာနည်းနာများကို မလိုက်နာရာ ကျနေသည်။ အမှန်တကယ်တွင်လည်း EIA/SIA များကို သတ်မှတ်ထားသော နည်းနာများအတိုင်း စီမံကိန်းဖော်ဆောင်ရာဒေသရှိ တိုင်းရင်းသားပြည်သူများထံ ကွင်းဆင်းမေးမြန်းကောက်ခံခဲ့ခြင်း ရှိမရှိဆိုသည့် အချက်မှာ MCL ဘက်မှ ၎င်းစစ်တမ်းတွေ့ရှိချက်များကို အများပြည်သူများထံ ချပြနိုင်သော အနေအထားမရှိသေးသဖြင့် မည်သူမျှ အတည်မပြုနိုင်သေးချေ။

ပြီးခဲ့သည့် ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇွန်လ (၁) ရက်နေ့က နံနက် (၁၀: ၃၀) ခန့်က မွန်ပြည်နယ် လွှတ်တော်ရုံးမှ ဒု - ဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာ ဦးအောင်နိုင်ဦး ဦးဆောင်သည့် မွန်ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ အဖွဲ့ဝင် (၁၅) ဦးပါသော လေ့လာရေးအဖွဲ့သည် မွန်ပြည်နယ်၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ပျားတောင်ဒေသရှိ ကွမ်းငန်- ကတုံစစ်ကျေးရွာအနီး တည်ဆောက်ထားသည့် MCL ဘီလပ် မြေစက်ရုံ ပရဝဏ်အတွင်းသို့ ကွင်းဆင်း လေ့လာခဲ့ကြသည်။

လေ့လာရေးအဖွဲ့ တွင် မွန်ပြည်နယ်လွှတ်တော်ရုံးမှ ဖွဲ့စည်း ပေးခဲ့သည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးကော်မတီမှ ဒေါက်တာအေးဇံ (ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ) လည်းပါဝင်ခဲ့ကာ ၎င်းမှ MCL၏ လုပ်ငန်း ဖော်ဆောင် ခွင့်ရရန် ကြိုတင်ပြုစုထားရမည်ဖြစ်သော လူမှုသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်နိုင်မှု ဆိုင်ရာစစ်တမ်း EIA-SIA ကို လေ့လာနိုင်ရန် တောင်းခံမေးမြန်းရာ MCL ၏မြန်မာတာဝန်ခံဦးဇော်လွင်ဦး မှ “အဲဒီအစီရင်ခံစာတွေကို ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကော်မရှင်မှာ တင်ပြထားပါ

တယ်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဌာနမှာလည်းပေးပို့ထားပြီးသားပါ။ တစ်ကယ်လို လွှတ်တော်က လိုချင်တယ်ဆိုရင်လည်း ကျနော်တို့ပေးလို့ရပါတယ် ပြဿနာမရှိပါဘူး။” ဟုဖြေကြားခဲ့ကာ အစီရင်ခံစာကို ကုမ္ပဏီမှ နောက်ထပ် (၄) လတစ်ကြိမ် ထပ်မံလုပ်ဆောင်သွားမည်ဟု သတင်းစကားပေးခဲ့သည်။

ဤဖြစ်စဉ်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် MCL မှ ၎င်းတို့၏ EIA SIA အစီရင်ခံကို ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ တာဝန်ရှိကော်မတီဥက္ကဋ္ဌကပင် လက်ငင်းရယူလေ့လာနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့လျှင် သာမန် ဒေသခံပြည်သူများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိစ္စ ဦးတည်ဆောင်ရွက်နေသော လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ရန် အလွန်ပင် ခဲယဉ်းနေမည်ဖြစ်သည်။

“EIA SIA ဆိုတာ ပြည်သူတွေရဲ့လက်ထဲကို စီမံကိန်းမစတင်မီကတည်းက အရောက်ဖြန့်ရပါမယ်။ ဒါမှ သူတို့ဖြေကြားခဲ့တဲ့ ဆန္ဒသဘောထားတွေနဲ့ ကုမ္ပဏီက တင်ပြထားတဲ့အချက်တွေကို ချိန်ထိုးကြည့်ပြီး အမှန်တကယ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်ထားတဲ့ ကျင့်ဝတ်နဲ့ ညီတဲ့ စစ်တမ်း ဟုတ်၊ မဟုတ်ဆိုတာ သိနိုင်မယ်။ နောက်ပြီး အရေးကြီးဆုံးဖြစ်တဲ့ စီမံကိန်းအပေါ် ဒေသခံပြည်သူတွေက လက်ခံတယ်၊ လက်မခံဘူးဆိုတဲ့ သဘောထားကို အများက သိနိုင်မှာပါ။ ဒီအတိုင်းမဟုတ်ရင် ကျင့်ဝတ်နဲ့ မညီတဲ့ နိုင်ထက်စီးနင်း စီးပွားလာရာတဲ့ ကုမ္ပဏီပဲ ဖြစ်သွားပါလိမ့်မယ်” ကျိုက်မရောမြို့နယ် လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုတွင် စေတနာ့ဝန်ထမ်းအဖြစ် လုပ်ကိုင်နေသူက သူ့သိထားသည့် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ချက်စံနှုန်းများနှင့် MCL ၏ ဆန်းစစ်ချက်များကို အများပြည်သူသို့ တင်ပြနိုင်မှု ပျက်ကွက်သည့်အပေါ် စိတ်ပျက်မိကြောင်း ပြီးခဲ့သည့် မေလ ၆ ရက်နေ့က ပြောပြခဲ့သည်။

စင်စစ် EIA SIA ကောက်ခံစစ်တမ်းပြုစုခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များကို စီမံကိန်းအဆိုပြုတင်လျှောက်ပြီး စီမံကိန်းကို အစိုးရက ခွင့်ပြုခြင်းမပြုမီတွင် စတင်ရမည်ဟု ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု ဥပဒေတွင် ပြဌာန်းပါရှိထားသည်။ သို့မှသာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချသူ အစိုးရအာဏာပိုင်များအဖို့ လျှောက်တင်ထားသည့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု စီမံကိန်းကို ခွင့်ပြုသင့်၊ မသင့် အတည်ပြုဆုံးဖြတ်နိုင်ရေးအတွက် ချိန်ထိုးတိုင်းတာမှုဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ အနေဖြင့် အသုံးပြုသောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းမှ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်

မွန်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများကို ဆန်းစစ်ခြင်း

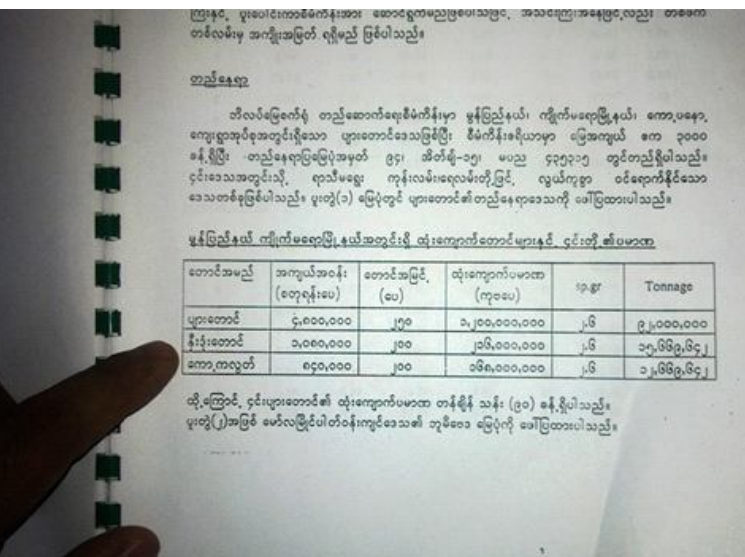
ဒါရိုက်တာ နိုင်အဲမွန်က ရှင်းလင်းထောက်ပြထားသည်။

June Cement Industry Ltd အနေဖြင့် လွန်ခဲ့သော ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ပျားတောင်ဒေသသို့ စတင် ဝင်ရောက်လာခဲ့ပြီး ကျိုက်မရောမြို့နယ် အတ္ထရိမ် အရှေ့ဘက်ကမ်းဘေးရှိ မြေဧက (၇၀၀) ကို ဘီလပ်မြေ စက်ရုံတည်ဆောက်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဝယ်ယူခဲ့သည်။ အဆိုပါမြေယာများသည် ကျိုက်မရောမြို့နယ် မဲဂရိုးကျေးရွာနှင့် ကော့ပနောကျေးရွာမှ ဒေသခံပြည်သူများ ပိုင်ဆိုင်သောမြေယာများ အများစုဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကော်မရှင်က June Cement Industry Ltd ကို ဘီလပ်မြေစက်ရုံတည် ဆောက်ရန်အတွက် ၂၀၁၅ ခုနှစ် မတ်လ (၂၅) ရက်နေ့တွင် ခွင့်ပြုချက်ချပေးခဲ့ပြီး အလုပ်သမားတန်း လျားများ နှင့် ရုံးခန်းများကို ၂၀၁၆ မေလနှောင်းပိုင်းတွင် စတင်ဆောက်လုပ်ခဲ့သည်။ လတ်တလော ကာလတွင် June ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် အကြီးစား မြေယာပြင်ဆင်မှုများကို ဆောင်ရွက်ထားခြင်း မရှိသေးပဲ MCL ဘက်ခြမ်းတွင်သာ အရည် (၄) ကီလိုမီတာကျော်ခန့်ရှိသည့် တူးမြောင်းတစ်ခုကို အတ္ထရိမ်နှင့် စက်ရုံဝင်းအကြား ဆက်သွယ် တည်ဆောက်ထားသည်။

အတ္ထရိမ်သည် ပျမ်းမျှ (၁၅) မီတာနက်ပြီး မီတာ (၁၃၀) ကျယ်ကာ (၄၇.၆၇) မိုင်ခန့်ရှည်လျား သည်။ မြစ်ဆိပ် (၂) ခု သို့မဟုတ် (၃) ခုရှိသည်။ အတ္ထရိမ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တောင်မှမြောက် သို့စီးဆင်း သော မြစ်အနည်းငယ်များထဲမှ တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်ပြီး မြစ်ကမ်းပါးမှာလည်း ကျယ်ပြန့်သည်။ မြစ်၏ တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် နိတုံတောင်နှင့် ပျားတောင်တို့တည်ရှိသည်။ တောင်ဧရိယာ အကျယ်အဝန်းမှာ (၄,၈၀၀,၀၀၀) စတုဂံပေ ရှိပြီး ပေ (၂၅၀) မြင့်သည်။ ထုထည် (၁,၂၀၀,၀၀၀,၀၀၀) ကုဗပေရှိကာ တန်ချိန် သန်း (၉၀) ကျော်သော ထုံးကျောက်များ တည်ရှိသည်။ June ကုမ္ပဏီက ၎င်းတောင်၏ မြောက်ဘက်ပိုင်းတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရထားပြီး မော်လမြိုင် ဘီလပ်မြေလိမိတက်က တောင်ဘက်ပိုင်းတွင် လုပ်ကိုင်ခွင့်များ ရရှိထားသည်။

ဒေသခံပြည်သူများအတွက်မူ အဆိုပါထုံး ကျောက်တောင်များသည် ဘိုးဘေးဘီဘင် လက်ထက်ကတည်းက တည်ရှိလာခဲ့သော ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ စုစည်းထားရာ သမိုင်းပြတိုက်သဖွယ် တည်ရှိနေပြီး တောင် ကြောများတစ်လျှောက်တွင် လိုဏ်ဂူများ၊ သမိုင်းဝင် ရှေးဟောင်းစေတီပုထိုးများ၊ ကျောက်ပန်းချီလက်ရာများနှင့် ဘာသာရေး ဆိုင်ရာ လက်မှုပညာများ အမြောက်အမြား တည်ရှိနေသည်။ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု ကုမ္ပဏီများ အတွက်မူ ထိုထုံးကျောက်တောင်များ၏ တန်ဖိုးသည် အထက်ပါအမွေအနှစ်များနှင့် အဖိုးတန် အလှအပများထက် ထုံးကျောက်ရရှိ နိုင်မှုပမာဏအပေါ်တွင်သာ အကဲဖြတ်မည် ဖြစ်သည်။ မော်လမြိုင်ဘီလပ်မြေ စက်ရုံအ

ဤနည်းပုံများသည် ကျောက်တောင်များ၏ အရွယ်အစား၊ အသွင်အပြင်၊ အနေအထား၊ တည်နေရာ စသည့် အချက်အလက်များကို ရှိမရှိ ဖြစ်ပေါ်မှုကို စစ်ဆေးရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

တည်နေရာ

ဘီလပ်မြေစက်ရုံ တည်ဆောက်ရေးစီမံကိန်းမှာ မွန်ပြည်နယ်၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ကော့ပနောကျေးရွာအုပ်စုအတွင်းရှိသော ပျားတောင်ဒေသဖြစ်ပြီး စီမံကိန်းရိယာမှာ ပြေအကျယ် ဧက ၇၀၀၀ ခန့်ရှိပြီး တည်နေရာပြင်ပအမှတ် ၉၄၊ အိတ်ဖို-၁၅၊ မပည ၄၄၇-၁၅ တွင်တည်ရှိပါသည်။ ၎င်းဒေသအတွင်းသို့ ရာသီမရွေး ကုန်းလမ်းရေလမ်းတို့ဖြင့် လွယ်ကူစွာ ဝင်ရောက်နိုင်သော ဒေသတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ပူးတွဲ(၁) ပြေပုံတွင် ပျားတောင်၏တည်နေရာဒေသကို ဖော်ပြထားပါသည်။

မွန်ပြည်နယ် ကျိုက်မရောမြို့နယ်အတွင်းရှိ ထုံးကျောက်တောင်များနှင့် ၎င်းတို့၏ပမာဏ

တောင်အမည်	အကျယ်အဝန်း (စတုဂံပေ)	တောင်အမြင့် (ပေ)	ထုံးကျောက်ပမာဏ (ကုဗပေ)	sp.gr	Tonnage
ပျားတောင်	၄,၈၀၀,၀၀၀	၂၅၀	၁,၂၀၀,၀၀၀,၀၀၀	၂.၆	၉,၂၀၀,၀၀၀
နီးဒုံးတောင်	၁,၀၀၀,၀၀၀	၂၅၀	၂၅၀,၀၀၀,၀၀၀	၂.၆	၁,၉၀၀,၀၀၀
ကာကလွတ်	၈၄၀,၀၀၀	၂၅၀	၁၆၈,၀၀၀,၀၀၀	၂.၆	၁,၂၆၈,၀၀၀

ထို့ကြောင့် ၎င်းပျားတောင်၏ ထုံးကျောက်ပမာဏ တန်ချိန် သန်း (၉၀) ခန့်ရှိပါသည်။ ပူးတွဲ(၂)အဖြစ် မော်လမြိုင်ဘီလပ်မြေလိမိတက်က တွေ့ရှိခဲ့သော ထုံးကျောက် မြေပုံကို ဖော်ပြထားပါသည်။

နေဖြင့် အတ္တရံမြစ်နှင့် ဆက်သွယ်ရန် တူးမြောင်းတစ်ခုကို တူးဖော်ထားသဖြင့် ၎င်းတူးမြောင်းမှ ထွက်ရှိလာသော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကြောင့် အတ္တရံမြစ်ရေ၏ အရည်အသွေးကျဆင်းလာမည်မှာ မုချဧကန်ပင်ဖြစ်သည်။ ဒေသခံပြည်သူအမြောက်အမြားက ၎င်းတို့၏ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်း၊ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် သောက်သုံးရေအတွက် အတ္တရံမြစ်အပေါ်တွင် များစွာမှီခိုနေရသည်။

တိုယိုထိုင်းကုမ္ပဏီ (Toyo-Thai Corporation Public Company Limited – TTCL) နှင့် ဖာလိန်ဒေသ

၂၀၁၄ ခုနှစ် ဧပြီလ (၂၅) ရက်နေ့တွင် တိုယိုထိုင်းကုမ္ပဏီ၊ မွန်ပြည်နယ် လျှပ်စစ်ဝန်ကြီးဌာနနှင့် လွှတ်တော်တို့က (၁၂၈၀) မဂ္ဂါဝပ် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံကို မွန်ပြည်နယ် ရေးမြို့နယ် အံဒင်ကျေးရွာအနီးတွင် တည်ဆောက်သွားမည်ဟု ပြောဆိုခဲ့သည်။ တိုယိုထိုင်းကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ယခင်က ရန်ကုန်မြို့အနီး သီလဝါ^{၂၄} တွင် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံတစ်ခုတည်ဆောက်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ဖူးသော်လည်း စက်ရုံအတွက် မြေနေရာမရရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် စီမံကိန်းကို လက်လျှော့ခဲ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါစီမံကိန်းကို ပြန်လည်အသက်သွင်းရန် မွန်ပြည်နယ် ရေးမြို့နယ် ဖာလိန်ဒေသ အံဒင်ကျေးရွာကို ရွေးချယ်ခဲ့သည်။

တိုယိုထိုင်းကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ထွက်ရှိလာမည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားများကို မြန်မာအစိုးရသို့ ပြန်လည်ရောင်းချသွားမည်ဖြစ်ပြီး စီမံကိန်းဖော်ဆောင်ရန်အတွက် မြေဧက (၅၀၀) ကို အသုံးပြုသွားမည်ဟု အဆိုပြု

^{၂၄} <http://englishnews.thaipbs.or.th/content/57655>
Feasibility study of 1,280 MW Ultra Super critical (USC) coal fired power plant in the Reupblic of The Union of Myanmar, Volumen I, February 2014, P. 6th

ထားကာ ၂၀၁၇ တွင် စီမံကိန်းစတင်လုပ်ဆောင်မည် ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုထားသည်။ စီမံကိန်းစတင်ရန် ကုမ္ပဏီက လျှပ်စစ်ဝန်ကြီးဌာနသို့ စာတင်ထားသည်ဟု သိရှိပြီးနောက်ပိုင်း ရွာသူရွာသားအများစုက ၎င်းတို့ ကျေးရွာ အနီးတဝိုက်သာမက ဖာလိန်ဒေသရှိ မည်သည့်နေရာတွင်မဆို ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ် ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ တည်ဆောက်ခြင်းကို လုံးဝလက်မခံကြောင်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း တုံ့ပြန်ခဲ့သည်။

စီမံကိန်းအတွက် အဆိုပြုထားသောနေရာသည် နိဂရုမြစ်ကမ်းခြေအနီး ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော နန်းတင်မြေများပေါ်ရှိ လယ်ကွင်း လယ်ကွက် အမြောက်အမြားတည်ရှိရာ နေရာဖြစ်သည်။ ကျောက်မီးသွေး စက်ရုံနှင့်ဆက်စပ်အဆောက်အဦများ တည်ဆောက်ရန်နှင့် အခြေခံအုတ်မြစ်ခိုင်မာရန်အတွက် ၎င်းမြေနေရာ သည် ကျစ်လစ်သိပ်သည်းရန် လိုအပ်ပြီး ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောများဖြင့် တင်သွင်းလာသော ကျောက်မီးသွေး များကို သယ်ဆောင်ရန်အတွက် ဆိပ်ခံတံတားတစ်စင်းကိုလည်း တည်ဆောက်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း စီမံကိန်း လျာထားချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် မတ်လ (၂၁) ရက်နေ့တွင် တိုယို-ထိုင်းကုမ္ပဏီနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ လျှပ်စစ်ဝန်ကြီးဌာနတို့အကြား နားလည်မှု စာချွန်လွှာကို ရေးထိုးခဲ့သော်လည်း ဒေသခံများက ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံကို သဘောမတူကန့်ကွက်သည့် ၎င်းတို့၏ သဘောထားများကို အစဉ်တစိုက် ထုတ်ဖော် ပြသနေသည်မှာ ယနေ့တိုင်ပင်ဖြစ်သည်။

စီမံကိန်းဧရိယာသည် (၁၅,၀၀၀,၀၀၀) စတုရန်းမီတာ (၃၇၀.၆၆ ဧကနီးပါး) ကျယ်ဝန်းသည်။ ကျောက်မီးသွေး သယ်ဆောင်ရန်အတွက် (၃) ကီလိုမီတာမှ (၅) ကီလိုမီတာအထိ ရှည်လျားသော ဆိပ်ခံ တံတားကို တည်ဆောက်ရမည်ဖြစ်သည်။ (၆၀) ရာခိုင်နှုန်းသော ကျောက်မီးသွေးကို အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံမှ တင်သွင်းမည်ဖြစ်ပြီး ကျန် (၄၀) ရာခိုင်နှုန်းကို သြစတေးလျနိုင်ငံမှ (၂၀) ရာခိုင်နှုန်း၊ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံမှ (၂၀) ရာခိုင်နှုန်း တင်သွင်းမည်ဖြစ်သည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများ တည်နေရာကဏ္ဍတွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည့် ဖာလိန်တောင် တန်းသည် ပင်မကုန်းမြေနှင့် ကပ္ပလီပင်လယ်အကြား တည်ရှိနေသော ကမ်းရိုးတန်းနှင့်အပြိုင် သွယ်တန်း လျက်ရှိသည်။ ဤဒေသတွင် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံနှင့် အခြားဆက်စပ် စီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ပါက ကြီးစွာသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင် ဆိုးကျိုး များကို ဌာနေသူ ဌာနေသားများအနေဖြင့် ခါးစည်းခံရနိုင်ဖွယ်ရှိသည်။ စင်စစ် စီမံကိန်းအဆိုပြုရာ ဖာလိန်ဒေသသည် မြစ် ချောင်း၊ ပင်လယ်ကမ်းစပ်နှင့် နီးကပ်စွာတည်ရှိနေသဖြင့် အမျိုးအစားစုံလင်လှသော ရေသတ္တဝါများ အမြောက် အမြားရှိပြီး သဘာဝတရား၏ စီချယ်မှုအတိုင်း မပျက်မယွင်း တည်ရှိနေသေးသည့် ဒေသဖြစ်သည်။ စိမ်းလန်း စိုပြေသော တောအုပ်များရှိသည့်အပြင် ဒေသထွက်သစ်သီးဝလံများလည်း အမျိုးအစားစုံလင်လှသည်။

ဖာလိန်တောင်ကို မြေဆီမြေနှစ်ကောင်းမွန်သော လယ်ယာမြေ (၁၈၉၃) ဧကက ဝန်းရံထားသည်။ အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း ၂၇၀၀ တန်ဖိုးရှိ ယင်းကျောက်မီးသွေးသုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ လည်ပတ် နိုင်ရေးအတွက် တစ်လျှင်ကျောက်မီးသွေးတန်ချိန် ၃ သိန်း ၆ သောင်း အသုံးပြုမည်ဖြစ်ပြီး စက်ရုံတည် ဆောက်သည့်ကာလအတွင်း တစ်ရက်လျှင် လုပ်သားအင်အား ၆ ထောင်မှ ၁ သောင်း၊ စက်ရုံလည်ပတ်မောင်း နှင်စဉ်ကာလတွင် တစ်ရက်လျှင်ဝန်ထမ်းအင်အား (၂၅၀) ရှိမည်ဟု ၎င်းတို့၏စီမံကိန်းအကျဉ်းချုပ်စာရွက် စာတမ်းအရ သိရသည်။

ထိုင်းသဘာဝဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးမှ **Nai Virawat** က "တစ်နှစ်ကို တန်ချိန် ၄၃ သိန်းကျော်အသုံးပြုမယ့် အဲဒီက ကျောက်မီးသွေးဟာ လေထဲကတဆင့် ကာဘွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်၊ ဆာလဖာဒိုင်အောက်ဆိုဒ်၊ ပြဒါးတွေ အခြားဓါတုဒြပ်ပေါင်းတွေ အများကြီးလွင့်စင်ထွက်လာမယ်၊ မီးခိုးတွေ လေထဲလွင့်ပါတဲ့ ပြာမှုန့်တွေအပြင် အသုံးပြုပြီးစွန့်ပစ်ရမယ့်ကျောက်မီးသွေးပုံတွေနဲ့ ပင်လယ်ရေထဲစီးဝင်မယ့် စွန့်ပစ်ရေဆိုးတွေ အားလုံးက အန္တရာယ်တွေပါပဲ" ဟု ဆိုသည်။

TTCL ၏ အံ့ဒင်ဒေသ ကျောက်မီးသွေးလောင်စာသုံး လျှပ်စစ်ဓါတ်အား ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် စီမံကိန်းလျာထားချက်များ

စီမံကိန်းအကြံပေးကုမ္ပဏီဖြစ်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်လေ့လာရေးစီမံခန့်ခွဲမှု (Environmental Research Management – ERM-Siam) က ပြုလုပ်သော စီမံကိန်းဖြစ်နိုင်ချေလေ့လာမှုတွင် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံစီမံကိန်းကို အောက်ပါအတိုင်းဖော် ပြထား သည်။

- ◆ ၁၂၈၀ မီဂါဝပ် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံတွင် စက်ရုံ (၂) ခုပါရှိမည်ဖြစ်ပြီး စက်ရုံတစ်ခုစီမှ မီဂါဝပ် (၆၄၀) စီ ထုတ်လုပ်မည်ဖြစ်သည်။
- ◆ စီမံကိန်းဧရိယာသည် (၁၅၀၀၀၀၀) စတုရန်းမီတာ သို့မဟုတ် ဧက (၅၀၀) ကျယ်ဝန်းမည်ဖြစ်သည်။
- ◆ တည်ဆောက်မှုကာလ (၄၇) လ ကြာမြင့်မည်ဖြစ်ပြီး အလုပ်သမား (၃၈၅၀) ဦးကို အသုံးပြု မည်ဖြစ်သည်။
- ◆ ကျောက်မီးသွေးကို နိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်းမည်ဖြစ်ပြီး အင်ဒိုနီးရှားမှ (၆၀) ရာခိုင်နှုန်း၊ ဩစတြေးလျမှ (၂၀) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် တောင်အာဖရိကမှ (၂၀) ရာခိုင်နှုန်း တင်သွင်းမည်ဖြစ်သည်။
- ◆ စက်ရုံက တစ်နှစ်လျှင် ကျောက်မီးသွေးတန်ချိန် (၃.၅) မှ (၄.၅) သန်းအထိ အသုံးပြုမည်ဖြစ်သည်။
- ◆ စက်ရုံသို့ ကျောက်မီးသွေးသယ်ယူရန် ဆိပ်ခံတံတားတစ်ခု တည်ဆောက်ရမည်။
- ◆ စက်ရုံအအေးပေးစနစ်အတွက် တစ်နာရီလျှင် ပင်လယ်ရေ (၂၀၀၀၀၀) ကုဗမီတာ လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။
- ◆ ကျောက်မီးသွေးများကို ရေဖျန်းရန် တစ်နာရီလျှင် ရေ (၉၆၀) ကုဗမီတာ လိုအပ်မည်။ ၎င်းရေများကို အဝီစီတွင်း သို့မဟုတ် သိုလှောင်ရေ(မိုးရေ)များမှ အသုံးပြုမည်။
- ◆ တည်ဆောက်ရေးကာလအတွင်း တစ်နာရီလျှင် ရေ (၁၆၀၀) ကုဗမီတာ အသုံးပြုမည်။ ၎င်းရေကို အခြားကျန်ရှိနေရာများနှင့် အခြားလုပ်ငန်းကိစ္စများတွင်လည်း အသုံးပြုမည်။ ၎င်းရေများကို အဝီစီတွင်း သို့မဟုတ် သိုလှောင်ရေ(မိုးရေ)များမှ အသုံးပြုမည်။

စီမံကိန်းဧရိယာ၏ (၅၀၀) မီတာ မှ (၁) ကီလိုမီတာအတွင်း ကျေးရွာ (၁) ရွာနှင့် စမ်းချောင်း (၁) ခု တည်ရှိနေသည်ဟု စီမံကိန်းဖြစ်နိုင်ချေလေ့လာမှုတွင် ဖော်ပြထားသည်။

မြန်မာအော်ရမ်ကုမ္ပဏီလီမိတက် (Myanmar Aurum Company Limited)

မွန်ပြည်နယ်ရှိ ဒေသများ စွာအနက် ရေးမြို့နယ်သည် သဘာဝအရင်းအမြစ်ကြွယ်ဝခြင်းနှင့် အသုံးမပြုရသေးသော မြေမျက်နှာသွင်ပြင်များ အများအပြားရှိနေခြင်းတို့ကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသစ်များအတွက် ပစ်မှတ်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ လွန်ခဲ့သော ၂၀၁၄ ခုနှစ်ကတည်းက Myanmar Aurum Company Limited က ကဗျာဝကမ်းခြေအပါအဝင် ရေးမြို့နယ် ခေါဇာအနီးရှိ ကမ်းခြေများတွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁၂) သန်း တန်ကြေးရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ရန် စိတ်ဝင်စားခဲ့သည်။

ရေးမြို့နှင့် (၂၇.၂) ကီလိုမီတာကွာဝေးသော ကဗျာဝကမ်းခြေတွင် အပန်းဖြေစခန်းတစ်ခု တည်ဆောက်သွားမည်ဖြစ်ပြီး အဆိုပါစီမံကိန်းတွင် အခန်း (၁၂၀) အထိရှိမည့် ဘန်ကလိုများ၊ ဟိုတယ်များ၊ ရုံးခန်းများ၊ စားသောက်ဆိုင်များ၊ ရေကူးကန်များ၊ အားကစားကွင်းများနှင့် ကားပါကင်များလည်း ပါဝင်ကြောင်း စီမံကိန်းကနဦးလျာထားချက်များအရ လေ့လာသိရှိရသည်။^{၂၅} အော်ရမ်ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် သဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖော်ဆောင်ရန် ရည်ရွယ်ထားပြီး ၎င်းတို့၏ စီမံကိန်းက လူထုအခြေပြု သဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်းကို အားပေးထောက်ပံ့မည်ဟု ကတိပြုထားသည်။

၄ - ခ) သဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်း၏ သဘောတရားများ

သဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်းသည် ယခုအချိန်တွင် ခေတ်စားလာသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ သဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်း၏ အခြေခံမူဝါဒများကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အား ထိခိုက်မှုနည်းပါးစေခြင်း၊ ဒေသခံတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအစဉ်အလာကို လေးစားခြင်း၊ ဒေသခံပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားကို အများဆုံးဖြစ်ထွန်းစေခြင်းနှင့် ခရီးသွားစဉ်သည်များကို စိတ်ကျေနပ်မှု အမြင့်ဆုံးပေးစွမ်းခြင်းဟု သဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်းပညာရှင် Hetzer က အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုပါသည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်း အသိုင်းအဝိုင်းက သဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုသည်

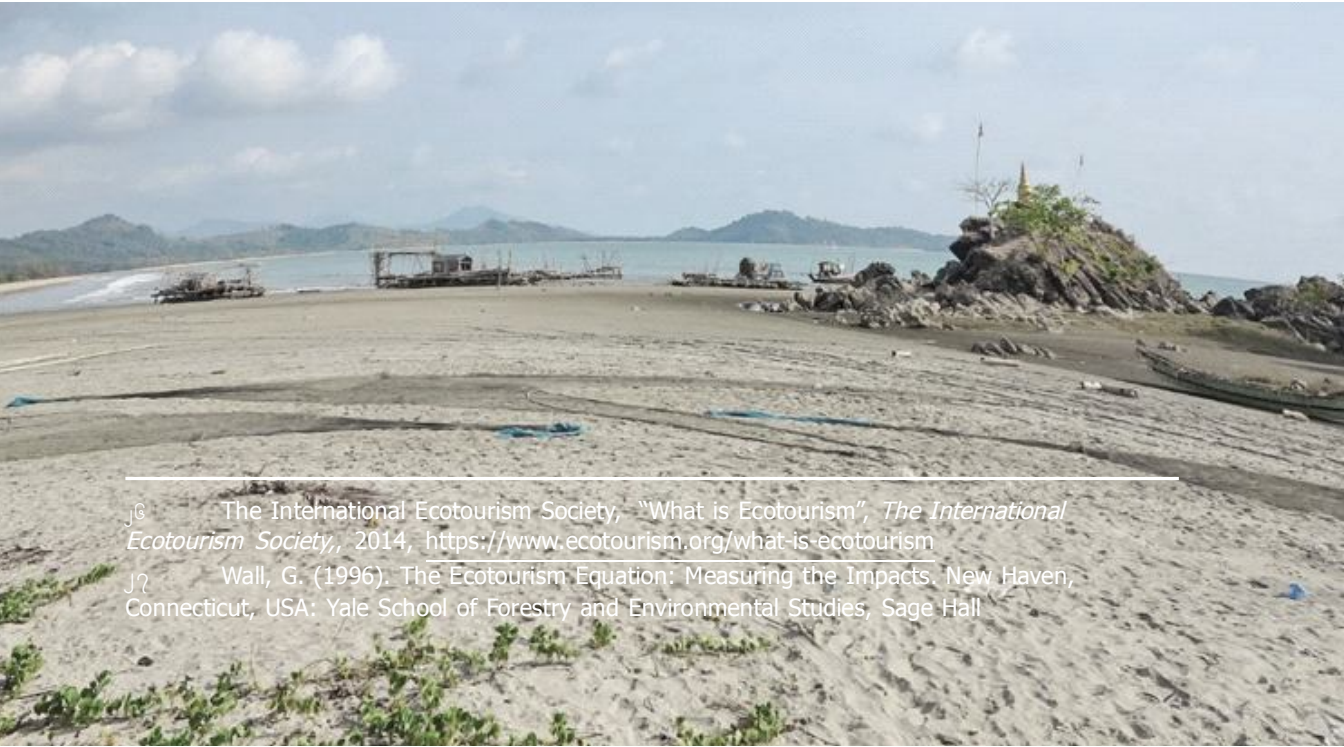
^{၂၅} Zwe Wai, "\$12-Million Beach Resort Project Planned in Mon State", *Myanmar Business Today*, 27 January 2015, accessed 9 June 2016, <http://www.mmbiztoday.com/articles/12-million-beach-resort-project-planned-mon-state>

မှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်များကို ထိန်းသိမ်းထားသော၊ ဒေသခံပြည်သူတို့၏ လူနေမှုလေ့စရိုက်ကို ထိန်းသိမ်း ထားသော သဘာဝဒေသများသို့ တာဝန်ယူတာဝန်ခံစိတ်အပြည့်ဖြင့် သွားရောက်လည်ပတ်ခြင်းဖြစ်ပြီး ၎င်းခရီး စဉ်တွင် အပန်းဖြေရေးနှင့် အသိပညာတိုးပွားရေးတို့လည်း ပါဝင်သည်။^၆

သဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ကျေးလက်လူထုနှင့် အသေးစားလုပ်ငန်း ရှင်များကို ကူညီထောက်ပံ့ရန်ဖြစ်ပြီး ကုမ္ပဏီကြီးများက အခြေခံအဆောက်အအုံမြောက်မြားစွာဖြင့် ခရီးသွား ဇုန်များတည်ထောင်ကာ လုပ်ကိုင်ကြရသဖြင့် သမရိုးကျခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် များစွာကွာခြားသည်။ သဘာဝခ ရီးသွားလုပ်ငန်း၏ ပင်မသဘောတရားသည် ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်က ယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးစံကွဲပြားခြားနားသော လူမျိုးများ၊ ဒေသခံပြည်သူများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အကြား ဆက်ဆံရေးအသစ် တည်ဆောက်ခြင်းဖြင့် လူမှုဝန်းကျင်ပြောင်းလဲတိုးတက်လာစေရန် လှုံ့ဆော်ခြင်း ဖြစ်သည်။^၇

သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် သမရိုးကျခရီးသွားလုပ်ငန်းမှ သဘာဝ ခရီးသွားလုပ်ငန်းအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲခဲ့ခြင်းဖြစ်သော်လည်း သဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာ သည်နှင့်အမျှ နိုင်ငံအများစုမှာ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ကြုံတွေ့လာရသည့်အပြင် သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို အမြတ်ထုတ်မည့် အန္တရာယ်နှင့်လည်း ရင်ဆိုင်လာကြရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် တံခါးဖွင့်ဝါဒနှင့်အတူ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးပြီး ပြည်တွင်းပြည်ပ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သဖြင့် နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်အမြောက်အမြားထံမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများက ဒီလိုင်းလုံးပမာ ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရှည်လျားလှသော ကမ်းခြေများတစ်လျှောက်တွင် သဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရန် ကုမ္ပဏီများက စိတ်ဝင်စားလာခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒေသ အသီးသီးရှိ တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးတမ်းများကို ရှေးမူမယုက် ထိန်းသိမ်းရင်း တစ်ဖက်တွင်လည်း အဆိုပါ ယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးတမ်းများကို ကမ္ဘာက လာရောက်လေ့လာခွင့် ရနိုင်စေရန် လုပ်ဆောင်လိုကြသည်။

^{၂၆} The International Ecotourism Society, "What is Ecotourism", *The International Ecotourism Society*, 2014, <https://www.ecotourism.org/what-is-ecotourism>
^{၂၇} Wall, G. (1996). *The Ecotourism Equation: Measuring the Impacts*. New Haven, Connecticut, USA: Yale School of Forestry and Environmental Studies, Sage Hall

၄ - ဂ) ထုံးကျောက်တောင်နှင့် လိုဏ်ဂူများအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ထုံးကျောက်များ သည် ဘီလပ်မြေထုတ်လုပ်ရန်အတွက် အကောင်းဆုံးကုန်ကြမ်းများ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထုံးကျောက်လိုဏ်ဂူများသည် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ ခိုအောင်းရာ ဖြစ်နေတတ်သည့်အပြင် အခြားနေရာများတွင် မတွေ့ရှိရသော သဘာဝမျိုးစိတ်များ၏ မှီခိုရာလည်း ဖြစ်နေတတ်သည်။

ဘီလပ်မြေထုတ်လုပ်မည့် ဆိုပါက ထုံးကျောက်တောင်နှင့် ၎င်းအနီးအနားပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ဂေဟစနစ်များအားလုံးကို လုံးဝဖျက်စီးပစ်ရမည်ဖြစ်သည့်အပြင် ၎င်း

ဒေသတွင် မှီတင်းနေထိုင်နေကြသော သဘာဝမျိုးစိတ်များ၏ မျိုးသုဉ်းသွားနိုင်သည့် အန္တရာယ်နှင့်လည်း ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုစစ်တမ်း (EIA) ကို စနစ်တကျကောက်ယူပြီး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို တိကျစွာလိုက်နာမည်ဆိုပါက ထုံးကျောက်ဂေဟစနစ်များ အကြီးအကျယ်ပျက်စီးမည့် အန္တရာယ်ကို လျော့ချနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ဘီလပ်မြေစက်ရုံများအနေဖြင့်လည်း ထုံးကျောက်များကို စနစ်တကျထုတ်ယူသုံးစွဲပါက ထုံးကျောက်တောင်နှင့် ၎င်းဒေသပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များနှင့် သဘာဝတရားများကို ကာကွယ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထုံးကျောက်ဂေဟစနစ်သည် အထူးတားမြစ်ချက်ဖြင့် ထိန်းသိမ်းထားရှိရမည့် တန်ဖိုးကြီးဂေဟစနစ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ထိုဂေဟစနစ်တွင် ကျောက်သားနေရာ၊ ခြောက်သွေ့သောမြေနေရာနှင့် အယ်လ်ကာလိုင်းဓာတ်များသော နေရာများတွင် ရှင်သန်နိုင်သော ရှားပါးမျိုးစိတ်များ ရှိသည်။ အချို့မျိုးစိတ်များသည် ထုံးကျောက်ဂေဟစနစ်အတွင်းတွင်သာ တွေ့ရှိနိုင်သော မျိုးစိတ်များဖြစ်ပြီး ထုံးကျောက်ဂေဟစနစ်ကို ဖျက်ဆီးလိုက်ပါက အဆိုပါအဖိုးတန်မျိုးစိတ်များ မျိုးသုဉ်းပျောက်ကွယ်သွားမည်ဖြစ်သည်။

အဖိုးမဖြတ်နိုင်သော သဘာဝတရား၏ အမွေအနှစ်များဖြစ်သော ထုံးကျောက်လိုဏ်ဂူများကို မွန်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ သဘာဝထုံးကျောက်တောင်များတွင် တည်ရှိပြီး ယင်းလိုဏ်ဂူများထဲတွင် အလေးချိန် (၂) ဂရမ်ထက်မပိုသော ကမ္ဘာ့အသေးငယ်ဆုံးလင်းနို့မျိုးစိတ်များလည်း ခိုအောင်းနေထိုင်လျက်ရှိကြောင်း ပညာရှင်များကဆိုသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ထုံးကျောက်လိုဏ်ဂူများတွင်လည်း ဆန်းကြယ်လှသော သဘာဝအနုပညာလက်ရာများကို တွေ့ရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ ပြဒါးလင်းလိုဏ်ဂူတွင် နှစ်ပေါင်း (၁၃၀၀၀) ကြာမြင့်ပြီဖြစ်သော ကျောက်ခေတ်လက်ရာများ၊ လူ့လက်ပုံသဏ္ဍာန်နှင့် တိရစ္ဆာန်ပုံ ပန်းချီလက်ရာများကို ဂုဏ်ရုံများတွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။

ပင်းတယလိုဏ်ဂူတွင်လည်း လွန်ခဲ့သော (၁၈) ရာစုက တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့သော သမိုင်းဝင်ဗုဒ္ဓ

ဆင်းတုတော်များ တည်ရှိနေသည်။ အခြားမသိရှိရသေးသော ထုံးကျောက်လိုက်ဂူများတွင်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အရေးပါသော ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ တည်ရှိခဲ့အောင်းနေမည်မှာ မြေကြီးလက်ခတ်မလွဲပင် ဖြစ်သည်။^{၂၀}

မွန်ပြည်နယ် ပျားတောင်ဒေသတွင် ဖော်ဆောင်မည့် ဘိလပ်မြေစီမံကိန်းနေရာကို ထုံးကျောက်တောင်များ၊ မြစ်ချောင်းများနှင့် သဘာဝသစ်တောများက ဝန်းရံထားသည်။ ထုံးကျောက်ထုတ်လုပ်မည်ဆိုပါက ကျောက်တောင်များကို ဖြိုဖျက်ရသည့်အပြင် အဆိုပါဖြိုဖျက်မှုများမှ ဆူညံသံများ၊ လေထုညစ်ညမ်းမှုများ၊ သဘာဝရေအရင်းအမြစ်များကို ထိခိုက်မှုများအပြင် တောင်အတွင်း အသက်ရှင်နေထိုင် ရှင်သန်ပေါက်ပွားနေသည့် သက်ရှိများ၊ အပင်များလည်း မျိုးသုဉ်းပျောက်ကွယ်မည့် ထိခိုက်မှုကို ဖြစ်စေမည်။

ယခုအစီရင်ခံစာပါ MCL နှင့် June Cement Industry Ltd ကုမ္ပဏီတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေသည့် ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပျားတောင်ဒေ သအနီးတဝိုက်တွင် ထုံးကျောက်ပမာဏအများအပြားပါဝင်နေသော ကျောက်တောင် ၉ လုံးရှိပြီး အများစုမှာ နှစ်သန်းပေါင်းများစွာကတည်းက ကမ္ဘာမြေမျက်နှာသွင်ပြင် အသွင်ပြောင်းမှုဖြစ်စဉ်များမှ သဘာဝအလျောက် ဖြစ်တည်လာခဲ့သည်ဟု ဘူမိဗေဒပညာရှင်များကဆိုသည်။ ကျိုက်မရောမြို့နယ်ရှိ တောင်မှ မြောက်သို့ သွယ်တန်းစီးဆင်းနေသော အထွတ်မြစ်အရှေ့ဘက်ကမ်းတွင် မွန်ဘာသာဖြင့် အမည်ရှိသော ထုံးကျောက် တောင်များဖြစ်သည့် ဒေးတမော့ဘလောက်၊ ဒေးကျိုက်ကလောက်၊ ဒေးလဒို၊ ဒေးထွမ်ကျိုက်၊ ဒေးကလောက်ဒိုက်၊ ဒေးခလောက်နွတ် စသည့်တောင်များတွင် သဘာဝလိုက်ဂူများ များစွာ တည်ရှိပြီး ပျားတောင်တွင်မူ သဘာဝလိုက်ဂူ အပေါများဆုံး တောင်ဖြစ်သည်ဟု ဒေသခံများက ပြောပြသည်။

“ပျားတောင်က ထုံးကျောက်သားတွေကို မိုင်းတူးနေတာ ကြာပါပြီ။ ကျွန်တော်တို့ ဒေသခံပြည်သူတွေ စိုးရိမ်နေကြရတဲ့ ပျားတောင်က သဘာဝလိုက်ဂူတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရွာသားတွေအနေနဲ့ နောက်ဆက်တွဲ အချက်လက်တွေ လိုအပ်ပါတယ်။ ဥပမာ ဘယ်လိုက်ဂူရဲ့ ဘယ်လောက်မှာ ကျောက်မိုင်းတူးနေတယ်။ ဒိုင်းနမိုက်ဖောက်လို့ ဖြစ်လာတဲ့ တုန်ခါမှုတွေကြောင့် ဘယ်ဂူမှာ ဘယ်ရုပ်ပွားတော်တွေမှာ ထိခိုက်မှုရှိနေပြီလဲဆိုတာ အမြဲစောင့်ကြည့်နေဖို့လိုအပ်ပါပြီ။ စီးပွားရေးသမားတွေက ဒီတန်ဖိုးကြီးမှုတွေကို ထည့်သွင်းဖို့ စိတ်ဝင်စားမှာ မဟုတ်ဘူးလို့ မြင်တယ်။ ရာစုနှစ်၊ ခေတ်အဆက်ဆက်ရှိခဲ့ပြီး ဒီလက်ထက်ကျမှ မြင်ကွင်းကနေပျောက်ကွယ်သွားရမယ်ဆိုတဲ့ ကိစ္စကို ဘယ်ဒေသခံတွေကများ လက်သင့်ခံမှာလဲ ? ”

အမည်မဖော်လိုသူ ပျားတောင်ဒေသကျေးရွာသားတစ်ဦးက လက်ရှိ ကျောက်မိုင်းတူးဖော်နေမှုနှင့် ဒေသနေပြည်သူများ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှု အခြေအနေများကို ၂၀၁၆ မေလကုန်ခန့်က မော်လမြိုင်မြို့တွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည့် စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းဆိုင်ရာ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတခုတွင် ပြောပြခဲ့သည်။ ဘိလပ်မြေစက်ရုံအတွက် ထုံးကျောက်တောင်များကို ဖြိုဖျက်ပြီး ကုန်ကြမ်းထုတ်ယူမည်ဆိုပါက အဆိုပါသဘာဝအလှတရား အရင်းအမြစ်များ ပျက်စီးဆုံးရှုံးသွားရမည်မှာ သိသာထင်ရှားလှသည်။

---

၂၀ Global New Light of Myanmar, "Can Myanmar's cement industry contribute to the conservation of biodiversity in limestone karst areas?", *The Global New Light of Myanmar*, 24 May 2016. <http://globalnewlightofmyanmar.com/can-myanmars-cement-industry-contribute-to-the-conservation-of-biodiversity-in-limestone-karst-areas/>

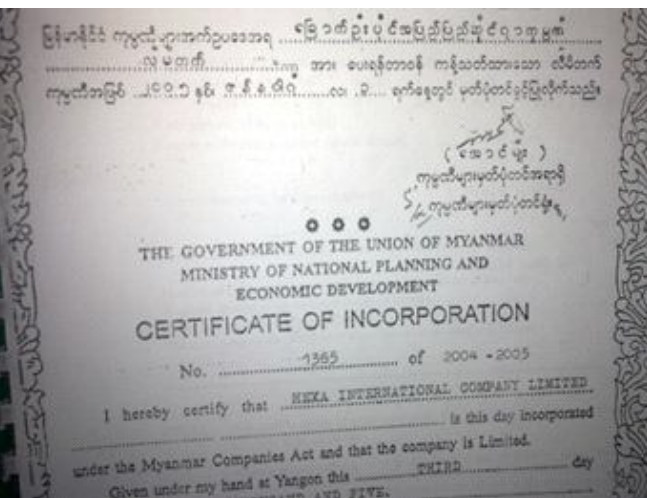
(၅) ချိုးဖောက်မှုများကို လေ့လာခြင်း

ဤချိုးဖောက်မှုများကို လေ့လာခြင်းခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများ ဖော်ဆောင်ရာ နေရာဒေသတွင် မှီတင်းနေထိုင်နေကြသည့် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ မူလအခွင့်အရေးများ၊ ကွဲပြားခြားနားသော အခြေအနေများအောက်တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသော တည်ဆဲဥပဒေများ၏ အကာအကွယ်မဲ့မှု များ၊ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများနှင့် ကျင့်ဝတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်ခံရမှုများ အကြောင်းကို စုစည်းဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း၏ ကွင်းဆင်း သုတေသနမှ လေ့လာတွေ့ရှိချက်များအရ ပြည်နယ်အတွင်းရှိ လက်ရှိဖော်ဆောင်နေသော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများတွင် လွှဲမှားသောနည်းလမ်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်နေသောလုပ်ငန်းများ အများအပြား ရှိနေသည်။

၅ - က) အတိတ်ကာလက အဖြစ်အပျက်များ

အတိတ်ကာလ စီးပွားရေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ပြန်ကြည့်မည်ဆိုပါက ဒေသတွင်း ဩဇာအာဏာကြီးမားသည့် စစ်တပ်နှင့် ၎င်းတို့နှင့် ဆက်စပ်သည့် ယန္တရားအဝန်းအဝိုင်းတို့ကသာ လယ်ယာမြေမတရားရယူခြင်းကဲ့သို့သော ချိုးဖောက်မှုတို့ကို ပေါ်ပေါ်ထင်ထင် ကျူးလွန်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် သမ္မတဦးသိန်းစိန်ဦးဆောင်သည့် အရပ်သားအစိုးရ တာဝန်ယူခဲ့သည့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်မှစ၍ ဒေသခံပြည်သူများထံမှ လယ်ယာမြေများကို မတရားရယူမှုဖြစ်စဉ်များတွင် စစ်တပ်အပြင် ပြည်တွင်းပြည်ပမှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များလည်း ပါဝင်လာသည်ကို တွေ့မြင်ရပေသည်။ မြေယာနှင့်ပတ်သက်သည့် ချိုးဖောက်မှုအဖြစ်အပျက်တိုင်းတွင် ဥပဒေကို လက်တလုံးခြား အသုံးပြုမှုများ၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုများနှင့် ဆက်နွယ်နေမှုများနှင့် မျှတမှုမရှိသည့် မြေယာမူခင်းများအဖြစ် စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုများသို့ ဦးတည်စေခဲ့သည်။

လွန်ခဲ့သော ၂၀၀၅ ခုနှစ်ကတည်းကပင် မွန်ပြည်နယ်တွင် ဘီလပ်မြေအကြီးစားထုတ်လုပ်ခြင်း လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ရန်အတွက် ခြောက်ဦးပိုင်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကုမ္ပဏီလီမိတက် Hexa International Company Limited နှင့် ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီတို့အကြား အကျိုးတူပူးပေါင်းရန် ဆွေးနွေးမှုများ ရှိခဲ့သည်။ စီမံကိန်း ကုန်ကြမ်းအရင်း အမြစ် နေရာများအဖြစ် အတ္တရံမြစ်အနောက်ဘက်ကမ်းရှိ နိတုံတောင်နှင့် အရှေ့ဘက်ကမ်းရှိ ယခု MCL နှင့် June ကုမ္ပဏီများ စီမံကိန်းဖော်ဆောင်နေသည့် ပျားတောင်ကို ပစ်မှတ်ထားခဲ့ဖူးသည်။

သတင်းအချက်အလက်များ စီးဆင်းမှု ကန့်သတ်ပိတ်ပင်ခံခဲ့ရသည့် အားလျော်စွာ ကျိုက်မရောဒေသခံပြည်သူများအနေဖြင့် စီမံကိန်း အကြောင်းကို ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင်မှ လေ့လာသိရှိခဲ့ရသည်။ ထိုသို့သိရှိပြီး မကြာမီ ၂၀၁၀

ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများ၊ ဒေသခံအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များနှင့် ကုမ္ပဏီမှ တာဝန်ရှိသူများက စီမံကိန်းအတွက် မြေတိုင်းတာမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

နောက်တစ်လအကြာတွင် အဆိုပါစီမံကိန်းကို ဇေယျာကုမ္ပဏီလီမိတက်နှင့် 24 Hour General Services Company Limited တို့မှ အကျိုးတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ ဇေယျာကုမ္ပဏီက အတ္ထရိမ်အနောက်ဘက်ကမ်းရှိ နိဒုံတောင်မှ သယံဇာတများကို ထုတ်ယူမည့် အစီအစဉ်ချမှတ်ဖြစ်ခဲ့ပြီး 24 Hour General Services Company Limited က အရှေ့ဘက်ကမ်းရှိ ပျားတောင်မှ အရင်းအမြစ်များကို ထုတ်ယူမည့် စီမံကိန်းကြီးကို အစပျိုးခဲ့ကြသည်။ 24 Hour General Services Company Limited မှ လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်မှုတွင် အခက်အခဲဖြစ်ခဲ့သောကြောင့် ပျားတောင် စီမံကိန်းမှ နှုတ်ထွက်သွားသဖြင့် အဆိုပါနေရာသို့ June Industry Company Limited က အစားထိုး ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် Pacific Link Company လည်း ပျားတောင်ဒေသတွင် မြေယာများ လက်ဦးမှုရယူနိုင်ရန်အတွက် ရေရှည်အစီအစဉ်များချမှတ်ပြီး ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်လာခဲ့ကြသည်။

၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပျားတောင် ဒေသရှိ မဲကရိုး၊ ကော့ခွန်း၊ ကော့ပနေ၊ ပေါက်တော၊ ကတုံစစ်နှင့် ကွမ်ငန်းကျေးရွာသားများပိုင်ဆိုင်သည့် လယ်မြေနှင့် ရာဘာခြံမြေ ဧကပေါင်း ရာချီတို့ကို ဘိလပ်မြေစီမံကိန်း ဖော်ဆောင်မည့် ကုမ္ပဏီတို့မှ အသီးသီး ရယူထားနိုင်ခဲ့ကြသည်။ စာရင်းများအရ နောက်ပိုင်းတွင် ထိုင်းအခြေစိုက် ဆင်တံဆိပ်ဘိလပ်မြေ ကုမ္ပဏီကြီးတစ်ခု ဖြစ်သည့် SCG နှင့် အကျိုးတူပူးပေါင်းကာ မော်လမြိုင် ဘိလပ်မြေလိမိတက် MCL ဟု လူသိများသော Pacific Link ကုမ္ပဏီပင်လျှင် ထိုအချိန်ကတည်းက မြေဧက (၃၀၀) ကျော်ခန့်ကို နည်းမျိုးစုံဖြင့် ရယူထားနိုင်ခဲ့သည်။

ဇေယျာကုမ္ပဏီ၊ June Industry Company နှင့် Pacific Link Company တို့၏ မြေယာသိမ်းယူမှု၊ မတရားရယူမှုများကို ကျေးရွာပေါင်း (၈) ရွာခန့်က ဌာနေတောင်သူများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ ထိုသို့မြေယာရယူရာ၌ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ဒေသခံ လယ်သမားများနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့စဉ်တွင် လွဲမှားသောနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုခဲ့ကြောင်း မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေး ဖောင်ဒေးရှင်း၏ မှတ်တမ်းများအရသိရှိရသည်။ လျော်ကြေးငွေများကို ကာလတန်ဖိုးအောက် များစွာနိမ့်ချပြီး ပေးချေခဲ့သကဲ့သို့ မြေယာရယူမှုနှင့်ပတ်သက်၍လည်း ဒေသခံလယ်သမားများကို ကြိုတင်အသိပေးခြင်း၊ လွတ်လပ်စွာ သဘောထားရယူခြင်းများ မရှိခဲ့ချေ။ မြေယာရယူနိုင်ရန်အတွက် ခြိမ်းခြောက်ခြင်းများ၊ သတင်းထိမ်ချန်ခြင်းများ၊ သတင်းအမှားထုတ်ပြန်ခြင်းများပင် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အချို့ဒေသခံလယ်သမားများအနေဖြင့် ယနေ့အချိန်ထိ လျော်ကြေးငွေ အပြည့်အဝရရှိသေးခြင်းမရှိချေ။^၉

၂၉ HURFOM, 'Rock sampling for coal plan spreads fears of land confiscation in Kyaukmayaw Township', 28 January 2011

၅ - ခ) လယ်ယာမြေသိမ်းယူခြင်း

လယ်ယာမြေများကို တရားလက်လွတ်သိမ်းယူခြင်းသည် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ ကြုံတွေ့နေရသော ကြီးမားသည့်ပြဿနာတစ်ရပ်အဖြစ် ဆယ်စုနှစ်များစွာ ရပ်တည်နေသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဝင်ရောက်လာခြင်း၊ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဆောင်လာခြင်းနှင့် တရားသောဥပဒေများစိုးမိုးမှု မရှိခြင်းတို့ကြောင့် ယနေ့တိုင် ပြဿနာကြီးထွားလာနေဆဲဖြစ်သည်။

၂၀၀၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို လျင်မြန်စွာ လုပ်ဆောင်လာသည်နှင့်အတူ သဘာဝသယံဇာတများအပေါ် အမြတ်ထုတ်ခြင်းနှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများအပေါ် ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းများက လည်း များပြားစွာ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ဆယ်စုနှစ်များစွာ ဖယ်ကြည့်ခံထားရသော မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အသုံးပြုနိုင်သောမြေယာ မြောက်မြားစွာပိုင်ဆိုင်ထားခြင်း၊ သယံဇာတပေါကြွယ်ဝခြင်း၊ မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်နှင့် ထုံးကျောက်တောင်များ ပေါများခြင်းတို့ကြောင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကုမ္ပဏီများ၏ စိတ်ဝင်စားခြင်းကို အထူးတလည်ရရှိခဲ့သည်။

ထိုသို့စိတ်ဝင်စားမှု မြင့်တက်လာခြင်းနှင့်အတူ စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများလည်း ပိုမိုရရှိလာနိုင်သဖြင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ မြေယာများကို အဓမ္မသိမ်းယူခြင်းများ၊ ဒေသခံပြည်သူများကို အတင်းအဓမ္မရွှေ့ပြောင်းစေခြင်းများနှင့် တောင်သူလယ်သမားပြည်သူများကို ဆင်းရဲတွင်းအတွင်းသို့ နက်သည်ထက်နက်အောင် တွန်းပို့ခဲ့ခြင်းများ များစွာဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

အစိုးရနှင့် စစ်တပ်က စီးပွားရေးကုမ္ပဏီများ၊ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများနှင့် နီးနီးကပ်ကပ်ပူးပေါင်းပြီး တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ လယ်ယာမြေများကို မဟာဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးစီမံကိန်းများ လျာထားချက်အတွက် သိမ်းယူခဲ့ကြသည်။ ကျေးလက်နေပြည်သူများသည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအတွက် လယ်ယာမြေနှင့် သဘာဝ တောတောင်များအပေါ်တွင် အလုံးစုံမှီခိုနေရသဖြင့် လယ်ယာမြေသည် ၎င်းတို့အတွက် မရှိမဖြစ်အသက်သွေးကြောပင် ဖြစ်သည်။

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကိုသာ စောက်ချလုပ်ကိုင်လာသော ကျေးလက်နေပြည်သူများအဖို့ မိမိတို့၏လယ်ယာမြေဆုံးရှုံးခြင်းသည် ဘဝဆုံးရှုံးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အခြား အသက်ရှင်ရပ်တည်နိုင်မည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကို ပြောင်းလဲလုပ်ကိုင်ရန် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုများ မပြည့်စုံသဖြင့် ဆင်းရဲတွင်းနက်ထဲမှ ရုန်းထွက်ရန် မစွမ်းသာတော့ဘဲ နောက်ဆုံး နေရပ်ကိုစွန့်ခွာခဲ့ရပြီး ကာယနဲ့ရင်းရသော ခက်ခဲသည့် လုပ်ငန်းများကို တနယ်တကျေးတွင် လုပ်ကိုင်ကြရတော့သည်။^{၁၀}

၁၀ HURFOM, In Pursuit of Justice: Reflections on the Past and Hopes for the Future of Burma, July 2014

၂၀၁၁ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း စီးပွားရေးကုမ္ပဏီများနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများ၏ လွှဲမှားသော လုပ်ဆောင်ချက်များကြောင့် မြေယာပဋိပက္ခများ အမြောက်အမြား ဖြစ်ပွားခဲ့ရသည်။ မြေယာပဋိပက္ခသည် ယခုအချိန်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပြဿနာမဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး ကောင်စီက ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် စတင်ကျင့်သုံးသည့်အချိန်ကတည်းက မြေယာသိမ်းယူမှုများ မြင့်မားစွာ ဖြစ်ပေါ် လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။^{၃၁}

ဤအစီရင်ခံစာအတွက် ကွင်းဆင်းမှတ်တမ်းပြုစုခဲ့စဉ်အတွင်း တွေ့ဆုံဖြေကြားခဲ့သောသူများ၏ ပြောကြားချက်များအရ လယ်ယာမြေနှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဒေသခံပြည်သူများသို့ ကြိုတင်အသိပေးခြင်းများ မရှိသဖြင့် မြေယာပြဿနာသည် ပျားတောင်ဒေသအပါအဝင် ရေးမြို့နယ် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓါတ်အားထုတ်လုပ်ရန် လျာထားသော ဖာလိန်ဒေသရှိ ကျေးလက်နေ ပြည်သူလူထုတို့အကြား ကြီးမား ရှုပ်ထွေး သောပြဿနာအဖြစ် တည်ရှိနေဆဲဖြစ် ကြောင်း သိရသည်။ ၎င်းတို့၏ မြေယာများ သိမ်း ယူခြင်းခံရပြီးနောက်ပိုင်းမှ အဖြစ်အပျက်အ ကြောင်းအရာကို သိရှိသော မြေပိုင်ရှင်များ ဒုနှင့် ဒေးပင် ရှိခဲ့သည်။

အရပ်သားအစိုးရအဖြစ် နိုင်ငံအား ဦး ဆောင်ခဲ့သည့် သမ္မတဦးသိန်းစိန်အစိုးရလက် ထက်မတိုင်မီ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေ အုပ်ချုပ်ခဲ့ သော တပ်မတော်အစိုးရ လက်ထက် ၂၀၁၀ ခုနှစ်ကတည်းကပင် June Cement Indus- try Ltd မှ ဒေါ်နုနုဝင်းက ကော့ဒွန်း၊ ကော့ပ နောနှင့် မဲကရီးကျေးရွာများမှ ဒေသခံပြည်သူများ နှင့်တွေ့ဆုံကာ အစည်းအဝေးတစ်ရပ်ကျင်းပခဲ့ သည်။ အဆိုပါအစည်းအဝေးတွင် June Cement Industry Ltd အနေဖြင့် ထုံးကျောက်တောင်အနီးတွင် ဘီလပ်မြေစက်ရုံတည်ဆောက်ရန် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေအစိုးရထံမှ ခွင့်ပြုချက်ရရှိခဲ့ပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ ၎င်းဒေသရှိ မြေယာများကို June Cement Industry Ltd သို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့ သည်။ မြေယာများကို သိမ်းယူမည် သို့မဟုတ် လျော်ကြေးငွေ ပေးချေ၍ ရယူမည်ဆိုသည်ကိုမူ ပြောကြားခဲ့ခြင်း မရှိချေ။

ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက်လုပ်ကိုင်လာသော လယ်ယာမြေများဖြစ်ခြင်း၊ မိရိုးဖလာ အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်းမှုလုပ်ငန်းဖြစ်သည့် ဤလယ်ယာလုပ်ငန်းသည်သာ မိမိတို့၏ ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်စွာ လုပ်ကိုင်အသက် မွေးနိုင်ခြင်းနှင့် မျိုးဆက်ပေါင်းများစွာ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လာခဲ့သော မြေယာများကို တွယ်တာမြတ်နိုး သည့် စိတ်အခံများကြောင့် ဒေသခံလယ်သမားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏လယ်ယာမြေများကို ရောင်းချလိုခြင်း

^{၃၁} Discussion here draws on Food Security Working Group-Land Core Grou (FSWG-LCG), '13 Studies of Land Confiscations in Three Townships in Central Myanmar', 2012

အလျဉ်းမရှိချေ။

ပထမတော့ တစ်စကကို သုံးသိန်းပေးမယ်လို့ ကမ်းလှမ်းလာတယ်။ ဒီခေတ်ဒီအခါမှာ သုံးသိန်းဆိုတဲ့ ငွေက ကျွန်တော်တို့အဖို့များ အသုံးဝင်မှာလဲ။ အဲဒီတော့ ကုမ္ပဏီဘက်က သုံးသိန်းခွဲအထိ တိုးပေး လာတယ်။ တချို့ရွာသားတွေက ဟို အနောက်ဘက်ကမ်းက ဇေကမ္ဘာကုမ္ပဏီက လေးသိန်းအထိ ပေးတယ်စောဒကတက်တော့ သူတို့က ဇေကမ္ပာကုမ္ပဏီနဲ့မတူဘူး။ သူတို့ပေးတာကို လက်ခံလိုက် ပါဆိုပြီး ရွာသားတွေကို ပြန်ပြောတယ်။ အခုနေ လျော်ကြေးငွေကို လက်မခံရင်လည်း အစိုးရဆီက ကုမ္ပဏီက ခွင့်ပြုချက်ရထားပြီးပြီမို့ ဒီမြေကို ကုမ္ပဏီက ယူသုံးခွင့်ရှိမှာပဲလို့ ပြောတယ်။ အဲစကား လည်းကြားရရော ကျွန်တော်တို့လယ်သမားတွေ အံ့ဩကုန်ကြတယ်။ အံ့ဩတာထက် လက်လွှတ်ဆုံး ရှုံးရတော့မယ်ဆိုတဲ့ စိတ်ဖိစီးမှုတွေ စဖြစ်လာတော့တာပဲ။ အဲလိုကြောင့်မို့ ဒီအတိုင်းထားလည်း ဆုံးရတော့မယ့်အတူတူ သူတို့ပေးတဲ့ တော်တော်နည်းတဲ့ ဈေးနဲ့ပဲ လျော်ကြေး ငွေကို လက်ခံလိုက်ကြ ရတာပါ။ ရွေးဖို့လမ်းမရှိခဲ့ပါဘူး။^{၃၂}

စီမံကိန်းကို ဖျက်သိမ်းခြင်း သို့မဟုတ် သတ်မှတ်ချိန်အတွင်း စီမံကိန်းကို မစတင်နိုင်ပါက နိုင်ငံတော် စီမံကိန်းအဖြစ် သိမ်းယူထားသော မြေယာများကို ပြန်ပေးရမည်ဟု ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေက ပြဋ္ဌာန်း ထားသည်။^{၃၃} လယ်ယာမြေဥပဒေက လယ်သမားများကို ကာကွယ်ရန် ထိုသို့ပြဋ္ဌာန်းထားသော်လည်း ကုမ္ပဏီက ဖော်ဆောင်မည့် စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိသဖြင့် စီမံကိန်းကို နိုင်ငံတော်က ရပ်ဆိုင်းထားသည် သို့မဟုတ် စီမံကိန်းကာလကို မည်သို့ချမှတ်ထားသည်ကို သိရှိနိုင်ခြင်း မရှိချေ။

ဖာလိန်ဒေသနှင့် ပျားတောင်ဒေသတွင် နေထိုင်ကြသော ရေးနှင့် ကျိုက်မရောဒေသခံများအနေဖြင့် အစိုးရက အသိမှတ်ပြုသော မြေယာအသုံးပြုခွင့်လက်မှတ် ပိုင်ဆိုင်ထားခြင်းမရှိဘဲ မြေယာများကို ဘိုးစဉ် ဘောင်ဆက် မိရိုးဖလာပိုင်ဆိုင်မှုများဖြင့်သာ လက်ဆင့်ကမ်းရယူလာခဲ့သည်။ မြေလွတ်မြေရိုင်းဥပဒေအရ ရပ်ရွာပိုင်မြေဖြစ်စေ၊ သဘာဝသယံဇာတကြွယ်ဝသော ပျားတောင်ကဲ့သို့သော နယ်မြေဖြစ်စေ၊ မြေဆီမြေနှစ် ကောင်းမွန်သော ဖာလိန်ဒေသကဲ့သို့သော မြေနေရာဖြစ်စေ မြေယာမတရားရယူခြင်းအန္တရာယ်ကို အချိန်မရွေး ကြုံတွေ့နိုင်သည်။

အစိုးရ၏ မြေစာရင်းဦးစီးဌာနတွင် မှတ်ပုံတင်ထားခြင်းမရှိသော မြေအမျိုးအစားများအားလုံးကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက အလွယ်တကူရယူနိုင်ရန် လယ်ယာမြေဥပဒေနှင့် မြေလွတ်မြေရိုင်းဥပဒေတို့က ခွင့်ပြု ထားသည်။ မြေယာအသုံးခွင့်လက်မှတ်မရှိပါက မြေယာကိုလက်လွှတ်ရသော်လည်း လျော်ကြေးငွေ ရရှိမည်မ ဟုတ်ချေ။ အဆိုပါဥပဒေများကြောင့် ကွမ်ဇန်း၊ ကဒုံစစ်၊ ကော့ပနောနှင့် ကော့ဒွန်းကျေးရွာများမှ ဒေသခံပြည်သူ များက ၎င်းတို့၏ လယ်ယာမြေများကို ဘီလပ်မြေကုမ္ပဏီများထံသို့ ကာလပေါက်ဈေးအောက် အလွန်နည်း ပါးသော ဈေးနှုန်းများဖြင့် လက်လွှတ်ခဲ့ကြရသည်။

၃၂ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအမှတ် (၃၈)၊ နိုင်ထွန်းကြည်၊ မွန်အမျိုးသားကျောင်းဆရာ၊ မဲဂရိုးကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။ ၂၀၁၆ မေလ။
၃၃ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ (၃၂)။

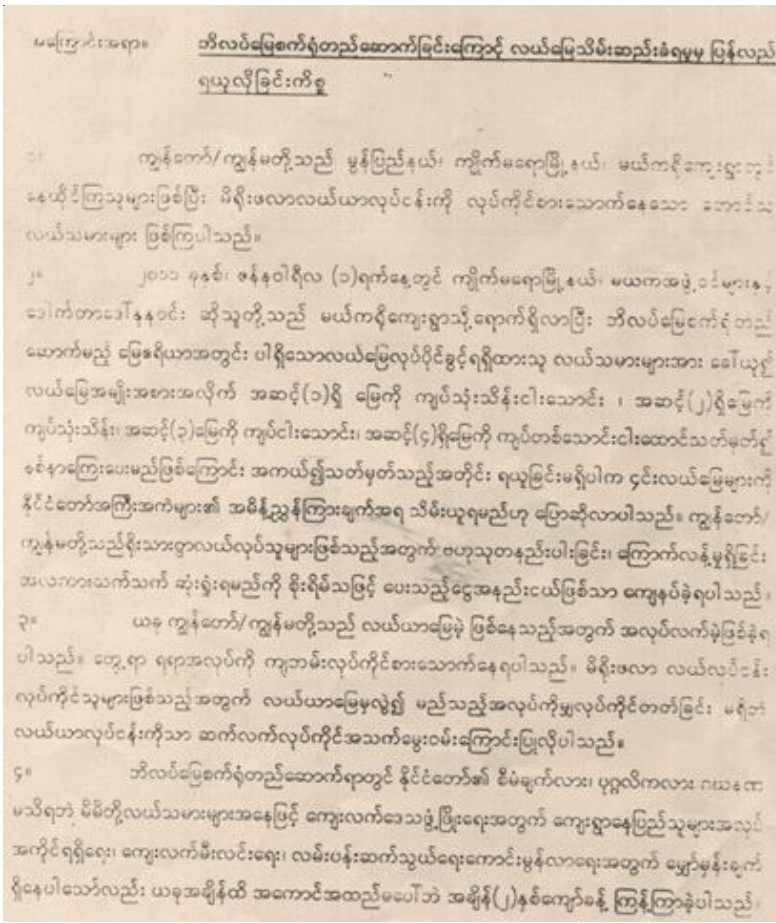
နစ်နာသူ လယ်သမားများအနေဖြင့် မျှတ လွတ်လပ်သော တရားစီရင်မှု အဆုံးအ ဖြတ်များရရှိရန် အစဉ်တစိုက် ကြိုးပမ်းခဲ့ ကြသော်လည်း အဆိုပါ တည်ဆဲဥပဒေ များက ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခြင်း မရှိချေ။

၅ - ခက) လယ်ယာမြေသိမ်းယူခြင်း၊ လယ်ယာမြေအငြင်းပွားခြင်းနှင့်ပတ်သက် သော ဒေသခံများ၏ အတွေ့အကြုံများ

ပြည်နယ်အတွင်း လက်ရှိရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများဖော်ဆောင်နေသော ရေးမြို့နယ်နှင့် ကျိုက်မရောမြို့နယ်ရှိ ကုမ္ပဏီများ၏ စီမံကိန်းအတွက် မြေယာရ ယူရန် ကြိုးပမ်းခဲ့မှုများသည် ဆက်စပ်ရာ ဒေသခံပြည်သူများအတွက် ကြီးလေးသော ဆိုးကျိုးသက်မှုများ ရှိစေခဲ့ကြောင်း ကွင်း ဆင်းမှတ်တမ်းပြုစုခဲ့သော အချက်အလက် များက ဖော်ပြသည်။ ဖြစ်ပွားခဲ့သော မြေ ယာအခွင့်အရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့ အနေဖြင့် အဖိနှိပ်ခံခဲ့ရခြင်းနှင့် ပစ်ပယ်ထား ခံရခြင်းတို့ကို ခံစားနေခဲ့ရကြောင်း ဒေသခံ လယ်သမားများက ဖွင့်ဟပြောဆိုခဲ့သည်။ မိမိတို့ကျေးရွာ၊ မိမိတို့နယ်မြေပေါ်တွင် အကောင်အထည်ဖော်မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့်ပတ်သက်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များကိုလည်း သေချာရှင်းလင်းစွာ မသိရှိရကြောင်း ပြောပါ သည်။

ယခင်က ပြောဆိုဆွေးနွေးခဲ့သည့်အတိုင်း အောက်ခြေတောင်သူလယ်သမားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ လယ်မြေအတွက် ပုံစံ (၁၇) လျှောက်ထားမှုကို မလုပ်မချင်း ၎င်းတို့မြေသည် စီမံကိန်းဧရိယာတွင် ပါဝင်သည် သို့မဟုတ် ၎င်းတို့မြေကို သိမ်းယူထားပြီးဖြစ်သည်ကို မသိရှိခဲ့ကြချေ။ လွဲမှားသော လုပ်ဆောင်ချက်များ နှင့်ပတ်သက်၍ လယ်သမားများက စောဒကတက် ပြောဆိုခဲ့သော်လည်း ၎င်းတို့၏ လယ်ယာမြေပြန်လည် ရရှိရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာက ဖြေရှင်းချက် တစ်စုံတရာ လုပ်ဆောင်ပေးခြင်း မရှိချေ။

ထို့ကြောင့် ကုမ္ပဏီနှင့်အစိုးရက အတူတကွပူးပေါင်းပြီး လယ်သမားတို့၏ မြေယာအခွင့်အရေးကို ချိုးဖောက်နေခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ လယ်သမားများ၏ အထွေထွေဗဟုသုတ အားနည်းခြင်းနှင့် မြေယာအခွင့်အရေးများ၊ ဥပဒေများကို မသိရှိခြင်းများကြောင့် ကုမ္ပဏီများက အကျိုးအမြတ်များရရှိနေသည်။

၄၄ ပုံစံ (၁၇) သည် လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ် ဖြစ်သည်။

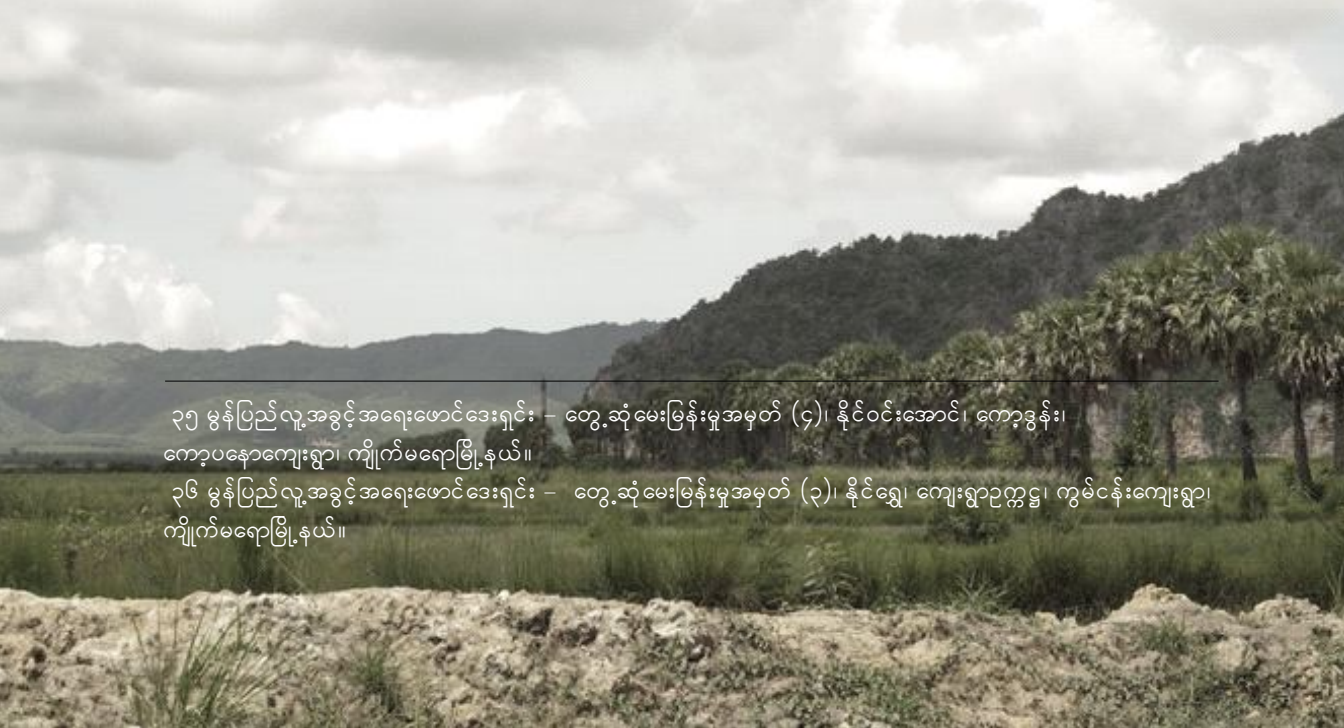
၎င်းတို့၏ လယ်ယာမြေများ သိမ်းယူခြင်းခံခဲ့ရသည် သို့မဟုတ် ရောင်းချခြင်းခံခဲ့ရသည်ကို အချိန်မီ မသိရှိသဖြင့် လယ်ယာမြေပြန်လည်ရယူရန် ကြိုးစားရာတွင် ရုံးနိမ့်ခဲ့ကြောင်း နိုင်ငံအောင်က ပြောပြပါသည်။

ကျိုက်မရောက မြေတိုင်းစာရေးအိမ်ကို ရောက်သွားတော့ ကျွန်တော့်လယ်တွေကို ကုမ္ပဏီ(မော်လမြိုင်ဘီလပ်မြေစက်ရုံ)က ပိုင်သွားပြီလို့ ပြောတယ်။ ကျွန်တော်လည်း ဘာဆက်လုပ်ရမှန်း မသိတော့ အားလုံးပေါင်းပြီး အသနားခံစာတင်ဖို့ ပြင်လိုက်ကြတယ်။ နောက်ပိုင်း စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုတွေ ဘာတွေ ဆိုင်ရာဌာနက လုပ်ကြပေမယ့် အပြီးသတ်ကျတော့ ကုမ္ပဏီကပဲ နိုင်သွားတယ်။ ကျိုက်မရော အာဏာပိုင်တွေဆီကို ကျွန်တော်တို့ နစ်နာတဲ့သူတွေဘက်က ထပ်ပြီးတော့ စာတင်ထားတယ်။ လယ်မြေတွေက ကျွန်တော်တို့လယ်တွေဆိုပေမယ့် ထပ်စစ်ဆေးတော့လည်း ကုမ္ပဏီကပဲ ထပ်နိုင်သွားအောင် ဆုံးဖြတ်ကြပြန်တယ်။ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ထပ်နိုင်သွားတယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်တို့လည်း မပြောတတ်တော့ဘူး။^{၃၅}

အဆိုပါဖြစ်စဉ်တွင် နိုင်ငံအောင်၏ လယ်ယာမြေသည် ၂၀၁၀ ခုနှစ်ကတည်းက တရားဝင်ရောင်းချခြင်း ခံထားရသော်လည်း မြေပိုင်ရှင်အနေဖြင့် ၂၀၁၁၊ ၂၀၁၂ တွင် ပုံစံ (၁၇) လျှောက်ထားသည့်အချိန်ကျမှ အဖြစ်အပျက် အလုံးစုံကို သိရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ပြဿနာက ဘာလဲဆိုတော့ မြေပိုင်ရှင်က သူ့မြေကို မရောင်းခဲ့ဘူး။ အခြားအမည်မသိတဲ့ တစ်ယောက်ယောက်က ရောင်းခဲ့တာ။ တော်တော်ကို တရားမဲ့တဲ့ လုပ်ရပ်တွေပါ။ အခုတော့ မြေတွေ ပြန်ရဖို့ ရွာသားတွေက တရားစွဲတာတွေ လုပ်နေတယ် ဟုကျေးရွာဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ရွှေကပြောပြခဲ့သည်။^{၃၆}

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက ပြုလုပ်ခဲ့သော သုတေသနနှင့် အထက်ဖော်ပြပါ အသေးစိတ်အချက်အလက်များက ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဖော်ဆောင်နေသည့် ကုမ္ပဏီအားလုံးအနေဖြင့် ကျိုက်မရောဒေသခံ

၃၅ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအမှတ် (၄)၊ နိုင်ငံအောင်၊ ကော့ဒွန်း၊ ကော့ပနောကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။
၃၆ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအမှတ် (၃)၊ နိုင်ရွှေ၊ ကျေးရွာဥက္ကဋ္ဌ၊ ကွမ်ဝန်းကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

လယ်သမားများနှင့် ညှိနှိုင်းမှုပြုလုပ်ရာတွင် လွှဲမှားသောနည်းလမ်းများဖြင့် ဖြေရှင်းခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။ ပေးချေခဲ့သော လျော်ကြေးငွေများသည် ကာလပေါက်ဈေးအောက် များစွာနိမ့်ကျခဲ့သည့်အပြင် ဒေသခံများ ထံအား ကြိုတင်အသိပေးခြင်း၊ လွတ်လပ်စွာ သဘောထားတောင်းခံခြင်းများလည်း မပြုလုပ်ခဲ့ချေ။ (အဖြစ်အပျက်ပေါင်း များစွာတွင် မြေနေရာများရယူခြင်းကိစ္စများ၌ ခြိမ်းခြောက်မှုများကို အကြိမ်ကြိမ် အသုံးပြုခဲ့သည်။) အချို့ဒေသခံများမှာ လျော်ကြေးငွေများကို ယနေ့အထိ မရရှိသေးပဲ ဘဲကတိပြုထားသော အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် သဘောတူထားသည့် ပမာဏအောက်လျှော့ချ၍ ပေးချေခြင်း၊ လျော်ကြေးပေးချေရန် လုံးဝငြင်းဆိုခြင်းဖြစ်ရပ်များလည်း ရှိခဲ့သည်။

နစ်နာသူလယ်သမားအားလုံး လျော်ကြေးငွေ မရရှိကြသဖြင့် မြေပိုင်ရှင်တစ်ချို့က မြေယာရောင်းချရန် သဘောတူညီကြောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ခြင်း မရှိချေ။ သို့သော် ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ဒေသခံရွာသားများထံမှ လယ်ယာမြေများကို ရရှိရန် နည်းမျိုးစုံဖြင့် အစီအစဉ်ဆွဲထားပြီးဖြစ်ရာ လယ်သမားများမှာ ဖိအားဒဏ်ကို မခံနိုင်ဘဲ လယ်ယာမြေများကို ကာလပေါက်ဈေးအောက် နည်းပါးသော ဈေးနှုန်းဖြင့် လက်လွှတ်ခဲ့ရသည်။

လွန်ခဲ့သောကာလများတွင် Pacific Link Company က ကျောင်းသုံးကိရိယာများနှင့် ခြင်ထောင်များ ပေးဝေခြင်းဖြင့် ဒေသခံရွာသူရွာသားများကို စည်းရုံးနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြောင်း ကျိုက်မရောမြို့နယ် ကွမ်ငန်းကျေးရွာမှ မွန်အမျိုးသားကျောင်းဆရာတစ်ဦးဖြစ်သူ နိုင်အောင်မွန်က ပြောပါသည်။^{၃၇} ကွမ်ငန်းကျေးရွာရှိ မူလမြေပိုင်ရှင်တစ်ချို့တို့ ကုမ္ပဏီက သတ်မှတ်အဆိုပြုထားသော လျော်ကြေးငွေပမာဏကို လက်မခံပဲ ငြင်းဆန်မှုများရှိခဲ့သဖြင့် လျော်ကြေးငွေ တစ်စုံတရာမရရှိဘဲ လယ်ယာမြေကို လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည့် အဖြစ်အပျက်များကိုလည်း ပြောပြခဲ့သည်။

June Cement Industry Ltd အနေဖြင့် ပြီးခဲ့သောကာလများတွင် လယ်သမားများကို ဖိအားပေးပြီး လယ်မြေတစ်စကလျှင် (၅၀၀၀၀) ကျပ်ဖြင့် ရောင်းချစေခဲ့သည်။^{၃၈} လယ်သမားများအနေဖြင့် လယ်ယာမြေများကို မရောင်းချပါက အစိုးရက လာရောက်သိမ်းယူမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုသို့သိမ်းယူခြင်းခံရမည်ဆိုပါက လျော်ကြေးငွေတစ်ပြားတစ်ချပ်မျှ ရရှိမည်မဟုတ်ကြောင်း ဒေသခံ

များကို ခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်။

၃၇ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တရားမဲ့နယ်မြေ၊ ၂၀၁၃ အောက်တိုဘာလ။
 ၃၈ ၂၀၁၅ မေလတွင် အမေရိကန် (၁) ဒေါ်လာလျှင် မြန်မာကျပ်ငွေ (၁၁၉၂) ကျပ်ညီမျှရာ (၅၀၀၀၀) ကျပ်သည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၄၂) ဒေါ်လာအောက်သာ တန်ကြေးရှိသည်။

လယ်ယာမြေအငြင်းပွားမှု ဆွေးနွေးရာတွင် နိုင်ငံတော်စီမံကိန်းအတွက် ဒေသခံလယ်သမားတို့၏ လယ်ယာမြေများကို ရယူခြင်းဖြစ်သည်ဟူသော အချက်ဖြင့် အများဆုံးခြိမ်းခြောက်ခဲ့ပြီး ရောင်းချခြင်းမပြုလျှင် အသားလွတ် လက်လွတ်ဆုံးရှုံးရမည်ဟု ဖိအားပေးပြောဆိုခဲ့သည်။ တည်ဆဲဥပဒေအရ ပြန်လည်ချိန်ထိုး သုံးသပ်ရမည်ဆိုလျှင် ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်စီမံကိန်းကို အကြောင်းပြပြီး လယ်ယာမြေများကို လျော်ကြေး ငွေပေးချေခြင်းမပြုဘဲရယူရန် ဥပဒေက ခွင့်ပြုထားခြင်း မရှိချေ။ နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် မြေယာများကို မဖြစ်မနေ ရယူနိုင်သော်လည်း မှတ်ပုံတင်ထားသော လယ်ယာမြေများဖြစ်ပါက သင့်တင့်မျှတသော လျော်ကြေးငွေများ ပေးချေရမည်ဖြစ်ကြောင်း ၁၈၉၄ လယ်ယာမြေသိမ်းယူခြင်းဥပဒေနှင့် ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေများ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။^{၇၉}

ကျိုက်မရောမြို့နယ်
ကော့ပနေ့ကျေးရွာသား သား
တောင်သူတစ်ဦးက -
၂၀၁၃ မှာ Pacific
Link Company
က ဦးဇော်လွင်ဦးက
မြေတွေ အတော်လေး
ဝယ်ခဲ့တယ်။ ကခုစစ်
ရွာသားတွေအကြား
မှာလည်း လယ်မြေ
ကိစ္စနှင့် အတော်လေး
အငြင်းအခုံတွေ ဖြစ်
သွားတယ်။ အမှန်

တော့ ကျွန်တော်တို့က လယ်မြေကို မရောင်းချင်ဘူး။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်တို့က မရောင်းလည်း သူတို့က ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစီမံကိန်းအတွက်၊ နိုင်ငံတော် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းကြီးဖော်ဆောင်ဖို့အ တွက်ဆိုတဲ့ ဝိတ်နဲ့ဖိပြောပြီး ဒီဒေသက မြေတွေကို ယူတာပဲ။ သူတို့ပေးတဲ့ လျော်ကြေးကို မယူဘူး ဆိုရင် ဘာမှမရဘဲ မြေတွေကို ဆုံးရှုံးရမယ်ဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့လည်း လျော်ကြေးကို လက်ခံ လိုက်တယ်။ ရွာသားအတော်များများက မဖြစ်စလောက်ဈေးတွေပဲ ရပါတယ်။ အဲလိုဖိအားပေးပြီး ခြိမ်းခြောက်တာ အတင်းအဓမ္မလုပ်တာတွေကြောင့် ကျွန်တော်တို့လည်း အတော်လေး စိတ်ပျက် ရပါတယ်။ ဒီကလူတွေက အရိုးခံတွေလေ၊ ရသင့်တဲ့အခွင့်အရေးတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဘာမှ နားမ လည်ကြဘူး။ ဒီကိစ္စမှာ မြေစာရင်းဦးစီးဌာနကလည်း ပါနေတော့ သူတို့ရယ်၊ ရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးရယ်၊ ကုမ္ပဏီကလူတွေရယ် ပူးပေါင်းပြီး လုပ်ကြတာပါ ဟု ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည်။^{၈၀}

ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများအနေဖြင့် ဒေသခံလယ်သမားများနှင့် မြေပိုင်ရှင်များ၏ တရားဥပဒေဆိုင်ရာ အသိပညာ ဗဟုသုတအားနည်းခြင်းကို အခွင့်ကောင်းယူ၍ ခေါင်းပုံဖြတ် အမြတ်ထုတ်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့၏ လယ်ယာမြေများကို ရယူနိုင်ရန်အတွက် သတင်းအမှားများကိုလည်း ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ထုတ်ပြန်ခဲ့ကြသည်။

၇၉ ၁၈၉၄ လယ်ယာမြေသိမ်းယူခြင်းဥပဒေနှင့် ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ။
၈၀ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - ကော့ပနေ့ကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ၂၀၁၆ မေလ (၁၇)။

ဒေသခံများအနေဖြင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ၊ ဈေးကွက်ဆိုင်ရာ ဗဟုသုတ နည်းပါးခြင်း၊ သင့်တင့်မျှတသော စာချုပ် စာတမ်းများ ချုပ်ဆိုနိုင်ရန် ဥပဒေရေးရာနှင့်ဆိုင်သော ဆွေးနွေးမှုများ မပြုလုပ်နိုင်ခြင်းကြောင့် မြေယာအငြင်းပွားမှုကိစ္စတိုင်းတွင် ကုမ္ပဏီများဘက်က အလေးသာခွဲခြင်းဖြစ်သည်။

ကုမ္ပဏီက လယ်ယာမြေများကို ၎င်းတို့သဘောထားအတိုင်း အမျိုးအစားခွဲခြားထားပြီး အမျိုးအစားအလိုက် လျော်ကြေးငွေများကို ခွဲခြားပေးအပ်ခဲ့သည်။ လယ်မြေ (၅) ဧက လက်လွှတ်ခဲ့ရသော ကော့ဒွန်းရွာသား ဦးသောင်းငြိမ်းက -

သူတို့က မြေဈေးနှုန်း သတ်မှတ်ဖို့ဆိုပြီး မြေတွေကို R1, R2, R3 အဲလို အမျိုးအစားခွဲလိုက်တယ်။ ဈေးနှုန်းကတော့ ငါးသောင်းကနေ ငါးသိန်းအထိ သတ်မှတ်ထားတယ်။ မြေလွတ်နဲ့ အပြစ်အနာ ဆာရှိတဲ့မြေတွေဆိုရင် ငါးသောင်းပဲ ပေးတယ်။ အချို့မြေတွေဆို ပေးဆောင်ထားတဲ့ အခွန်ပြေစာကိုကြည့်ပြီး လျော်ကြေးပေးတယ်။ ဥပမာအနေနဲ့ ပြောရရင် ကိုယ်က လယ် (၅) ဧက ပိုင်ပေမယ့် ပြေစာမှာ (၃) ဧကပဲ ရေးထားရင် (၃) ဧကဖိုးပဲ ပေးတယ်။ အဲလိုဆိုတော့ လူအတော်များများက ဒုက္ခရောက်ကြတာပေါ့ ဟု ပြောပြခဲ့သည်။^{၆၀}

မွန်ပြည်နယ် ရေးမြို့နယ်အတွင်းရှိ ကဗျာဝပင်လယ်ကမ်းခြေအနီးတွင် နေထိုင်ကြသော ရွာသူရွာသားများကလည်း ၎င်းတို့၏မြေယာများအတွက် စိုးရိမ်ပူပန်နေကြောင်း ပြောပါသည်။ ၎င်းတို့၏ မြေယာများသည် တန်ဖိုးကြီးမြေနေရာများဖြစ်သော်လည်း ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက် လက်ဆင့်ကမ်းလာသော ပိုင်ဆိုင်မှုများဖြစ်သောကြောင့် အများစုမှာ တရားဝင်ပိုင်ဆိုင်မှုအထောက်အထားများ မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် မြေယာအငြင်းပွားမှုပေါ်ပေါက်လာပါက ကျိုက်မရောမြို့ ပျားတောင်ဒေသရှိ အဖြစ်အပျက်များကဲ့သို့ ကာလပေါက်ဈေးနှင့်ညီမျှသော လျော်ကြေးငွေမရရှိမည်ကို အထူးစိုးရိမ်နေကြကြောင်း ပြောပြခဲ့ကြသည်။

မြေဈေးနှုန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ရေးမြို့ဇာတိဖြစ်ပြီး ကဗျာဝကမ်းခြေရှိ မြေယာဖြစ်ရပ်များကို လေ့လာနေသူ ကိုစိုးသိန်းက - မြေဈေးတွေက တစ်ဧက ခုနစ်သိန်းကနေ သိန်း (၂၆၀) အထိ တက်သွားတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒေသခံတွေက ဒါတွေကို မသိသေးဘူး။ အဲတော့ မြေတွေကို ဈေးပေါပေါနဲ့ ရောင်းလိုက်ကြရော။ ငွေရှိတဲ့သူတွေက မြေတွေ လိုက်ဝယ်ပြီး ဈေးကောင်းကောင်းနဲ့ ပြန်ရောင်းကြတာပေါ့။ ရွာသားတွေအနေနဲ့ ပုံစံ (၇) လည်း လုပ်ဖို့ မလွယ်ပေမယ့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်တွေအတွက်တော့ ပုံစံ (၇) လုပ်တာ ဘာမှမခက်ဘူးလေ ဟု ပြောပြခဲ့သည်။^{၆၁}

မြန်မာနိုင်ငံ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု နှင့် တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုဆိုင်ရာ အရပ်ဖက်မဟာမိတ်အဖွဲ့ (Myanmar Alliance for Transparency and Accountability – MATA) ၏ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဖြစ်သူ သရက်ကုန်းကျေးရွာမှ နန်းအေးမီမီထွန်းက Gold Mining Company က လာရောက်ပြီး သင့်တင့်သော လျော်ကြေးငွေဖြင့် ကမ်းလှမ်းခဲ့သော်လည်း ဒေသခံရွာသူရွာသားများအနေဖြင့် အနာဂတ်တွင် ကြုံတွေ့လာနိုင်

၆၀ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု အမှတ် (၂၈)၊ ဦးသောင်းငြိမ်း၊ ကော့ဒွန်းကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ၂၀၁၆ ဧပြီလ။
၆၁ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တင်ပြမှုမှတ်တမ်း အမှတ်စဉ် (၄)၊ ကိုစိုးသိန်း၊ ကဗျာဝကျေးရွာ၊ ရေးမြို့နယ်။

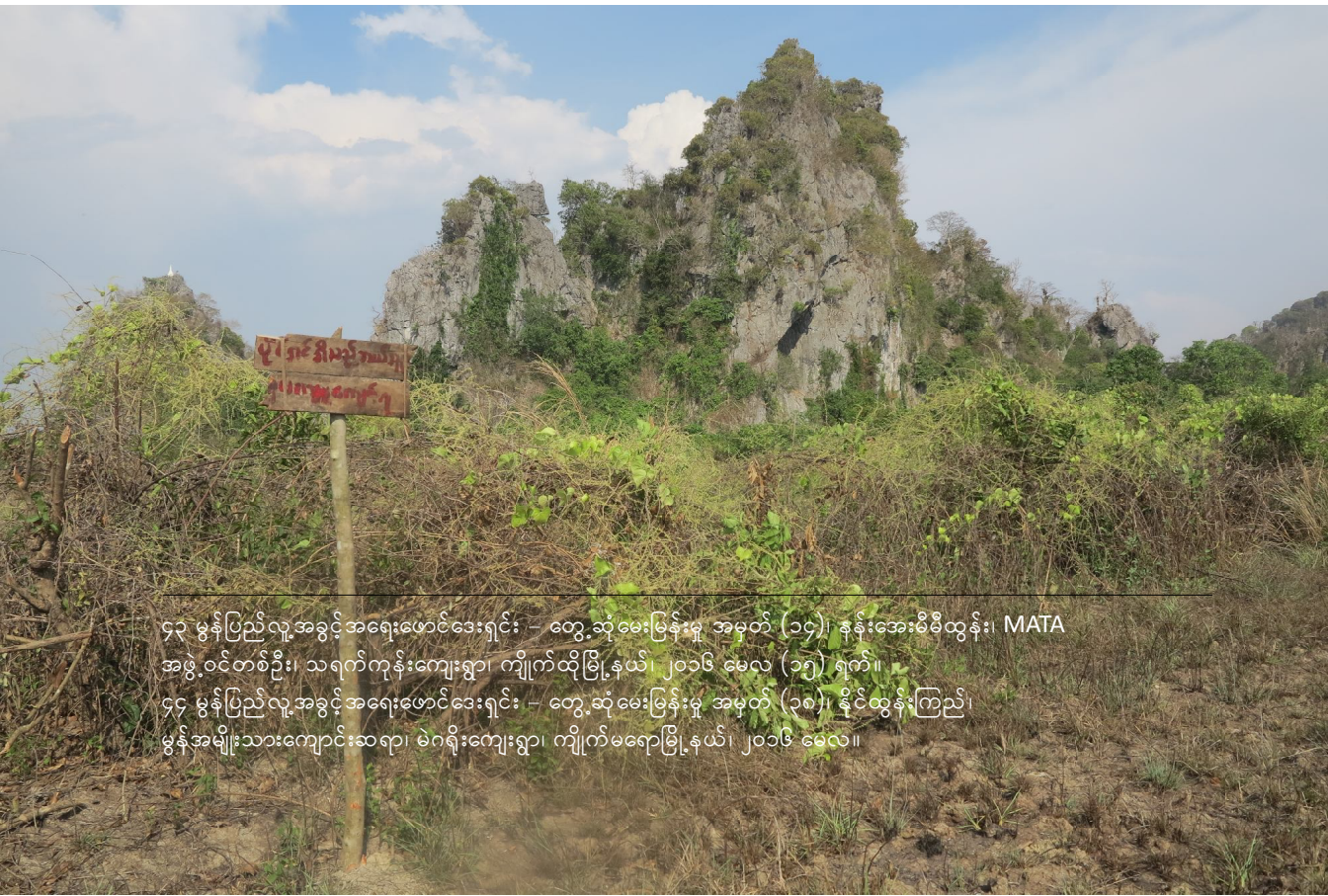

သည့် နောက်ဆက်တွဲပြဿနာများနှင့်ပတ်သက်၍ ပိုင်းခြားသုံးသပ်နိုင်ခြင်း မရှိချေ။

သူတို့က ဒီကိုလာတယ်၊ မြေတွေကို ဝယ်တယ်။ ဈေးကောင်းလည်း ပေးတယ်။ ဥပမာအနေနဲ့ ပြောရရင် လက်ရှိပေါက်ဈေးထက် (၁၀) ဆလောက် ပိုပေးတယ်။ ဈေးကောင်းရတော့ လူတွေက လည်း သူတို့မြေတွေကို ရောင်းချင်လာတယ်။ ဒါပေမယ့် စီမံကိန်းစတော့မှ လူတွေက ဆိုးကျိုးတွေကို သတိထားမိတယ်။ နောက်ကျတော့မှ အကုန်သိလာရတာ။ နောက်ပိုင်းတော့ သူတို့မြေတွေကို မရောင်းဖို့ ရွာသားတွေကို သတိပေးထားရတယ်။^{၄၃}

ဒေသခံလယ်သမားများအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီများ၏ လိမ်လည်လှည့်ဖြားမှုကြောင့် မြေယာများကို ဆုံးရှုံး ခဲ့ကြောင်း မဲဂရီးကျေးရွာမှ နိုင်ထွန်းကြည်က ပြောပါသည်။ လယ်သမားများအနေဖြင့် မြေယာအငြင်းပွား မှုအခြေအနေများကို အစိုးရသစ်ထံသို့ တင်ပြီး ဖြေရှင်းပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ လယ်သမားများက သင့်လျော်သော လျော်ကြေးငွေရရှိရန် သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ လယ်ယာမြေများကို ပြန်လည်ပေးအပ်ရန် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ လယ်ယာမြေများကို ပြန်လည်ရရှိမည်ဆိုပါက ကုမ္ပဏီများက ပေးချေခဲ့သော လျော်ကြေးငွေများကို ပြန်လည်ပေးအပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။^{၄၄}

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများအားလုံးက လယ်ယာမြေဥပဒေကို ချိုးဖောက်ခဲ့သည်ဟု မဆိုလိုသော်လည်း ၎င်းတို့အားလုံးအနေဖြင့် လယ်ယာမြေကိစ္စရပ်များကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ ကိုင်တွယ်ခဲ့ခြင်း မရှိသည့်အပြင် ၎င်းတို့၏ စီမံကိန်းများနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များကိုလည်း ဒေသခံလယ်သမားများနှင့် မြေပိုင်ရှင်များအား မှန်ကန်စွာ အသိပေးရင်းပြုမှု မရှိသည်ကိုမူ အခိုင်အမာ ပြောဆိုနိုင်သည်။

၄၃ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု အမှတ် (၁၄)၊ နန်းအေးမီဇီထွန်း၊ MATA အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၊ သရက်ကုန်းကျေးရွာ၊ ကျိုက်ထိုမြို့နယ်၊ ၂၀၁၆ မေလ (၁၅) ရက်။
၄၄ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု အမှတ် (၃၈)၊ နိုင်ထွန်းကြည်၊ မွန်အမျိုးသားကျောင်းဆရာ၊ မဲဂရီးကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ၂၀၁၆ မေလ။

၅ - ဂ) ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများဘက်မှ ချိုးဖောက်မှုများ

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် တွေ့ဆုံဖြေကြားခဲ့သူများက ကုမ္ပဏီများနှင့်ပတ်သက်သော မြေယာပဋိပက္ခဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များအပြင် စီမံကိန်းဖော်ဆောင်ရာတွင် ဌာနေသူ၊ ဌာနေသားများ အပေါ် ဆက်စပ်ကျူးလွန်ချိုးဖောက်ခဲ့သော အဖြစ်အပျက်များကိုလည်း မျှဝေပြောပြခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ ကုမ္ပဏီများ၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာနှင့် မြေယာအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ချိုးဖောက်မှုများကို ဤခေါင်းစဉ် အောက်တွင် ဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။

၅ - ဂက) တိုယိုထိုင်းကုမ္ပဏီ၏ ချိုးဖောက်မှုများ

ရေးမြို့နယ်၊ ဖာလိန်ဒေသ၊ အံဒင်ကျေးရွာတွင် ၁၂၈၀ မဂ္ဂါဝပ်ပမာဏရှိ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံအတွက် မြေဧက (၅၀၀) ကို အသုံးပြု သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း တိုယိုထိုင်းကုမ္ပဏီက အဆိုပြုခဲ့သည်။ တိုယိုထိုင်းကုမ္ပဏီအနေဖြင့် အံဒင်ဒေသတွင် ပြည်တွင်း ကုမ္ပဏီတစ်ခုဖြစ်သော လင်းရောင် ခြည်ဦးကုမ္ပဏီနှင့် ပူးပေါင်းပြီး မြေယာဧက (၄၀၀) ကို ရယူထားပြီးဖြစ်သည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံတွင် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော ကျောက်မီးသွေးနည်းပညာကို အသုံးပြုသွားမည်ဖြစ်ကြောင်းလည်း အများပြည်သူနှင့် တွေ့ဆုံပွဲတိုင်းတွင် အလျင်းသင့်သလို ကုမ္ပဏီက ပြောကြားထားသည်။

သို့သော် စီမံကိန်းလျာထားချက် ပမာဏ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်နိုင်မှုနှင့်၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ နောက်ဆက်တွဲ သက်ရောက်မှုပြဿနာများ ကြီးမားလွန်းနေခြင်းတို့ကြောင့် အဆိုပါစီမံကိန်းကို လက်ရှိ မွန်ပြည်နယ်လွှတ်တော် ဒုဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာအောင်နိုင်ဦးအပါအဝင် မွန်နိုင်ငံရေးပါတီအားလုံးက အများ ပြည်သူများနှင့်အတူ တညီတညွတ်တည်း ကန့်ကွက်နေခဲ့ကြသည်။ ဒေါက်တာအောင်နိုင်ဦးက ဒေသခံ ပြည် သူများ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို လွှတ်တော်သို့တင်ပြခဲ့ပြီး လွှတ်တော်ကလည်း စီမံကိန်းဖြစ်နိုင်ချေရှိမှုနှင့် ပတ်သက်သော လေ့လာမှုအားလုံးကို ဆိုင်းငံ့ထားရန် ညွှန်ကြားခဲ့သည်။

သို့သော် ပြည်ထောင်စုအစိုးရက စီမံ ကိန်းနှင့်ပတ်သက်သော နားလည် မှုစာချွန်လွှာကို လက်မှတ်ရေးထိုး ခဲ့သည်။ တိုယိုထိုင်း ကုမ္ပဏီအနေ ဖြင့်လည်း ဒေသခံပြည်သူများ၏ သဘောထားဆန္ဒကို လစ်လျူရှုပြီး ၂၀၁၅ ဧပြီလ (၉) ရက်နေ့တွင် လျှပ် စစ်ဝန်ကြီးဌာနနှင့် သဘောတူလက် မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြန်သည်။ ရင်းနှီးမြုပ်နှံ မှုပမာဏ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၂.၈) ဘီလီယံအထိ ရှိမည်ဖြစ်ကြောင်း သဘောတူစာချုပ်တွင် ဖော်ပြထား သည်။

ခါတံပုံ - ဧရာဝတီ

စီမံကိန်းဖြစ်မြောက်မည်ဆိုပါက ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ နှစ် (၃၀) စာ လည်ပတ်ရန်အတွက် ကျောက်မီးသွေး အနည်းဆုံး တန်ချိန် (၄) သန်းခန့်ကို အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံမှ တင်သွင်းရမည်ဖြစ်သည်။ တည်ဆောက်ချိန် (၄) နှစ်မှ (၆) နှစ်အထိ ကြာမြင့်မည်ဖြစ်ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ပြည်တွင်းသုံးစွဲရန်အတွက် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ထုတ်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း စီမံကိန်းလျာထားချက်တွင် တွေ့ရသည်။

ယင်းသို့ စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်ရေး နားလည်မှုစာချွန်လွှာ လက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်သည့် သတင်း ရေးမြို့နယ်ရှိ ပြည်သူလူထုအကြား ပျံ့နှံ့သွားခဲ့သည့်ကာလနောက်ပိုင်း အံဒင်ကျေးရွာအခြေစိုက် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေး စက်ရုံစီမံကိန်းကို ကန့်ကွက်ကြသည့် လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများကို အရှိန်မြှင့်တင်ခဲ့ကြတော့သည်။ ၂၀၁၅ မေလ (၅) ရက်နေ့တွင် လူအင်အား (၆၀၀၀) ခန့်က ဖာလိန်ဒေသမှ ဒေသခံများနှင့်အတူ ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံကို ကန့်ကွက်ကြောင်း စုပေါင်း၍ ဆန္ဒပြခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၅ နှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် လျှပ်စစ်ဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးအောင်သန်းဦးက စီမံကိန်းကို ယာယီရပ်ဆိုင်းကြောင်း ကြေညာခဲ့သည့်အထိ ကန့်ကွက်မှုကြီးများက ပေါက်ရောက်အောင်မြင်ခဲ့သည်။

စီမံကိန်းဖော်ဆောင်သူများ၏ လိုက်နာကျင့်သုံးရမည့် အချက်များ ပျက်ကွက်နေခြင်း၊ ပြည်သူ့ဆန္ဒ သဘောထားနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် ပျက်ကွက်ခြင်းစသည့် အကြောင်း အရင်းများဖြင့် ရေးမြို့နယ် ဒေသခံပြည်သူများက စီမံကိန်းကို သဘောတူညီမှုမရှိဘဲ ယနေ့အချိန်အထိ ကန့်ကွက်နေဆဲဖြစ်သည်။ ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံနှင့်ပတ်သက်သော နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးများအကြောင်းကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်အတွက် သတင်းအချက်အလက်များကို အားကြီးမာန်တက် စုဆောင်းနေပြီး ၎င်းတို့၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်နိုင်ရန် အစီအမံများ ချမှတ်ထားခဲ့ကြသည်။ ထို့အပြင် စီမံကိန်းကို အပြီးပိုင်ရပ်တန့်နိုင်ရန် အလုပ်အဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် တာဝန်ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းများဖြင့် လက်တွဲဝန်းရံကာ ဒေသတွင်း ကျောက်မီးသွေးအန္တရာယ်အား ကာကွယ်တားဆီးနိုင်မည့် နည်းလမ်းများ ရှာဖွေလျက်ရှိသည်။

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု ပြုလုပ်ခဲ့စဉ်တစ်လျှောက်လုံးတွင်လည်း ရွာသူရွာသားများက ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံနှင့်ပတ်သက်သော စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ဖွင့်ဟပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ မိရိုးဖလာအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု လုပ်ငန်းများ ပျက်စီးခြင်း၊ ဒေသတွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ထိခိုက်ခြင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်များ ညစ်ညမ်းပျက်စီးခြင်း၊ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင် ပိုမိုညစ်ညမ်းလာခြင်းနှင့် ရာသီဥတုအခြေအနေများ ဖောက်ပြန်လာခြင်းတို့နှင့် ပတ်သက်၍ အထူးတလည် စိုးရိမ်နေကြသည်။

ကုမ္ပဏီဘက်မှ ရွာသူရွာသားများကို သွေးကွဲအောင် လုပ်ဆောင်ခဲ့သဖြင့် စီမံကိန်းကိုကန့်ကွက်သူများနှင့် ထောက်ခံသူများဟူ၍ နှစ်ခြမ်းကွဲသွားကြောင်း အံဒင်ကျေးရွာမှ ဦးသိန်းနိုင်က ပြောပါသည်။

သူတို့က (၂.၈) ဘီလီယံလောက် ရင်းနှီးမယ်။ အစတုန်းက အဲလိုကြားတော့ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းနဲ့ ဒေသကောင်းကျိုးအတွက် ဝမ်းသာမိသေးတယ်။ ဒါပေမယ့် စီမံကိန်းကို ကျောက်မီးသွေးနဲ့ လည်ပတ်မယ် ဆိုတဲ့အကြောင်းကို အခြားအဖွဲ့အစည်းတွေကနေ လေ့လာစုံစမ်းကြည့်တော့ ရွာကလူတွေ သူသူကိုယ်ကိုယ် စိုးရိမ်မှုတွေ ဖြစ်လာခဲ့ရတယ်။ နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးတွေ ရိုက်ခတ်မှုတွေ သိပ်များတယ်ဆိုတာ သိလာရတယ်။ ဒါကြောင့် စီမံကိန်းကို ကန့်ကွက်ဖို့ လှုပ်ရှားလာရတယ်။

စီမံကိန်းကို လုံးဝရပ်ဆိုင်းပေးဖို့ အစိုးရကို တောင်းဆိုတယ်။ ပြည်ထောင်စုဒုဝန်ကြီးက စီမံကိန်းကို ယာယီရပ်ဆိုင်းပေးမယ်လို့ ပြောလာတယ်။ ကျွန်တော်တို့က အစိုးရဌာနဆိုင်ရာကိုရော ကုမ္ပဏီကိုပါ ဆန္ဒပြတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာ ဘာဖြစ်လာလဲဆိုတော့ သွေးကွဲမှုတွေ၊ မညီညွတ်မှုတွေဖြစ်လာတယ်။ စစ်ဖြစ်ကိုပြန်ကြည့်မယ်ဆိုရင် ကုမ္ပဏီရဲ့ သွေးခွဲမှုတွေ အတော်ဖြစ်လာတယ်။ အရင်က ညီညွတ် လာခဲ့တဲ့ ရွာသားတွေဟာ စီမံကိန်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး ခံယူချက်တွေကွဲလာရတယ်။ အနည်းစုနဲ့ အများစု ဖြစ်နေပေမယ့်လည်း ဒီလို ထိခိုက်မှုသိပ်ကြီးတဲ့ စီမံကိန်းမျိုးကို တွန်းလှန်တဲ့နေရာမှာ ညီစေချင်တယ်။

ပြီးတော့ကုမ္ပဏီကို မြေရောင်းလိုက်ပြီဆိုရင် သူတို့အနေနဲ့ မြေမဲ့ယာမဲ့ဖြစ်သွားပြီဆိုပြီး ခံစားနေရတော့ စီးပွားရေးဘက်မှာလည်း ထိခိုက်လာတယ်။ စီမံကိန်းကိုကန့်ကွက်တဲ့သူတွေကတော့ မြေစိုက်ပိုစတာ တွေ ထောင်တယ်။ စုပေါင်းလက်မှတ်တွေ ကောက်တယ်။ စတစ်ကာကမ်ပိန်းတွေ လုပ်တယ်။ အခြားဒေသကလူတွေကို ပြောချင်တာကတော့ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုရင် အလွယ်တကူ လက်မ ခံပါနဲ့။ သူတို့ကို မျက်စိဒေါက်ထောက် စောင့်ကြည့်နေဖို့ သိပ်အရေးကြီးပါတယ်။^{၅၅}

လက်ရှိအချိန်တွင် တိုယိုထိုင်းကုမ္ပဏီက စီမံကိန်းကို ဆိုင်းငံ့ထားပြီး စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်သော အနာဂတ် အစီအစဉ်များကိုလည်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားခြင်း မရှိသေးသော်လည်း ပြီးခဲ့သည့် ဇွန်လလယ်ခန့်က တိုယိုထိုင်းကုမ္ပဏီမှ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဝင်များနှင့် မွန်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်သစ် ဦးမင်းမင်းဦးတို့ ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး ခန်းတွင် အလွတ်သဘောတွေ့ဆုံသည့် ဓါတ်ပုံသတင်းများ ပျံ့နှံ့လာသည့်နောက်ပိုင်း ဒေသခံပြည်သူတို့၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ထပ်မံမြင့်တက်ခဲ့ကြသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ရေးမြို့နယ် ဒေသခံပြည်သူတို့၏ အသက် မွေးဝမ်းကျောင်းမှုလုပ်ငန်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ပြောင်းလဲထိခိုက်ပျက်စီးစေမည့် ကျောက်မီး သွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံစီမံကိန်းကို ဒေသခံပြည်သူလူထုက အပြင်းအထန် ကန့်ကွက် နေသည့် အရှိန်အဟုန်မှာ လျော့ကျမသွားသေးကြောင်း သူတို့၏ အစဉ်တစိုက် ကန့်ကွက်နေမှုများက ထင်သာ စွာ ဖော်ပြနေကြသည်။

ခါတိုင်း - ဟံသာ

၅၅ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တင်ပြမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၁)၊ ဦးသိန်းနိုင်၊ အံဒင်ကျေးရွာ၊ ရေးမြို့နယ်။

၅ - ၈၁) Pacific Link ကုမ္ပဏီ ၏ ချိုးဖောက်မှုများ

ကွင်းဆင်းတွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုကာလအတွင်း ပျားတောင်ရှိ ဒေသခံတောင်သူများ၏ ဖြေကြားချက်အရ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစတင်၍ Pacific Link ကုမ္ပဏီမှ တာဝန်ရှိသူများဖြစ်သော ဒေါ်စုစုခိုင်နှင့် ဦးဇော်လွင်ဦးတို့က ယခင်ကျိုက်မရောမြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးဖြစ်သူ ဦးအောင်နိုင်၏ အကူအညီဖြင့် ဒေသခံလယ်သမားများ ထံမှ မြေယာများကို စတင်ရယူရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုသည်။ ဒေသခံလယ်သမားများအနေဖြင့် အလွန်နည်းပါးသောဈေးနှုန်းဖြင့် လယ်ယာမြေများကို ရောင်းချရန် အတင်းအဓမ္မ ဖိအားပေးခြင်းကို ခံခဲ့ရသည်။ ဤအဖြစ်အပျက်အများစုကို မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက **Disputed Territory** 'တရားမဲ့နယ်မြေ' အမည်ဖြင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် ယင်းကာလ ပျားတောင်ဒေသတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော မြေယာချိုးဖောက်မှုဆိုင်ရာ အဖြစ်အပျက်များကို အကျယ်တဝင့် ရေးသားတင်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။*ကုမ္ပဏီဘက်မှ တာဝန်ခံများက နိုင်ငံတော်၏လိုအပ်ချက်၊ နိုင်ငံတော်စီမံကိန်း ဟူသော ဝေါဟာရကို တွင်တွင်သုံးပြီး ဌာနေတောင်သူတို့ကို နည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် ခြိမ်းခြောက်ခဲ့ကြသည်။ မြေယာအများစုကို မဲဂရီး၊ ကော့ဒွန်၊ ကော့ပနော၊ ကဒုံစစ်နှင့် ကွမ်းငန်းကျေးရွာများမှ မတရားရယူခဲ့ကြသည်။

မြေယာရယူခြင်းနှင့်ပတ်သက်သော လျော်ကြေးငွေဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုရယူရာတွင် ကုမ္ပဏီဘက်မှ ခြိမ်းခြောက်ခြင်းနည်းလမ်းများအပြင် အရိုးခံလယ်သမားများ၏ ဗဟုသုတအားနည်းချက်အပေါ် အသုံးချခြင်းနှင့် သတင်းအမှားများ ထုတ်လွှင့်ခြင်းစသော နည်းလမ်းများကိုလည်း အသုံးပြုခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိချက် အဖြစ်အပျက်များက ဖော်ပြသည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် လယ်သမားများသည် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို အပြည့်အဝသိရှိခြင်းမရှိဘဲ ကြောက်စိတ် သို့မဟုတ် ဒွိဟစိတ်များဖြင့် သဘောတူညီမှုများကို အစောတလျင်ပြုလုပ်မိခဲ့ကာ နောက်ဆုံးတွင် မစို့မပို့သော လျော်ကြေးများဖြင့်သာ ကျေနပ်ခဲ့ရတော့သည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် စီမံကိန်းပရဂျက်နှင့် အတ္ထရိမ်ကို ဆက်သွယ်သော အရှည် (၂) မိုင်ကျော်ခန့်ရှိသည့် တူးမြောင်းရှည်တစ်ခုကို ဖောက်လုပ်ခဲ့သည်။ ကဒုံစစ်ကျေးရွာမှ ရွာသူရွာသားများက ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိကြောင်း၊ မူလ မြေမျက်နှာသွင်ပြင်ကို အလုံးစုံပြောင်းလဲသွားစေမည့် စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်သော အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဆုံးဖြတ်မှုများကို ရွာသူရွာသားများအား ရှင်းလင်းစွာ ထုတ်ဖော်ပြောကြားခြင်း၊ ကြိုတင် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခဲ့ခြင်း အလျဉ်းမရှိကြောင်း မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းကို ပြောပြခဲ့သည်။

၂၀၁၁ မှာ သူတို့ တူးမြောင်းကို စတင်တူးဖော်သည်။ စတင်တူးဖော်ချင်းတော့ တူးမြောင်းတူးနေမှန်း မသိဘူး။ နောက်မှ တဖြည်းဖြည်းရပ်လုံးပေါ်လာတာ။ ဒီမှာတော့ သူတို့က ထုံးကျောက်ပဲ လာထုတ်သလိုလို...။ နောက် သတင်းအချက်အလက်တွေကတော့ ကယားပြည်နယ် သို့မဟုတ် ကရင်က ဂေါဒန်ကျောက်တွေနဲ့ ဒီမှာကုန်ချောထုတ်မယ့် အစီအစဉ်အတွက် မြစ်နဲ့ဆက်တဲ့ ရေလမ်းပို့ဆောင်ရေး လိုအပ်လို့ ဒီတူးမြောင်းတူးဖော်ရတယ်ဆိုတဲ့ သတင်းတွေ ထွက်လာတယ်။ အဲတော့မှ ဒီတူးမြောင်းဟာ ကုန်ကြမ်းတွေကို တင်သွင်းဖို့၊ ထုတ်ယူဖို့ဆိုတာ ကျွန်တော်တို့နားလည်လာတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီအချိန်ကတည်းက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အကြောင်း လေ့လာနေတဲ့ ကျွန်တော့်သူငယ်ချင်းတစ်

* <http://www.rehmonnya.org/reports/DisputedTerritory.pdf>

ဦးစီက သိရတာကတော့ သူတို့က ကျောက်မီးသွေးကို သုံးမယ်တဲ့။ အဲလိုဆိုတော့ ကျွန်တော်နားလည် လိုက်တာကတော့ ဒီတူးမြောင်းဟာ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းတွေကို ရေထဲကို စွန့်ပစ်ဖို့အတွက်ပဲ။ ကုမ္ပဏီက ဘာမှပွင့်ပွင့်လင်းလင်းမရှိဘူးဆိုတာ အားလုံးကို သိစေချင်တယ်။ ဒီကုမ္ပဏီကြောင့်ဖြစ်လာမယ့် စီးပွားရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ လူမှုရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အရေးတို့နဲ့ဆိုင်တဲ့ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ဒီကလူတွေ မသိဘူး။ စစ်တမ်းတွေ သေချာကောက်ထားတယ်ဆိုပြီး ကုမ္ပဏီက ညာခဲ့တာ။ အဲလိုညာထားတော့ ဒီပျားတောင်ဒေသက တချို့ကျေးရွာသားတွေက စီမံကိန်းလုပ်ဖို့ကို သဘောတူ နေတယ်။^{၄၆}

Pacific Link Company ကုမ္ပဏီနှင့် ပတ်သက်သည့် ကော့ပနေ့ကျေးရွာမှ တွေ့ဆုံမေးမြန်း မှုမှတ်တမ်း ၆ ခုကလည်း ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိဘဲ ဒေသခံတို့၏ လယ်ယာမြေများကို မ တရားရယူထားကြောင်း သက်သေပြလျက်ရှိသည်။ နောက်အဖြစ်အပျက် မှတ်တမ်း (၃) ခုတွင် ကုမ္ပဏီဘက်က လျော်ကြေးငွေများကို ခြိပိုင်ရှင်များအား တိုက်ရိုက်ပေးချေခြင်းမပြုဘဲ ဒေသခံအာဏာပိုင်များမှတစ်ဆင့် ပေးချေခဲ့ခြင်းကြောင့် ကော့ပနေ့ကျေးရွာမှ လယ်သမား (၅) ဦးမှာ ထိုစဉ်ကတည်းက လျော်ကြေးငွေမရရှိ ခဲ့ချေ။ လျော်ကြေးငွေကို ကိုယ်စားရယူခဲ့သော အာဏာပိုင်များတွင် ပျားတောင်နယ်သား အရင်းခေါက် ခေါက်ဖြစ်သည့် ယခင်အစိုးရသက်တမ်းမှ လွတ်တော်အမတ်တစ်ဦးအပါအဝင် မြေစာရင်းဦးစီးဌာနနှင့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ဝန်ထမ်းများလည်း ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့ကြကြောင်း အမည်နှင့်တကွ ဖွင့်ဟဖော် ထုတ်ခဲ့ကြသည်။

၄၆ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၂၆) ကန့်စိကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

၅ - ဂဂ) မော်လမြိုင် ဘိလပ်မြေလိမိတက်၏ ချိုးဖောက်မှုများ

မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက် Mawlamyine Cement Limited (MCL) သည် ထိုင်းနိုင်ငံ အခြေစိုက် ဘိလပ်မြေဖော်ဆောင်မှု ကုမ္ပဏီကြီးတစ်ခုဖြစ်သည့် Siam Cement Group နှင့် Pacific Link ကုမ္ပဏီတို့ အကျိုးတူ ပူးပေါင်းတည်ထောင်ထားသော ကုမ္ပဏီဖြစ်သဖြင့် စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းလှသည်။ အဆိုပါကုမ္ပဏီနှစ်ခုထဲမှ Pacific Link ကုမ္ပဏီသည် ထိုင်းဘိလပ်မြေကုမ္ပဏီကြီးနှင့် အကျိုးတူရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မပြုခင် ကျိုက်မရောမြို့နယ် အတ္ထရမ်စ်အရှေ့ဘက်ကမ်း၊ ပျားတောင်ဒေသရှိ ဒေသခံတောင်သူများပိုင်ဆိုင်သည့် မြေယာများကို မတရားရယူခဲ့သည့် ဖြစ်ရပ်ပေါင်း များစွာကို ချိုးဖောက်ခဲ့ကြောင်း ယခင်ကဏ္ဍမှ ဖော်ပြချက်တွင် ထုတ်နှုတ်တင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

ယခုကဏ္ဍခွဲတွင် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက် Mawlamyine Cement Limited (MCL) အမည်သစ်တွင်ခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်း ပျားတောင် သဘာဝအရင်းအမြစ် ထုံးကျောက်တောင်ကြီးကို အခြေခံပြီး တန် ၅၀၀၀ ဘိလပ်မြေစက်ရုံစီမံကိန်းဖော်ဆောင်စဉ် ဌာနေလူထုအပေါ် ချိုးဖောက်နေမှုများကို ဖော်ပြသွားမည် ဖြစ်သည်။ Pacific Link ကုမ္ပဏီလက်ထက်ကကဲ့သို့ ဒေသနေပြည်သူများ၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုများကို မတရားရယူ စုစည်းသည့် အဖြစ်အပျက်များထက် ရယူထားသည့် မြေယာများကို သက်ဆိုင်ရာ မြေယာစီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် လုပ်ကိုင်ခွင့်အမိန့်ထုတ်ဝေပေးနိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများထံသို့ နည်းလမ်းပေါင်းစုံဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရရှိရန် ချဉ်းကပ်ခြင်း၊ ယင်းသို့ ဆောင်ရွက်ခဲ့မှုများတွင် ပွင့်လင်းမှုမရှိခြင်း၊ လက်ဦးမှု ရယူခြင်းများ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ မေးမြန်းခဲ့သည့် ဒေသခံပြည်သူအများစုက လက်မခံသည့် ကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ရပ်တစ်ခုမှာ တန် ၅၀၀၀ ဘိလပ်မြေစက်ရုံ လည်ပတ်ကြိုတင်ခွဲနိုင်ရန် လိုအပ်နေသည့် လျှပ်စစ်ဓါတ်အားကို ထုတ်ယူနိုင်ရန် ကုမ္ပဏီဘက်မှ ကျောက်မီးသွေးဟူသော မွန်ပြည်သူများအကြား အကဲဆတ်သည့် လောင်စာသုံးမည့် သတင်းကို ထိန်ချန်ထားခြင်း စသည့် အများပြည်သူ၏ ဆန္ဒသဘောထားနှင့် သွေဖည်သည့်၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုထိခိုက်နိုင်ခြေကို များစွာခြိမ်းခြောက်မည့် ချိုးဖောက်မှုဖြစ်ရပ်များကို စီမံကိန်းဖော်ဆောင်ရာ ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ပျားတောင်ဒေသတွင် မီးမွှေးဖန်တီးခဲ့သည်။

ထို့အပြင် Pacific Link ကုမ္ပဏီ လက်ထက်မှ ဖြစ်ပွားခဲ့သော မြေယာအငြင်းပွားမှုဆိုင်ရာ ဖြစ်ရပ် များအတွက် လယ်သမားများကို လျော်ကြေးငွေ ပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်းဖြင့် အဆိုပါချိုးဖောက်မှုကို ဖုံးကွယ်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သော်လည်း ပေးအပ်ထားသောကတိကဝတ်များ^{၄၇} ကို ယနေ့အချိန်အထိတိုင် ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း မရှိသေးကြောင်း တွေ့ဆုံဖြေကြားခဲ့သူ မူလမြေပိုင်ရှင်နှင့် ဒေသခံ ပြည်သူများက ဆိုသည်။ လူထုတွေ့ဆုံပွဲများ၊

၄၇ အဆိုပါကတိကဝတ်များကို ဤအစီရင်ခံစာ၏ နောက်ပိုင်းတစ်နေရာတွင်ဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။

သတင်းမီဒီယာများနှင့် တွေ့ဆုံဖြေကြားမှုများတွင် မြေယာနှင့်ပတ်သက်သည့် မေးခွန်းများကို တုံ့ပြန်ဖြေကြား ရာ၌ ကုမ္ပဏီအနေနှင့် ဒေသခံလယ်သမားများအား လယ်ယာမြေရောင်းချရန် အတင်းအဓမ္မ ဖိအားပေးခြင်း မပြုဘဲ လိုလိုလားလားရောင်းချလိုသော ဒေသခံလယ်သမားများထံမှသာ လိုအပ်သော မြေယာများကို ဝယ်ယူခဲ့ သည်ဟု ဆိုသည်။

မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက် **Mawlamyine Cement Limited (MCL)** အမည်သစ်ဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း (၄၀၀) တန် အရင်းအနှီးမတည်ဖော်ဆောင်မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ကျိုက်မရောဒေ သခံ အများစုက ဆန့်ကျင်ခြင်း မပြုကြသော်လည်း ကုမ္ပဏီ၏ (၄၀) မဂ္ဂါဝပ်ပမာဏ ထုတ်လုပ်မည့် ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်မည့် အစီအစဉ်ကိုမူ သတင်းစကား စတင်ကြားသိ ခဲ့ကြစဉ်ကတည်းက အစဉ်တစိုက် ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။ မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်အနေဖြင့် လယ်ယာ မြေဥပဒေများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများအတိုင်း စီမံကိန်းအားဖော်ဆောင်နေသည်ဟု ကုမ္ပဏီ၏ ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးဌာနမှတစ်ဆင့် ပြောကြားနေသော်လည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုစီးပွား ထိခိုက်နိုင်ခြေကိစ္စရပ်များတွင် ဒေသခံများ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုနှင့် သဘောထားအမြင်များကို လေးစားမှုမရှိဟု ဆိုနိုင်သည်။

ပြီးခဲ့သည့် ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့တွင် ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပျားတောင်ဒေသရှိ မော်လမြိုင် ဘိလပ်မြေစက်ရုံ လုပ်ငန်းခွင်သို့ မွန်ပြည်နယ် လွှတ်တော်ရုံးမှ ဒု - ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ ဒေါက်တာအောင်နိုင်ဦး ဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်လေ့လာရေးဖွဲ့တဖွဲ့ ဒေသပြည်သူများ၏ သဘောထား ဆန္ဒများကို လေ့လာသည့် ခရီးစဉ်တစ်ခု ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ယင်းခရီးစဉ်တွင် လွှတ်တော်လေ့လာရေးအဖွဲ့မှ တိုင်ကြားစာနှင့် အသနာခံစာများ လေ့လာသုံးသပ်စိစစ်ရေးကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ ဦးအောင်ကျော်သူမှ ဘိလပ်မြေစက်ရုံ၏ အကျိုးအမြတ်ဖြင့် ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးမှုကို မည်မျှဆောင်ရွက်ရန်လျာထားသည့် မေးခွန်းကိုမေးမြန်းရာ ကုမ္ပဏီ၏ မြန်မာတာဝန်ခံ ဦးဇော်လွင်ဦးမှ အိမ်ရှင်ဒေသဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် ၂ ရာခိုင်နှုန်းကိုသာ လျာထားသတ်မှတ်ထားကြောင်း၊ ယင်း သတ်မှတ်ချက်မှာလည်း ယခင်ပြည်နယ်အစိုးရ၏ လမ်းညွှန်မှုဖြင့် သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ထားကြောင်း ဆိုသည်။ စင်စစ် ပြည်နယ်၏ သဘာဝအရင်းအမြစ်အလှအပဖြစ်သော၊ ဒေသခံပြည်သူတို့၏ ပြန်မရနိုင်တော့သည့် မြေမျက်နှာပြင် အမှတ်အသားကြီးဖြစ်သော၊ ဂေဟစနစ်နှင့်ရာသီဥတုကို သဟဇာတဖြစ်စေရန် အပြန်အ လှန်ထိန်းညှိပေးထားသော ပျားတောင်ကို အရင်းအနှီးပြု၍ ကုမ္ပဏီမှ ပြည်နယ်ဒေသဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် (၂) ရာခိုင်နှုန်းကိုသာ ပြန်လည်စွန့်ကြဲခြင်းမှာ မျှတသည့် ထောက်ပံ့ခြင်းမျိုးဟု မယူဆကြောင်း ယင်းအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် လွှတ်တော် အမတ်တစ်ဦးက ပြောပြခဲ့သည်။

မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်၏ စက်ရုံလည်ပတ်ရန်အတွက် လိုအပ်နေသည့် ၄၀ မဂ္ဂါဝပ်ပမာဏ ရှိသော ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်မည့် အစီအစဉ်အား မွန်ပြည်နယ်ရှိ မြို့နယ်အသီးသီးမှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီအင်အားစုများ၊ အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးလှုပ်ရှားသူများက ဒေသခံပြည်သူနှင့် တသားတည်းရှိကြောင်း တစ်ညီတစ်ညွတ်တည်း ဆန္ဒထုတ်ဖော် ကန့်ကွက်မှုများ ဆက်တိုက်လုပ်ဆောင်နေလျက် ရှိသည်။ ပြီးခဲ့သည့် ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလဆန်းပိုင်း အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဌာနဆိုင်ရာကိုယ်စားလှယ်များအား တွေ့ဆုံပွဲတစ်ခုတွင် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်မှ ကျောက်မီးသွေးသုံး ဓါတ်အားထုတ်လုပ်မည့် လုပ်ငန်းလျာထားချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ဆက်လုပ်၊ မလုပ်ဒေသခံတစ်ဦးက မေးမြန်းခဲ့ရာမှာ ဘိလပ်မြေစက်ရုံ၏

မြန်မာနိုင်ငံတာဝန်ခံ ဦးဇော်လွင်ဦး (မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံ) က -

ဆက်လုပ်မလား၊ မလုပ်ဘူးလားဆိုတဲ့ မေးခွန်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ နည်းနည်းလေး ကျယ်ပြန့် သွားပါလိမ့်မယ်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရကို ကျွန်တော်တို့ အစီရင်ခံ တင်ပြထားခဲ့ပါပြီ။ ဒီ ရင်းနှီးမြှုပ် နှံမှုကြီးဟာ ဒေါ်လာသန်း (၄၀၀) ရှိပါတယ်။ ဒါနံပါတ် (၁) အချက်ပါ။ နောက်တစ်ချက်က ကျွန် နော်တို့ဘက်က သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ပါတ်သက်ပြီး ပြည်သူလူထုတွေ ထိခိုက်မှုမရှိအောင် တာဝန် ယူပါမယ်လို့ ပြောထားခဲ့ပြီးပါပြီ။ တာဝန်ခံထားပါတယ် ဟုတ်ပြီနော်။ ဆိုတော့ အဲဒီတာဝန်ကို ကျေအောင် လုပ်ရမှာက ကျနော်တို့တာဝန်ပါ။ ဒါကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုမရှိအောင် ကျနော်တို့ တာဝန်ယူပြီးတော့ ကျနော်တို့ ဆက်လုပ်သွားပါ့မယ်ဟု ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓါတ်အားထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် ကုမ္ပဏီ၏ရပ်တည်ချက်ကို ဖော်ပြသွားခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။

မေလအတွင်း ကျိုက်မရော မြို့နယ်၊ မဲဂရိုးကျေးရွာမှ ဒေသခံတစ်ဦးဖြစ်သူ နိုင် ရွှေဝင်းနှင့် တွေ့ဆုံမှုတွင် သူက စက်ရုံ၏ကျောက်မီး သွေးဖြင့် လျှပ်စစ်ဓါတ်အား ထုတ်မည့် အစီအစဉ်ကို ကန့်ကွက်ကြောင်း ဒေသခံ တို့ စုပေါင်း လက်မှတ်ရေး ထိုးပြီး မွန်ပြည် နယ်လွတ် တော်သို့ ပေးပို့ခဲ့ ပုံ အတွေ့ အကြုံကို ရှင်းပြ ခဲ့သည်။

၂၀၁၆ ဇူလိုင်လ (၂၅) ရက်နေ့မှာ ပထမဆုံးအကြိမ် စာတင်လိုက်တယ်။ (၂၇) ရက်နေ့မှာ စာတင်တဲ့အ ထဲက (၅) ဦးကို သံဃာတော် (၁၉) ပါးနဲ့အတူ ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံအကြောင်းကို ဒေါက်တာ အောင်နိုင်ဦးနဲ့ ဆွေးနွေးဖို့ဆိုပြီး လွှတ်တော်က ခေါ်တွေ့တယ်။ ကျွန်တော်တို့က ကျောက်မီးသွေး စက်ရုံကို ဘာလို့လက်မခံနိုင်တာလဲဆိုတာကို တင်ပြတယ်။ ဒေါက်တာအောင်နိုင်ဦးကလည်း သူ့အ မြင်ကို ပြန်ဆွေးနွေးတယ်။^{၄၈}

နောက်တစ်ကြိမ် ထပ်ခေါ်တော့ ကုမ္ပဏီနဲ့ပါ စကားပြောခွင့် ရခဲ့တယ်။ ဘယ်တုန်းကလဲဆိုတာတော့ မမှတ်မိတော့ဘူး။ ဒေသခံသံဃာတော်တွေကတော့ နေပြည်တော်ကို သွားပြီး ဒေါ်အောင်ဆန်း စုကြည်နဲ့ သမ္မတဦးထင်ကျော်တို့နဲ့ တိုက်ရိုက်တွေ့ချင်တာ။ နေပြည်တော်ကို မသွားပါနဲ့ဦးဆိုပြီး

၄၈ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၃၉) မဲဂရိုးကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

တော့ ဒေါက်တာအောင်နိုင်ဦးက အကြံပြုတယ်။

သူတို့(ကုမ္ပဏီ)က ရွာကိုလာပြီး ရှင်းပြမယ်ပြောတယ်။ ဒါပေမယ့် ပေါ်မလာခဲ့ဘူး။ ကျွန်တော်တို့က ထပ်ပြီးတော့ အကြောင်းကြားတယ်။ June Company ရဲ့ မြေအသုံးချမှုကိစ္စ တွေကိုလည်း တဆက်တည်း ဆွေးနွေးပါတယ်။ June က သုံးနှစ်အတွင်း စီမံကိန်းမစနိုင်ရင် မြေတွေကို မူလ ပိုင်ရှင်တွေဆီ ပြန်ပေးမယ်လို့ သူတို့က အကြောင်းပြန်တယ်။ အခုဆိုရင် (၆) နှစ် ကြာခဲ့ပြီ။ ဒါ ကြောင့် မြေပိုင်ရှင်တွေက သူတို့မြေပြန်ရဖို့ တောင်းဆိုနေတာပဲ။

မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်၏ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓါတ်အား ထုတ်လုပ်သည့် အစီအစဉ်အား စိုးရိမ်စိတ်ဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများ ဝိုင်းဝန်းကန့်ကွက်နေမှုနှင့်အတူ လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း ပြီးနောက်ထပ် ကိန်းအောင်းနေသည့် စိုးရိမ်စိတ်တစ်ခုမှာ ကုမ္ပဏီ၏ တူးမြောင်းကိစ္စပင်ဖြစ်သည်။ မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်ဘက်မှ အဆိုပါတူးဖော်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ အနီးပတ်ဝန်းကျင် ရွာသူရွာသားများ၊ အထူးသဖြင့် ကွမ်ငန်းကျေးရွာ ဌာနေပြည်သူများကို အသိပေးဆွေးနွေးခြင်းမရှိသဖြင့် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးကို လေးစားခြင်းမရှိသကဲ့သို့ ခံစားရကြောင်း ရွာသားများက ပြောပါသည်။ ရွာသူ ရွာသားများအနေဖြင့် နေ့စဉ်သုံး ရေနှင့် တချို့သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုကို အတ္တရံမြစ်အပေါ်မှီ တိုက်ရိုက်အမှီပြုနေရသဖြင့် တူးမြောင်း ကြောင့် ပင်မမြစ်ရေထုညစ်ညမ်းခြင်းနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းအပေါ် ထိခိုက်ခြင်းများ ရှိလာမည်ကိုလည်း စိုးရိမ် နေကြသည်။

ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ကဒုံစစ်ကျေးရွာအနီးရှိ ဘိလပ်မြေစက်ရုံ၏ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းခွင်တွင် အလုပ်လုပ်နေသော မင်းစိုးက ယခုနှစ်မေလအစောပိုင်းတွင် စက်ရုံထဲသို့ ကျောက်မီးသွေးများ ရောက်ရှိ နေပြီဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည်။ အလုပ်သမားအများစုမှာ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းသို့ ဓါတ်ပုံရိုက်ကူးနိုင်သည့် လက်ကိုင်ဖုန်းကို ယူဆောင်သွားခွင့်မရှိကြောင်း၊ ရိုးရိုးလက်ကိုင်ဖုန်းများကိုလည်း စက်ပိတ်ထားရန် မန်နေဂျာက ညွှန်ကြားထားကြောင်း ၎င်းက ဆိုပါသည်။

အဆိုပါလုပ်ရပ်ကြောင့် ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် တစ်ခုခုဖုံးကွယ်ရန် ကြိုးစားနေသည်မှာ သေချာလျက်ရှိပြီး ကုမ္ပဏီက မည်သို့လည်ပတ်လုပ်ဆောင်နေသည်ကို အလုပ်သမားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ သိရှိသွားမည်ကို မလိုလား ကြောင်း ထင်ရှားလှသည်။ ယင်းကာလက ကျောက်မီးသွေးအကြောင်း သတင်းပေါက်ကြားမည်ကို စိုးရိမ်သဖြင့် ကျောက်မီးသွေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းသို့ သတ်မှတ်ထားသောလုပ်သားများသာ ဝင်ရောက် ခွင့်ရှိခဲ့သည်။ ကျောက်မီးသွေးများကို မြောင်းထဲတွင် သိုလှောင်ထားပြီး အပေါ်မှ ဖုံးအုပ်ထားသည်ကို မြင်တွေ့ခဲ့ရကြောင်း မင်းစိုးက ပြောပါသည်။^{၄၉}

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်သည် လယ်သမားများအား လယ်ယာမြေ ရောင်းချရန် ဖိအားပေးဘဲ မျှတသော လျော်ကြေးငွေဖြင့် လယ်ယာမြေရယူခဲ့သော ကုမ္ပဏီ အနည်းငယ်များ ထဲမှ တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သော်လည်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအပိုင်းနှင့် ဒေသ နေပြည်သူများ အတွက် သိသင့် သိထိုက်သော သတင်းအချက်အလက်များကိုလည်း ထုတ်ပြန်ပေးမှုအပိုင်းတွင်မူ အားနည်း ချက်များ ရှိနေခဲ့သည်။

၄၉ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၃၉) မင်းစိုး (အမည်ရင်းမဟုတ်) မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်၊ ကဒုံစစ်ကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

မွန်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများကို ဆန်းစစ်ခြင်း

ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံနှင့် ပတ်သက်သော စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို လျှော့ချနိုင်ရန်အတွက် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်က ကျိုက်မရောမြို့နယ်မှ သံဃာတော် (၁၄) ပါးကို ထိုင်းနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း လန်ဖန်းဒေသသို့ ပင့်ဆောင်ပြီး Siam Cement Group က လုပ်ကိုင်လျက် ရှိသော မဲ့မိုကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံကို လေ့လာစေခဲ့သည်။ ကျိုက်မရောရှိ မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံကို မဲ့မိုစက်ရုံတွင် သုံးစွဲနေသော နည်းပညာအတိုင်း လည်ပတ်စေမည်ဖြစ်ပြီး ထိုင်းနိုင်ငံတွင် လုပ်ဆောင်ခဲ့သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်ရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအတိုင်း ကျိုက်မရောမြို့နယ်တွင် လုပ်ဆောင်မည်ဟု မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်မှ ကတိကဝတ်များပြုခဲ့သည်။

ရုပ်ရှင်ကူးကူး - ၂၄၀၂

Siam Cement Group ၏ မဲ့မိုကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံသည် ထိုင်းနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း၊ လန်ဖန်းမြို့နှင့် (၂၅) ကီလိုမီတာခန့် ကွာဝေးသောနေရာဒေသတွင် တည်ရှိပြီး ၎င်းစက်ရုံလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်မှု၏ (၃၀) ရာခိုင်နှုန်းကို ကျောက်မီးသွေးမှ ရယူပြီး ကျန် (၇၀) ရာခိုင်နှုန်းကို အခြားစွမ်းအင်အရင်းအမြစ်မှ ထုတ်လုပ်ရယူသည်။ မဲ့မိုကျောက်မီးသွေးစက်ရုံမှ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား (၂၄၀၀) မဂ္ဂါဝပ် ထုတ်လုပ်လျက်ရှိသည်။

ကုမ္ပဏီ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ကျိုက်မရောမြို့နယ်မှ နိုင်မစ်က ဆရာတော်တွေ လေ့လာရေးခရီးကနေ ပြန်လာပြီးနောက်ပိုင်း ရွာသားတွေကို တရားဝင် ရှင်းပြတာမျိုးတွေ မလုပ်ခဲ့ဘူး။ သူတို့ စက်ရုံတည်ဖို့ ခွင့်ပြုချက် ဘယ်လိုရခဲ့တယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်တို့ မသိရဘူး။ စက်ရုံကို ဘယ်နှစ်နှစ် လည်ပတ်မယ်၊ မြေဧကဘယ်လောက်သုံးမယ်ဆိုတာလည်း မသိဘူး။ ချုံပြောရမယ်ဆိုရင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူတွေက ကိုယ့်ဒေသမှာ ဘာပဲ လုပ်လုပ်၊ ဒေသခံတွေဘက်က မသိရမှုတွေက သိပ်များနေတယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ ရပ်ရွာအတွင်း ကောလဟာလတွေ၊ မသေချာမှုတွေ ဖြစ်နေရတာပါ။

နောက်ပြီး ကုမ္ပဏီရဲ့ စက်ရုံမြေလျှောက်ထားမှု ကန့်ကွက်နိုင်တဲ့ ကြေညာချက်နဲ့ပတ်သက်ပြီး ပြောချင်တာက ကုမ္ပဏီကို ကန့်ကွက်ချင်ရ ၂၀၁၆ ဧပြီလ (၄) ရက်နေ့ကနေ (၁၅) ရက်နေ့အတွင်း (ကုမ္ပဏီကိုယ်စား လယ်ယာမြေများကို ဝယ်ယူခဲ့တဲ့) ဒေါ်စုစုခင်ဆီမှာ ကန့်ကွက်နိုင်တယ်လို့ သိရတယ်။ ဒါပေမယ့် ကြေညာချက်ကို ဧပြီလ (၁၉) ရက်နေ့မှ ကျွန်တော်တို့က တွေ့ရတယ် ဟု ပြောပြခဲ့သည်။^{၅၀}

၅၀ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၄၀)၊ နိုင်မစ်၊ ကခုန်စစ်ကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

နိုင်မစ်ထောက်ပြပြောဆိုခဲ့သည့် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံလိမိတက်၏ စက်ရုံမြေအသုံးပြုရန် လျှောက်ထားလာမှုအား အများပြည်သူများ ကန့်ကွက်နိုင်သည့် ကြေညာစာကို ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဧပြီလ ၄ ရက်နေ့ နေ့စွဲဖြင့် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ သို့သော် ယင်းကန့်ကွက်လွှာ^{၁၁} ကြေညာချက်မှာ ဧပြီလ ၁၉ ရက်နေ့ရောက်မှသာ ကတံစစ်/ကွမ်ငန်းကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံး၊ ကြော်ငြာသင်ပုန်းသို့ ရောက်ရှိလာသည်ဖြစ်၍ ကန့်ကွက်ရမည့် ရက်စွဲထက် နောက်ကျမှသာ ဒေသခံများ သိရသည့် သဘောဆောင်နေခဲ့သည်။ ယင်းကဲ့သို့ မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံလိမိတက်၏ မြေယာအသုံးပြုမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် ဌာနေပြည်သူအပေါ် လက်တ လုံးခြား ဆောင်ရွက်သွားသည့် ကိစ္စများလည်းရှိခဲ့ကြောင်း ကွင်းဆင်းမှတ်တမ်း ပြုစဉ်အတွင်း လေ့လာသိရှိခဲ့ ရသည်။

ကျိုက်မရောမြို့နယ်နှင့် မွန်ပြည်နယ် အခြားမြို့နယ်တစ်ချို့မှ ဒေသခံသံဃာတော်များကို ပင့်ဖိတ်၍ ထိုင်းနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်း လန်ဖန်ဒေသ ဘိလပ်မြေစက်ရုံသို့ လည်ပတ်လေ့လာစေသည့် ပတ်ဝန်းကျင်အ တွေ့အကြုံမှာ ထိုင်းဒေသတွင် လွန်စွာကောင်းမွန်လျက်ရှိကြောင်း သံဃာတော်များက လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့သည်ဟု မွန်သတင်းအရင်းအမြစ်များက^{၁၂} ဆိုပါသည်။ စက်ရုံကြောင့် နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးတစ်စုံတရာ ဖြစ်ပေါ်လာ ခြင်းမရှိဟု ထိုင်းဒေသခံများက ပြောဆိုကြောင်း သိရသည်။ ၎င်းစက်ရုံအနေဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံ လျှပ်စစ်သုံးစွဲမှု၏ (၁၀) ရာခိုင်နှုန်းကို နှစ်ပေါင်း (၃၀) ကျော် ထောက်ပံ့ထုတ်လုပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်ဟုလည်း လေ့လာရခဲ့ရသည်။

သို့သော် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပညာရှင်များက သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော ကျောက်မီးသွေးနည်းပညာအပါအဝင် စွမ်းအင်အတွက် ကျောက်မီးသွေးကို သုံးစွဲမှုနည်းပညာအားလုံးသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ထိခိုက်မှုမ ရှိဟု မည်သည့်အခါမျှ ပြောကြားခဲ့ခြင်း မရှိချေ။ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ဖြင့် စက်ရုံကိုလည်ပတ်စေခြင်းကသာ အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ စက်ရုံကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု တစ်စုံတရာဖြစ်ပေါ်လာပါက ပထမ ဆုံးခံစားရမည်မှာ ကုမ္ပဏီများမဟုတ်ဘဲ ဒေသခံပြည်သူလူထုများသာလျှင် ဖြစ် သည်။

ထို့ကြောင့် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေ လိမိ တက်အနေဖြင့် ကျောက်မီးသွေးမှ ရရှိ မည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြင့် စက်ရုံကို လည်ပတ်သင့်၊ မသင့်ဟူသည်မှာ ဒေ သခံပြည်သူများ၏ အဆုံးအဖြတ်အ ပေါ်တွင်သာ မူတည်သင့်သည်။

အဆိုပါခရီးစဉ်သည် ပထမဆုံးခရီး စဉ်မဟုတ်ချေ။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင်လည်း

၅၁ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ကတံစစ်/ကွမ်ငန်းကျေးရွာအုပ်စု၊ ကွင်းအမှတ် (၄၁၀၊ ၄၁၁၊ ၄၁၄၊ ၄၁၅)၊ ဦးပိုင်အမှတ် (-)၊ ဧရိယာ (၁၀၄၀.၅၇၊ ၁၁၂.၈၈၊ ၁၀၀.၄၉)ဧက၊ စုစုပေါင်း (၁၃၅၃.၉၄) ဧကရှိမြေကို ဘိလပ်မြေစက်ရုံမြေအဖြစ် အသုံးပြုရန်အတွက် နှစ် (၃၀) စက်မှု/စီးပွားအငှားဂရန် ပထမအကြိမ် ချထားပေးပါရန် ဒေါ်စုစုခင်မှ လျှောက်ထားလာခြင်း။ ၂၀၁၆ ဧပြီလ ၄ ရက်နေ့။
၅၂ မွန်သတင်းအေဂျင်စီ - မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်က ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေး စက်ရုံအကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆို၊ ၂၀၁၆ ဖေဖော်ဝါရီ (၁၅)။ monnews.org/2016/02/15/6326/

မွန်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆန်းစစ်ခြင်း

SCG နှင့် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်တို့က မွန်ဒေသမှ နိုင်ငံရေးသမားများ၊ မွန်ဒေသလုံးဆိုင်ရာဒီမိုကရေစီပါတီမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ပြည်ထောင်စု ကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ကျိုက်မရောမြို့နယ်မှ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကို ထိုင်းနိုင်ငံသို့ လေ့လာရေးခရီး ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။

ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ မစတင်မီ ၂၀၁၄ ခုနှစ်အချိန်ထိ ကုမ္ပဏီက ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်ကို သုံးစွဲမည်ဖြစ်ကြောင်း ဒေသခံများကို ပြောကြားခဲ့ခြင်း မရှိချေ။ ကျောက်မီးသွေးသုံးစွဲမှုအပေါ် ကုမ္ပဏီက လျှို့ဝှက်ထားပြီး စက်ရုံတည်ဆောက်မှု ပြီးစီးခါနီးအချိန်တွင်မှ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်ကို သုံးစွဲမည် ဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည်။ မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံအနေဖြင့် တစ်နေ့လျှင် ဘိလပ်မြေ တန်ချိန် (၅၀၀၀) ကျော် ထုတ်လုပ်မည်ဟု ရည်ရွယ်ထားသည်။^{၅၃}

မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်၏ ကတိကဝတ်များနှင့် အမြင်သဘောထားများ

မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရထံမှ ခွင့်ပြုချက်ရယူပြီး လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ခွင့်ပြုချက်ရယူချိန်တွင် စီမံကိန်းပြီးဆုံးပါက ဒေသခံပြည်သူများအတွက် အချက်(၅)ချက်ကို လုပ်ဆောင်ပေးမည် ဖြစ်ကြောင်း ကတိပြုပြောကြားခဲ့ဖူးသည်။ အဆိုပါ အချက် (၅) ချက်မှာ

၁) ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းမှ ဆူညံသံများ ထွက်မလာ စေရန် လုပ်ဆောင်ပေးမည်၊

၂) လမ်းများကို ပြုပြင်ဖောက်လုပ်ပေးမည်၊

၃) လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ဖြန့်ဖြူးပေးမည်၊

၄) ဆေးပေးခန်းများ တည်ဆောက်ပေးမည်နှင့်

၅) စာသင်ကျောင်းများ ဆောက်လုပ်ပေးမည် တို့ဖြစ်ကြသည်။ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ထိုကဲ့သို့ကတိစကားများ ပြောကြားခဲ့သော်လည်း မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက် ရောက်ရှိလာပြီးနောက်ပိုင်း ထူးခြားသောတိုးတက်မှုများကို မတွေ့ရှိရကြောင်း ဒေသခံများက မှတ်ချက်ပြုပြောဆိုပါသည်။ စီမံကိန်းကြောင့် ကျိုက်မရောသဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးယိုယွင်းလာမှုကိုသာ ကြုံတွေ့ခဲ့ကြရသည်။

၅၃ မွန်သတင်းအေဂျင်စီ - ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံကို မွန်အမျိုးသားပါတီက ကန့်ကွက်၊ ၂၀၁၆ မတ်လ (၂) ရက်နေ့။ <http://monnews.org/2016/03/02/mnp-opposes-coal-fired-power-production/>

လျှပ်စစ်မီးပေးမယ်လို့ သူတို့ပြောခဲ့တယ်။ ကျွန်တော်တို့က တောင်းတဲ့အခါကျတော့ ဂျင်နရေတာက သေးလို့ လျှပ်စစ်မပေးနိုင်သေးဘူးလို့ အကြောင်းပြန်တယ်။ သူတို့လုပ်ပေးမယ်လို့ ကတိပြုခဲ့တာတွေ ဘာတစ်ခုမှ လုပ်မပေးနိုင်ခဲ့ဘူး။ နောက်ပိုင်းကျရင် စီစဉ်ပေးမယ်လို့ပဲ ပြောနေတယ် ဟု ကျေးရွာ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ရွှေက ပြောပါသည်။^{၅၄}

ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက်ဟုဆိုကာ ကုမ္ပဏီက ပေါက်တောကျေးရွာတွင် အခြေခံပညာမူလတန်း ကျောင်းဆောင်တစ်ခုကို ဆောက်လုပ်ပေးခဲ့သည်။ ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပေါက်တောကျေးရွာတွင် အိမ်ထောင်စု (၂၀) ကျော်သာ မှီတင်းနေထိုင်ကြပြီး ကုမ္ပဏီမှ ကျေးရွာနှင့် စက်ရုံနေရာအထိ ဆက်သွယ်ထားသည့် လမ်းပိုင်းတစ်ခုကိုလည်း ဖောက်လုပ်ပေးခဲ့သည်။ ထို့အပြင် စက်ရုံပုံမှန်လည်ပတ်လာပါက အနီးအနားရှိ ကျေးရွာများမှ ရွာသူရွာသားများအနေဖြင့် လျှပ်စစ်မီးရရှိမည်ဟု သတင်းလွှင့်ထားကြောင်းလည်း ဒေသခံများက တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုတွင် ပြောပြခဲ့ကြသည်။

တကယ်တမ်းတွင် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်သော အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို ဒေသခံရွာသူရွာသားများက အပေါ်ယံလောက်သာ သိရှိပြီး ဒေသဖွံ့ဖြိုး ရေးကိစ္စ အများစုနှင့်ဆက်စပ်သည့် မေးခွန်းများကို ခြုံငုံသုံးသပ်နိုင်ခြင်း မရှိကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ သို့သော် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်အနေဖြင့် လုပ်ငန်းခွင်တွင် ဆေးရုံတစ်ခုနှင့် ဆေးပေးခန်းတစ်ဆောင် တည် ဆောက်လျက်ရှိကြောင်း ကော့ပနောကျေးရွာမှ Siam Cement Group ၏ အဖွဲ့ဝင်ဟောင်းတစ်ဦးက ဖြေကြားထားသည်။^{၅၅} ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်း နှင့်ပတ်သက်သည့် မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း၏ မေးခွန်းပေါင်း ၁၅ ခုခန့် ရှိသည့် အနက် ဒေသ ခံပြည်သူတို့အနေဖြင့် အချက်အလက်အတော်များများကို ဂဏနဏ ပြန်လည်ဖြေကြား ပေးနိုင်ခြင်းမရှိသည်မှာ ကုမ္ပဏီဘက်မှ အသိပေးဆောင်ရွက်ထားမှု အလွန်နည်း ပါးခြင်းဟု ယေဘုယျ သုံးသပ်ရပေမည်။

ကျိုက်မရောမြို့နယ် ကွမ်းငိုင်ကျေးရွာမှ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူ နိုင်ရွှေက ဘာပဲလုပ်လုပ် အကောင်း၊ အဆိုးဆိုတာ ဒွန်တွဲလျက်ပါပဲ။ ဒီဒေသကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့က ဆင်းရဲတာပေါ့။ ရေကလည်း နှစ်တိုင်းကြီးတယ်။ ဆန်စပါးက အလုံအလောက်မထွက်ရတဲ့အထဲ အခု မြေယာတွေ လက်ဝယ်မဲ့တော့ ဒီအခက်အခဲက ပိုပြီးကြီးလာမယ့်သဘောရှိတယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ အိမ်ကြီးရခိုင် တွေနဲ့ နေနိုင်တာဟာ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတွေမှာ အလုပ်လုပ်တဲ့ သူတွေပါဗျာ။ လူငယ်တွေ အတော်များ များမှာ ကျန်းမာနေမယ် ခွန်အားရှိနေမယ်ဆိုရင် ငွေဆိုတာ ခက်တာမဟုတ်ဘူး။ ဒီတော့ ပညာရေးဟာ အဓိကမကျဘူးဆိုတော့ အတွေးအခေါ်၊ ခံယူချက်တွေကြောင့် ဒီဒေသမှာ ပညာတတ် တွေ နည်းခဲ့ရတာပါ။ အဆိုးထဲက အကောင်းလို့ ခုနက ကျွန်တော်ပြောတာက ... အခု ဒေသမှာ မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်က လာလုပ်တယ်။ သူတို့လုပ်ငန်းကြောင့် ကျွန်တော်တို့ ဒေသမှာ

၅၄ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၃)၊ နိုင်ရွှေ၊ ကွမ်းငိုင်ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။
၅၅ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၁)၊ Siam Cement Group ၏ အဖွဲ့ဝင်ဟောင်းတစ်ဦး၊ ကော့ပနောကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

ရှိခဲ့တဲ့ သဘာဝအရင်းအမြစ်တွေ၊ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုတွေ၊ အားလုံးပျက်ဆီးဖို့ ဖြစ်လာကြပြီ။ အဲဒီတော့မှ ပြန်လည်တွန်းလှန်နိုင်ဖို့ အသိပညာလိုတယ်။ ပညာတတ်ဖို့လိုတယ်ဆိုတဲ့ အသိတရားတွေ ပြန်ဝင်လာတော့တယ်။ အခုဆိုရင် ကျောက်မီးသွေးကိစ္စ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိစ္စ ဆိုတာတွေကို လေ့လာလိုစိတ် ရှိလာကြတယ်။ ပညာရေးကို စိတ်ဝင်စားလာတယ်။ စက်ရုံနဲ့ပတ်သက်ရင် ဒါက အဆိုးထဲက ကောင်းတဲ့အချက်လို့ ပြောရမှာပေါ့။^{၅၆}

ယခုအစီရင်ခံစာကို ရေးသားနေစဉ်အချိန်အထိ မွန်ပြည်နယ်၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ပျားတောင်ဒေသ၊ ကော့ဒွန်း၊ ကော့ပနော၊ ကတုံစိနှင့် ကွမ်ငန်းကျေးရွာများမှ ရပ်ရွာအဆင့် လူငယ်အဖွဲ့ဝင်များ၊ ရဟန်းပျိုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူ ပြည်သူတချို့တို့၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် ကျောက်မီးသွေးဆိုင်ရာ အသိပညာများ၊ အမြင်ဖွင့်သင်တန်းများဖွင့်လှစ်ခြင်း၊ နယ်ပယ်အလိုက် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ ဖိတ်ခေါ်၍ အသိပညာများ တည်ဆောက်ခြင်း၊ ကျောက်မီးသွေးဆန့်ကျင်မှု၌ အတွေ့အကြုံရှိခဲ့သော ရေးမြို့နယ်၊ ဖာလိန်ဒေသမှ လူငယ်များထံ လေ့လာသင်ယူခြင်းများ တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ကျောက်မီးသွေး လောင်စာကို ညစ်ညမ်းလောင်စာအဖြစ် သတ်မှတ်သည့် အသိတရားများ ကိုယ်စီကိန်းအောင်းလာခဲ့ကြသည့်အလျောက် ပျားတောင်နယ်သူ နယ်သားများအနေဖြင့် ဒေသတွင်း ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် ကျောက်မီးသွေးဘေးရန်အပေါ် အစွမ်းကုန် တွန်းလှန်ဆန့်ကျင်လိုသည့် စိတ်ဆန္ဒများ ပြင်းပြလျက်ရှိနေသည်ကို တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်။ ယင်းရုန်းကန်လှုပ်ရှားမှုများကိုလည်း ဒေသတွင်း စီမံကိန်းဖော်ဆောင်သူ လုပ်ငန်း စဉ်များမှ မျက်ခြေမပြတ် စောင့်ကြည့်နေကြောင်းနှင့် ဒေသခံများ၏ ကန့်ကွက်မှု၊ ဆန္ဒပြမှုများကြောင့် ကျောက်မီးသွေးလောင်စာဖြင့် လျှပ်စစ်ဓါတ်အားထုတ်လုပ်မည့် အစီအစဉ် ရပ်ဆိုင်းလိုက်ရမည်ကို စိုးရိမ်လျက်ရှိကြကြောင်း ခိုင်လုံသည့် အတွင်းစည်း အချက်အလက်များအရ သိရသည်။

၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီ ဒုတိယအပတ်အတွင်း ကျင်းပပြုလုပ်သည့် ဒေသခံလူထုနှင့် တွေ့ဆုံသည့် တွေ့ဆုံပွဲတစ်ခုတွင် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်မှ တာဝန်ရှိသူတစ်ဦးက ဘိလပ်မြေထုတ်လုပ်ခြင်းအဆင့်တွင် ဓါတ်အားအရောစွမ်းအင်ကို ပြန်လည်အသုံးပြုထားခြင်း အစိမ်းရောင် ကျောက်မီးသွေး အသုံးပြုခြင်းနည်းပညာကို ရှင်းပြရာ တက်ရောက်ခဲ့သူ အများစုက ယင်းနည်းပညာမှာ ဖြစ်နိုင်ချေနည်းကြောင်း၊ အကောင်းဘက်ဆန်လွန်းသည့် တင်ပြချက်ဖြစ်ကြောင်း ဝေဖန်မှုများ ရှိခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ကျောက်မီးသွေးပြာများကို ဘိလပ်မြေကုန်ကြမ်းအဖြစ် ပြန်လည်အသုံးပြုမည်ဟု ကုမ္ပဏီက ပြောဆိုထားခြင်းကြောင့် ထွက်ရှိလာမည့် ဘိလပ်မြေများ၏ အရည်အသွေးအပေါ် ယုံကြည်မှုမရှိကြောင်း မဲဂရီးဒေသခံ ကိုလှမြင့်က ပြောပါသည်။

ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပြောရရင် ကျောက်မီးသွေးပြာတွေကို ဘိလပ်မြေထုတ်လုပ်တဲ့နေရာမှာ ပြန်သုံးမယ်ဆိုတဲ့ တင်ပြမှုကို သံသယရှိပါတယ်။ ကျောက်မီးသွေးပြာကို ဘိလပ်မြေကုန်ကြမ်းအနေနဲ့ သုံးနိုင်သလားဆိုတာ ကျွမ်းကျင်သူမဟုတ်တော့ ကျွန်တော်မသိဘူး။ အဲအတွက် ကျွန်တော်အပြစ်မပြောပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ကျောက်မီးသွေးပြာကနေထွက်လာတဲ့ ဘိလပ်မြေကတော့ (အရည်အသွေး)ကောင်းမှာ မဟုတ်ဘူးလို့တော့ ထင်တယ်။ ကျွန်တော်သာ အိမ်ဆောက်မယ်ဆိုရင် ဒီမော်လမြိုင် ဘိလပ်မြေစက်ရုံကထွက်တဲ့ ကျောက်မီးသွေးပြာကို ကုန်ကြမ်းအဖြစ်သုံးထားတဲ့ ဘိလပ်မြေကိုတော့

၅၆ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၃) နိုင်ဆွေ၊ ကွမ်းငန်းကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ ကွမ်းငိုင့်ကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။
၅၇ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၂၃) ကိုလှမြင့်၊ လယ်သမားနှင့် ကုန်သည်၊ မဲဂရီးကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ၂၀၁၆ မေလ (၂) ရက်နေ့။

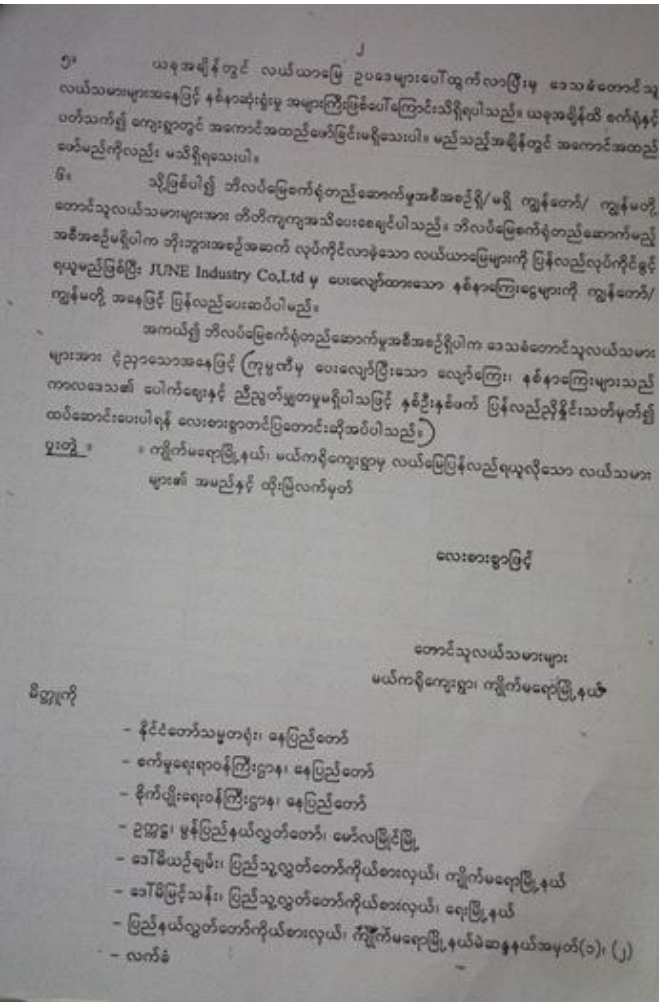
သုံးမှာ မဟုတ်ဘူး။ ဘယ်လိုမှ အရည်အသွေးကောင်းမယ် မထင်ဘူး။

၅ - ဂဃ) June Cement Industry Ltd ၏ ချိုးဖောက်မှုများ

June ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ၂၀၁၀ - ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ စတင်၍ မြေယာများကို ဝယ်ယူခဲ့ပြီး အနိမ့်ဆုံး ဈေးနှုန်းများဖြင့် ပိုမိုရရှိနိုင်ရန် မူလမြေပိုင်ရှင်များကို ခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်ဟု မြေပိုင်ရှင်များနှင့် တွေ့ဆုံမှုတွင် ဖြေကြားခဲ့ကြသည်။ မြေယာများဝယ်ယူချိန်တွင် စက်ရုံကို (၃) နှစ်အတွင်း အကောင်အထည်ဖော် တည်ဆောက်မည်ဟု ပြောဆိုခဲ့သော်လည်း အချိန်မီလုပ်ငန်း စတင်နိုင်ခြင်း မရှိချေ။ အချက်အလက်ဟောင်းများ၏ ဖော်ပြချက်များအရ ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ပြီးခဲ့သည့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်အတွင်း ကျိုက်မရောမြို့နယ် မဲကရိုကျေးရွာအုပ်စု၊ ကော့ပနောကျေးရွာအုပ်စုနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် အထရုံအရှေ့ဘက်ကမ်းတလျှောက် လယ်ယာမြေ ၈က ပေါင်း (၇၀၀) ခန့်အား နည်းမျိုးစုံဖြင့် ဝယ်ယူထားခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ လက်ရှိအချိန်ထိ တောင်သူ (၆) ဦးမှာ မည်သည့် လျော်ကြေးတစ်ခုတရားမျှရရှိထားခြင်း မရှိသေးကြောင်း အချက်အလက်ဟောင်းက ဖော်ပြလျက် ရှိနေသည်။

မြေယာအရေး တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများက လည်း မြေယာလက်မဲ့သူ တောင်သူများအား ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ အကူအညီများ၊ ၎င်းတို့၏ မြေယာအရေး ရုန်းကန်လှုပ်ရှားမှုများကို အစဉ်တစိုက် အကူအညီပေးမှုများရှိခဲ့သည်။ မြေယာရယူထားသည့် ကုမ္ပဏီအနေ ဖြင့် သတ်မှတ်ချိန်အတွင်း စီမံကိန်းကို ပြီးစီးအောင် အကောင်အထည်မဖော်နိုင်ပါက မြေယာများကို မူလပိုင်ရှင်ထံ ပြန်လည်ပေးအပ်ရမည်ဟူသော လယ်ယာမြေဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းဖော်ပြချက်ဖြင့် အရေးဆိုင်နိုင်ကြောင်း အကြံပြုခဲ့ကြသည်။

ပြည်နယ်သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီး၏ ပြောကြားချက်အရ ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် မွန်ပြည်နယ်အစိုးရကို အသိပေးခြင်းမရှိဘဲ ပျားတောင်ဒေသတွင် ဘီလပ်မြေစက်ရုံကို တည်ဆောက်ရန် ကြိုးပမ်းနေကြောင်းလည်း သိရသည်။ ဘီလပ်မြေစက်ရုံတည်ဆောက်နေကြောင်းကို June ကုမ္ပဏီက ပြည်နယ်သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဖြစ်သူ ဒေါက်တာမင်းကြည် ဝင်းအား အသိပေးတင်ပြခြင်း မရှိချေ။ June ကုမ္ပဏီ၏ ဒါရိုက်တာဖြစ်သူ ဦးစိုးမြင့်က ၎င်းတို့အနေဖြင့် ဥပဒေများအတိုင်းသာ လုပ်ဆောင်လျက်ရှိကြောင်း၊ ပစ္စည်းတင်သွင်းခြင်းနှင့် မြေယာအငြင်းပွားမှု

ပြည်နယ်သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီး၏ ပြောကြားချက်အရ ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် မွန်ပြည်နယ်အစိုးရကို အသိပေးခြင်းမရှိဘဲ ပျားတောင်ဒေသတွင် ဘီလပ်မြေစက်ရုံကို တည်ဆောက်ရန် ကြိုးပမ်းနေကြောင်းလည်း သိရသည်။ ဘီလပ်မြေစက်ရုံတည်ဆောက်နေကြောင်းကို June ကုမ္ပဏီက ပြည်နယ်သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဖြစ်သူ ဒေါက်တာမင်းကြည် ဝင်းအား အသိပေးတင်ပြခြင်း မရှိချေ။ June ကုမ္ပဏီ၏ ဒါရိုက်တာဖြစ်သူ ဦးစိုးမြင့်က ၎င်းတို့အနေဖြင့် ဥပဒေများအတိုင်းသာ လုပ်ဆောင်လျက်ရှိကြောင်း၊ ပစ္စည်းတင်သွင်းခြင်းနှင့် မြေယာအငြင်းပွားမှု

ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းများရှိပါက သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်အား အသိပေးအကြောင်းကြားလျက်ရှိကြောင်း ပြောဆို မြေကြားမှုများ ရှိခဲ့သည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်း (EIA) နှင့် လူမှုဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်း (SIA) တို့ကို ပြီးမြောက်အောင် မလုပ်ဆောင်ရသေးသော်လည်း ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် မြေဧက (၂၀၀) ကို ဝယ်ယူထားပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ အဆိုပါစစ်တမ်းများကို မကြာမီ ပြည်သူ့လူထုကို ချပြသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆို ခဲ့သည်။ သို့သော် အဆိုပါစစ်တမ်းများနှင့်ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာများကို ပြည်သူ့လူထုက ယနေ့အ ချိန်ထိ သိရှိရခြင်း မရှိသေးချေ။

လွန်ခဲ့သော မေလဆန်း၊ ကွင်းဆင်းသတင်းအချက်အလက်များ ကောက်ယူစုဆောင်းနေစဉ်အတွင်း လက်ခံရရှိခဲ့သည့် သတင်းအရင်းအမြစ်တစ်ခုအရ June Cement Industry Ltd ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပျားတောင်ဒေသတွင် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက် နည်းတူ ဘိလပ်မြေစက်ရုံတည် ဆောက်နိုင်ရန် မြေဧက (၁၀၀၀) အထိ လိုအပ်လျက်ရှိပြီး မြေဧက (၇၀၀) ကျော်ကို ဒေသခံတောင် သူတို့ထံမှ ဝယ်ယူထားပြီးဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ကနဦးလျာထားချက်အရ စက်ရုံအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်မှ ဖြန့်ဖြူးပေးနေ သော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား သို့မဟုတ် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ဖြင့် လည်ပတ်မည်ဟု ရည်ရွယ်ထားပြီး အတိအကျကိုမူ ရွေးချယ်သတ်မှတ်အတည်ပြုနိုင်ခြင်း မရှိသေးကြောင်း ကုမ္ပဏီတာဝန်ရှိသူတစ်ဦးက ပြောပါသည်။ စီမံကိန်းအ လုံးစုံပြီးမြောက်ပြီး စက်ရုံလည်ပတ်နိုင်မည်ဆိုပါက တစ်နေ့လျှင် ဘိလပ်မြေတန်ချိန် (၅၀၀၀)^{၅၈} ထုတ်လုပ်နိုင် မည်ဟု သိရသဖြင့် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်၏ ထုတ်လုပ်လည်ပတ်မှု ပမာဏနှင့် တူညီနေသည်။

အထက်ဖော်ပြပါအတိုင်း သတင်းအမျိုးမျိုးထွက်ပေါ်နေခြင်းကြောင့် ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ဒေသခံပြည် သူများအပေါ် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အားနည်းနေသည်ကို အလွယ်တကူ သိရှိနိုင်သည်။ စီမံကိန်းအတွက် အမှန် တကယ် လိုအပ်မည့် မြေဧကမည်မျှအသုံးပြုမည် ဆိုသည်ကိုလည်း ပြည်သူများအား မှန်ကန်စွာ အသိပေး နိုင်ခြင်း မရှိသေးချေ။

လယ်မြေများကို ပျမ်းမျှတစ်ဧကလျှင် (၅၀၀၀၀)^{၅၉} ကျပ်ဖြင့် ဝယ်ယူခဲ့ပြီး June Cement In- dustry Ltd ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် စက်ရုံဖော်ဆောင်ရန် မြေဧကပေါင်း (၁၀၀၀) ခန့်ကို ဝယ်ယူခဲ့ပြီဟု သိရသည်။ မူလလယ်မြေပိုင်ရှင်များက အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများသို့ အသနားခံစာ အကြိမ်ကြိမ်ပေးပို့ သော်လည်း တုံ့ပြန်မှု အနည်းငယ်သာ ရှိခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ ထပ်ဆင့် အတည်ပြုရန် လိုအပ်နေသေးသည့် သတင်းအရင်းအ မြစ်တစ်ခုမှာ June Cement Industry Ltd အနေဖြင့် ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပျားတောင်ဒေသအတွင်း ဒေ သခံတောင်သူများထံမှ လယ်ယာမြေများကို ရယူရန် ကြိုးစားခဲ့ရာတွင် ယခင်အစိုးရလက်ထက် တာဝန် ရှိခဲ့သူ ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်တချို့တို့၏ ဩဇာအာဏာများ၊ လောင်းရိပ်များကို သွယ်ဝိုက်ရယူကာ ဆောင်ရွက် ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ယင်း အချက်အလက်အပေါ် မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း၏ သီးခြားသတင်း အရင်းအမြစ်တစ်ခုကလည်း ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည့် အချက်အလက်အဖြစ် ထောက်ပံ့ဖော်ညွှန်းနေသည်။

ပျားတောင်ဒေသရှိ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း တစ်ခါတရံပြုလုပ်ကျင်းပသည့် အထင်ကရပွဲတော်များနှင့်

၅၈ မွန်သတင်းအေဂျင်စီ - မွန်ပြည်နယ်အစိုးရ၏ ခွင့်ပြုချက် မရရှိဘဲ June ကုမ္ပဏီက ဘိလပ်မြေစက်ရုံတည်ဆောက်၊ ၂၀၁၆ မေလ (၂၇) <http://www.bnionline.net/news/mon-state/item/1740-june-cement-building-factory-without-mon-state-government-permission.html>

၅၉ ၅၀၀၀၀ ကျပ်သည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၄၃.၄) ဒေါ်လာနှင့် ညီမျှသည်။

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှုများတွင် ကုမ္ပဏီက ထောက်ပံ့လှူဒါန်းခြင်းများ၊ ပေးကမ်းမှုများရှိသကဲ့သို့ ကလေးသူငယ်များအတွက် ပညာရေးဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့ခြင်းများကိုလည်း ပါဝင်ကူညီသည်ဟု မဲကရီးနှင့် ကော့ပနော ကျေးရွာသားများက ပြောပြကြသည်။ သို့သော် ယင်းထောက်ပံ့ပေးကမ်းမှုများ၏ နောက်ကွယ်တွင် မရိုးသားမှုများ၊ မျှော်လင့်ချက်များ ရှိနေမည်ကို ရွာသူရွာသားများက အထူးစိုးရိမ်နေကြကြောင်း ဆိုသည်။

ရွာက ကျောင်းသားတွေရဲ့ ကျူရှင်လခတွေ ဝိုင်းဝန်းထောက်ပံ့တာတွေ လုပ်ပေးတယ်။ ကျောင်းရန်ပုံငွေဆိုပြီး တစ်သိန်းလား နှစ်သိန်းလား ပေးသေးတယ်။ ဒီနှစ်နှစ်အတွင်း ရွာမှာ ဘာပွဲလုပ်လုပ် သူတို့လာပြီး ဝိုင်းကူတာပဲ။ အသက် (၇၀) အထက် ဘိုးဘွားတွေကို သက်ကြီးပူဇော်ပွဲဆိုပြီး တစ်ယောက် (၂၀၀၀၀) ကျပ် လှူတယ်။ လူနာတင်ယာဉ်တစ်စီးလည်း လှူထားတယ်။ စိတ်ထဲမှာ ကိုယ့် မတရားလုပ်ထားတဲ့ အဖွဲ့က အလှူအတန်းတွေ လာလုပ်နေတယ်ဆိုတဲ့အခါကျတော့ မသိစိတ်က လက်မခံချင်သလိုဖြစ်တယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့ နှစ်ပိုင်းလောက်က ဖြစ်ခဲ့တဲ့ မြေယာကိစ္စတွေမှာ ရွာသားအများစုက လျော်ကြေးနည်းနည်းပဲ သူတို့ဆီက ရခဲ့တာပါ။ အဲဒါတွေကို တိုးပေးဖို့ ပြောတဲ့ အခါကျတော့ ဒီကိစ္စတွေကို သူတို့ လက်မခံချင်ဘူး။ ဒီလို ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေးလို ခေါင်းစဉ်နဲ့ တစ်ရွာလုံးကို လာပြန်နှစ်သိမ့်နေသလို၊ နာမည်ခံချင်သလို ဖြစ်နေတယ်။^{၆၀}

၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် မြေယာများနှင့်ပတ်သက်၍ ကုမ္ပဏီက မည်သို့မည်ပုံ ကတိပေးပြောဆိုခဲ့သည့် အဖြစ်အပျက်များကိုလည်း ကျိုက်မရောမြို့နယ်မှ နိုင်ဆွေဝင်းက ပြန်လည်မျှဝေပြောပြခဲ့သည်။

သုံးနှစ်အတွင်း စီမံကိန်းမစနိုင်ဘူးဆိုရင် လယ်မြေတွေကို ပြန်ပေးမယ်လို့ ကုမ္ပဏီက အသေအချာ ပြောခဲ့တယ်။ ဒီက မြေရှင်တွေက ကန့်ကွက်စာ အကြိမ်ကြိမ်ပို့နေပေမယ့် အစိုးရက ဒေါ်နုနုဝင်း နာမည်နဲ့ပဲ ပုံစံ (၇) ချပေးခဲ့တယ်။ ကုမ္ပဏီက ယူထားတဲ့ မြေအားလုံးကို ဘီလပ်မြေစက်ရုံဆောက်မယ်လို့ ပြောခဲ့တယ်။ ဒီပြင် ရွာသားတွေနဲ့ ထွေထွေထူးထူး ဆွေးနွေးပြောဆိုခဲ့တာ ဘာမှမရှိခဲ့ဘူး။ လယ်မြေတွေကို ဈေးပေါပေါနဲ့ ရချင်လို့ နိုင်ငံတော်စီမံကိန်းအတွက် မြေလိုလိုဆိုပြီး ဟိုဘက်ပစ်ဖိတ်လင့်ခံက ဗိုလ်ဇော်လွင်ဦး ပြောသလိုပဲ ပြောကြတယ်။ လယ်မြေ၊ ခြံမြေတွေဝယ်တဲ့နေရာမှာလည်း ရွာသူရွာသားတွေကို တလျှောက်လုံး ခြိမ်းခြောက်ခဲ့တယ်။^{၆၁}

ဇွန် စက်မှုလက်မှုနှင့် ထုတ်လုပ်မှုလိမ္မာတက် နာမည်ဖြင့် တရားဝင် မှတ်ပုံတင်ထားသော **June Cement Industry Ltd** သည် ကျိုက်မရောမြို့နယ်ရှိ ပျားတောင်ကို **MCL**နှင့် ထက်ဝက်စီခွဲဝေလုပ်ကိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မတီထံ ခွင့်ပြုမိန့်ရရှိထားပြီဖြစ်သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်ကတည်းက ဘီလပ်မြေ စက်ရုံစီမံကိန်းအတွက် လိုအပ်နေသော မြေယာများကို ရယူရန် အစဉ်တစိုက် ကြိုးပမ်းခဲ့ပြီး လက်ရှိ အချိန်အထိ မဲကရီး၊ ကော့ဒွန်းနှင့် ကော့ပနောဒေသခံတို့မှ မြေဧကပေါင်း (၁၄၂၀) ခန့်အထိ နည်းမျိုးစုံဖြင့် ရယူထားနိုင်ခဲ့သည့် ကုမ္ပဏီဖြစ်သည်ကြောင်း ၂၀၁၆ ဇွန်လ အထိလက်ခံရရှိထားသော အချက်အလက်များက ဆိုထားသည်။ နိုင်ငံတော်လိုအပ်ချက်ကိုဖြည့်ဆည်းပေးမည့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအထောက်အကူပြု ဘီလပ်မြေစက်ရုံဖော်ဆောင်ရေးဆိုသည့် ကြွေးကြော်မှုများဖြင့် ဒေသခံများ၏ ဘိုးဘွားအမွေ လယ်ယာမြေများကို စတင်ရယူခဲ့သည်။

၆၀ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၃၉)၊ နိုင်ဆွေဝင်း၊ မဲကရီးကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။
၆၁ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တင်ပြမှုမှတ်တမ်းအမှတ် (၆)၊ နိုင်ဆွေဝင်း၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

၅ - ဂင) မြန်မာအော်ရမ်ကုမ္ပဏီ၏ ကဗျာဝကမ်းခြေဒေသ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအပေါ် ဒေသခံပြည်သူတို့၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ

၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွင်း သဘာဝအရင်းအမြစ်ကို အခြေခံပြီး မွန်ပြည်နယ်အတွင်း ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးခေါင်းစဉ်ဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတစ်ခုစတင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည့် အခြားကုမ္ပဏီတစ်ခုမှာ မြန်မာအော်ရမ်ကုမ္ပဏီ ဖြစ်သည်။ မွန်ပြည်နယ် ရေးမြို့နယ်၊ ခေါဇာမြို့နယ်ခွဲ၊ ကဗျာဝကျေးရွာတွင် တည်ရှိသော အရှည် ၃ မိုင်ခန့်ရှိသည့် သဘာဝကမ်းခြေတစ်ခုကို အခြေပြု၍ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁၂)သန်းဖြင့် သဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်းကို စတင်မည့် စီမံကိန်းဖြစ်သည်။ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းမှ ပြီးခဲ့သည့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလခန့်မှ စပြီး မြန်မာအော်ရမ်ကုမ္ပဏီ၏ သဘာဝခရီးသွားဖွံ့ဖြိုးရေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို စိတ်ဝင်တစား စောင့်ကြည့်လေ့လာခဲ့သည်။

စင်စစ် မြန်မာအော်ရမ်ကုမ္ပဏီ၏ ကဗျာဝကမ်းခြေ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကျိုက်မရောမြို့နယ်မှ သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို ထုတ်ယူသုံးစွဲပြီး စီးပွားရေးဖော်ဆောင်နေသည့် စီမံကိန်းများနှင့် မတူဘဲ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး၊ ပြည်နယ်ဒေသအတွင်း ခရီးသွားလုပ်ငန်းကို ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးစည်ပင်လာစေရန်နှင့် ဒေသနေပြည်သူများ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိနိုင်ရန်ဆိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်ကောင်းများဖြင့် ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဒေသတွင်းအရှိ အခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနည်းတူ ပြည်သူ့အခြေပြု လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်မှုနည်းနာများ၊ အလေ့အထများကို အသုံးပြုရန် အားနည်းနေခြင်းကြောင့် မြန်မာအော်ရမ်၏ ကဗျာဝကမ်းခြေ မြန်မာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဌာနေပြည်သူများအနေဖြင့် တိကျရေရာခြင်းမရှိသည့် သတင်းများ လက်ခံရရှိနေခြင်း၊ မြေယာခွဲဝေအသုံးပြုခြင်းဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းတို့ကို လေ့လာသိရှိရသည်။

ကဗျာဝကမ်းခြေ သဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး စီးပွားရေးစီမံကိန်းဖော်ဆောင်သူတို့ ကြိုတင်ပြုစုထားရမည်ဟု မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင် (MIC) မှပြဌာန်းလမ်းညွှန်ထားသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုစီးပွားထိခိုက်နိုင်ခြေစစ်တမ်းများ၊ ကော်မရှင်၏ တရားဝင်လုပ်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ခွင့်ပြုမိန့်အချက်အလက်များ၊ စီမံကိန်းဖော်ဆောင်မှုအတွက် ဒေသတွင်း တရားဝင် မြေယာအသုံးပြုခွင့် ပမာဏများနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးအတွက် ပြည်နယ်သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ဘဏ္ဍာငွေမတည်ပံ့ပိုးမှုအချက်အလက်များကို ဒေသခံပြည်သူတို့ တိကျရေရာစွာ လက်ခံရရှိသေးခြင်း မရှိကြောင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများတွင် ပြောပြခဲ့ကြသည်။

မြန်မာအော်ရမ်ကုမ္ပဏီ၏ အုပ်ချုပ်မှုဒါရိုက်တာ ဦးဌေးသွင်က စီမံကိန်း၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီက ဒေသတွင်းရှိ အခြေခံအဆောက်အဦးနှင့် လမ်းတံတားများကို အဆင့်မြှင့်ပြင်ဆင်သွားမည်ဖြစ်ပြီး

ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုဝန်ဆောင်မှုများ၊ လူထုစာကြည့်တိုက်နှင့် ပြည်သူ့ဈေးများကို တည်ဆောက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ကတိကဝတ်ပြုခဲ့သည်ဟု ဒေသခံများကဆိုသည်။ ကုမ္ပဏီက ပေးထားသော ကတိများကို စောင့်ထိန်းခြင်းမရှိမည်ကို စိုးရိမ်နေသော ဒေသခံများလည်း ရှိနေပြီး သဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် လူထုအခြေပြခရီးသွားလုပ်ငန်းဟူသော ဝေါဟာရများကို ကုမ္ပဏီ၏ အကျိုးအမြတ်အတွက် အလွဲသုံးစား လုပ်မည်ကိုလည်း သံယသရှိနေကြသည်။^{၆၂} အဆိုပါဝေါဟာရများအောက်တွင် ခရီးသွားလုပ်ငန်း၏ နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးများကို ဖုံးကွယ်ထားသလောဟူသော မေးခွန်းများလည်း ရှိနေသည်။

သဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်းဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများကို ခေါင်းပုံဖြတ်အမြတ်ထုတ်မည်ကို စိုးရိမ်နေသူများ လည်း အများအပြားရှိသည်။ ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် မိုးရာသီမတိုင်မီ ဒေသတွင်း ယခင်ဈေးဟောင်းကို ဖျက်သိမ်းပြီး ပြည်သူ့ဈေးသစ် တည်ဆောက်ပေးမည်ဟု ကတိပေးပြောဆိုခဲ့သော်လည်း မိုးရာသီရောက်ရှိလာသည့်တိုင် အဆိုပါကတိစကားကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်း မရှိသေးချေ။ ဆေးရုံမှာ တည်ဆောက်နေဆဲဖြစ်ပြီး နောက်ထပ်ပြည်သူ့ ကျန်းမာ ရေးဆေးပေးခန်းတစ်ခုကိုလည်း တည်ဆောက်ပေးမည်ဟု ဆိုသည်။

ကဗျာဝမှ တရုတ်ထောက်ကျေးရွာအထိ ကတ္တရာလမ်းခင်းပေးမည်ဖြစ်ပြီး အဆိုပါလမ်းသည် ပေါက်ပင်လမ်းမကြီးအထိ ရောက်ရှိမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာအော်ရမ်ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် မြေဝယ်ယူခြင်းကို မစတင်ရသေးသော်လည်း နိုင်ငံတော်ပိုင်ဆိုင်သော မြေလွတ်မြေရိုင်းများကိုသာ ဝယ်ယူရန် အဆိုပြုထားသည်ဟု သိရသည်။ စီမံကိန်းစတင်မည်ဆိုပါက ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် မျှတသော လျော်ကြေးငွေများကို ပေးချေမည်ဟု ဒေသခံများက ယုံကြည်နေကြသည်။

ကဗျာဝကျေးရွာမှ ဦးအောင်ဆန်းဦးက စီမံကိန်းကြောင့် ကဗျာဝကမ်းခြေလူသိများလာသည်ကို ဒေသခံတဦးအနေဖြင့် ကျေနပ်မှုရှိကြောင်း၊ ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ကဗျာဝဒေသကို သတင်းစာနှင့် မီဒီယာများတွင် ကြော်ငြာနေကြောင်း ယခုဆိုလျှင် အများပြည်သူအနေဖြင့် မွန်ပြည်နယ်အတွင်း ဤမျှလှပသည့် သဘာဝကမ်းခြေရှိနေသည်ကို သိရှိနေပြီဖြစ်သလို အခြားသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကလည်း စိတ်ဝင်စားလျက်ရှိသည်။ အချက်အလက်များ ကောက်ခံနေသည့် ကာလအတောအတွင်း ပြည်တွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင် အမြောက်အများ ကမ်းခြေသို့လာရောက်လေ့လာပြီး ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ဆွေးနွေးပြောဆိုမှုများ ပြုလုပ်နေကြောင်း ဒေသခံတစ်ဦးဖြစ်သူ ဦးအောင်ဆန်းဦးက ပြောပါသည်။

အရင်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဟောင်းတွေဖြစ်တဲ့ ဦးခင်ရွှေ၊ မိမြင့်သန်းနဲ့ ဝင်းရောင်ခြည်ဦးကုမ္ပဏီက ဒေါ်ဌေးဌေးဝင်းတို့ ဒီကမ်းခြေဒေသကို ပြီးခဲ့တဲ့ လပိုင်းလောက်ကရောက်လာတယ်။ အခုလောလောဆယ် ဒီမှာရှိနေတဲ့ ကုမ္ပဏီတွေက ရွာသားတွေအတွက် သိပ်အကျိုးမရှိဘူးလို့ ပြောတယ်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံဖို့ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားတွေပိုင်တဲ့ ကုမ္ပဏီတစ်ခု လိုတယ်လို့ သူတို့က အကြံပေးတယ်။ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ ဒီမှာရင်းနှီးမြှုပ်နှံချင်ရင် သူတို့က ကူညီပေးမယ်ပြောတယ်။

၆၂ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - သဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်းအစစ် တကယ်ဖြစ်ရဲ့လား၊ ၂၀၁၅ ဇူလိုင် (၈) ရက်နေ့။

သူတို့ပေးတဲ့အကြံက ကောင်းပါတယ်။ ဒီဒေသကလူတွေလည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှာ ပါဝင်ခွင့်ရှိတယ်လေ။ ဒီကလူတွေသာ ရှယ်ယာပါနိုင်မယ်ဆိုရင် ကုမ္ပဏီကလည်း မွန်တွေပိုင်တဲ့ ကုမ္ပဏီဖြစ်လာမယ်။ ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီတွေပဲ လုပ်နေမယ်ဆိုရင်တော့ ရွာသားတွေ သိပ်အကျိုးရှိမယ်မထင်ဘူး။ **Aurum** ကုမ္ပဏီက ဒီစီမံကိန်းကို စလုပ်တဲ့ကုမ္ပဏီဖြစ်တဲ့အတွက် သူတို့လုပ်ခွင့်ရသင့်တယ်လို့ ကျွန်တော်ထင်တယ်။ မူလကုမ္ပဏီက မလုပ်တော့ဘူးဆိုမှ တစ်ခြားကုမ္ပဏီကို အခွင့်အရေး ပေးသင့်တယ်။^{၆၃}

မြေယာများကို ရယူရန်အတွက် မွန်ပြည်နယ်အစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း မြန်မာအော်ရမ်ကုမ္ပဏီက ထုတ်ဖော်ပြောကြားထားသည်။ သို့သော် ကုမ္ပဏီက ပြည်နယ်အစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းပြီး ရယူရန် လျာထားသတ်မှတ်ထားသော မြေယာအများစုမှာ ကဗျာဝကျေးရွာနှင့် အနီးပတ်ဝန်းကျင် ဒေသခံခြံစိုက်တောင်သူများ အများဆုံးပိုင်ဆိုင်သော မြေယာများဖြစ်ပြီး ထိုမြေယာများပေါ်တွင် ကွမ်းသီးနှင့် အခြားဒေသသီးနှံများကို စိုက်ပျိုးထားသည်။ မြန်မာအော်ရမ်ကုမ္ပဏီ၏ စီမံကိန်းမြေယာများကို ရယူမည့် အစီအစဉ်အပေါ် ဒေသခံ ခြံစိုက်ပျိုးသူ တောင်သူများအား စိုးရိမ်မြင့်တက်မှု ပိုဖြစ်စေသည့် မြေယာနှင့်ပတ်သက်သည့် အခြားအကြောင်းအရင်းတစ်ခုမှာ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု အထောက်အထားများ ကိစ္စပင်ဖြစ်သည်။ တွေ့ဆုံ မြေးမြန်းစဉ် အတောအတွင်း ဒေသခံ ခြံတောင်သူအများစု၏ ထုတ်ဖော်ပြောပြချက်များအရ အများစုမှာ ဘိုးစဉ်ဘောက်ဆက် အမွေဆက်ခံလာသော မိရိုးဖလာပိုင်ဆိုင်မှုအဆင့်သာရှိကြပြီး ၂၀၁၂ မြေယာဥပဒေများက ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ထားသော မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုအထောက်အထားများ မရှိသဖြင့် မြေယာမတရားရယူမှုများ ဖြစ်ပွားလာမည်ကို အထူးစိုးရိမ်နေလျက် ရှိကြသည်။

(စီမံကိန်းဧရိယာထဲမှာ) တစ်ယောက်ယောက်က ပိုင်တဲ့မြေရှိလားဆိုတာကို ကုမ္ပဏီက စုံစမ်းခဲ့တယ်။ မြေနေရာအများစုကို ရွာက ပိုင်တယ်။ ရွာကစုပေါင်းပိုင်တဲ့မြေဖြစ်နေတော့ မြေစာရင်းဦးစီးဌာနနဲ့ သေချာဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပြီးမှပဲ မြေတိုင်းတာတွေ လုပ်သင့်တယ်။ ကုမ္ပဏီက နိုင်ငံတော်ရဲ့ အာဏာအောက်မှာ ရွာပိုင်မြေကို သုံးချင်တော့ ဈေးဆောက်ပေးမယ်၊ ဆေးခန်းဆောက်ပေးမယ်၊ ရွာဖွံ့ဖြိုးရေးတွေ လုပ်ပေးမယ်ဆိုပြီး ကတိတွေပေးတယ်။ စီမံကိန်းနေရာမှာ ရွာသံချိုင်းလည်း ပါနေတော့ ဒီထက်ပိုကောင်းတဲ့နေရာတစ်ခု စီစဉ်ပေးမယ်ဆိုပြီး ကုမ္ပဏီက ပြောတယ်။ ဘယ်အဆောက်အဦးကတော့ ဘယ်အချိန်မှာ ပြီးမယ်ဆိုပြီး သူတို့ကနှုတ်ကတိတွေပေးထားတယ်။ ရွာသားတွေကလည်း အကောင်းဆုံးကိုပဲမျှော်လင့်နေတယ်။ ပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေးတွေကတော့ ရပ်ရွာဥပဒေအတိုင်းပဲ ဖြစ်မယ်။^{၆၄}

ကဗျာဝကျေးရွာမှ ကိုစိုးသိန်းကလည်း စီမံကိန်းကြောင့် ဒေသခံတို့၏ အဓိကအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဖြစ်သော ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ ထိခိုက်လာမည်ကို အခြားရွာသားများနည်းတူ စိုးရိမ်ပူပန်နေသည်။

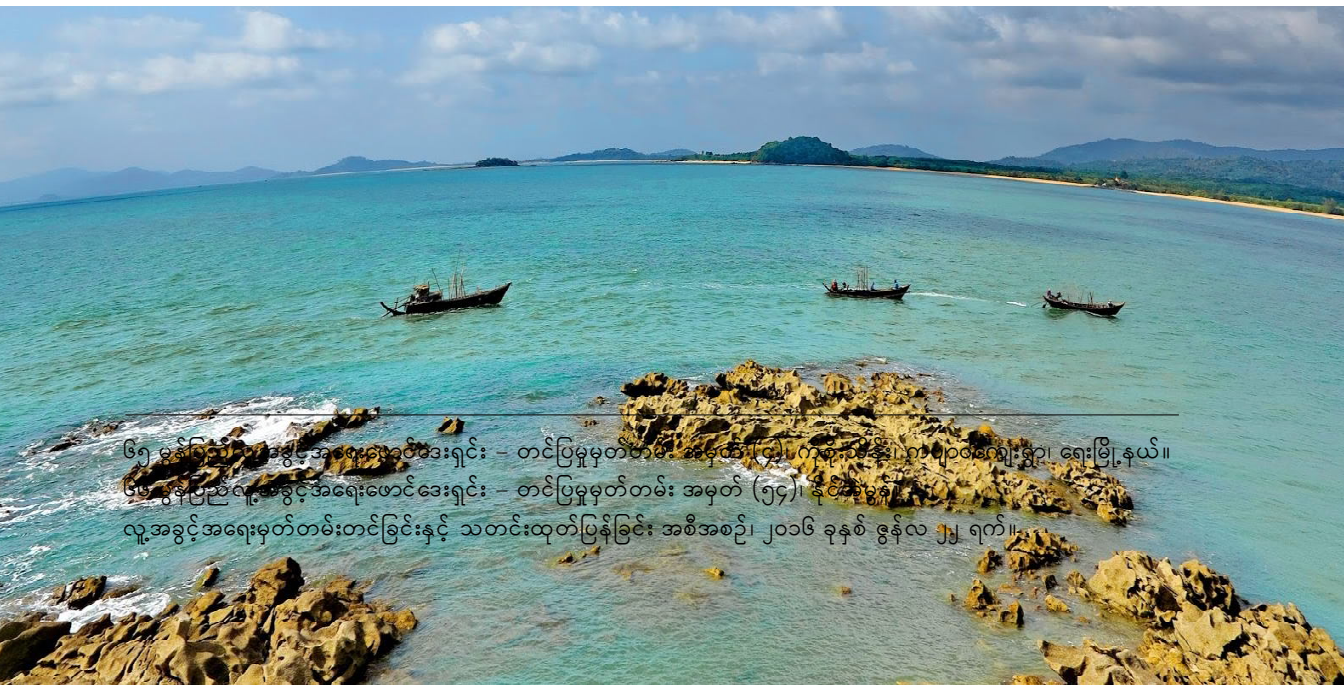
၆၃ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၁၇)၊ ဦးအောင်ဆန်းဦး၊ ခြံပိုင်ရှင်နှင့် ကျောက်ပုစွန်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူ၊ ကဗျာဝကျေးရွာ၊ ရေးမြို့နယ်။ ၂၀၁၆ မေလ (၁၀) ရက်နေ့။
၆၄ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၁၈)၊ ဦးကျော်၊ ကဗျာဝကျေးရွာ၊ ရေးမြို့နယ်။

ဒီသဘာဝခရီးသွားလုပ်ငန်းသာ စပြီးတော့ အကောင်အထည်ဖော်မယ်ဆိုရင် ငါးဖမ်းရွာတွေကိုတော့ ရွှေ့ပေးရမယ်လို့ သူတို့က ပြောတယ်။ ဒီလိုအပြောင်းအရွှေ့တွေ များလာရင် ရိုးရာဓလေ့တွေ၊ ယဉ်ကျေးမှုတွေ၊ ဘာသာစကားတွေအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုတွေ ဖြစ်လာမှာကို စိုးရိမ်ရတယ်^{၆၅} ဟု ကိုစိုးသိန်းကပြောပါသည်။

ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ပူးပေါင်းပြီး စီမံကိန်းကို တာဝန်ယူမှုရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မျိုး၊ ဒေသသူ ဒေသသားအားလုံးအတွက် ရေရှည် အကျိုးစီးပွားရရှိရန် ရည်ရွယ်လုပ်ကိုင်မှုမျိုးအဖြစ် အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်သွားရန် အထူးပင်လိုအပ်ကြောင်း ရေးမြို့နယ်ရှိ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်သူ အသိုင်း အဝိုင်းများက မျှော်လင့်လျက်ရှိသည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ်က ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သော စီးပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂလမ်းညွှန်စည်း မျဉ်းများအရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဖောင်ဆောင်သူ အရင်းရှင်များအနေဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ လူ့အခွင့်အရေး ကို စောင့်ထိန်းလေးစားရမည့် တာဝန်ကို ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ စောင့်ထိန်းလေးစားရမည်ဟုဆိုရာ တွင် မိမိတို့၏ စီးပွားရေးဖော်ဆောင်မှုကို ပွင့်လင်းမှုရှိရှိ ကျင့်ဝတ်နှင့်အညီ ပြုမူလုပ်ကိုင်သည့် လုပ်ငန်းဖော် ဆောင်မှုပင်ဖြစ်သည်။

တာဝန်သိတဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းက ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို အဓိကထားပြီး ဖော်ဆောင်တဲ့ လူ့အခွင့်အ ရေး စံနှုန်းတွေကို လေးစားလိုက်နာကျင့်သုံးတဲ့ စီးပွားရေးဖော်ဆောင်မှုမျိုးလို့ သိထားပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ လူ့အခွင့် အရေးရှုထောင့်က ကြည့်ရင် ဒါတွေပဲ ကြည့်ရမှာပါ။ စီးပွားရေးလုပ်တဲ့သူ တွေအနေနဲ့ ဒီတာဝန်သိမှုရှိပါမှ သူတို့ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်တဲ့ ဒေသခံရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းက သူတို့ကို ယုံကြည်စွာ လက်ခံမယ်။ ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်နိုင်မှ အရှည်တည်တံ့မယ့် လုပ်ငန်းအစီအမံတွေ ချမှတ်ပြီး ဒေသခံနဲ့ သဟဇာတဖြစ်မယ့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဖြစ်မယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ ဒီကဗျာဝကမ်းခြေ သဘာဝခရီးသွားဖွံ့ဖြိုးမှုလုပ်ငန်းကို ကျွန်တော်တို့ ဒီလို တာဝန်သိတဲ့၊ ဌာနေသူ၊ ဌာနေသားတို့ရဲ့ လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားတဲ့ စီးပွားရေးဖော်ဆောင်မှု ဖြစ်စေဖို့ မျှော်လင့်နေပါတယ်။^{၆၆}

၆၅ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တင်ပြမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၁)၊ ကုလသမဂ္ဂ၊ ၂၀၁၀၊ ကျေးရွာ၊ ရေးမြို့နယ်။
၆၆ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တင်ပြမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၅၄)၊ ဇူလိုင်လ ၂၀၁၆၊ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းတင်ခြင်းနှင့် သတင်းထုတ်ပြန်ခြင်း အစီအစဉ်၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၂ ရက်။

၅ - ဃ) ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်း၊ သတင်းမှားများ ဖြန့်ဝေခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ အလုံးရင်းဖြင့် ဝင်ရောက်လာချိန်တွင် အစိုးရအနေဖြင့် အဆိုပါရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကိုသာ အာရုံစိုက်နေပြီး ဒေသခံပြည်သူများ၏ ဘဝများကို လစ်လျူရှုထားခဲ့သည်။ ပြဿနာများနှင့် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ၏ အဓိကအကြောင်းရင်းမှာ ဒေသခံပြည်သူ၊ အစိုးရနှင့် ကုမ္ပဏီများအကြား ယုံကြည်မှု မတည်ဆောက်နိုင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကို ကွင်းဆင်းလေ့လာမှု မှတ်တမ်းများက ထောက်ပြနေသည်။

နမူနာ အဖြစ်အပျက်များ လေ့လာမှုအတော်များများတွင် အစိုးရအနေဖြင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကုမ္ပဏီများနှင့် စာချုပ်ချုပ်ဆိုရာ၌ ဒေသခံပြည်သူများကို အသိပေးဆက်သွယ်ခြင်း၊ သဘောထားရယူခြင်း မရှိချေ။ ဒေသခံများအနေဖြင့် စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်သော မူဝါဒများကို သိရှိခွင့်မရှိဘဲ စည်းဝိုင်းအပြင်ဘက်တွင် ဖယ်ကြည့်ခြင်း ခံထားရသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ဆောင်ရာတွင် အစိုးရအနေဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ သဘောထားဆန္ဒကို လေးစားခြင်းမရှိဘဲ တစ်ဖက်သတ်ဆုံးဖြတ်ချက်များကိုသာ ချမှတ်လေ့ရှိသဖြင့် အစိုးရနှင့်ပြည်သူအကြား အမြဲတစေပင် ယုံကြည်မှု ပျက်ပြားလျက်ရှိသည်။

လွန်ခဲ့သည့် အစိုးရသက်တမ်းတွင် သတိထားလေ့လာမိသည်မှာ မွန်ပြည်နယ်အစိုးရအနေဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ စီးပွားရေးအသိုင်းအဝိုင်းများအကြား တိုက်ရိုက်ထိတွေ့ အလုပ်လုပ်စေမှု အခင်းအကျင်းမျိုး ဖန်တီးပေးခဲ့မှု မရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ဒေသတွင်း စီးပွားရေးလာရောက်လုပ်ကိုင်သူများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ ထိတွေ့ဆက်နွယ်ခွင့်များ ဆုံးရှုံးခဲ့သဖြင့် ပြည်သူတို့၏ အသံများကို နားမထောင်ခဲ့ကြောင်း သာဓကများစွာက ဖော်ပြခဲ့သည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် မည်သည့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အမျိုးအစားတွင်မဆို အမြတ်ထုတ်မှုနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများရှိနေသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ စိတ်ဝင်စားသော သဘာဝသယံဇာတများသည် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုနည်းပါးသော တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် တည်ရှိနေသဖြင့် ခေါင်းပုံဖြတ်အမြတ်ထုတ်မှုများကို အလွယ်တကူ ကျူးလွန်နိုင်ကြသည်။ အဆိုပါကျူးလွန်မှုများကြောင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုများ ပိုမိုဖြစ်ပွားလာပြီး တစ်ခုတည်းသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဖြစ်သည့် လယ်ယာမြေများကို ဆုံးရှုံးခဲ့ရသော ဒေသခံပြည်သူများအနေဖြင့် ဒုက္ခပင်လယ်ဝေလျက်ရှိသည်မှာ ဆန်းကြယ်မည်မဟုတ်ပေ။

မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် တွင်းထွက်သယံဇာတထုတ်ယူခြင်းလုပ်ငန်းမှ နှစ်စဉ်ဝင်ငွေ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ဘီလီယံနှင့်ချီပြီး ရရှိနေသည်။ သို့သော် ဒေသခံပြည်သူများအနေဖြင့် အဆိုပါအကျိုးအမြတ်များကို ခွဲဝေခံစားရခြင်း မရှိချေ။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခြင်းကြောင့် လွှဲမှားသော စီမံခန့်ခွဲမှုများနှင့် ခြစားမှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများကလည်း တာဝန်ယူတာဝန်ခံမှု မရှိသည့်အပြင် အစိုးရကလည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများမှ အကျိုးအမြတ်မည်မျှရရှိနေသည်ကို ပြည်သူများထံ အသိပေးထုတ်ပြန်ခြင်း မရှိချေ။

စစ်တပ်၊ အစိုးရနှင့် ကုမ္ပဏီများ၏ လယ်ယာမြေသိမ်းယူခြင်းနှင့် လယ်ယာမြေမတရားရယူခြင်းများကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော တိုင်းရင်းသားပြည်သူများအနေဖြင့် အဆိုပါဆုံးရှုံးမှုများအတွက် မျှတသောလျော်ကြေးများ ရရှိသင့်သည်။ လယ်ယာမြေကို မူလအတိုင်းပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်း၊ ဆုံးရှုံးခဲ့သော လယ်ယာမြေ၏

တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်း၊ လယ်ယာမြေနှင့် စိုက်ပျိုးထားသော သီးနှံများအတွက် ကာလပေါက်ဈေးနှင့်ညီမျှသော လျော်ကြေးငွေများ ပေးချေခြင်းစသည့် ဖြေရှင်းမှုများကို သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များက လုပ်ဆောင်ပေးသင့်သည်။^{၆၆}

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော ကာလတစ်လျှောက်လုံးတွင် ဖြေဆိုသူများအားလုံးက ထပ်ခါထပ်ခါပြောကြားခဲ့သော အကြောင်းအရာများမှာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်းနှင့် သတင်းမှားများ ဖြန့်ဝေခြင်း ဖြစ်သည်။ မည်သည့်စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်သောသတင်းအချက်အလက်ကိုမဆို ၎င်းတို့အနေဖြင့် အချိန်မီသိရှိနိုင်ခြင်း မရှိဟု မြောက်မြားစွာသော ရွာသူရွာသားများက ပြောကြားခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်အနေဖြင့် စက်ရုံတွင် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေး စက်ရုံတည်ဆောက်မည်ကို ဒေသခံပြည်သူအများစုက အစောပိုင်းကာလတွင် လုံးဝသိရှိခဲ့ခြင်း မရှိချေ။ ယင်းကဲ့သို့ ညစ်ညမ်းလှသော လောင်စာကို သုံးစွဲလိမ့်မည်ဟုလည်း ထင်မထားကြပေ။ မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ မဲကရီးကျေးရွာမှ နိုင်ရွှေဝင်းက အောက်ပါအတိုင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

ဘိလပ်မြေထုတ်တဲ့စက်ရုံတစ်ရုံဆောက်မယ်ဆိုတာလောက်ပဲ ကျွန်တော်တို့သိခဲ့တယ်။ ဒါတောင် အစောပိုင်းက ပန်းကန်စက်လိုလို၊ အလှကုန်ထုတ်တဲ့ လုပ်ငန်းလိုလို သတင်းဖြစ်ခဲ့သေးတယ်။ နောက် စီမံကိန်း လျှထားချက် မြေပုံတွေရတော့မှ ကျောက်မီးသွေးနဲ့ လည်မယ်ဆိုတဲ့ အစီအစဉ်က ပေါ်လာတော့တယ်။ သူတို့(ကုမ္ပဏီ)ဘာတွေ စီစဉ်နေတယ်ဆိုတာကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ကို မပြောပြဖူးပါဘူး။ ၂၀၁၅ အကုန်လောက်မှ ဒီအကြောင်းတွေကို သိရတာ။ သဘောအသေးလေးတွေ ဖြစ်ထဲမှာ သွားလာနေတော့ ပုံမှန်ပစ္စည်းတွေ သယ်နေတဲ့သင်္ဘောပဲလို့ ထင်ခဲ့မိတယ်။ ကျောက်မီး

သွေးတွေ သယ်နေတဲ့သင်္ဘောလို ကျွန်တော်တို့ ဘယ်တုန်းကမှ မထင်ခဲ့ဘူး။ အဲသင်္ဘောတွေက ညဘက်ပဲ သွားလာနေတာ။ ကျောက်မီးသွေးမသုံးဘူးဆိုရင် စက်ရုံကို ကျွန်တော်တို့ ဘာမှ မပြောလို ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့က ဘိလပ်မြေစက်ရုံကို ကန့်ကွက်နေတာ မဟုတ်ဘူး။ ကျွန်တော်တို့ တကယ်စိုးရိမ်တာက ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံပဲ။ ဘယ်လိုမှ လက်မခံနိုင်ဘူး။^{၆၇}

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဒေသခံအများစုက မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်ကို ကန့်ကွက်နေရသည့် အကြောင်းရင်းမှာ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံတည်ဆောက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံအကြောင်းကို ကုမ္ပဏီက ထုတ်ဖော်ပြောပြ၍ သိရှိရခြင်းမဟုတ်ဘဲ ပြင်ပအလုပ်သမားများမှတစ်ဆင့်သာ ကြားသိခဲ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။

မြေဝယ်တုန်းကတော့ ဘိလပ်မြေစက်ရုံဆောက်ဖို့ပဲ ပြောတယ်။ စက်ရုံရဲ့ ကောင်းကြောင်း တွေကိုပဲ ပြောသွားတယ်။ ဆိုးကျိုးတွေကို မပြောခဲ့ဘူး။ ကျောက်မီးသွေးသုံးမယ်ဆိုတဲ့အချက်ကိုတော့ လုံးဝမသိဘူး။ ကွယ်ထားတယ်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ လူတွေအပေါ် ဘယ်လိုအကျိုးသက် ရောက်မယ်ဆိုတာ ကြိုတင်အသိပေးရင်းပြတာ ဆွေးနွေးပြောဆိုတာ လုံးဝမရှိဘူး။^{၆၈}

မဲဂရီးကျေးရွာတွင် အရေးပေါ်လူနာများအတွက် အသုံးပြုရန် လူနာတင်ယာဉ်တစ်စီးကို ဇွန် စက်မှုလက်မှုနှင့် ထုတ်လုပ်မှုလိမိတက် **June Cement Industry Ltd**က လှူဒါန်းခဲ့ခြင်းသည်။ သို့သော် အဆိုပါ လှူဒါန်းမှုကို ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေး အသိုင်းအဝိုင်းမှလွဲ၍ သာမန်ရွာသူရွာသားများအား အသိပေးထားခဲ့ခြင်း မရှိသဖြင့် ၎င်းတို့အနေဖြင့် နာရေးကိစ္စများ ကြုံကြိုက်လာသည့်အခါ ဝေးလံသောခရီးကို မိမိတို့အစီအစဉ်ဖြင့်သာ သွားလာလျက်ရှိကြောင်း မဲဂရီးကျေးရွာသားများက ဆိုခဲ့သည်။ အစပိုင်းတွင် လူနာတင်ယာဉ်အကြောင်း

---

၆၆ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တရားမျှတမှုကို ခြေရာခံခြင်း၊ ၂၀၁၄ ဇူလိုင်လ။
 ၆၇ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၃၉)၊ နိုင်ရွှေဝင်း၊
 မဲဂရီးကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။
 ၆၈ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၄၀)၊ နိုင်မစ်၊ ကဒုံစိကျေးရွာ၊
 ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

လုံးဝမသိရှိခဲ့သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ၎င်းတို့အနေဖြင့် လူနာတင်ယာဉ်ကို အသုံးပြုခွင့်ရှိကြောင်း ရွာသားများကသိရှိလာခဲ့သည်။ သို့သော် လူနာတင်ယာဉ်၏ ကားသေ့က မည်သူ့ထံတွင်ရှိနေသည်ကို မသိရှိကြချေ။
၆၉

ရေးမြို့နယ်၊ ကဗျာဝဒေသရှိ မြန်မာအော်ရမ်ကုမ္ပဏီနှင့်ပတ်သက်၍မူ ဒေသခံရွာသားများက ၎င်းကုမ္ပဏီမှ ဖော်ဆောင်မည့် စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်သော အချက်အလက်အပြည့်အစုံကို မသိရှိရသေးသည့်အပြင် ကတိပေး ပြောဆိုထားသော အဆောက်အဦးများ မည်သည့်အချိန်တွင် တည်ဆောက်မှုပြီးဆုံးမည်ကိုလည်း မသိရှိရသေးချေ။

ဒေသခံပြည်သူများကို ထောက်ပံ့ရန်နှင့် ၎င်းတို့အား ကိုယ်စားပြုရန်အတွက် ပျားတောင်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး တလျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံတစ်ခုတည်းအား ဦးတည်ကန့်ကွက်သွားရန် ဖွဲ့စည်းခြင်းမဟုတ်ဘဲ ဒေသတွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာခဲ့ရသော ပျားတောင်ဒေသ ရွာသူရွာသားများ၏ ဘဝများအား ပြန်လည်ဖေးမကူညီရန်၊ ကျန်ရှိနေသေးသည့် သမိုင်းဝင် အမွေအနှစ်များ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာများကို ပြည်သူ့အခြေပြုမှုနည်းလမ်းများဖြင့် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်သွားရန် ဖြစ်သည်။ ပျားတောင်ဒေသ ကျေးရွာပတ်ဝန်းကျင်မှ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူ ဒေသခံများ၊ ရဟန်းသံဃာတော်များနှင့် ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်း (၅) ဦးတို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းဖြစ်ခဲ့သည်။အဆိုပါအဖွဲ့အနေဖြင့် လိုဏ်ဂူများနှင့် စေတီပုထိုးများကဲ့သို့သော သမိုင်းဝင်အမွေအနှစ်များကို ကာကွယ်လျက် ရှိသည့်အပြင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကိုလည်း လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။

ဤပွင့်လင်းမြင်သာမှု ကဏ္ဍနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မွန်ပြည်နယ်အတွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ဖော်ဆောင်လျက်ရှိကြသော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အစုအဖွဲ့ အများစုက ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိသည်မှာ ပေါ်လွင်လျက်ရှိသည်။ အဆိုပါရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ပတ်သက်လာပါက ဒေသခံပြည်သူများမှာ တွေ့စေခြင်းနှင့် ခံရခက်ခြင်းများ ကိုလည်း ခံစားရလျက်ရှိသည်။ ယခုအစီရင်ခံစာပါ အချက်အလက်လေ့လာမှုများအရ မွန်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ စီးပွားရေးဖော်ဆောင်သူ အစုအဖွဲ့များနှင့် ဒေသခံပြည်သူများအကြား ယုံကြည်မှုပျက်ယွင်းမှုများ အဆိုးဆုံးအခြေအနေသို့ ဆိုက်ရောက်လျက်ရှိသည်။ ဤအခြေအနေကို ပြန်လည်ပြုပြင်တည့်မတ်ရန်မှာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များဘက်မှ ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာစေသော အလေ့အ

၆၉ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၃၉)၊ နိုင်ရွှေဝင်း၊ မဲဂရီးကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

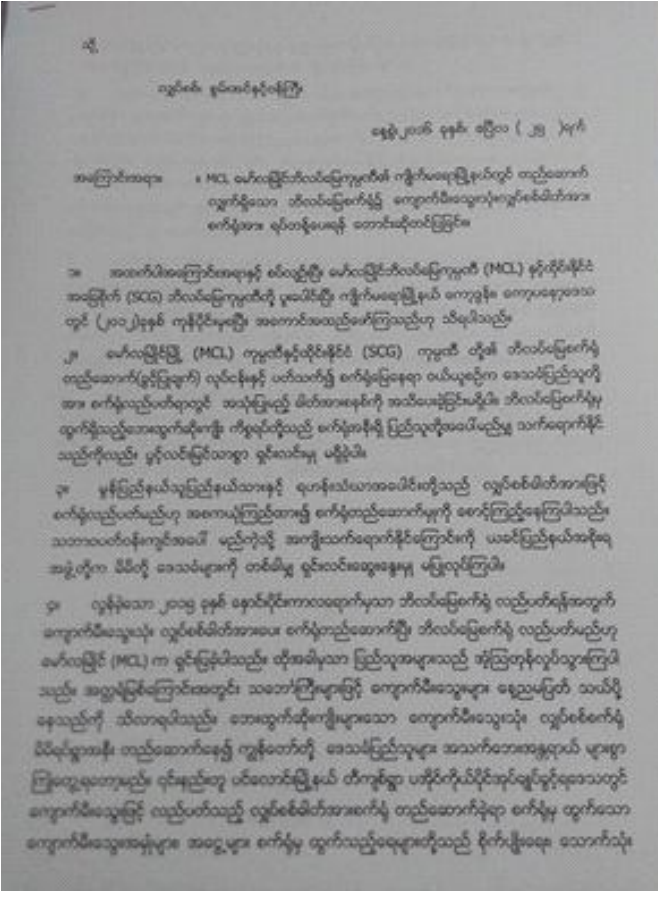
ထများဖြင့် ပြန်လည်တုံ့ပြန်ရန်သာ ရှိသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်သော ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို မြှင့်တင်ခြင်း၊ လယ်ယာမြေ လက်လွှတ် ဆုံးရှုံးခဲ့ရသူများကို သင့်တင့်မျှတသော လျော်ကြေးငွေပေးချေခြင်း၊ စီမံကိန်းကို ရွာသူရွာသားများ နားလည်သဘောပေါက်လာစေရန် ရှင်းလင်းတင်ပြခြင်းများဖြင့် ကွာဟနေသော ယုံကြည်မှုများ၊ အပြန်အလှန်လေး စားမှုရေချိန်များကို မြှင့်တင်သင့်ကြောင်း မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက အကြံပြုတိုက်တွန်း ပါသည်။ ဒေသခံပြည်သူများက သတင်းအချက်အလက်သိပိုင်ခွင့်ကို အပြည့်အဝရရှိသင့်ပြီး စီမံကိန်းများအနေဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်ပတ်သက်သော နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများကို အတိအကျလိုက် နာသင့်သည်။ ၎င်းအပြင် ပြည်သူလူထု၏ ရေရှည်အကျိုးစီးပွားကိုလည်း စီမံကိန်းက အာမခံပေးနိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။

၅ - c) အရေးယူဆောင်ရွက်နိုင်ရန် တောင်းဆိုခြင်း

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်သော ဒေသခံပြည်သူများ၏ အသနားခံစာများအား အစိုးရက တုံ့ပြန်မှု တစ်စုံတရာ မပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းအပေါ် ရွာသူရွာသားများက စိုးရိမ်ပူပန်လျက်ရှိသည်။ မြေယာနှင့် ကျောက်မီးသွေးအရေးကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ မြောက်မြားစွာသော အသနားခံစာများကို ပေးပို့ တင်ပြခဲ့သော်လည်း အဖြစ်အပျက်အများစုတွင် မည်သည့်တုံ့ပြန်မှုကိုမျှ မရရှိခဲ့ချေ။

မြေယာပဋိပက္ခများနှင့် ပတ်သက်သည့် မြေယာမှုခင်းများကို ရင်ဆိုင်ရပါက ဒေသခံရွာသူရွာသားများအနေဖြင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများကို အမြဲတစေရှုံးနိမ့်လျက်ရှိသည်ကို ဝမ်းနည်းဖွယ်တွေ့ရှိနေရသည်။ မြေယာအခွင့်အရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဒေသခံပြည်သူများ၏ အသိပညာဗဟုသုတအားနည်းလျက်ရှိသဖြင့် အစိုးရအနေဖြင့် သင့်လျော်သောရှေ့နေများကို စေလွှတ်ပြီး ရွာသူရွာသားများ ကို မြေယာအခွင့်အရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး လမ်းညွှန်မှုများ ပေးနိုင်ပါက များစွာအကျိုးကျေးဇူးရှိမည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်နိုင်ပါက တိုင်းရင်းသား ပြည်သူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ရပိုင်ခွင့်နှင့် နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးများနှင့်ပတ်သက်လာ ပါက မိမိကိုယ်ကိုမိမိယုံကြည်မှု ပိုမိုရှိလာမည် ဖြစ်သည်။

မော်လမြိုင် ဘီလပ်မြေလိမိတက်၏ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်

အားပေး စက်ရုံကို ပျားတောင် ဒေသခံ ပြည်သူ(၄၀၀၀) ^{၇၁} ကျော်က စုပေါင်းလက်မှတ်ရေးထိုးပြီး ကန့်ကွက်လွှာတင်ခဲ့ကြသည်။ နိဒိုကျေးရွာတွင် ၂၀၁၆ ဖေဖော်ဝါရီလ (၂၉) ရက်နေ့ နှင့် ကော့ပနေ့ကျေးရွာတွင် မတ်လ (၁) ရက်နေ့က ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သော (ကျောက်မီးသွေးဆိုင်ရာ) ပညာပေးဟော ပြောမှုအခမ်းအနားတွင် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံ အနီးတဝိုက်ရှိ ရွာသူရွာသားများက ထိုကဲ့သို့ စုပေါင်းလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ စုပေါင်းလက်မှတ်များကို သက်ဆိုင်ရာအစိုးရအာဏာပိုင်များသို့ ပေးပို့ထားခဲ့ပြီး ဟောပြောမှုနှင့် စုပေါင်းလက်မှတ်ရေးထိုးမှုများကို ဒေသခံရဟန်းသံဃာတော်များက ဦးဆောင်၍ ကျင်းပခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ တက်ရောက်လာခဲ့ကြသည့် ဒေသခံများအနေဖြင့် ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံကို လက်မခံဘဲ စီမံကိန်းဖျက်သိမ်းသည်အထိ ဆန့်ကျင်သွားမည်ဟု တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု (၇) ခုက တညီတညွတ်တည်း ပြောပြခဲ့ကြသည်။

ပြည်သူလူထုအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကြီးမားသော ရဟန်းသံဃာတော်များကပါ ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံကို ကန့်ကွက်လျက် ရှိသဖြင့် စီမံကိန်းဖျက်သိမ်းနိုင်ချေအပေါ် များစွာအကျိုး သက်ရောက်လျက်ရှိသည်။ သံဃာတော်များကိုယ်တိုင် ပညာရှင်များကို ဖိတ်ကြားပြီး ဟောပြောပွဲများ ပြုလုပ်ကာ ကျောက်မီးသွေး၏ နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးများအကြောင်းကို ဒေသခံပြည်သူတို့အား ပညာပေးဟောပြောစေခဲ့သည်။ ပြီးခဲ့သော အပိုင်းများတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း နိုင်ငံတော်စီမံကိန်းကို အကြောင်းပြပြီး လယ်ယာမြေရယူခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ရာတွင် လျော်ကြေးငွေစနစ်တကျ ပေးချေနိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်သော တိကျသည့်လုပ် ထုံးလုပ်နည်းများကို ဥပဒေများတွင် ထည့်သွင်းရေးဆွဲခဲ့ခြင်း မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် မြေယာအငြင်းပွားမှုတွင် ကုမ္ပဏီများအား လိုအပ်သလို လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် အခွင့်ပေးထားသကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်။

ကုမ္ပဏီအများစုက ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိသဖြင့် စီမံကိန်းတည်နေရာနှင့် အကျယ်အဝန်း၊ နိုင်ငံတော်စီမံကိန်းဟုတ်၊ မဟုတ်နှင့် စီမံကိန်း၏ သတ်မှတ်ကာလအပိုင်းအခြားများကို အမှန်တကယ်သိရှိနိုင်ရန် ခက်ခဲလျက်ရှိသည်။ ဒေသခံပြည်သူများ ဆုံးရှုံးခဲ့သော လယ်ယာမြေများ ပြန်လည်ရရှိရန်အတွက် အဆိုပါကိစ္စရပ်များအား ပြည့်စုံစွာ စုံစမ်းလေ့လာရန် မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက တိုက်တွန်းပါသည်။

၇၁ မွန်သတင်းအေဂျင်စီ - မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေမိတက်၏ ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံကို ကန့်ကွက်ရန် ဒေသခံ (၄၀၀၀) ကျော် စုပေါင်းလက်မှတ်ရေးထိုး၊ ၂၀၁၆ မတ်လ (၄) ရက်နေ့။

၆) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဝန်းကျင်အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ တိုးတက်များပြားလာသည်နှင့်အမျှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကလည်း ပိုမိုပြင်းထန်လာလျက်ရှိသည်။ မွန်ပြည်နယ် ကျိုက်မရောမြို့နယ်ရှိ ဘီလပ်မြေစက်ရုံအတွက် ထုံးကျောက်မိုင်းများ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပေါင်မြို့နယ်ရှိ လမ်းခင်းကျောက် တူးဖော်ထုတ်လုပ်သည့် ကျောက်မိုင်းများနှင့် ရွှေတူးဖော်သည့် မိုင်းလုပ်ငန်းများသည် ဆူညံသံများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်သာမက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိုလည်း ညစ်ညမ်းစေသည်။ ဤအခန်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများ တည်ရှိရာနေရာဒေသရှိ လူမှုစီးပွားဘဝအခြေအနေများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ထိခိုက်ပြောင်းလဲမှုများကို အဓိကထားဖော်ပြသွားမည် ဖြစ်သည်။

၆ - က) ဒေသခံအလုပ်သမားများကို ခေါ်ယူအသုံးပြုမှု နည်းပါးခြင်း

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများ၏ မှားယွင်းသော အတွေးအခေါ်တစ်ရပ်မှာ သက်ဆိုင်ရာစက်ရုံ သို့မဟုတ် အလုပ်ရုံများတွင် ဒေသခံလုပ်သားအင်အားကို ခန့်အပ်အသုံးပြုမှု နည်းပါးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဒေသခံအလုပ်သမား များကို အသုံးပြုမည်ဆိုပါက ကုန်ကျမှုစရိတ်ကို လျော့ချနိုင်ပြီး ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် အကျိုးအမြတ် ပိုမိုရရှိမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်သူ ကုမ္ပဏီအများစုမှာ ဒေသခံအလုပ်သမားများ၏ ပညာအရည်အချင်းနှင့် အတွေ့အကြုံ ဗဟုသုတများအပေါ် ယုံကြည်မှုမရှိသဖြင့် အခြားဒေသမှ အလုပ်သမားများကို ခေါ်ယူအသုံးပြုခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်နိုင်ကြောင်း ဤကဏ္ဍနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းသူ အရင်းအမြစ်တချို့က သုံးသပ်ပြသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ဌာနေပြည်သူများ၏ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများဖန်တီးပေးရေး စသည့် ဆောင်ပုဒ်ကောင်းများဖြင့် ပြည်နယ်ဒေသများအတွင်း ဝင်ရောက်လာကြသည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများ၏ ဌာနေအလုပ်သမားခန့်အပ် သုံးစွဲမှု လူ့အရင်းအမြစ်ပေါ်လစီကို ပြန်လည်သုံးသပ်သင့်ကြောင်း ကောက်ခံရရှိခဲ့သည့် အချက်အလက်များက ထောက်ပြထားသည်။

မွန်ပြည်နယ် ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပျားတောင်အနီးရှိ ပေါက်တောကျေးရွာမှ လူငယ်တဦးက ဒေသခံအလုပ်သမားများကို ခန့်အပ်ရာတွင်လည်း လမ်းဖောက်ခြင်း၊ အဆောက်အဦးတည်ဆောက်ခြင်း စသည့် ခက်ခဲကြမ်းတမ်းသော လုပ်ငန်းခွင်များတွင်သာ ခန့်အပ်လုပ်ကိုင်စေကြောင်း၊ တချို့ထိုက်သင့်သည့် လုပ်ငန်းအတွေ့အကြုံ၊ စွမ်းဆောင်ရည်ရှိပါလျက် ပိုမိုကောင်း

မွန်သည့် နေရာများတွင် အလုပ်အကိုင်မပေးသည်မှာ စဉ်းစားရခက်ကြောင်း ပြောပြခဲ့သည်။ ခန့်မှန်းစာရင်းအားဖြင့် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံတွင် အလုပ်သမားအင်အား (၁၀၀၀) ခန့် ရှိသည့်အနက် (၂၀၀) ကျော်သာ ကျိုက်မရော ဒေသခံအလုပ်သမားများ ဖြစ်ပြီး အားလုံးနီးပါးမှာ အောက်ခြေအဆင့် လုပ်ငန်းခွင်များတွင်သာ ခန့်အပ်ခြင်းခံရသူများ ဖြစ်သည်။

ကျိုက်မရောမြို့နယ် ကတုံစစ်ကျေးရွာမှ နိုင်မြင့်ဝင်းက ကုမ္ပဏီက ဒေသခံအလုပ်သမားများကို အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပေးမည်ဟု ကတိပေးထားသည့်အတိုင်း လုပ်ဆောင်မှုမရှိခြင်းအပေါ် ဒေသခံပြည်သူများက ကျေနပ်ခြင်းမရှိကြောင်း ပြောပြခဲ့သည်။

သူတို့ (မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံ) မြေဝယ်တုန်းက လူတွေက မရောင်းချင်ကြဘူး။ မြေတွေကို ရောင်းပေးမယ်ဆိုရင် ကုမ္ပဏီက မိသားစုတွေအတွက် နေစရာလုပ်ပေးပြီး ကလေးတွေရဲ့ အနာဂတ်နဲ့ ပတ်သက်လို့လည်း ကူညီပေးမယ် ပြောခဲ့တယ်။ ပြီးတော့ ဒီကလူတွေအတွက် အလုပ်နေရာတွေ ဖန်တီးပေးမယ်ဆိုပြီး ကတိပေးခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီကလူတွေကို အလုပ်ခန့်တဲ့နှုန်းက တအားနည်းနေတယ်။^{၇၂}

ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ပျားတောင်ဒေသရှိ ကော့ဒွန်းကျေးရွာမှ ဆရာတော် ဦးဩဘာသကလည်း ဒီမှာလာအလုပ်လုပ်နေတဲ့သူတွေ အများစုက တခြားနေရာ (ရပ်ဝေး) ကနေ လာကြတာ။ ဒီဒေသက လူနည်းနည်းပဲ စက်ရုံမှာ အလုပ်လုပ်နေတာ။ သူတို့(မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံ)က ဒီကရွာသားတွေကို အလုပ်ခန့်မယ်ပြောခဲ့ပေမယ့် တကယ်တမ်းအလုပ်လျှောက်တဲ့အခါမှာ လက်မခံခဲ့ဘူး။ အခု လုပ်ငန်းခွင်မှာရှိနေတဲ့ အလုပ်သမားတွေ ဘယ်ကလာတယ်ဆိုတာတော့ မသိဘူး^{၇၃} ဟု မိန့်ကြားခဲ့ပါသည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံ၌ လေးလကြာ အလုပ်လုပ်ခဲ့သော တရနာရွာသား ဖြစ်သူ ဦးစိုးမြင့်က မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံအနေဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားကို အမှန်တကယ် ကူညီထောက်ပံ့ခြင်း မရှိကြောင်း၊ ကုမ္ပဏီက လုပ်ကိုင်နေသော လုပ်ငန်းများ၊ အထူးသဖြင့် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်ဖြင့်လည်ပတ်မည့် စက်ရုံ၏ အစီအစဉ်ကို ပျားတောင်ဒေသခံများက နားလည်သိရှိ သွားမည်ကို အထူးပင် မလိုလားသည့် ပုံစံပြနေကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

---

၇၂ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၄၀)၊ နိုင်မြင့်ဝင်း၊ ကတုံစစ်ကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။
၇၃ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၇) ဦးဩဘာသ၊ ကော့ဒွန်းကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီလ။

စီမံကိန်းအကြောင်းကို ဒီကလူတွေ ဘာမှမသိအောင်လို့ ရွာသားတွေကို အလုပ်မခန့်တာလို့တော့ ထင်တယ်။ စီမံကိန်းက ဒီကလူတွေအတွက် ဘာအကျိုးကျေးဇူးမှ လောက်လောက်လားလား ရှိတာမ ဟုတ်ဘူးလေ။ အလုပ်ခန့်တဲ့နေရာမှာ တခြားမြို့နယ်က လူတွေကိုပဲ အဓိကထားခန့်တယ်။ အလုပ်သ မားတွေက ကုမ္ပဏီကို မကျေနပ်လို့ သူတို့အစီအစဉ်တွေကို တစ်ခြားသူတွေဆီ ဖွင့်ပြောမှာ စိုးရိမ်နေ တာ ထင်ပါတယ်။ ဥပမာအနေနဲ့ဆိုရင် လုပ်ငန်းခွင်မှာ မတော်တဆတစ်ခုခုဖြစ်ရင် တိတ်တဆိတ်ပဲ ဖြေရှင်းချင်တယ်။ ကျောက်မီးသွေး စမ်းသပ်မီးရှို့တာလည်း ကျွန်တော်တို့ကို ဘယ်တုန်းကမှ မပြော ခဲ့ဘူး။ စက်ရုံနဲ့ပတ်သက်တဲ့ သတင်းတွေအားလုံးကို ထိန်းချုပ်ထားတယ်။ စက်ရုံက အုပ်ချုပ်သူအ ရာရှိတွေကို ခင်ဗျားမေးမယ်မြန်းမယ်ဆိုရင်လည်း သူတို့က ဘယ်တော့မှ အမှန်ကို ပြောမှာမ ဟုတ်ဘူး။^{၇၄}

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းအနေဖြင့် လွန်ခဲ့သော ၂၀၀၉ ခုနှစ် ပျားတောင်ဒေသတွင် ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများ ဝင်ရောက်ရန် အစီအစဉ်ရှိသည့် သတင်းများ ကြားသိခဲ့စဉ်ကတည်းက အနီးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကျေးရွာဖြစ်ကြသော ကွမ်ငန်း၊ နီတုံ၊ မဲကရိုး ကော့ဒွန်းကော့ပနောနှင့် ကတုံစိကျေးရွာများမှ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်သည့် ရွာသားများအား အလွတ်သဘောတွေ့ဆုံမှုများပြုလုပ်ကာ စီမံကိန်းဖော်ဆောင်မှုနှင့် ဆိုင်သည့် သဘောထားအမြင်များကို စုစည်းခဲ့ဖူးသည်။ မြေယာအငြင်းပွားမှုများ မရှိသေးသည့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးနိုင်မှု အသိတရားများ နည်းပါးခဲ့သေးသည့် ကာလဖြစ်သည့်အလျောက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းခွင်များထံမှ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းရရှိရေးကို မျှော်လင့်ခဲ့ကြကြောင်း၊ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများသို့ အိုးပစ်အိမ်ပစ် သွားရောက်အလုပ်လုပ်ကိုင်နေရသည့် အနေအထားကို စိတ်ပျက်ကြကြောင်း ဖွင့်ဟခဲ့ဖူးသည်။ တကယ်တမ်း အရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ လက်တွေ့လာရောက်ဖော်ဆောင်နေသည့် ယနေ့အခြေအနေမျိုးတွင် လုပ်ငန်းရှင်များက သူတို့၏ ပါဝင်မှုကို လျစ်လျူရှုသည့် အဖြစ်အပျက်များနှင့် ကြုံတွေ့ကြရသည့်အခါ ယခင်က ထားရှိခဲ့သော အလုပ်အကိုင်ကောင်းများရရှိရေး အိပ်မက်မှာ လေထဲတွင်ပင် ပျောက်ကွယ်ခဲ့ရသည်။

၇၄ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၂၅)၊ ဦးစိုးမြင့်၊ တရနာကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

၆ - ခ) ကျောက်မိုင်းများ၏ ဒေသခံလူထုအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ

၂၀၁၆ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၀ နေ့၊ မွန်လွှဲပိုင်းတွင် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်မှ မွန်ပြည်နယ်ရှိ အရပ်ဖက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဌာနဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများနှင့် အခြားလူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ် စုစုပေါင်း (၅၀) ဦးခန့် ဖိတ်ခေါ်၍ ၎င်းတို့၏ ဘိလပ်မြေစက်ရုံဖော်ဆောင်နေမှု အခြေအနေများကို တင်ပြကာ အကြံပြုချက်များ တောင်းခံခဲ့သည်။ စက်ရုံပရုဏ်ရီ ခန်းမတစ်ခုတွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သော ယင်းအခမ်းအနားတွင် စီမံကိန်းအတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကြံပေးအဖြစ်တာဝန်ယူနေသူ ဒေါ်ခင်ဥမ္မာထွေးမှ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်နိုင်မှုများအား လျော့ချခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်များအား သရုပ်ပြ ရုပ်ပုံများ၊ အထောက်အကူပြုအချက်အလက်များဖြင့် တင်ပြခဲ့သည်။ စက်ရုံ၏ ပင်မကုန်ကြမ်းဖြစ်သည့် ပျားတောင်မှ ထုံးကျောက်မိုင်း ထုတ်ယူမှုကဏ္ဍတွင် ကျောက်မိုင်းမှ ဖုန်မှုန့်ပျံ့လွင့်မှု၊ တုန်ခါနှုန်းလျော့ချမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အစီအမံများကို တက်ရောက်လာသူများအား အကျယ်တဝင့် ရှင်းလင်းပြသခဲ့သည်။

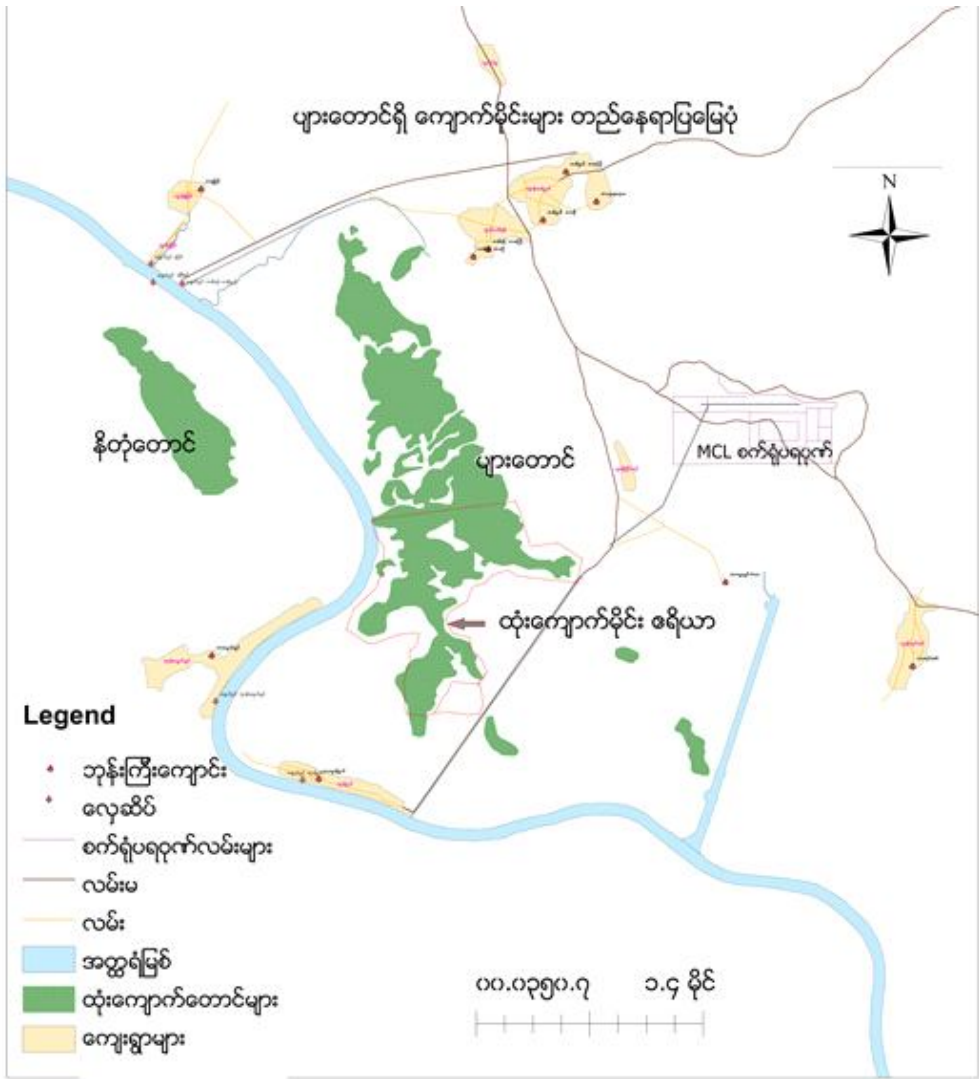
မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းအနေဖြင့် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်မှ တင်ပြထားသည့် ၎င်းတို့၏ ကျောက်မိုင်းများနှင့် ပတ်သက်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုထိခိုက်နိုင်မှုလျော့ချရေး အစီအစဉ်များ အမှန်တကယ် ထိရောက်မှုရှိ၊ မရှိဆန်းစစ်ချက်များကို စက်ရုံပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ဒေသခံပြည်သူများထံ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများမှ ထွက်ရှိလာကြသော ဆွေးနွေးချက်အများစုမှာ မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေ လိမိတက်မှ တင်ပြချက်အများစုနှင့် လွဲချော်နေသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုနှင့် အနီးအနားရှိ လူ့ပတ်ဝန်းကျင်ကို မထိခိုက်ရန် ပျားတောင်ကို အလယ်မှ ဖောက်ကာ ထုံးကျောက်တူးဖော်မည်ဆိုသည့် တင်ပြချက်မှာ မြေပြင်တွင် မှန်ကန်မှုမရှိကြောင်း၊ ကျောက်မိုင်းတူးဖော်မှုများကြောင့် အနီးအနားကျေးရွာများအထိ ဖုန်မှုန့်များ၊ ဆူညံသံများ ပျံ့လွင့်နေမှုများ ရှိကြောင်း ပြောဆိုကြသည်။^{၇၆}

ထုံးကျောက်တူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းခွင်အနီးတဝိုက်ရှိ ပေါက်တော၊ ကတုံစစ်ကျေးရွာတို့မှ ဒေသခံများက ကျောက်ထုတ်လုပ်ငန်းမှ ထွက်ပေါ်လာသော ဆူညံသံများကို နိစ္စရူဝ ခံစားကြားသိနေရကြောင်း၊ ဒိုင်းနမိုက်

၇၆ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၂၇)၊ ဦးဩဘာသာ၊ ကော့ဒွန်းကျေးရွာ၊ ကျိုက်ထိုမြို့နယ်။

ဖောက်တိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာသည့် တုန်ခါသံများကို ကလေးသူငယ်နှင့် သက်ကြီးရွယ်အိုများပင် ထိတ်လန့်မှုရှိစေကြောင်း ဆိုသည်။

ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ကွမ်ငန်းကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးဖြစ်သူ နိုင်ရွှေက MCL (မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလီမိတက်) လာရှင်းပြတုန်းက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို အန္တရာယ်မဖြစ်စေဘူး၊ ကျောက်မိုင်းခွဲရင်လည်း ဆူညံသံတွေ မထွက်ဘူး ပြောတယ်။ အခုဆိုရင် ကော့ဒွန်းကလူတွေတောင် ကြားရတယ်။ သူတို့က သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို နဂိုအတိုင်း ထိန်းသိမ်းမယ်ပြောခဲ့ပေမယ့် အခုဆို နဂိုအတိုင်း ဘာမှမရှိတော့ဘူး။ သစ်ပင်တွေလည်း ကုန်၊ ပတ်ဝန်းကျင်လည်း ပျက်စီးနေပြီ။ ကျောက်မိုင်းခွဲတဲ့နေရာက ဆူညံသံတွေကိုလည်း ကြားနေရတယ် ဟု ပြောပြခဲ့သည်။^{၇၇}

၇၇ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၃၁)၊ နိုင်ရွှေ၊ ကွမ်ငန်းကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

လွန်ခဲ့သည့် ဇန်နဝါရီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ကော့ပနောကျေးရွာရှိ သုမနာ လင်္ကာရကျောင်းတိုက်၌ ပျားတောင်အခြေပြု ဘိလပ်မြေစီမံကိန်း ဖော်ဆောင်ခြင်းလုပ်ငန်းများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နေသော ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုထိခိုက်မှု ပြဿနာများအား တွန်းလှန်ကာကွယ်ရန် ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ပျားတောင်အနီးအနာ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကျေးရွာသူ၊ ကျေးရွာသားများ စုစုပေါင်း(၉၈)ဦးနှင့် သံဃာတော်အပါး(၂၀) ခန့် ဆွေးနွေးပွဲကို တတ်ရောက်လာခဲ့ကြပြီး ကျောက်မီးသွေးအန္တရာယ်အပါအဝင် ကျောက်မိုင်းတူးဖော်ခြင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆွေးနွေးမှုများကို ဖလှယ်ခဲ့ကြသည်ဟု သိရသည်။ ကျောက်မီးသွေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး ကျေးရွာသူ၊ ကျေးရွာသားများ၏ ဆန္ဒမှာ တစ်ထေရာတည်းဖြစ်ပြီး လက်မခံကြဟုဆိုကြောင်း၊ ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းမှ ဆူညံသံနှင့် ညစ်ညမ်းမှုများ ထွက်ပေါ်နေကြောင်း ကော့ပနောကျေးရွာမှ သံဃာတော်က အတည်ပြုမိန့်ကြားခဲ့သည်။

(MCL)ကုမ္ပဏီက သူတို့ကျောက်မိုင်းခွဲတဲ့အခါမှာ တော်တော်အန္တရာယ်များတယ်။ တော်တော်လေးကို ဆူညံနေတယ်။ သူတို့ အစီရင်ခံခဲ့တဲ့ အသံနှုန်းနဲ့ ကွာခြားပြီး အဆမတန်ကျယ်ပါတယ်။ ဦးပဉ္စင်းတို့ ရွာနီးချုပ်စပ်က လူတွေရဲ့ ကျန်းမာရေးအတွက် ဘယ်လိုမှ မကောင်းဘူး။^{၇၀}

အစည်းအဝေးသို့ ပါဝင်တက်ရောက်ဆွေးနွေးခဲ့သော ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ကော့ဒွန်းကျေးရွာမှ နိုင်ဗလိုင်ကလည်း -

(MCL) ကုမ္ပဏီက ပြီးခဲ့တဲ့ နှစ်တွေမှာ ကျေးရွာကိုယ်စီ အစည်းဝေးပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအစည်းဝေး (တွေ့ဆုံပွဲများ) ထဲမှာ သူတို့ထဲက ပညာရှင်ဆိုသူတွေ ဟောပြောချက်အရ တောင်မြို့ချမယ်ဆိုရင်လည်း လုံးဝအသံမကြားစေဘူး။ ဖုန်ထခြင်း၊ အမှုန်လွင့်ခြင်းဆိုရင်လည်း မရှိအောင် လုပ်ဆောင်မယ်ဆိုပြီး ကတိတွေပေးခဲ့ပါတယ်။ အဲဒါကျေးရွာတိုင်းမှာ ဒီလိုပဲပြောတာ အားလုံးကြားရမှာပါ။ တကယ့်လုပ်ငန်းခွင်မှာ သူတို့ပြောသလို အသံတွေ၊ ဖုန်မှုန်လွင့်တာတွေကို သူတို့

မထိန်းနိုင်ခဲ့ဘူး။ လူကြီးသူမတွေကလည်း သူတို့ ဥပုသ်နေ့ အခါကြီးရက်ကြီး လပြည့်နေ့တွေမှာ တရားထိုင်တဲ့အချိန်မှာ မိုင်းပေါက်သံကြားတော့ ဘယ်လိုမှ ဘုရားတရား အာရုံပြုလို့ မရဘူးလို့ ပြောနေကြပြီ။^{၇၉}

ကျောက်ထုတ်စက်ရုံမှ ထွက်ရှိလာသော အညစ်အကြေးများကြောင့် အနီးအနားရှိမြစ်ချောင်းများ ပျက်စီးသွားနိုင်သဖြင့် အဆိုပါအညစ်အကြေးများနှင့်ပတ်သက်၍လည်း ရွာသူရွာသားများက စိုးရိမ်နေသည်။ ကျောက်ထုတ်လုပ်ငန်း ကန့်ကွက်သူများအဖွဲ့၏ အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ကိုဇော်ထွေးက နွေရာသီ ဟင်းသီးဟင်းရွက်စိုက်ပျိုးရန်အတွက် မရှိမဖြစ်သော မြေနေရာများကို ရွာသူရွာသားများက လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးခဲ့ရကြောင်း၊ မြစ်ချောင်းများလည်း ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့ရကြောင်း ပြောပြပါသည်။^{၈၀}

ကျေးရွာအနီးရှိ မြစ်ချောင်းများ ပျက်စီးသွားပါက မြစ်ရေများအပေါ် မှီခိုစိုက်ပျိုးနေရသော လယ်ကွင်းများလည်း ပျက်စီးလာမည်ကို ရွာသူရွာသားများက စိုးရိမ်နေသည်။ လတ်တလောအချိန်တွင် လယ်မြေဧက (၂၀၀) ခန့် ပျက်စီးနေပြီ ဖြစ်သည်။ ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းကြောင့် မြစ်ရေခမ်းခြောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်နေကြောင်း မဲကရိုး၊ နီတုံနှင့် ကွမ်ငန်းကျေးရွာများမှ ရွာသားများကလည်း ပြောဆိုခဲ့သည်။ ကျေးရွာအများစုက သောက်သုံးရေကို မြစ်ချောင်းများက ရယူသုံးစွဲလျက်ရှိသဖြင့် မြစ်ချောင်းများပျက်စီးပါက ဒုက္ခရောက်မည် ဖြစ်ကြောင်း ကော့ဒွန်းကျေးရွာမှ ဆရာတော်ဦးဩဘာသက မိန့်ကြားပါသည်။ ရေပြတ်လပ်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာပါက သောက်သုံးရေများကို မော်တော်ကားများဖြင့် ဖြန့်ဝေပေးမည်ဟု ကုမ္ပဏီတစ်ချို့က ပြောဆိုခဲ့သော်လည်း

---

၇၈ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၅၄)၊ သက်တော် ၄၂၊ အမည်မဖော်လိုသူ ဦးပဉ္စင်းတပါး၊ ကော့ပနေကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။
၇၉ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၄၄)၊ နိုင်ငံလိုင်၊ တောင်သူ၊ ကော့ဒွန်းကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။
၈၀ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၃၆)၊ ကိုဇော်ထွေး၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

အမှန်တကယ် လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်း မရှိချေ။ ဒေသခံပြည်သူများက မြစ်ချောင်းအနီးတစ်တိုက်တွင် ရေတွင်းများ တူးဖော်ခြင်းဖြင့် ရေရှားပါးမှုပြဿနာကို ကိုယ့်နည်းကိုယ့်ဟန်ဖြင့် ဖြေရှင်းနေကြကြောင်း ကွင်းဆင်းသုတေ သန ဆောင်ရွက်ခဲ့စဉ် တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်။

မွန်ပြည်နယ် ပေါင်မြို့နယ်မှ မသီတာက -
ပေါင်မြို့နယ် ဥတ္တံတားရွာက ကျောက်ထုတ်တဲ့ကုမ္ပဏီဖြစ်တဲ့ Long Life Aggregate Mining Co. Ltd ကတော့ သူတို့စီမံကိန်းကို ၂၀၁၄ မှာ စခဲ့တယ်။ ဥတ္တံတားမှာ မြစ်သုံးစင်းရှိပြီး နှစ်စင်းက ကျောက်မိုင်းနဲ့ နီးနီးလေးပါ။ မြစ်က သန့်ရှင်းနေတုန်းပဲဆိုပေမယ့် ရေတွေခမ်းလာတယ်။ အခုတော့ လူတွေက ရေရှားတဲ့ပြဿနာကို ကြုံနေရတယ်။ လယ်ကွင်းတွေ စိုက်ခင်းတွေအတွက်လည်း ဒုက္ခရောက်တယ်။ ကျောက်ထုတ်လုပ်ငန်းက ထွက်လာတဲ့ ဖုန်တွေ၊ ဆူညံသံတွေကြောင့်လည်း လူတွေက စိတ်ညစ်နေရတယ်။ လူတွေရဲ့ ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်တယ်ဟု ပြောပြခဲ့သည်။^{၈၁}

တွေ့ဆုံဖြေကြားခဲ့သူများက ကျောက်ထုတ်လုပ်ငန်းများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဆိုးကျိုးများ နှင့်ပတ်သက်သော ၎င်းတို့၏ သဘောထားအမြင်များကို ထပ်ခါတလဲလဲ ပြောပြခဲ့သည်။ ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများသာမက ဒေသတွင်း ကျောက်မိုင်ကုမ္ပဏီများမှ အသုံးပြုထားသော စက်ယန္တရားများ၊ ကျောက်သယ်ယာဉ်များ များပြားလာမှုကြောင့် ယာဉ်တိုက်မှုများ ဖြစ်ပွားလာမည်ကိုလည်း စိုးရိမ်သော က ရောက်နေကြရသည်။

ကုမ္ပဏီများက ထုတ်လုပ်ထားသော ကျောက်များကို သယ်ပို့ရန်အတွက် ကုန်တင်ကားကြီးများနှင့် လှေများကို အသုံးပြုနေကြသည်။ လမ်းများမှာ ကွန်ကရစ်လမ်းမဟုတ်ဘဲ မြေနီလမ်းများဖြစ်သဖြင့် ကုန်တင် ကားကြီးများကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ဖုန်မှုန့်များ ပျံ့နှံ့လျက်ရှိသည်။ ကုမ္ပဏီများ ရောက်ရှိလာခင် အချိန် များတွင် လမ်းတစ်ဖက်တစ်ချက်၌ ပန်းဥယျာဉ်များဖြင့် သာယာလှပနေခဲ့သော်လည်း ယခုအချိန်တွင် အဆိုပါ ပန်းပင်များကိုပါ ဖုန်မှုန့်များက ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသည်။

၈၁ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တင်ပြမှုမှတ်တမ်းအမှတ် (၈)၊ မသီတာ၊ ပေါင်မြို့နယ်။

၆ - ဂ) ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ ပျက်စီးခြင်း

နယ်မြေဒေသတစ်ခုရှိ ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများ၊ ဗိသုကာလက်ရာများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အထိမ်းအမှတ် လက်ရာတိုင်းသည် ယင်းနယ်မြေဒေသ၏ ဖြတ်သန်းခဲ့သော သမိုင်းကို ပြောပြနိုင်သကဲ့သို့ ဒေသတွင်း နေထိုင်နေသော လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ယဉ်ကျေးမှုဆင့်အတန်းကို တိုင်းတာပြသသည့် ပေတံလည်း ဖြစ်သည်။ ထိုရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဗိသုကာလက်ရာများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ပြယုဂ်များကို ယဉ်ကျေးသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတိုင်း တာဝန်တရပ်အနေဖြင့် အမြတ်တနိုး ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လေ့ရှိသည်။ တစ်ကြိမ်တခါ ပျက်စီးသွားတိုင်း အစားထိုးမရနိုင်တော့သည့် တန်ဖိုးတစ်ကြိမ်လျော့စေသည်ဟူသည့် စိုးရိမ်စိတ်ဖြင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတိုင်း မိမိတို့ဒေသရှိ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များကို အစွမ်းကုန် ထိန်းသိမ်းသည်။

မွန်ပြည်နယ်၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပျားတောင်ဒေသနှင့် အနီးပတ်ဝန်းကျင်တွင် ထင်ရှားသည့် ထုံးကျောက်တောင်ပေါင်း (၉) လုံးရှိပြီး ပျားတောင်အပါအဝင် လူသိများသည့် တချို့တောင်များထဲမှ သဘာဝလိုဏ်ဂူပေါင်း (၆) ခုရှိသည်။ ယခုအခါ ပျားတောင်ဒေသရှိ ဘီလပ်မြေစက်ရုံဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းခွင်အသစ်များ များပြားလာခြင်းကြောင့် သဘာဝအရင်းအမြစ် အမွေအနှစ်များ ပျက်စီးလာလျက်ရှိရာ သမိုင်းဝင်အထိမ်းအမှတ်များ၊ အနုသုခုမလက်ရာများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ ပျက်စီးပျောက်ကွယ်သွား မည်ကို ပျားတောင်ဒေသခံပြည်သူများက ပူပန်နေရသည်။

ဘီလပ်မြေလုပ်ငန်း ဖော်ဆောင်နေသည့်ကုမ္ပဏီများက သက်ဆိုင်ရာကျေးရွာများရှိ ကျေးရွာလူထုများနှင့်တွေ့ဆုံခဲ့သည့် ဆွေးနွေးပွဲတိုင်းတွင် ၎င်းတို့အနေဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်အောင် လုပ်ဆောင်

မည်မဟုတ်ဟု အကြိမ်ကြိမ်ကတိကဝတ်များ ပေးခဲ့ကြသလို စီမံကိန်းအတွင်းနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်အနီးအနားရှိ တောင်များမှ မည်သည့် သာသနိကအဆောက်အအုံများကိုမှ ထိခိုက်ပျက်စီးမှု မရှိစေရန် ဆောင်ရွက်မည်ဟု ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ဖူးသည်။

ဒေသခံဖြစ်သူ နိုင်ရွှေ၏ ပြောကြားချက်အရ June ကုမ္ပဏီက ကျိုက်ပိုင်းထွန်းဘုရားရှိ မျက်နှာကြက်များကို ပြင်ဆင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သော်လည်း ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများကို အသုံးမပြုခြင်းကြောင့် ဂူဝဘုရားခေါ် ကျိုက်ပိုင်း ထွန်း (မွန်ဘာသာဖြင့် - ကျပ်ပင်ထို) ဘုရား၏ ရှေးဟောင်းအနုလက်ရာများမှာ တဖြည်းဖြည်း ပျောက်ကွယ်ခဲ့ ရကြောင်း ပြောပြခဲ့သည်။ ယခုဖြစ်စဉ်သည် သမိုင်းဝင် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ ပျက်စီးပျောက်ကွယ်ခဲ့ရ သည့် အဖြစ်အပျက်များစွာအနက် တစ်ခုသော ဖြစ်စဉ်သာဖြစ်သည်။ ရွာသူရွာသားများက June ကုမ္ပဏီကို ၎င်းတို့၏လုပ်ဆောင်မှုအတွက် စောဒကတက်ခဲ့သော်လည်း ကုမ္ပဏီက ထိုသို့ပျက်စီးခဲ့ခြင်းမရှိကြောင်း ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ပြုပြင်ခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်း ပြန်လည်တုံ့ပြန်ခဲ့သည်။

ထုံးကျောက်ထုတ်ယူရန်အတွက် MCL ကုမ္ပဏီ မှ ဒိုင်းန မိုက်များဖောက်ခွဲခြင်းများကြောင့် မွန်ဘုရင်မကြီးရှင်စောပု လက်ထက်ကတည်းက တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့သော စေတီပုထိုးနှင့် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များ ကွဲအက်လာခဲ့ခြင်းကြောင့် ကော့ဒွန်းရွာသူရွာ သားများက စိုးရိမ်ပူပန်လျက်ရှိသည်။^{၈၂} ကွမ်ငန်းကျေးရွာအနီးရှိ ပျားတောင်တွင် သဘာဝလိုဏ်ဂူ (၆) ခု ရှိပြီး အဆိုပါလိုဏ်ဂူများ အနီးတစ်ဝိုက်တွင် ကုမ္ပဏီများက ဒိုင်းနမိုက်များဖောက်ခွဲကာ ကျောက်ထုတ်လုပ်လျက်ရှိသည်။ ၎င်းလိုဏ်ဂူများတွင် ဘုရင်မကြီးရှင် စောပုလက်ထက်ကတည်းက တည်ထားခဲ့သော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များ ကိန်းဝပ်စံပယ်လျက်ရှိရာ မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်၏ စီမံ ကိန်းကြောင့် အဆိုပါယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ ပျက်စီးဆုံးရှုံးသွား မည်ကို ဒေသခံပြည်သူများက မလိုလားကြချေ။

စီမံကိန်းလုပ်ငန်းခွင်ကနေ ထွက်လာတဲ့တုန်ခါမှုက ပြင်း လွန်းလို့ တစ်ချို့ကတွေ့က ကြံ့ခိုင်မှုမကောင်းတော့ဘူး။ ဒါဟာ MCL (မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်) ကြောင့် ဖြစ်တဲ့ တိုက်ရိုက်ထိခိုက်မှုတွေလို့ ပြောလို့ရပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ရွာကလူတွေ ဒီစီမံကိန်း ကို သဘောမတူဘူးဆိုတာ အားလုံးကို သိစေချင်ပါတယ်။ သမိုင်းဝင်အမွေအနှစ်တွေ အပျက်ဆီး ခံပြီးတော့မှ MCL လာပေးတဲ့ ဆိုလာပြားတွေ၊ ခင်းပေးတဲ့လမ်းတွေကို လက်မခံနိုင်ပါဘူး။ ဒါတွေကို ကျွန်တော်တို့က ကာကွယ်ရမှာပါ။^{၈၃}

၈၂ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၅၁)၊ ကော့ဒွန်းကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။
၈၃ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၂၁)၊ နိုင်တင်၊ ကွမ်ငန်းကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

ကော့ဒွန်းရွာသားများ၏ ပြောကြားချက်အရ မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်အနေဖြင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် လုပ်ငန်းများကို စတင်လုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီး ထိုအချိန်မှစ၍ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို ဒေသခံများက သတိပြုမိခဲ့ကြောင်း၊ စီမံကိန်းဧရိယာအနီးတစ်ဝိုက်တွင် မဲကရိုးဂူ၊ ကွမ်ငန်းဂူ၊ တိုးလျှိုပေါက်ဂူ နှင့် ငါးဂူ အစရှိသည့် ထုံးကျောက်လိုဏ်ဂူများ ရှိသည်။ ကုမ္ပဏီက ပျားတောင်ကို ဒိုင်းနမိုက်ဖောက်ခဲ့ပြီး ကျောက်ထုတ်ယူသည့်နောက်ပိုင်း လိုဏ်ဂူများတွင် ခိုအောင်းနေသော ငါးမျိုးစိတ်များ တဖြည်းဖြည်းပျောက်ကွယ်သွားကြကြောင်း ကွမ်ငန်းကျေးရွာ ရွာသားများက ပြောပြကြသည်။^{၈၄}

ကော့ပနေ့နှင့် ကွမ်းငိုင်းဒေသခံရွာသားများက အနီးအနားပတ်ဝန်းကျင်ရှိ လိုဏ်ဂူများတွင် လိပ်၊ ငါး၊ ပုစွန်အစ ခရု၊ လင်းနို့အဆုံး ဝမ်းစာအဖြစ် ရှာဖွေစားသောက်ခဲ့ကြသည်။ လိုဏ်ဂူမှ ရှာဖွေရရှိလာသော ငါးများဖြင့် ငါးပိရည်များပြုလုပ်ကာ ရောင်းချစားသုံးခဲ့ကြသည်။ ယခင်က လေးငါးခြောက်ပလိုင်းအထိ ငါးများကို ဖမ်းယူရရှိနိုင်သော်လည်း ယနေ့အချိန်အခါတွင် အဆိုပါပမာဏအထိ ရရှိရန် မလွယ်ကူတော့ချေ။

၈၄ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၅၇)၊ နိုင်အမောင်၊ နိုင်ကွန်းချမ်း၊ ကော့ဒွန်း၊ နိတုံကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

၆ - ဃ) တောင်တန်းများ ပျက်စီးခြင်း

မွန်ပြည်နယ်ရှိ တောင်တန်းများတွင် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ရိုးရာဓလေ့နှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များဖြစ်သော စေတီပုထိုးများနှင့် အခြားအမှတ်တရပုံရိပ်များ မြောက်မြားစွာ တည်ရှိနေသည်။ တောင်ကုန်းတောင်တန်းများကို ဖြိုဖျက်ပြီး ကျောက်ထုတ်ယူခြင်းကြောင့် အဆိုပါအမွေအနှစ်များ ပျက်စီး ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ နောက်ကွယ်တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးခြင်းနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြားခြင်းတို့ အမြဲတစေလိုက်ပါလာကြောင်း ဦးသန့်ဇော်က ပြောပါသည်။ ဘိလပ်မြေစက်ရုံကြောင့် ဒေသခံပြည်သူများက သဘာဝကျောက်တောင်များနှင့် ကျောက်တုံးများကို လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးရမည်ဖြစ်သည်။ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံများ၊ ဓာတုပစ္စည်းစက်ရုံများ တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ရွှေတူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်မည်ဆိုပါက အသက်အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်သည်အထိ ပြင်းထန်သော ဆိုးကျိုးများကို ခံစားရမည်ဖြစ်သဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများက အဆိုပါစီမံကိန်းများကို ကန့်ကွက်နေကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးကို ဦးစားပေးသော၊ ပတ်ဝန်းကျင်ကို မထိခိုက်စေသည့် ကုန်ကြမ်းမှ ကုန်ချောထုတ်လုပ်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကိုမူ ဒေသခံပြည်သူများက ကြိုဆိုကြမည်ဖြစ်သည်။^{၈၅}

မြန်မာနိုင်ငံရှိ တောင်ကုန်းတောင်တန်းများတွင် တွင်းထွက်သယံဇာတများ ပေါကြွယ်ဝစွာ တည်ရှိနေသဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအတွက် မှီခိုအားထားရာ ဖြစ်လျက်ရှိသည်။ ကွမ်းငန်းကျေးရွာသားများသည် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ၊ သဘာဝဆေးဖက်ဝင်အပင်များ၊ မှို၊ မျှစ်စသည့် အစားအစာများကို အနီးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကွမ်းငန်းတောင်တွင် ယခင်က လွယ်ကူစွာ ရှာဖွေစားသောက်နိုင်သည်။ သို့သော် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများ

၈၅ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၁၅)၊ ဦးသန့်ဇော်၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် အရင်းအမြစ်ချစ်သူများအဖွဲ့၏ အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်၊ မော်လမြိုင်၊ ၂၀၁၆ မေလ (၁၅) ရက်နေ့။

ဝင်ရောက်လာပြီးနောက်ပိုင်း ၎င်းအစားအစာများမှာ ရှာပါးလာပြီး ရှာဖွေတွေ့ရှိရန် ခက်ခဲလာသည်။^{၈၆}

တောင်တန်းတောအုပ်များ ပျက်စီးယိုယွင်းလာသဖြင့် ကျေးရွာအနီးအနားပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ဂေဟစနစ်များ ပြောင်းလဲ လာသောကြောင့် မုန်တိုင်းကဲ့သို့သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ဖြစ်ပေါ်လာမည်ကိုလည်း ဒေသခံများက စိုးရိမ်နေသည်။ သဘာဝအလျောက်ဖြစ်ပေါ်နေသော တောင်တန်းတောအုပ်များသည် အနီးအနားရှိကျေးရွာများကို လေပြင်းမုန်တိုင်းဒဏ်မှ အလိုအလျောက်ကာကွယ်ပေးထားသည်။ တောင်တန်းအတွင်းရှိ လိုဏ်ဂူများတွင်လည်း အခြားနေရာများတွင် မတွေ့ရသော ငါးမျိုးစိတ်များကို တွေ့ရှိပြီး ဒေသခံများက ဝမ်းစာအတွက် ငါးများကို ဖမ်းယူလေ့ရှိသည်။ ယခုအခါ အဆိုပါငါးမျိုးစိတ်များ ရှားပါးပျောက်ကွယ်ကုန်ပြီ ဖြစ်သည်။

ကော့ဒွန်းကျေးရွာမှ နိုင်ရှိန်းက အရင်က နွေရာသီမှာတောင် တောင်ဖလူဂူမှာ ငါးသွားဖမ်းလို့ရတယ်။ အခုတော့ မရတော့ဘူး။ ဂူထဲမှာ လောလောဆယ် ငါးတွေ မရှိတော့ဘူး။ မိုင်းခွဲတာကြောင့်လား၊ တုန်ခါမှုတွေကြောင့်လား၊ ဒါမှမဟုတ် ရေတွေညစ်ပတ်လာလို့လား ကျွန်တော်တို့လည်း မသေချာဘူး။ ဒါပေမယ့် ဒါက အမ်စီအယ်လ် ရောက်လာပြီးနောက်ပိုင်း သိသာတဲ့ပြောင်းလဲမှုတစ်ခုပဲ ဟု ပြောပြခဲ့သည်။^{၈၇}

ပျားတောင်မှ ကျောက်တုံးများ ယူငင်သုံးစွဲမှုကိုလည်း ကုမ္ပဏီက ကန့်သတ်လာကြောင်း ကွမ်းငန်း၊ ကော့ပနောနှင့် ကော့ဒွန်းရွာသူရွာသားများက ပြောပါသည်။ ယခင်က အဆိုပါတောင်မှ ကျောက်တုံးများကို လွတ်လပ်စွာ ယူငင်သုံးစွဲလာခဲ့သော်လည်း ယခုအခါတွင် ကျောက်တုံးယူငင်သုံးစွဲလိုပါက ကုမ္ပဏီထံမှ ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံနေရသည်။ ခြံစည်းရိုးခတ်ရန်နှင့် အိမ်ဆောက်ရန်အတွက် ဝါးများ ခုတ်ယူရာတွင်လည်း အလားတူ ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံရသည်။ သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို ဌာနေတိုင်းရင်းသားများက စီမံခန့်ခွဲပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရှိသင့်သော်လည်း ကုမ္ပဏီက အဆိုပါမြေနေရာကို အသုံးပြုနေခြင်းကြောင့် ၎င်းမြေနေရာရှိ အရင်းအမြစ်များကို ဒေသခံရွာသူရွာသားများ ယူငင်သုံးစွဲခွင့် မရှိတော့ချေ။^{၈၈}

၈၆ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ အမှတ် (၄)၊ ဒေသခံရွာသားများ၏ မှတ်ချက်များ။
၈၇ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၂၇)၊ နိုင်ရှိန်း၊ ကော့ဒွန်းကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။ ၂၀၁၆ မေလ (၂၃)။
၈၈ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ အမှတ် (၄)၊ ဒေသခံရွာသားများ၏ မှတ်ချက်များ။

၆ - င) လျှပ်စစ်ဓာတ်အားနှင့်ပတ်သက်သော ရိုက်ခတ်မှုများ

မွန်ပြည်နယ်အတွင်း ငွေပင်ငွေရင်း အလုံးအရင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဝင်ရောက်ဖော်ဆောင်ခဲ့သည့် စီမံကိန်းကဏ္ဍများထဲတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ၁၂၈၀ မဂ္ဂါဝပ် ထုတ်လုပ်မည့် တိုယိုထိုင်းကုမ္ပဏီ၏ မဟာစီမံကိန်းကဲ့သို့သော စီမံကိန်းလည်း အဓိကပါဝင်နေသည်ကို ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ တချိန်တည်းမှာပင် ပြည်နယ်၏ ကျေးလက်ဒေသအများစုတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား သုံးစွဲနိုင်ခြင်း မရှိသေးသည့် အခြေအနေများရှိနေပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများမှ ထုတ်လုပ်သည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား၏ ရာခိုင်နှုန်းမည်မျှကို ဒေသအတွင်း ခွဲဝေသုံးစွဲမည်နည်းဟူသည့် မေးခွန်းသည်လည်း ကျောက်မီးသွေးအသုံးပြုမှုဆိုင်ရာ မေးခွန်းများနှင့်အတူ ရှိခဲ့သည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများမှ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ရယူအသုံးပြုမှုဆိုင်ရာ မျှော်လင့်ချက်များနှင့် ဆက်စပ်သည့် လေ့လာမှု အများစုတွင် ဒေသအတွက် ခွဲဝေအသုံးပြုနိုင်မှု အခွင့်အလမ်း အနည်းငယ်သာ ရှိနိုင်ကြောင်း၊ မည်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်၏ ကတိကဝတ်ကိုမျှ အပြည့်အဝ မယုံကြည်ကြောင်းနှင့် ကျောက်မီးသွေးအသုံးပြု၍ ဒေသတွင်း လျှပ်စစ်ဓာတ်အား အသုံးပြုမည့် စီမံကိန်းတိုင်းကို ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း သဘောထားပေးခဲ့ကြသည်။

မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်ကလည်း ၎င်းတို့၏ ဘိလပ်မြေထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းမှာ စဉ်ဆက်မပြတ်လျှပ်စစ်ဓာတ်အား သုံးစွဲ၍ လည်ပတ်ရခြင်း၊ နိုင်ငံတော်မှ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ရယူသုံးစွဲနိုင်ခြင်း မရှိခြင်းနှင့် ယုံကြည်စိတ်ချရသည့် ဓာတ်အားပံ့ပိုးမှု လိုအပ်ခြင်းကြောင့် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်ဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား မဂ္ဂါဝပ် (၄၀) ကိုထုတ်ယူရန် စီစဉ်ခဲ့ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ပထမအပတ်တွင် ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့သည်။ Myanmar Lighting Ltd., မှ ဦးစိန်ဝမ်းကလည်း မွန်ပြည်နယ် လျှပ်စစ်သုံးစွဲမှုအခြေအနေနှင့် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်က ကိုယ်ပိုင်လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းကို ပြောပြခဲ့သည်။

အစိုးရက လျှပ်စစ်ဓာတ်အား မပေးဘူးဆိုတာ မဟုတ်ဘူး။ ကျွန်တော်တို့မှာလည်း မွန်နဲ့ ကရင်ပြည်နယ်အတွက်ပဲ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ဖြန့်ဖြူးနိုင်မယ်။ မော်လမြိုင်မြို့တစ်မြို့တည်းပဲ (၇၀) မဂ္ဂါဝပ် လောက် သုံးနေတယ်။ ကျွန်တော်တို့က အားလုံးပေါင်းမှ (၂၀၀) မဂ္ဂါဝပ်ပဲ ထုတ်နိုင်တယ်။ ရေးမြို့နယ်အထိ လျှပ်စစ်သွယ်မယ်ဆိုရင် (၁၂၀) မဂ္ဂါဝပ်လောက်သုံးရမယ်။ (၈၀) မဂ္ဂါဝပ်က ကရင်ပြည်နယ်အတွက်ပေးနေတာပါ။ MCL က နိုင်ငံတော် မဟာဓာတ်အားလိုင်းကနေ လျှပ်စစ်တကယ် အသုံးပြုလိုတယ်ဆိုရင် အစိုးရနဲ့ စကားပြောရပါမယ်။ MCL က သူတို့စက်ရုံအတွက် (၄၀) မဂ္ဂါဝပ်လောက် လိုတယ်လို့ ပြောတယ်။ သို့သော် လက်ရှိအခြေအနေမှာ MCL ကို လျှပ်စစ်ပေးဖို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်မယ်ဆိုရင် မွန်ပြည်နယ်မှာရှိတဲ့ အိမ်ထောင်စုတွေဆီကို လျှပ်စစ်အလုံအလောက် ဖြန့်ဖြူးမပေးနိုင်တော့ဘူး။^၉

ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများမှ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ဝယ်ယူသုံးစွဲခြင်းသည် ကုန်ကျစရိတ်ကို ပိုမိုမြင့်မား

၉၉ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၁၁)၊ ဦးစိန်ဝမ်း၊ Myanmar Lighting Ltd.,

စေသည်ဟု ကွမ်းငန်းရွာသူရွာသားများက ပြောပါသည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို လိုအပ်သော်လည်း ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်မှ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်ယူခြင်းကိုမူ ထောက်ခံအားပေးခြင်းပြုရန် ဆန္ဒမရှိကြချေ။ ကျောက်မီးသွေးကြောင့် အနာဂတ်မျိုးဆက်များ ထိခိုက်ပျက်စီးရသည်ထက် လျှပ်စစ်မီးမရရှိခြင်းက ပိုမိုသာလွန်ကောင်းမွန်သည်ဟု ခံယူထားကြကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြသည်။

၆ - စ) လူမှုဝန်းကျင်အပေါ် ထိခိုက်မှုများ

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ်တွင်သာ အကျိုးသက်ရောက်သည်မဟုတ်ဘဲ သက်ဆိုင်ရာ လူမှုဝန်းကျင်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးတမ်းများအပေါ်တွင်ပါ ရိုက်ခတ်လေ့ရှိသည်။ ယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးတမ်းများ ရောထွေးခြင်းနှင့် သွေးနှောခြင်းစသော လူမှုရေးပြဿနာများနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဒေသခံများက စိုးရိမ်နေကြသည်။ လူဦးရေ ရောထွေးပေါင်းစပ်မှုများ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့်အတူ လူငယ်ထုအတွင်း မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှုနှုန်းလည်း မြင့်တက်လာကြောင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများတွင် ရွာသားတစ်ချို့က ပြောပါသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ် မေလအတွင်းပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုအချို့တွင် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံမှ နိုင်ငံခြားသား ဝန်ထမ်းတချို့ မူးယစ်ဆေးဝါးကိစ္စများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် သက်သေများလည်း ရှိနေသည်။

မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံမှာ နိုင်ငံခြားအလုပ်သမားတွေနဲ့ တစ်ခြားဒေသက အလုပ်သမားတွေ ပိုများလာတယ်။ သူတို့ထဲမှာ သုံးစွဲနေတာတွေ တွေ့နေပါတယ်။ ဒီကြားထဲ ကျွန်တော်တို့ရွာက လူငယ်တွေက မူးယစ်ဆေးကို ပိုသုံးလာတာကိုလည်း သတိထားမိတယ်။ မူးယစ်ဆေးကို အလွယ်တကူရနိုင်လို့ ဒီမြင်ကွင်းတွေက ရွာကလူငယ်တွေအတွက် မဆန်းတော့ဘူး။ မူးယစ်ဆေးရောင်းတဲ့သူတွေက လူပိုစုံတဲ့ စက်ရုံဘက်ကို ပိုပြီးပစ်မှတ်ထားတယ်။ ဒီအခြေအနေတွေက မိဘတွေ၊ မိသားစုတွေနဲ့ ရပ်ရွာကို အများကြီး ထိခိုက်စေတယ်လို့ မြင်တယ်။^{၉၀}

သတင်းအချက်အလက်နှင့် နည်းပညာခေတ်ကြောင့် အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှု၏ လွှမ်းမိုးမှုကို တားဆီးရန် ခက်ခဲလာချိန်တွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကလည်း ဒေသခံတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအပေါ် ရိုက်ခတ်လွှမ်းမိုးမှုများ ရှိလာစေသည်။ ယဉ်ကျေးမှုပြောင်းလဲခြင်းအတွက် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို အပြစ်တင်ရန် လွယ်ကူသော်လည်း ဒေသခံပြည်သူများအနေဖြင့်လည်း ခေတ်သစ်စနစ်သစ်နှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ ပြောင်းလဲနေထိုင်တတ်ရန်လည်း လိုအပ်လှသည်။

၉၀ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၃၅)၊ ကတုံစစ်ကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

၆ - ဆ) ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ

ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုနှင့် ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးများ များစွာရှိနေခြင်းကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပညာရှင်များနှင့် ပြည်လူထု အလွှာပေါင်းစုံမှ ကန့်ကွက်နေချိန်တွင် အစိုးရက လျှပ်စစ်လိုအပ်ချက်ကို ကျောက် မီးသွေးစွမ်းအင်မှ (၃၃) ရာခိုင်နှုန်းအထိ တိုးမြှင့်ထုတ်လုပ်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။^{၉၃} ယင်းဆုံးဖြတ်ချက်သည် မွန်ပြည်နယ်တွင်လည်း ရိုက်ခတ်မှုရှိစေခဲ့ပြီး ရေးမြို့နယ် ဖာလိန်ဒေသအတွင်း အစိုးရက ခွင့်ပြုခဲ့သည့် တိုယို ထိုင်းကုမ္ပဏီ၏ (၁၂၈၀)မဂ္ဂါဝပ်နှင့် ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပျားတောင်ဒေသရှိ မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်၏ မဂ္ဂါဝပ် (၄၀) စက်ရုံများက သက်သေခံလျက်ရှိသည်။ အစိုးရအား မြန်မာပြည်သူများအဖို့ နားလည်ရန်ခက်ခဲ သည့် နောက်ထပ် အကြောင်းအရင်းတစ်ရပ်မှာ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်ဖြင့် နိုင်ငံတွင်းလာရောက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ သည့် ကုမ္ပဏီတို့၏ အဆိုပြုလွှာကို မိမိပြည်သူလူထုအား တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခဲ့ခြင်းမရှိဘဲ လက်ခံခွင့်ပြုခဲ့သည့် အချက်ပင်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကုမ္ပဏီများက ၎င်းတို့၏ သန့်ရှင်းသော ကျောက်မီးသွေး နည်းပညာသုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ခြင်းဟူသည့် စွဲလမ်းဖွယ်ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ဆွေးနွေးပွဲများ၊ တွေ့ဆုံပွဲများ၌ ဆွဲဆောင် စည်းရုံးနေချိန်တွင် လူထုအခြေပြု လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် စောင့်ရှောက်သူများနှင့် ပြည်သူ လူထုများဘက်မှလည်း ကမ္ဘာကြီး ပူနွေးစေပြီး ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ဓာတ်ငွေ့ ထုတ်လွှတ်ကာ အက်စစ်မိုးရွာ သွန်းမှုဖြစ်စေမည့် ကျောက်မီးသွေး လောင်စာဆိုးကို အရှိန်မြှင့် ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်လျက် ရှိနေကြသည်။

မွန်ပြည်နယ် ရေးမြို့နယ် ဖာလိန်ဒေသနှင့် ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပျားတောင်ဒေသတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းကို လာရောက်ဖော်ဆောင်ကြသည့် တိုယိုထိုင်းနှင့် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေ လိမိတက်တို့သည် အစော ပိုင်း အချိန်များတွင် ၎င်းတို့၏ အဆိုပြုလွှာပါ ကျောက်မီးသွေးအသုံးပြုမှု အစီအစဉ်ကို ဒေသခံပြည်သူများအား အသိပေးရှင်းလင်းခဲ့ခြင်း မရှိချေ။ ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ပျားတောင်ဒေသမှ မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံ အဖြစ် အပျက်ဆိုလျှင် စက်ရုံစတင်လည်ပတ်သည့်အချိန်တွင်မှ အဆိုပါစီမံကိန်းအကြောင်းကို ဒေသခံများက သိရှိခဲ့ ရခြင်းဖြစ်သည်။

၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် မြန်မာ့အရင်းအမြစ်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အဖွဲ့ (Resource and Envi- ronment Myanmar) က မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်၏ လုပ်ငန်းအဆိုပြုလွှာနှင့် သက်ဆိုင်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်း (EIA) ကို ပြုစုပြီး မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်ထံ တင်ပြခဲ့ သည်ဟု ဆိုသည်။ မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်အနေဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများကို စက်ရုံ၏ အခြေအ နေများနှင့် စွမ်းအင်သုံးစွဲမှုများကို လေ့လာရန် အလည်အပတ်ခရီး လေးကြိမ်ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။ မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်အနေဖြင့် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစနစ်ကို ဒေသခံ တို့၏ ခွင့်ပြုချက်မပါဘဲ တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းအပေါ် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများရှိနေပုံရသည်။ စက်ရုံလည်ပတ်ရန် အတွက် မည်သည့်စွမ်းအင်ကို အသုံးပြုမည်နည်းဟု စက်ရုံတာဝန်ခံများကို မေးမြန်းသည့်အခါတွင် ၎င်းတို့ ဘာသာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်ယူပြီး စက်ရုံအတွက် သုံးစွဲမည်ဟုသာ ပြန်လည်ဖြေကြားခဲ့သည်။

၉၃ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးပညာရှင် ဦးဝင်းမျိုးသူနှင့် တွေ့ဆုံခြင်း၊ ဆဲဗင်းဒေးနယူးဂျာနယ်၊ ၂၀၁၄ အောက်တိုဘာ ၂၄။

မွန်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများကို ဆန်းစစ်ခြင်း

ကျိုက်မရောမြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးမှ အရာရှိတစ်ဦးက မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးရုံးအနေဖြင့် ဘိလပ်မြေစက်ရုံအကြောင်းကိုသာ သိရှိထားပြီး ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံအကြောင်းကိုမူ သိရှိခြင်း မရှိကြောင်း မေလတွင်း တွေ့ဆုံခဲ့မှုတစ်ခုတွင် ပြောကြားခဲ့သည်။

စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများမှ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်ယူသည့် စနစ်သည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဆိုင်ရာ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများကို လျှော့ချပေးသည့်အပြင် ဖန်လုံအိမ်အာနိသင်ကြောင့် ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာမှုကိုလည်း လျှော့ချပေးသည်။ ကုမ္ပဏီက မွန်ပြည်နယ်ဒေသတစ်လျှောက်တွင် လုပ်ဆောင်မည့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်ရေးသည် ဦးစားပေးဖြစ်ကြောင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုကို တတ်နိုင်သမျှ လျှော့ချသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

ကန့်ဓာတ်ပါဝင်မှု အနည်းဆုံးဖြစ်သော အရည်အသွေးအကောင်းမွန်ဆုံးဖြစ်သော ကျောက်မီးသွေးများကို အသုံးပြုထားကြောင်း၊ တည်ဆဲဥပဒေများကို တိတိကျကျလိုက်နာလျက်ရှိကြောင်း ကုမ္ပဏီက ထပ်လောင်းပြောကြား ခဲ့သည်။^{၉၂} ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံအကြောင်းကို ဒေသခံများအား ဖုံးကွယ်ခဲ့သော မော်လမြိုင် ဘိလပ်မြေလိမိတက်အကြောင်းကို ကွမ်းငိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး နိုင်ရွှေက အောက်ပါအတိုင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

ကျောက်မီးသွေးသုံးလို ဖြစ်လာမယ့် နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးတွေအကြောင်းကို ကျွန်တော်တို့ကို ဘာမှမပြောခဲ့ဘူး။ ကျောက်မီးသွေးက လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်ယူဖို့ အကောင်းဆုံးဖြစ်လို့ စက်ရုံအတွက် ကျောက်မီးသွေးကို သုံးပြီး လျှပ်စစ်ထုတ်မယ်ဆိုတာပဲ သူတို့ကပြောခဲ့တယ်။ တစ်နေ့ကို ဘိလပ်မြေ ဘယ်နှုတ်ထုတ်မယ်ဆိုတာမျိုးတွေပဲ ပြောခဲ့တယ်။ အသေးစိတ်တော့ အကုန်လုံး မမှတ်မိတော့ဘူး။^{၉၃}

၉၂ ချမ်းမြေ့ထွေး - ထိုင်းဘိလပ်မြေကုမ္ပဏီကြီးက မွန်လူမျိုးတို့၏ ကျောက်မီးသွေးဆိုင်ရာ စိုးရိမ်မှုများကို လျှော့ချရန်ကြိုးစား၊ မြန်မာတိုင်းမ်၊ ၂၀၁၆ ဖေဖော်ဝါရီ (၈) ရက်နေ့။
<http://www.mmtimes.com/index.php/business/18858-thai-cement-giant-tackles-mon-coal-fears.html>

၉၃ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၃)၊ နိုင်ရွှေ၊ ကွမ်းငိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ ကွမ်းငိုင်ကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

၆ - ဆက) ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ

မွန်ပြည်နယ်တွင် လာရောက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမည့် ပြည်ပကုမ္ပဏီများနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဒေသခံပြည်သူများ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုတစ်ခုမှာ အဆိုပါကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် စွမ်းအင်အတွက် ကျောက်မီးသွေးကို အသုံးပြုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ကျောက်မီးသွေးသည် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်ခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းရင်းဖြစ်လျက်ရှိပြီး ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၏ အဓိကတရားခံဖြစ်ကြောင်း ပညာရှင်များက ထောက်ပြပြောဆိုထားသည်။ စံချိန်မီကျောက်မီးသွေးစက်ရုံတစ်ခုအနေဖြင့် တစ်နှစ်လျှင် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ဓာတ်ငွေ့တန်ချိန် (၃.၅) သန်း ထုတ်လွှတ်နိုင်သည်။ ကျောက်မီးသွေးကို လောင်ကျွမ်းစေခြင်းသည် လေထုညစ်ညမ်းမှု၊ လေထုအဆိပ်သင့်မှုနှင့် အက်စစ်မိုးရွာသွန်းမှုတို့ကို အဓိကအကြောင်းရင်းဖြစ်သည်။^{၉၄}

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် လာမည့် (၁၅) နှစ်အတွင်း ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ (၄၁) ရုံ တည်ဆောက်ရန် စီစဉ်နေလျက်ရှိရာ ပြည်သူလူထုများအနေဖြင့် ယုံကြည်ချက်ရှိရှိ ရပ်တည်ပြီး မိမိတို့၏ ဆန္ဒသဘောထားများကို ပွင့်လင်းစွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရန် အချိန်ကျနေပြီဖြစ်သည်။ အာဆီယံစီးပွားရေးအသိုင်းအဝိုင်းက ထုတ်ပြန်သော သတင်းဆောင်းပါးတစ်ခုအရ မြင့်မားလာသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အားသုံးစွဲမှုကို လိုက်မီစေရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံက (၁၅) နှစ်ကြာမြင့်မည့် စွမ်းအင်ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာကို ချမှတ်ထားပြီး လျှပ်စစ်ဓာတ်အား (၄၅၈၁) မဂ္ဂါဝပ် ထုတ်လုပ်နေရာမှ ၂၀၃၁ ခုနှစ်တွင် (၂၉၀၀၀) မဂ္ဂါဝပ်အထိ ထုတ်လုပ်နိုင်ရန် စီစဉ်ထားသည်ဟု သိရသည်။

၂၀၁၄ စက်တင်ဘာလအထိ နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ (၈၄၁) ရုံမှ စုစုပေါင်းဓာတ်အား (၄၅၈၁) မဂ္ဂါဝပ် ထုတ်လုပ်လျက်ရှိပြီး ဓာတ်အား အားလုံး၏ (၆၆.၄၆) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ညီမျှသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား (၃၀၄၄) မဂ္ဂါဝပ်ကို ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်မှုမှ ရရှိသည်။^{၉၅}

ကော့ဒွန်းကျေးရွာမှ နိုင်ငံလိုင်က - ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့က စက်ရုံကို လုံးဝမဆောက်စေချင်ဘူး။ ဒါက အန္တရာယ်ရှိတယ်လေ။ စက်ရုံအနီးတဝိုက်မှာ ရေရှားပါးမှုတွေ ဖြစ်လာမယ်။ ကျွန်တော်တို့က စက်ရုံကိုဆန့်ကျင်နေတာ မဟုတ်ဘူး။ လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်တဲ့ နည်းလမ်းကို ဆန့်ကျင်နေတာ။ သူတို့စက်ရုံဆောက်မယ်ဆိုရင် အန္တရာယ်မဖြစ်တဲ့ လောင်စာနဲ့ ဓါတ်အားထုတ်လို့ရလျက်သားနဲ့ ကျောက်မီးသွေးနည်းလမ်းကို သုံးခဲ့တယ်။ ဒါကို ကျွန်တော်တို့က ကန့်ကွက်တာပါ။ တကယ်လို့ သူတို့က ဆက်လုပ်ချင်တယ်ဆိုရင် (နိုင်ငံတော်ကပေးတဲ့) လျှပ်စစ်မီး ဒါမှမဟုတ် သဘာဝဓာတ်ငွေ့နဲ့ စက်ရုံကို လည်ပတ်လို့ရတာပဲ။ အဲလိုဆိုရင် ကျွန်တော်တို့က လက်ခံနိုင်တယ်။ ကျောက်မီးသွေးတော့ မရဘူး။ ကျွန်တော်တို့ ကိုယ်ကျိုးအတွက် ဒါတွေကို ဆန့်ကျင်နေတာ မဟုတ်ဘူး။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့

၉၄ Union of Concerned Scientists – Science for a healthy planet and safer world, “Coal power: Air pollution – Environmental impacts of coal power: air pollution”, *Union of Concerned Scientists – Science for a healthy planet and safer world*, 2012
http://www.ucsusa.org/clean_energy/coalvswind/c02c.html#.V05oTpF97IV

၉၅ ခိုင်ကျော် - (၁၅) နှစ်အတွင်း ဓာတ်အားပေးစက်ရုံအသစ် (၄၁) ခု တည်ဆောက်ရန် မြန်မာစီစဉ်နေ၊ အာဆီယံစီးပွားရေးအသိုင်းအဝိုင်း၊ ၂၀၁၄ နိုဝင်ဘာ (၂) ရက်နေ့။
<http://www.nationmultimedia.com/aec/Myanmar-plans-41-new-power-plants-in-15-years-30246754.html>

အနာဂတ်မျိုးဆက်တွေအတွက် ကန့်ကွက်နေရတာ။ အခုချိန်မှာ ဒီလိုမလုပ်ဘူးဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ မျိုးဆက်တွေ နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးတွေကို ခံစားရလိမ့်မယ်။ ကျောက်မီးသွေးက လူတွေအတွက် ဘယ်လောက်ထိ အန္တရာယ်ရှိလဲဆိုတာ တချို့က သိပ်နားမလည်သေးဘူး^{၉၆} ဟု ပြောပြခဲ့သည်။

အကြီးစားစီမံကိန်းများကို ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်သည့်အတွက် နောက်ဆက်တွဲပြဿနာများနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့လာရမည်ကိုလည်း ဒေသခံများက ပူပင်လျက်ရှိသည်။ ဒေသခံပြည်သူများအနေဖြင့် စည်းလုံးညီညွတ်စွာ ရပ်တည်ကြရန်

အရေးကြီးလှပြီး ခိုင်မာသော သဘောတူညီမှုနှင့် စုပေါင်းမှုတို့ဖြင့် ကုမ္ပဏီများကို ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ရမည် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံပြည်သူများအနေဖြင့် တရုတ်ပြည်သူကဲ့သို့ အောက်ဆီဂျင်ဘူးဖြင့် အသက်ရှူရသည့် အခြေအနေသို့ ဆိုက်ရောက်ရုံသွားမည်ကိုလည်း ရွာသားအချို့က စိုးရိမ်နေကြသည်။^{၉၇}

သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော ကျောက်မီးသွေးနည်းပညာကို အသုံးပြုထားသည်ဟု ပြောဆိုနေသော်လည်း ကျောက်မီးသွေး စက်ရုံနှင့်ပတ်သက်သော ပြည်သူတို့၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုကို လျော့ချနိုင်ရန် ခက်ခဲသဖြင့် ကုမ္ပဏီများက လူထုဆက်ဆံရေး အဖွဲ့များနှင့် ကျွမ်းကျင်သူပညာရှင်များကို အသုံးပြုပြီး ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ဆွေးနွေးမှု ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ကံဆိုးစွာပင် ဘာသာစကား ရောထွေးမှုနှင့် ဝေါဟာရရှုပ်ထွေးမှုများကြောင့် ဆွေးနွေးမှုများကို ဒေသခံများက အပြည့်အဝနားလည်ခြင်း မရှိချေ။

ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ဒေသခံပြည်သူတို့၏ အသိပညာဗဟုသုတ အားနည်းသောအခြေအနေနှင့် အစိုးရကို ဆန့်ကျင်ရန် ဝန်လေးကြောက်ရွံ့တတ်သော အနေအထားများကို အခွင့်ကောင်းယူပြီး ကိုယ်ကျိုးအတွက် အမြတ်ထုတ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် တတ်သိပညာရှင်များအနေဖြင့် ကျေးရွာများသို့ သွားရောက်ပြီး သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်အကြောင်းနှင့် လူထုလှုပ်ရှားမှု အကြောင်းကို ရွာသူရွာသားများအား အသိပညာပေးဟောပြောသင့်သည်။

ဒေသခံများက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီကို ကန့်

၉၆ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၈)၊ နိုင်ငံလိုင်၊ ကော့ဒွန်းကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

၉၇ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၂၃)၊ ကိုလှမြင့်၊ လယ်သမားနှင့် ကုန်သည်၊ မဲဂရီးကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။ ၂၀၁၆ မေလ (၂) ရက်နေ့။

ကွက်နေခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကျောက်မီးသွေးအသုံးပြုမှုကိုသာ ဆန့်ကျင်နေကြခြင်း ဖြစ်သည်။

သူတို့စက်ရုံက ကျောက်မီးသွေးနဲ့ မလည်ဘူးဆိုရင် ကျွန်တော်တို့က လက်ခံပါတယ်။ သူတို့ဘိလပ် မြေစက်ရုံကို ကန့်ကွက်နေတာမဟုတ်ဘူး။ ကျွန်တော်တို့ အဓိကစိုးရိမ်တာက ကျောက်မီးသွေး စက်ရုံပဲ။ အဲဒါကို ကျွန်တော်တို့ လက်မခံနိုင်ဘူး။^{၉၈}

Myanmar Lighting Ltd., မှ ဦးစိန်ဝမ်းက ကျောက်မီးသွေးက သင်္ဘောကနေ မြစ်ထဲကို ပြုတ်ကျ သွားရင်တောင် ဆိုးကျိုးမဖြစ်ဘူး။ ဂျပန်နိုင်ငံရဲ့ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော ကျောက်မီးသွေးနည်းပညာက အမေရိ ကန်ဒေါ်လာ (၂၀၀၀၀) လောက်ကုန်တယ်^{၉၉} ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ သို့သော် မော်လမြိုင်ခရိုင်မှ ကောင်းမြတ်ဦး နှင့် အခြားသောဒေသခံပြည်သူများက ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ရေထုညစ်ညမ်းမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်နှင့် ဒေသခံရွာ သူရွာသားများ၏ ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေရန် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။

အတ္တမြစ်ရေကို သုံးမိတဲ့သူတွေကတော့ အရေးပြားရောဂါလိုမျိုး ကျန်းမာရေးပြဿနာတွေကို ခံစားနေ ရတယ်။ စက်ရုံက စွန့်ထုတ်လိုက်တဲ့ အညစ်အကြေးတွေက မြစ်ရေတွေ၊ လေတွေနဲ့မြေတွေကို ညစ်ညမ်းစေတယ်။ ပြီးတော့ တစ်ခြား ပြဿနာတွေလည်း ရှိသေးတယ်။ စက်ရုံမဆောက်ခင်က လည်း လူထုတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွေ မလုပ်ဘူး။ ဘယ်အဖွဲ့ကတော့ စက်ရုံကို ကန့်ကွက်နေတယ် ဆိုတာမျိုးတော့ တိတိကျကျမရှိဘူး။ ဒါပေမယ့် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းတွေကတော့ စက်ရုံရဲ့ အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး လူထုကို ပညာပေးနေတယ်။^{၁၀၀}

---

၉၈ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၃၉) နိုင်ရွှေဝင်း၊ မဲဂရီးကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

၉၉ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၁၁)၊ ဦးစိန်ဝမ်း၊ Myanmar Lighting Ltd.,

၁၀၀ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တင်ပြမှုမှတ်တမ်းအမှတ် (၇)၊ ကောင်းမြတ်ဦး၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်။

မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံသည် ကခုံစစ်ကျေးရွာနှင့် နီးကပ်စွာ တည်ရှိလျက်ရှိသည်။ လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့များထံမှ ပညာပေးသင်တန်းများ တက်ရောက်ဖူးသော ရွာသူရွာသားများက စက်ရုံနှင့်ပတ်သက်ပြီး စိုးရိမ်ပူပန်နေကြသည်။ စက်ရုံ၏ (၅) မိုင်ပတ်လည်အတွင်း လေထုညစ်ညမ်းမှုများ ဖြစ်ပေါ်နေသောကြောင့် ဒေသခံရွာသူရွာသားများ၏ ကျန်းမာရေးအတွက် အန္တရာယ် များစွာရှိနေကြောင်း အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုတွင် တင်ပြခဲ့ကြသည်။

ကခုံစစ်ကျေးရွာသည် စက်ရုံနှင့် အနီးဆုံးကျေးရွာဖြစ်ပြီး နောက်မျိုးဆက်များအထိတိုင်အောင် ဆိုးကျိုးများကို ခံစားနေရမည်ကို ရွာသားများက စိုးရိမ်နေကြသည်။ စက်ရုံ၏ (၅) မိုင်ပတ်ပတ်လည်အတွင်း ကျေးရွာ (၁၁) ရွာ တည်ရှိပြီး ကခုံစစ်ကျေးရွာက စက်ရုံနှင့် (၁.၆၇) မိုင်၊ ကော့ဒွန်းနှင့် ကော့ပနောက (၂.၂၀) မိုင်၊ ကွမ်းငန်းက (၂.၃၉) မိုင်၊ နိတုံက (၂.၅၅) မိုင်၊ ရွှေဝါချောင်းက (၂.၈၂) မိုင်၊ မဲဂရီးက (၃.၇၁) မိုင်၊ ဦးလေးရွာက (၃.၉၄) မိုင်၊ ကကတ်ကုန်းက (၄.၇၁) မိုင်နှင့် ကော့ဝမ်က (၄.၉၉) မိုင် အသီးသီး တည်ရှိနေသည်။^{၁၀၁}

ထုံးကျောက်တောင်တွင် လုပ်ကိုင်နေသော ကျောက်ထုတ်လုပ်ငန်းကြောင့် လေထုထဲတွင် ဖုန်မှုန့်များ ပိုမိုပါဝင်လာသည်ဟု ခံစားနေရကြောင်း ရွာသားများက ပြောပါသည်။ လေတိုက်ခတ်မှုကြောင့် လွင့်ပါလာ သော ဖုန်မှုန့်များက ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုလုံးကို ဖုံးအုပ်ထားသည်။ မြစ်၏အခြားတစ်ဖက်ကမ်းတွင်လည်း နောက်ထပ်ထုံးကျောက်တောင်တစ်ခု ရှိနေသေးရာ အခြားကုမ္ပဏီတစ်ခုက နောက်ထပ်ဘိလပ် မြေစက်ရုံ တစ်ခုတည်ဆောက်ကာ အဆိုပါတောင်မှ သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို ထုတ်ယူသုံးစွဲရန် စီစဉ်နေသည်။

၁၀၁ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၂၀)၊ ကခုံစစ်ကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။ ၂၀၁၆ မေလ (၂၂) ရက်နေ့။

၆ - ၉) ရေလုပ်သားများ၏ ထိခိုက်နစ်နာမှုများ

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများသည် စီမံကိန်းဧရိယာအတွင်းရှိ ဒေသခံပြည်သူများကိုသာမက အနီးအနားပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ငါးဖမ်းလုပ်သားများကိုလည်း ထိခိုက်နစ်နာမှု ဖြစ်စေသည်။ ဒေသခံများက သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းအတွက် မြစ်ချောင်းများကို နေ့စဉ်အသုံးပြုနေရသည်။

အတ္ထရံမြစ်ပျက် စီးမှုနှင့် ကွန်ကရစ်ပစ္စည်းနှင့် ကျောက်မီးသွေးများ သယ်ဆောင်လာသော သင်္ဘောကြီးများကြောင့် ငါးဖမ်းလှေငယ်များ နစ်မြုပ်ခဲ့မှုအတွက် ဖြေရှင်းပေးရန် ဒေသခံငါးဖမ်းလုပ်သားများက မွန်ပြည်နယ်လွှတ်တော်သို့ အသနားခံတင်ပြခဲ့သည်။ ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးများက မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေ စက်ရုံသို့ တစ်နေ့လျှင် လေးငါးကြိမ်ခန့် ဝင်ထွက်သွားလာနေသဖြင့် မြစ်ထဲတွင် လှိုင်းဂယက်များဖြစ်ပေါ်ကာ

ဒေသခံတို့၏ ငါးဖမ်းလှေငယ်များ နစ်မြုပ်ခဲ့ရပြီး ငါးဖမ်းပိုက်များနှင့် စက်လှေအင်ဂျင်များ ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။

အဆိုပါဆုံးရှုံးမှုများသည် ဒေသခံ ပြည်သူများအတွက် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ဖြစ် ခဲ့ ရပြီး ပြဿနာများကို ဖြေရှင်း ရန် မြင့်မားသော အတိုးနှုန်းများဖြင့် ငွေကြေးချေးယူမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြ ရသည်။

သတင်းများအရ မော်လမြိုင်ဘိ လပ်မြေလိမိတက်က အသုံးပြုနေ

သော သင်္ဘောကြီးများသည် အရွယ်အစားကြီးမား လွန်းလှပြီး ပေ (၂၀၀) မှ (၂၅၀) အထိ ရှည်လျားသဖြင့် ငါးဖမ်းစက်လှေများအနေဖြင့် အဆိုပါသင်္ဘောကြီးများကို ရှောင်ကွင်းနိုင်ရန် ခက်ခဲနေသည်။ လှေလာမှုများအရ ၂၀၁၂ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းကာလများတွင် ခုတ်မောင်းခဲ့သော အောင်ချမ်းသာ အမည်ရှိ သင်္ဘောကြီးမှာ တန်ချိန် ၃၀၀၀ ခန့်ပင်ရှိသဖြင့် အတ္ထရံမြစ်ကဲ့သို့ မြစ်ကျဉ်းအနေဖြင့် အဆင်ပြေမည်မဟုတ်ပေ။ မြစ်ကျဉ်းမြောင်း နေသဖြင့် သင်္ဘောများ ဖြတ်သန်းသွားသည့်အခါ ကြီးမားသောလှိုင်းဂယက်များကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး ငါးဖမ်းစက် လှေများကို ပျက်စီးတိမ်းမှောက်စေသည်။

အဆိုပါလှိုင်းဂယက်များကြောင့် မြစ်ကမ်းပါးနှစ်ဖက်ရှိ သစ်ပင်များနှင့် အပင်ငယ်များလည်း ထိခိုက် ပျက်စီးနေရသည်။ ရိုက်ခတ်မှုများ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ဖြစ်ပွားနေပါက မြစ်ကမ်းပါးပြိုကျခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာ မည်ကို ဒေသခံများက စိတ်ပူနေကြသည်။^{၁၁၂}

၁၀၂ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၉)၊ ဦးအောင်တင်ဦး၊ ငါးဖမ်းလုပ်သားများအသင်း၏ အသင်းခေါင်းဆောင်၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။ ၂၀၁၆ မတ်လ (၁၀) ရက်နေ့။

ခန့်မှန်းချေ ငါးဖမ်းလှေ (၁၂) စင်း နှစ်မြှုပ်ခဲ့ပြီး ကာလတန်ဖိုးအားဖြင့် ကျပ်သိန်း (၅၀) ခန့် ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ တစ်ဦးချင်းအနေဖြင့် တွက်ချက်လျှင် ငါးဖမ်းလုပ်သားတစ်ဦးသည် တစ်နှစ်လျှင် ငွေကျပ် (၁၀) သိန်းအထိ ဆုံးရှုံးမည်ဖြစ်သည်။ ငါးဖမ်းပိုက်များသည် အမျိုးအစားအပေါ်တွင် မူတည်၍ ပိုက်တစ်စုံလျှင် (၁၅) သိန်းမှ သိန်း (၃၀) အထိ တန်ကြေးရှိသည်။ စက်လှေအင်ဂျင်တစ်လုံးလျှင် ငွေကျပ် (၁၈၀၀၀၀) ခန့် တန်ကြေးရှိသည်။^{၁၀၃}

သင်္ဘောများဝင်ထွက်သွားလာရာတွင် အရှိန်လျှော့မောင်းနှင်ရန်နှင့် နှစ်နာဆုံးရှုံးခဲ့ရသော ဒေသခံပြည်သူများအတွက် ငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးရန်အတွက် ဒေသခံများက ကုမ္ပဏီနှင့် ပြောဆိုဆွေးနွေးလိုကြောင်း ငါးဖမ်းလုပ်သားများဘက်မှ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သည်။^{၁၀၄}

မြစ်ချောင်းအတွင်းရှိ ငါးမျိုးစိတ်များနှင့်ပတ်သက်၍လည်း ဒေသခံငါးဖမ်းလုပ်သားများက စောဒကတက် ပြောဆိုခဲ့ပြီး ဘီလပ်မြေစက်ရုံ အမှန်တကယ်လည်ပတ်ပါက ဒေသတွင်းငါးမျိုးစိတ်များ လုံးဝပျောက်ကွယ်သွားမည်ကို စိုးရိမ်နေကြသည်။

အခုထိတော့ အခြေအနေတွေက သိပ်မပြောင်းလဲသေးဘူး။ ငါးတွေ ပုစွန်တွေကို အရင်လို ဖမ်းလို့ရနေသေးတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံပြီးသွားရင်တော့ အခြေအနေတွေ ဘယ်လိုဖြစ်လာမလဲဆိုတာတော့ မပြောနိုင်ဘူးလေ။^{၁၀၅}

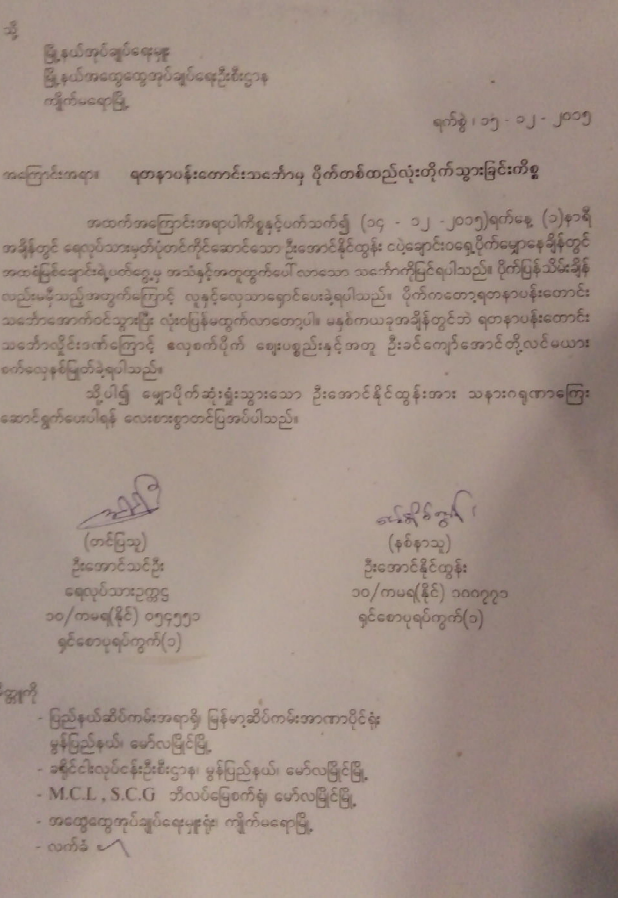
ငါးဖမ်းလုပ်သားများအနေဖြင့် တရားဝင်ငါးဖမ်းလိုင်စင်များရှိရန် လိုအပ်သော်လည်း ကုန်ကျစရိတ်မတတ်နိုင်သဖြင့် ဒေသခံငါးဖမ်းလုပ်သားအချို့က လိုင်စင်မရှိဘဲ လုပ်ကိုင်နေကြသည်။ ငါးဖမ်းလုပ်သားအယောက် (၆၀) တွင် ငါးဖမ်းလိုင်စင်ရှိသော်လည်း (၂၄) ဦးတွင် လိုင်စင်မရှိချေ။ ငါးဖမ်းလိုင်စင်မရှိသူများက နှစ်နာမှုများကို ပိုမိုခံစားရမည်မှာ သိသာထင်ရှားသောအချက် ဖြစ်သည်။

---

၁၀၃ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၁၀)၊ ဦးခင်ကျော်အောင်၊ ကျိုက်မရော ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း ဒုဥက္ကဋ္ဌ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။ ၂၀၁၆ မေလ (၁၀) ရက်နေ့။
၁၀၄ မြစ်မခသတင်းအေဂျင်စီ - ကျောက်မီးသွေးတင် သင်္ဘောများကြောင့် အတ္တရံမြစ်ပျက်စီးခဲ့မှုကို ဖြေရှင်းပေးရန် ဒေသခံငါးဖမ်းလုပ်သားများက မွန်ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကို တင်ပြ၊ The Global New Light of Myanmar မေ၊ ၂၀၁၆ မတ်လ (၁၁) ရက်နေ့။
၁၀၅ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၆)၊ ဦးအောင်တင်ဦး၊ ငါးဖမ်းလုပ်သားများအသင်း၏ အသင်းခေါင်းဆောင်၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

သူတို့(မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်)သဘောက ကျွန်တော်တို့ လှေတွေကို ဝင်တိုက်မယ်ဆိုရင် လိုင်စင်ရှိတဲ့ ငါးဖမ်းလှေတွေကို လျော်ကြေးပေးဖို့ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနက ညွှန်ကြားထားတယ်။ လိုင်စင်ရှိတဲ့သူတွေကို သူတို့ ပြန်ထောက်ပံ့ပေးတယ်။^{၁၀၆}

၂၀၁၄ နှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်များအတွင်း မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်၊ မော်လမြိုင်ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၊ ကျိုက်မ ရော အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးနှင့် မွန်ပြည်နယ်အစိုးရထံသို့ အကြောင်းကြားစာ လေးကြိမ်ပေးပို့ခဲ့ပြီး ဒေသခံငါးဖမ်း လုပ်သားတို့ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသော ပြဿနာများကို တင်ပြခဲ့သည်။ သို့သော် တုံ့ပြန်မှုနှင့် ဖြေရှင်းမှုတစ်စုံတရာ မရရှိခဲ့ချေ။

လက်ရှိဖြစ်ပွားနေသော ပဋိပက္ခများကို ဖြေရှင်း ပေးရန် ဒေသခံငါးဖမ်းလုပ်သားများအားလုံးက အလိုရှိနေကြသည်။ ဆုံးရှုံးမှုများကို ကုမ္ပဏီက တာဝန်ယူဖြေရှင်းပေးရန် လိုလားနေသည့်အပြင် ကုမ္ပဏီနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်သားများအကြား သဘောတူညီမှုများ ထားရှိရန်ကိုလည်း တောင်းဆို လိုကြသည်။

သဘောဝင်ထွက်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ တိကျသော အချိန်ဇယားများ ထားရှိသင့်ပြီး ကုမ္ပဏီက အဆို ပါအချိန်ဇယားအတိုင်း တိကျစွာ လုပ်ဆောင် သင့်သည်။ ထိုမှသာ ဒေသခံငါးဖမ်းလုပ်သား များအနေဖြင့် သဘောဝင်ထွက်မှုကို တိကျစွာ သိရှိနိုင်ပြီး ငါးဖမ်းလှေများ၏ လုံခြုံရေးကို ဂရုစိုက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အကြောင်းကိစ္စတစ် စုံတရာ ဖြစ်ပေါ်လာပါက ကုမ္ပဏီကို ဆက်သွယ် ရမည့် ဖုန်းနံပါတ်အစစ်အမှန်ကိုလည်း ငါးဖမ်း လုပ်သားများက အလိုရှိနေကြသည်။

သဘောကြီးများ ဝင်ထွက်သွားလာနေချိန်တွင် ဒေသခံငါးဖမ်းလုပ်သားများကို သတိပေးနှိုး

ဆော်ရန် ဝန်ထမ်းတစ်ဦးကို မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်က ခန့်ထားသင့်ကြောင်း ငါးဖမ်းလုပ်သားများက အကြံပြုကြသည်။ အဆိုပါရိုးရှင်းသော ဖြေရှင်းမှုများသည် ဒေသခံငါးဖမ်းလုပ်သားများအတွက် များစွာ

၁၀၆ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၆)၊ ဦးအောင်တင်ဦး၊ ငါးဖမ်းလုပ်သားများအသင်း၏ အသင်းခေါင်းဆောင်၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။

အသုံးဝင်သောအရာများဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏ အသက်အန္တရာယ်ကို ကာကွယ်ပေးနိုင်သည့်အပြင် အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်းမှုကိုလည်း အာမခံချက် ရှိစေသည်။

ဒေသခံပြည်သူများကလည်း အဆိုပါမြစ်ကြောင်းကို အသုံးပြု၍ လှေငယ်များဖြင့် လိုရာခရီးသို့ သွားလာလေ့ရှိကြသည်။ မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်၏ သင်္ဘောကြီးများကြောင့် လှေငယ်များလူး လွန်လှုပ်ခတ်ပြီး လှေပေါ်ရှိ ခရီးသည်များ ဒဏ်ရာရကြသည်များလည်း ရှိတတ်သည်။ ခရီးသည်တစ်ဦး ရေနစ်ပါက သက်ဆိုင်ရာလှေဦးစီးတွင် တာဝန်ရှိသည်။ သင်္ဘောကြီးကြောင့် လှေနစ်မြုပ်ခဲ့ပါကလည်း လှေဦး စီးက အဆိုပါအဖြစ်အပျက်အတွက် တာဝန်ယူရသည်။ ထို့ကြောင့် လှေဦးစီးများအနေဖြင့် ထောင်ကျမည့်အ ရေးနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပြီး သင်္ဘောသွားလာမှုအတွက် အချက်ပြစနစ်ထားရှိရန် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်ကို တောင်းဆိုနေကြသည်။^{၁၀၇}

ငါးဖမ်းလုပ်သားများအသင်း၏ အသင်းခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူ ဦးအောင်တင်ဦး၏ ပြောကြားချက်အရ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ တစ်ခုတွင် မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေလိမိတက်က သင်္ဘောကြီးများဝင်ထွက်သွားလာမှုအတွက် အချက်ပြစနစ်ထားရှိမည် ဖြစ်ကြောင်း၊ သင်္ဘောများ၏ ခုတ်မောင်းမှုအရှိန်နှုန်းကို လျှော့ချပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ကတိပေးပြောဆိုခဲ့သည်။ သင်္ဘောကြီးများကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့သော ငါးဖမ်းလှေများ၊ ပိုက်ကွန်များနှင့် အခြားသောပစ္စည်းကိရိယာများအတွက် ငါးဖမ်းလုပ်သားများကို လျော်ကြေးငွေ ပေးချေမည်ဖြစ်ကြောင်းလည်း ပြောကြားခဲ့သည်။

ကျိုက်မရောငါးဖမ်းလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း၏ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ ဦးခင်ကျော်အောင်က ဒီအတိုင်း ရိုးရိုးသွားနေတာတောင် လှိုင်းတွေက အတော်မြင့်တယ်။ တစ်ပေနှစ်ပေအမြင့်ကနေ ပေတစ်ထောင် လောက်အထိ ရှိသွားနိုင်တယ်။ လှိုင်းတွေက ဆူနာမီလှိုင်းလုံးတွေလိုပဲ။ ပြေးဖို့ရှောင်ဖို့ အချိန်မရဘူး။ လှိုင်းအောက် ရောက်သွားပြီဆိုရင် ပြန်ပေါ်လာဖို့ မစဉ်းစားနဲ့တော့။ သူတို့ကတော့ သင်္ဘောနဲ့ တိုက်မိမှ အလျော်ပေးတာ။ ကျွန်တော်တို့ကတော့ နေ့စဉ်ရက်ဆက် အနိုင်ကျင့်ခံနေရတာကို ခံပြင်း လွန်းလို့ သေတော့မယ်။ ပေါက်ကွဲပစ်လိုက်ချင်တယ်။ အဲအခြေအနေအထိဖြစ်လာရင်တော့ မလိုလား အပ်တဲ့ပြဿနာတွေ ဖြစ်လာမှာပဲ ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။^{၁၀၈}

ကဗျာဝကမ်းခြေဒေသအနီးတဝိုက်ရှိ ငါးဖမ်းလုပ်သား ရွာသူရွာသားများကလည်း နိုင်ငံခြားရင်း နှီးမြုပ်နှံမှုစီမံ ကိန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ခံစားနေရသည်။

ကမ်းနားလမ်းစီမံကိန်းကတော့ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့စီမံကိန်းနဲ့ ဆက်စပ်နေတယ်။ Aurum ရောက်လာပြီး လေးလကြာမှ သူတို့လုပ်ငန်းကို စလုပ်တာ။ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့စီမံကိန်းက

---

၁၀၇ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၆)၊ ဦးအောင်တင်ဦး၊ ငါးဖမ်းလုပ်သားများအသင်း၏ အသင်းခေါင်းဆောင်၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။
၁၀၈ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၁၀)၊ ဦးခင်ကျော်အောင်၊ ကျိုက်မရော ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း ဒုဥက္ကဋ္ဌ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်။ ၂၀၁၆ မတ်လ (၁၀) ရက်နေ့။

သဘောကြီးတွေ သုံးမှာဆိုတော့ ဒီကလူတွေ ငါးဖမ်းလို့ ရတော့မှာ မဟုတ်ဘူး။ ဆိုးကျိုးတွေလည်း ဖြစ်လာမယ်။^{၁၀၉}

သို့သော် အချို့ကဗျာဝရွာသားများက ငါးများကို မြင့်မားသော ဈေးနှုန်းများဖြင့် ရောင်းချနိုင်မည်ဖြစ်သော ကြောင့် စီမံကိန်းက ၎င်းတို့အတွက် အကျိုးရှိသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆနေသည်။

ခရီးသွားလုပ်ငန်းက ငါးဖမ်းတဲ့အလုပ်ကို လာမထိခိုက်ပါဘူး။ အခွင့်အရေးကောင်းတွေတောင် ဖြစ်လာဦးမယ်။ ငါးတွေ ပုစွန်တွေ ဈေးကောင်းရလာမယ်။ အရင်က ပုစွန်ခြောက်တစ်ပိဿာဆိုရင် တစ်သောင်းခွဲပဲရတယ်။ အခုဆို နှစ်သောင်းခွဲ ဖြစ်နေပြီ။ ဧရာဝတီတိုင်းကလူတွေ ဒီမှာလာလုပ်နေတာ အများကြီးပဲ။ သူတို့အတွက် နေရာတွေက မလောက်ဘူး။ (၁၇) ပေပတ်လည်မြေကွက်တွေဆို အရင်က သုံးသောင်း၊ နောက်တော့ ခုနစ်သောင်းနဲ့ ပြန်ရောင်းနေကြပြီ။ အဲခုနစ်သောင်းကနေ (၁၀) သိန်း၊ (၁၅) သိန်းတွေ ဖြစ်ကုန်တော့တာပဲ။ အခုလက်ရှိပေါက်ဈေးကတော့ သိန်း (၇၀) ပဲ။
^{၁၀၉(က)}

၆ - ဈ) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စစ်တမ်းများ

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု စစ်တမ်း (Environmental Impact Assessment – EIA) ဆိုသည်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ အဆိုပြုစီမံကိန်းတစ်ခုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်ပြောင်းလဲမှုများအကြောင်းကို လေ့လာထားသော စစ်တမ်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး ၎င်းစစ်တမ်းတွင် လူမှုစီးပွားဆိုင်ရာ၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများလည်း ပါဝင်သည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းနှင့် လူမှုဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်း (Social Impact Assessment -SIA) တို့က စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဝန်းကျင်ထိခိုက်ပြောင်းလဲမှုများကို ဒေသခံပြည်သူများက ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သိရှိနိုင်ရန် အကူအညီပေးသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းနှင့် လူမှုဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းများ ပြုလုပ်ခြင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ အဆိုပြုစီမံကိန်းတစ်ခု၏ နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးသက်ရောက်မှုများက မည်မျှပြင်းထန်သည်ကို သိရှိနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။

ဥပမာအနေနဲ့ ကျွန်တော်တို့က သတ္တုတူးတဲ့လုပ်ငန်းတစ်ခု လုပ်တယ်ဆိုပါစို့။ အဲနားမှာရှိတဲ့ သစ်တောတွေ ပြုန်းသွားမယ်။ အဲတော့ အဲသစ်တောကို အစားထိုးနိုင်သလား၊ မထိုးနိုင်ဘူးလားဆိုတာ ကျွန်တော်တို့ စဉ်းစားရမယ်။ တကယ်လို့ အဲသစ်တောမှာ အဖိုးတန်အပင်တွေ တိရစ္ဆာန်တွေရှိနေမယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ ဘယ်လိုမှ အစားထိုးလို့ မရနိုင်ဘူး။ မျိုးသုဉ်းသွားမှာပဲ။ နိုင်ငံခြားတွေမှာ ဆိုရင်တော့ အဲလိုအကောင်တွေအတွက် တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ် သက်သက်လုပ်ပေးပြီး ထိန်းသိမ်းထားတယ်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်တွေကို အန္တရာယ်မဖြစ်စေဖို့ ကျွန်တော်တို့ သတိထားရမယ်။^{၁၁၀}

၁၀၉၊ ၁၀၉ (က) - မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တင်ပြမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၄)၊ ကိုစိုးသိန်း၊ ကဗျာဝကျေးရွာ၊ ရေးမြို့နယ်။
၁၁၀ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးပညာရှင် ဒေါက်တာဝင်းမျိုးသူနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ မော်လမြိုင်၊ ငွေမိုးဟိုတယ်၊ ၂၀၁၆ ဧပြီလ (၂၂) ရက်နေ့။

မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေစက်ရုံလိမိတက်က သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းနှင့် လူမှုဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းများကို ပြုစုခဲ့သော်လည်း အချက်အလက်စုဆောင်းကောက်ခံခြင်းအတွက်မူ အခြားကုမ္ပဏီ တစ်ခုကို ငှားရမ်းခဲ့သည်။ အကြောင်းငွေပေးအပ်ထားသော ကုမ္ပဏီများ၏ ကျေနပ်နှစ်သိမ့်မှုကို ရရှိစေရန်အ တွက် စစ်တမ်းကောက် ကုမ္ပဏီအတော်များများက အချက်အလက်များကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲလေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အကြောင်းငွေယူပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းနှင့် လူမှုဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု စစ်တမ်း ကောက်ယူသော ကုမ္ပဏီများအပေါ် ဒေသခံပြည်သူများက သံသယရှိနေကြခြင်း ဖြစ်သည်။

အဆိုပါကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာကျင့်ဝတ်များကို စောင့်ထိန်းလိုက်နာသည်ဟုဆို သော် လည်း တတ်သိပညာရှင်များကို အမှန်တကယ်သုံးစွဲမည်ဆိုပါက ကုန်ကျစရိတ်များစွာ မြင့်မားသည်။ အဏ္ဏဝါ ဗေဒ ပညာရှင်များ၊ ဘူမိဗေဒပညာရှင်များ၊ လေထုဆိုင်ရာပညာရှင်များ၊ သစ်တောနှင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ဆိုင် ရာပညာရှင်များ စသည်ဖြင့် ပညာရှင်များစွာ လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ ပညာရှင်မလုံလောက်မှုကြောင့်လည်း စစ်တမ်းများ၏ အရည်အသွေးနှင့် စစ်မှန်မှုကို ထိခိုက်စေနိုင်သည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းနှင့် လူမှုဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်း အမှန်တကယ်လုပ်ဆောင် သော ကုမ္ပဏီဖြစ်ပါက စီမံကိန်းမစတင်မီအချိန်ကတည်းကပင် အဆိုပါစစ်တမ်းများကို ပြုလုပ်ရမည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်းနှင့် ရလဒ်ထုတ်ပြန်ခြင်းများတွင် ဒေသခံပြည်သူလူထုအား ပါဝင်ခွင့်ပြုရမည်ဖြစ် သည်။ ဒေသခံများအနေဖြင့် အနီးအနားပတ်ဝန်းကျင်၏ သဘာဝတရားများနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်ပြီးသားဖြစ်ရာ ကုမ္ပဏီ၏ စစ်တမ်းကောက်ယူမှုတွင် ပါဝင်ခွင့်ရပါက အကျိုးကျေးဇူးရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။^{၁၁၁}

တွင်းထွက်ထုတ်ယူတဲ့လုပ်ငန်းကို လုပ်မယ်ဆိုရင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို အနည်းနဲ့အများတော့ ထိခိုက်စေမှာပဲ။ ဒါပေမယ့် အများကြီးမထိခိုက်အောင်တော့ တတ်နိုင်သမျှ လျော့ချရမယ်။ ဖွံ့ဖြိုးရေး နဲ့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အကြားမှာ မျှမျှတတဖြစ်ဖို့တော့ လိုတယ်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံတဲ့သူနဲ့ ဒေသခံပြည် သူတွေအကြားမှာ ကောင်းမွန်တဲ့ ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်တဲ့ကိစ္စတွေ ရှိကိုရှိရမယ်။^{၁၁၂}

ပြုစုကောက်ခံထားသော စစ်တမ်းများကို ဒေသခံတို့၏ ဘာသာစကားသို့ ပြန်ဆိုပြီး ပြည်သူလူထုကို ထုတ်ပြန်ပေးရန် မှာလည်း လွန်စွာအရေးကြီးလှသည်။ ၎င်းအပြင် စစ်တမ်းများနှင့်ပတ်သက်သော ဒေသခံပြည်သူများ၏ တုံ့ပြန်မှုကိုလည်း ကုမ္ပဏီက လေးစားရမည်ဖြစ်သည်။

၁၁၁ ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်မှုစနစ်အကြောင်း သိလိုပါက ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ မူဝါဒများမှ လုံခြုံစိတ်ချမှုအပိုင်းတို့ ကြည့်ရှုရန်။
၁၁၂ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း - တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှတ်တမ်း အမှတ် (၁၉)၊ ဒေါက်တာဝင်းမျိုးသူ၊ ငွေမိုးဟိုတယ်၊ ၂၀၁၆ ဧပြီလ (၂၂) ရက်နေ့။

(၇) အစီရင်ခံစာ အနှစ်ချုပ်

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများသည် မွန်ပြည်နယ်ရှိ တိုင်းရင်းသားပြည်သူများအကြားတွင် မတည်ငြိမ်မှုနှင့် မလုံခြုံမှုများစွာကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ စီမံကိန်းသစ်များ အထူးသဖြင့် ကျောက်မီးသွေးနှင့် ပတ်သက်သော စီမံကိန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ဒေသခံပြည်သူများက စိုးရိမ်ပူပန်နေကြရသည်။ ဒေသခံပြည်သူများအနေဖြင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများကို ကြိုဆိုကြောင်း သိသာထင်ရှားနေသော်လည်း ၎င်းတို့အတွက် စိတ်သက်သာမှု အပြည့်အဝရရန်နှင့် ဆုံးရှုံးမှုများ မဖြစ်ပေါ်ရန် လိုအပ်လှသည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများ တစ်နေ့တခြားလုပ်ဆောင်လာသော်လည်း ဒေသခံပြည်သူများအတွက် ကူညီထောက်ပံ့မှုများကို ယနေ့တိုင် တွေ့ရှိရခြင်း မရှိသေးချေ။ ဒေသခံပြည်သူများမှာ လယ်ယာမဲ့၊ အလုပ်လက်မဲ့ ဖြစ်ခဲ့ကြရသည်။ ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးအတွက် လုံလောက်သော အကာအကွယ်ပေးမှုမျိုးကို မရရှိကြသည့်အပြင် လယ်ယာမြေအခွင့်အရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအခွင့်အရေးများ နှင့်ပတ်သက်၍ လည်း ချိုးဖောက်မှုများစွာကို ခံစားနေရသည်။

မွန်သတင်းအေဂျင်စီအပါအဝင် မြောက်မြားစွာသော သတင်းမီဒီယာဌာနများက ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံနှင့်ပတ်သက်၍ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖော်ပြရေးသားခဲ့ကြသည်။ ယနေ့အချိန်တွင် ကျောက်မီးသွေးကိစ္စသည် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများအတွက် ကြီးမားသောပြဿနာတစ်ခု ဖြစ်လျက်ရှိသည်။ ၎င်းအပြင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ၏ တာဝန်ယူတာဝန်ခံမှုတို့နှင့် ပတ်သက်၍လည်း မေးခွန်းမြောက်မြားစွာ ရှိနေသည်။

၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေသည် လယ်သမားများအတွက် လယ်ယာမြေအာမခံချက်ကို ပေးနိုင်စွမ်းမရှိသည့်အပြင် နိုင်ငံတော်စီမံကိန်းဟူသော ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် လယ်ယာမြေသိမ်းယူမှု၊ လယ်ယာမြေမတရားရယူမှုများ အလွယ်တကူပြုလုပ်နိုင်ရန် အားပေးလျက်ရှိသည်။ မြေယာအငြင်းပွားမှုဆိုင်ရာ တရားမျှတမှုများ ပြန်လည်ရှာဖွေရာတွင်လည်း တိကျသောလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မရှိသဖြင့် အောက်ခြေလယ်သမားများကို စိုးရိမ်ပူပန်မှု ပိုမိုဖြစ်ပွားစေသည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများနှင့်ပတ်သက်သော ပြဿနာများတွင် ကုမ္ပဏီများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများအကြား ဘာသာစကားကွဲပြားမှုအခက်အခဲပင်ဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီက အဆိုပါအားနည်းချက်ကို အခွင့်ကောင်းယူကာ ဒေသခံပြည်သူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏စီမံကိန်းကို အပြည့်အဝနားလည်ခြင်းမရှိဘဲ ကန့်ကွက်နေကြသည်ဟု စွပ်စွဲပြောဆိုမှုများ ရှိခဲ့သည်။

ဒေသခံပြည်သူများတွင် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဈေးကွက်ဆိုင်ရာ အားနည်းချက်များ ရှိနေခြင်းကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများက မလျော်ကြေးအာဏာများ အသုံးပြုကာ နည်းပါးသောလျော်ကြေးငွေဖြင့် လယ်ယာမြေများကို ရယူနိုင်ခဲ့သည်။ ဒေသခံများအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီကြီးများနှင့် စာချုပ်စာတမ်းဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ရာတွင်လည်း လုံလောက်သော ကျွမ်းကျင်မှုများ မရှိချေ။

ယခုအာဏာရလာသော အစိုးရသစ်အနေဖြင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သို့သဘောထားမည်ကို ခန့်မှန်းရန် ခက်ခဲနေသေးသည်။ အစိုးရသစ်အနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ ဘက်မှ ရုပ်တည်ပေးမည်ဟု မျှော်လင့်ရသော်လည်း အမှန်တကယ်ဖြစ်လာခြင်းရှိမရှိကိုမူ အချိန်ကသာလျှင် အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ယခင်အစိုးရက မြေယာသိမ်းယူခြင်း၊ မတရားရယူခြင်းနှင့်ပတ်သက်သော ပဋိပက္ခများကို ဖြေရှင်းမပေးသည့်အပြင် ဒေသခံပြည်သူများ တောင်းဆိုသော အချက်အလက်များကိုလည်း လိုက်လျောပေးခဲ့ခြင်း မရှိချေ။ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ထူးဆန်းသောပြဿနာတစ်ခု မဟုတ်သော်လည်း ဤအစီရင်ခံစာပါ အကြောင်းအရာ အချက်အလက်များကြောင့် အစိုးရသစ်အနေဖြင့် ချိုးဖောက်မှုများ တဖြည်းဖြည်းလျော့နည်းလာစေရန် လုပ်ဆောင်နိုင်မည်ဟု မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက မျှော်လင့်ပါသည်။

၈) အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ

ပြည်ထောင်စုအစိုးရသို့ -

- ဒေသခံပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်ရန်တွက် တရားဥပဒေဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဆောင်ရန်၊ မြေယာသိမ်းယူခြင်း၊ မတရားရယူခြင်းနှင့် လျော်ကြေးငွေပေးအပ်ခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ တွင် ဥပဒေဆိုင်ရာ ကိုယ်စားပြုမှုများနှင့် အကြံဉာဏ်များ ပေးအပ်ရန်။
- မျှတသောလျော်ကြေးငွေပေးချေမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်အတွက် တိကျသောလမ်းညွှန်ချက်များနှင့် လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကို ထုတ်ပြန်ပေးရန်။
- နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများနှင့် ပတ်သက်သော ကိစ္စရပ်များကို စုံစမ်းစစ်ဆေး ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန်အ တွက် လွတ်လပ်ပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသော ဥပဒေအကျိုးဆောင်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခန့်အပ် တာဝန်ပေးရန်။ အဆိုပါကိစ္စရပ်များကို လုပ်ဆောင်ရာတွင် ဘက်လိုက်မှုကင်းစေရန်အတွက် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ၊ ဆုံးဖြတ် ချက်ချမှတ်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ ပြန်လည်အယူခံခွင့်ရှိစေရန်။
- မြေယာသိမ်းယူခြင်း၊ မတရားရယူခြင်းများအတွက် ပြည်သူများရှေ့မှောက်တွင် လွတ်လပ်ပွင့်လင်းစွာ တရားစီရင်ရန်နှင့် တရားစီရင်ရာတွင် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိစေရန်အတွက် လုပ်ဆောင်ပေးရန်။ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် နစ်နာသူပြည်သူများထံသို့ မြေယာများပြန်လည်ပေး အပ်ရန် သို့မဟုတ် မျှတကောင်းမွန်သော လျော်ကြေးများ ပေးအပ်ရန်။
- မြေယာသိမ်းယူခြင်း၊ မတရားရယူခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ လုံးဝသည်းမခံသောမူဝါဒကို ချမှတ်ရန်နှင့် တရားဥပဒေအတိုင်း တိကျစွာ စီရင်ရန်။
- ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစီမံကိန်းများနှင့်ပတ်သက် တိကျသောစံနှုန်းများ သတ်မှတ်ပြဌာန်းရန်။

မွန်ပြည်နယ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလုပ်ငန်းများ ဖောင်ဆောင်နေသူများသို့

- တာဝန်ယူတာဝန်ခံမှုအပြည့်ဖြင့် ကျင့်ဝတ်များကို လိုက်နာရန်၊ ပြည်သူလူထုနှင့် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း များထံမှ လွတ်လပ်သော သဘောဆန္ဒများကို ကြိုတင်ရယူရန်၊ လယ်ယာမြေနှင့် ဆုံးရှုံးမှုများအတွက် မျှတသော လျော်ကြေးငွေ ပေးချေရန်၊ ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးရာတွင် ၎င်းတို့၏ မိခင်ဘာသာ စကားဖြစ်သော မွန်ဘာသာကို အသုံးပြုရန်။
- လုပ်ဆောင်နေသော စီမံကိန်းအားလုံးနှင့်ပတ်သက်၍ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရန်၊ နိုင်ငံတော်စီမံကိန်း ဟုတ်မ ဟုတ် မှန်ကန်စွာ သတင်းထုတ်ပြန်ရန်နှင့် နိုင်ငံတော်စီမံကိန်းဖြစ်ပါက စီမံကိန်းဆိုင်ရာ ခွင့်ပြုချက်များနှင့် စီမံကိန်းကာလအပိုင်းအခြားများကို ရှင်းလင်းစွာ ထုတ်ပြန်ရန်၊ နိုင်ငံတော်စီမံကိန်းမဟုတ်ခြင်း၊ စီမံကိန်းပြီး ဆုံးခြင်းနှင့် သတ်မှတ်ချိန်အတိုင်း စီမံကိန်းမစတင်နိုင်ခြင်း ကိစ္စရပ်များတွင် ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေနှင့်အ ညီ လွတ်လပ်သော သဘောတူညီမှုဖြင့် ရယူထားခြင်းမဟုတ်သော လယ်ယာမြေများအားလုံးကို မူလပိုင်ရှင် ထံ ပြန်လည်ပေးအပ်ရန်။
- မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရနှင့် ပြည်သူလူထုများအနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများနှင့်ပတ်သက်၍ ပိုမိုသိရှိနား

မွန်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆန်းစစ်ခြင်း၊ လည်နိုင်စေရန် အဆိုပါကုမ္ပဏီများ၏ အကြောင်းအရာနှင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့သော စီမံကိန်းများအကြောင်းကို ပြည့်စုံစွာထုတ်ပြန်ပေးရန်၊ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်ကို အသုံးပြုသော ကုမ္ပဏီဖြစ်ပါက (၁၀) နှစ်အတွင်း ညစ်ညမ်းမှုစွန့်ထုတ်ခြင်း လျှော့ချရေးစီမံချက်များ ထားရှိရန်။

ဒေသဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များနှင့် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများသို့

- အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများနှင့် တရားမဝင်ပူးပေါင်းမှုများကို အဆုံးသတ်ရန်၊ ဒေသခံပြည်သူများ၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ပေးရန်။
- စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများတွင် အပြည့်အဝ ပါဝင်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်၊ မည်သူမဆို တရားဥပဒေ၏ အထက်တွင် မရှိကြောင်း ပြည်သူများကို သက်သေပြရန်။

အစိုးရ၊ ဒေသခံအာဏာပိုင်များ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသို့

- ဒေသခံပြည်သူများအနေဖြင့် ပဋိပက္ခများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် စွမ်းရည်မြှင့်တင်မှုသင်တန်းများ အထူးသဖြင့် ဥပဒေရေးရာနှင့် ငွေကြေးဈေးကွက်ဆိုင်ရာ သင်တန်းများကို အထူးလုံ့လစိုက်ထုတ်၍ လုပ်ဆောင်ပေးရန်။
- ကျောက်မီးသွေးနှင့်ပတ်သက်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုကို ပြည်သူများအကြား ပညာပေးရန်နှင့် အသိပေးနှိုးဆော်သော အမြင်ဖွင့်သင်တန်းများ ပြုလုပ်ပေးရန်။
- သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်သော အသင်းအဖွဲ့များ တည်ထောင်ပြီး အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရန်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အကြောင်း ပြည်သူလူထုကို ပညာပေးရန်။

မွန်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ပြည်သူလူထုများသို့

- အငြင်းပွားမှုများနှင့်ပတ်သက်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ကူညီရန်နှင့် တိကျမှန်ကန်သော အချက်အလက်များကို ရိုးသားစွာ မျှဝေပေးအပ်ရန်။

နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းများသို့

- မည်သည့်အရေးကိစ္စတွင်မဆို ဒေသခံပြည်သူများနှင့် တောင်သူလယ်သမားတို့၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ပေးရန်အတွက် အစိုးရကို ဖိအားပေးတောင်းဆိုရန်။
- မွန်ပြည်နယ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနေသော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ တာဝန်ယူတာဝန်ခံမှုများကို မြှင့်တင်ပေးရန်။
- ခြိမ်းခြောက်မှုများကြောင့် မြေယာဆုံးရှုံးခဲ့ရသော ရွာသူရွာသားများအား စွမ်းရည်မြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် ကူညီလုပ်ဆောင်ပေးရန်။
- ဒေသခံပြည်သူများ၏ အသိဉာဏ်ပညာမြင့်မားရေးအတွက် မြေယာအခွင့်အရေးနှင့် မြေယာဥပဒေများနှင့် ဆိုင်သော ပညာပေးသင်တန်းများ ရရှိခွင့်ရှိအောင် ကူညီဆောင်ရွက်ရန်။
- နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးစနစ်များ ထားရှိရန်။

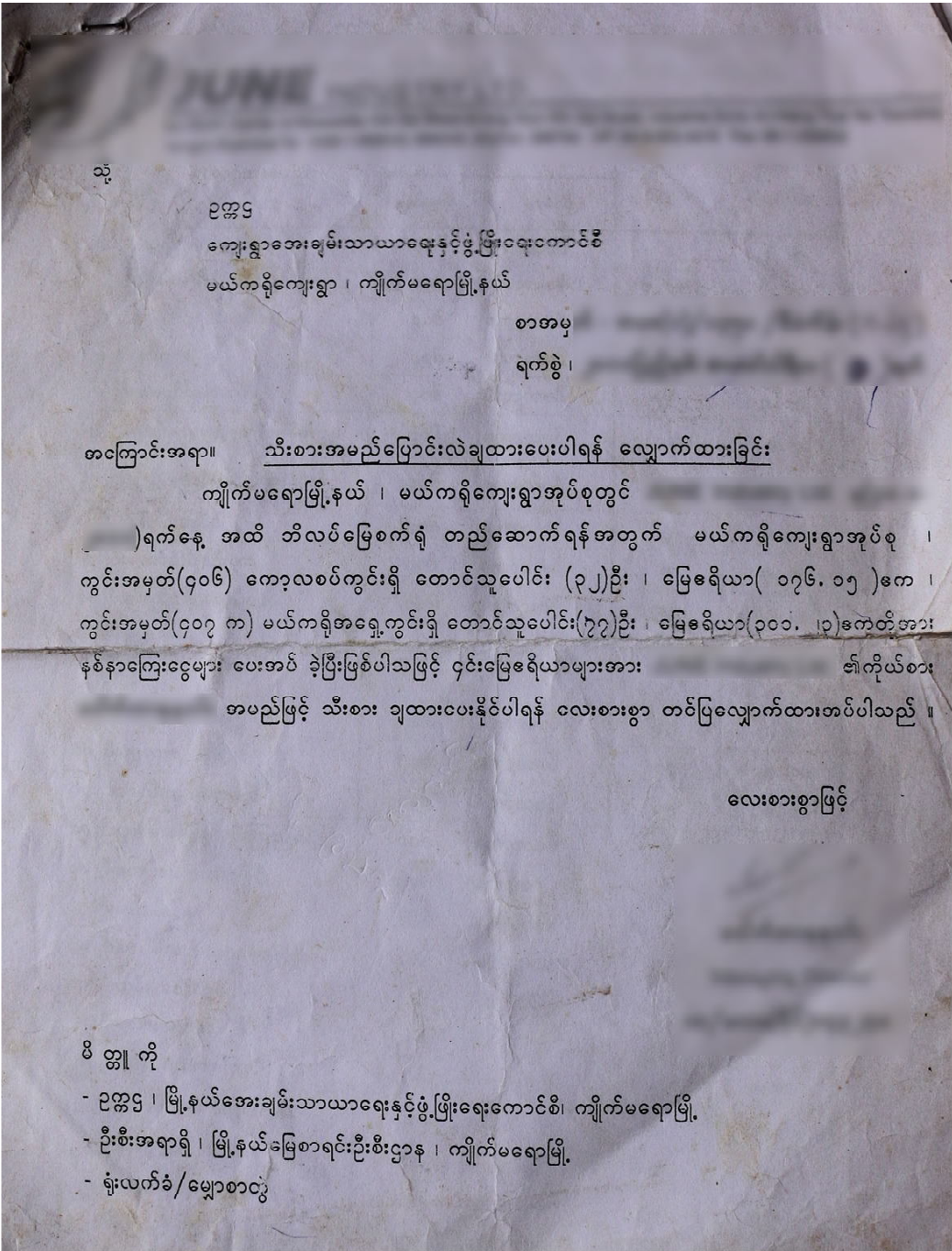

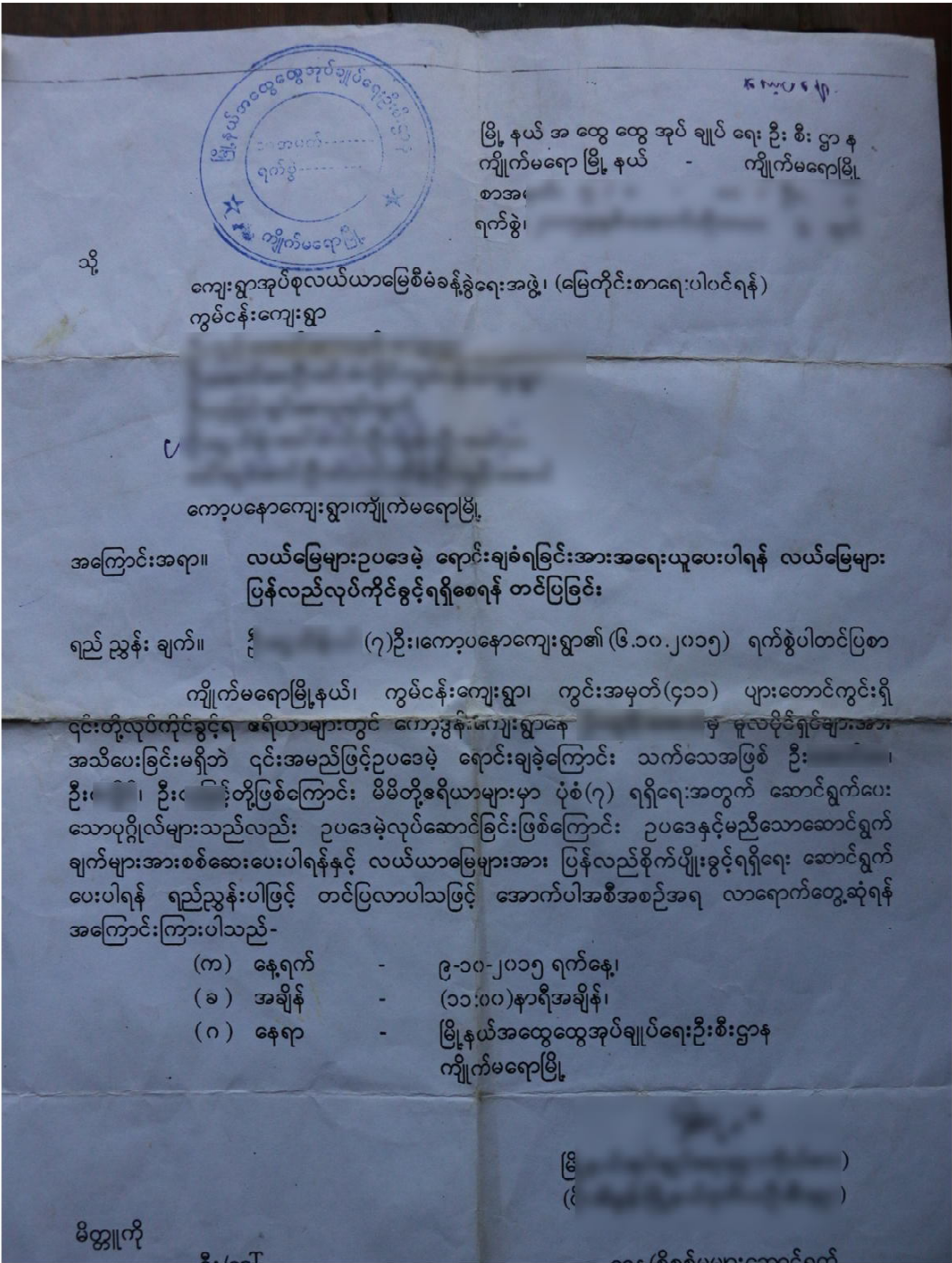

ဘိလပ်မြေစက်ရုံကုမ္ပဏီတစ်ခုက ဒေသခံတောင်သူများထံမှ ရယူထားသည့် မြေများကို သီးစားအမည်ပြောင်းလဲချထားပေးရန် လျှောက်ထားပုံ

မြေယာများ မူလပိုင်ရှင်မသိရှိဘဲ ရောင်းချခဲ့မှုများနှင့် ပတ်သက်သည့် တွေ့ဆုံမှုအတွက် ဆင့်ခေါ်စာ

**လယ်ယာမြေကိုအခြားနည်းအသုံးပြုရန်
ကန့်ကွက်လိုသူတို့က ကန့်ကွက်နိုင်ရန် ထုတ်ဆင့်သည့်ကြော်ငြာစာ**

အများပြည်သူသိရှိရန် ကြေငြာလိုက်သည်မှာ-
 မွန်ပြည်နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ မယ်ကရိုကျေးရွာအုပ်စု၊ ကွင်းအမှတ်(၄၀
 မယ်ကရိုအရှေ့ကွင်း၊ ဦးပိုင်ပေါင်း (၇၀) ဧရိယာ(၂၆၂.၃၂)ဧကရှိ လယ်မြေအားဘိလပ်မြေစက်ရုံမြေနေရာ
 အသုံးပြုရန် ကန့်ကွက်လိုလျှင် ၂၀၁၅ခုနှစ်ဒီဇင်ဘာလ(၅)ရက်နေ့မှတိုင်မီမည်သူမဆိုကန့်ကွက်နိုင်သ
 ထိုနေ့ရက် ကျော်လွန်မှ တင်သွင်းလာသည် ကန့်ကွက်လွှာများကို လက်ခံမည် မဟုတ်ကြောင်း၊ အကယ်
 ထိုနေ့ရက်မတိုင်မီသော်လည်းကောင်း၊ ထိုနေ့ရက်သော်လည်းကောင်း၊ ကန့်ကွက်လွှာများမရလျှင်လျှောက်
 သည့်အတိုင်း ဒေါက်တာနုနဝင်းအားလုပ်ပိုင်ခွင့်၊ အသုံးပြုခွင့်ပေးမည် ဖြစ်ကြောင်းကြေငြာလိုက်သည်။

မြေ၏နယ်နိမိတ်

မြောက်ဘက်တွင် - (၄၀၆)ကော့လစပ်ကွင်း
 အရှေ့ဘက်တွင် - တောင်သူလုပ်ကွက်များ
 အနောက်ဘက်တွင် - (၄၀၇)မယ်ကရိုရွာကွင်း
 တောင်ဘက်တွင် - (၄၀၈)ပျားတောင်မြောက်ကွင်း

ရက်စွဲ၊ ၆ .၁၁.၂၀၁၅

လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့်စာရင်းအင်းဦးစီး
ကျိုက်မရောမြို့

ဦးစီးမှူး
မြို့နယ်မြေစာရင်းဦးစီးဌာန
ကျိုက်မရောမြို့နယ်

နေ့စွဲ၊ - ၁၁ - ၂၀၁၅

အကြောင်းအရာ။ ဥပမာမူ လယ်မြေကို အခြားနည်းအသုံးပြုလျှောက်ထားခြင်းနှင့်
 ဘိလပ်မြေစက်ရုံ တည်ဆောက်ရန်ဒေသခံပြည်သူများကန့်ကွက်လိုကြောင်း
 အစီရင်ခံတင်ပြခြင်း

အထက်ပါအကြောင်းအရာကိုစွန့်ပတ်သက်ပြီး ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ မယ်ကရိုကျေးရွာ
 အုပ်စု၊ ကော့ပနေကျေးရွာအုပ်စုအပါအဝင် ကွင်းအမှတ်(၄၀၆)၊ ကော့လစပ်ကွင်း၊ ဦးပိုင်ပေါင်း (၃၂)။
 ဧရိယာ(၁၆၈.၃၁)ဧကရှိ လယ်ယာမြေများကို ဥပမာမူ အခြားနည်းအသုံးပြုလို၍ သက်ဆိုင်ရာမြေစာရင်းဦးစီး
 ဌာနနှင့် ဌာနအသီးသီးသို့တင်ပြလျှောက်ထားပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ တင်ပြလျှောက်ထားခြင်းကို ဒေသခံ
 ပြည်သူများကန့်ကွက်လိုကြောင်းအကြောင်းအရာကိုလက်ခံပါသည်။ အခြားသားသားဝမ်း ဆန္ဒမရှိပါ။ လယ်ယာမြေကို

လယ်ယာမြေများ အသုံးပြုရန် လျှောက်ထားမှုအား ကန့်ကွက်နိုင်ကြောင်း ကြေညာလွှာနှင့် မူလမြေပိုင်ရှင်တို့၏ ကန့်ကွက်လိုကြောင်း အကြောင်းကြားစာ

သို့

ဥက္ကဋ္ဌ

လယ်ယာမြေနှင့် အခြားမြေများ သိမ်းဆည်းခံရမှုများကြောင့်

ပြည်သူများနှစ်နာမူမရှိစေရေးအတွက် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်

နေပြည်တော်

ရက်စွဲ၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၂၂)ရက်

အကြောင်းအရာ။ ဘိလပ်မြေစက်ရုံတည်ဆောက်ခြင်းကြောင့် လယ်မြေသိမ်းဆည်းခံရမှုမှ ပြန်လည်ရယူလိုခြင်းကိစ္စ

၁။ ကျွန်တော်/ကျွန်မတို့သည် မွန်ပြည်နယ်၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ မယ်ကရီကျေးရွာတွင် နေထိုင်ကြသူများဖြစ်ပြီး မိရိုးဖလာလယ်ယာလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်စားသောက်နေသော ဘောင်သူ လယ်သမားများ ဖြစ်ကြပါသည်။

၂။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၁)ရက်နေ့တွင် ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ မယကအဖွဲ့ဝင်များနှင့် ဒေါက်တာဒေါ်... ဆိုသူတို့သည် မယ်ကရီကျေးရွာသို့ ရောက်ရှိလာပြီး ဘိလပ်မြေစက်ရုံတည်ဆောက်မည့် မြေဧရိယာအတွင်း ပါရှိသောလယ်မြေလုပ်ပိုင်ခွင့်ရရှိထားသူ လယ်သမားများအား ခေါ်ယူ၍ လယ်မြေအမျိုးအစားအလိုက် အဆင့်(၁)ရှိ မြေကို ကျပ်သုံးသိန်းငါးသောင်း ၊ အဆင့်(၂)ရှိမြေကို ကျပ်သုံးသိန်း၊ အဆင့်(၃)မြေကို ကျပ်ငါးသောင်း၊ အဆင့်(၄)ရှိမြေကို ကျပ်တစ်သောင်းငါးထောင်သတ်မှတ်၍ နှစ်နာကြေးပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း အကယ်၍သတ်မှတ်သည့်အတိုင်း ရယူခြင်းမရှိပါက ၎င်းလယ်မြေများကို နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲများ၏ အဓိနဲ့ညွှန်ကြားချက်အရ သိမ်းယူရမည်ဟု ပြောဆိုလာပါသည်။ ကျွန်တော်/ကျွန်မတို့သည်ရိုးသားစွာလယ်လုပ်သူများဖြစ်သည့်အတွက် ဗဟုသုတနည်းပါးခြင်း၊ ကြောက်လန့်မှုရှိခြင်း အလကားသက်သက် ဆုံးရှုံးရမည်ကို စိုးရိမ်သဖြင့် ပေးသည့်ငွေအနည်းငယ်ဖြစ်သာ ကျေနပ်ခဲ့ရပါသည်။

၃။ ယခု ကျွန်တော်/ကျွန်မတို့သည် လယ်ယာမြေမဲ့ ဖြစ်နေသည့်အတွက် အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။ တွေ့ရာ ရရာအလုပ်ကို ကျားဘမ်းလုပ်ကိုင်စားသောက်နေရပါသည်။ မိရိုးဖလာ လယ်လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများဖြစ်သည့်အတွက် လယ်ယာမြေမှလွဲ၍ မည်သည့်အလုပ်ကိုမျှလုပ်ကိုင်တတ်ခြင်း မရှိဘဲ လယ်ယာလုပ်ငန်းကိုသာ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုလိုပါသည်။

၄။ ဘိလပ်မြေစက်ရုံတည်ဆောက်ရာတွင် နိုင်ငံတော်၏ စီမံချက်လား၊ ပုဂ္ဂလိကလား၊ ဂဿနက မသိရဘဲ မိမိတို့လယ်သမားများအနေဖြင့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ကျေးရွာနေပြည်သူများအလုပ်အကိုင်ရရှိရေး၊ ကျေးလက်မီးလင်းရေး၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးကောင်းမွန်လာရေးအတွက် မျှော်မှန်းချက်

မူလမြေပိုင်ရှင်တို့၏ အသိမ်းဆည်းခံ မြေယာများ ပြန်လည်လုပ်ကိုင်ခွင့်ရရန် တောင်းခံစာ

ပုံစံ - ၁၅ (က)

**တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့၊
လယ်မြေမှတစ်ပါး လယ်ယာမြေအား အခြားနည်းဖြင့်အသုံးပြုရန် ခွင့်ပြုမိန့်**

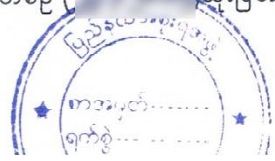
-----မွန်ပြည်နယ်-----တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်၊-----မော်လမြိုင်-----ခရိုင်၊-----ကျိုက်မရော-----မြို့နယ်
-----ငပြေမ-----ရပ်ကွက်/ကျေးရွာအုပ်စုနေ ဦး-----၏သား/သမီး ဦး/ဒေါ်/အဖွဲ့အစည်း
-----နိုင်ငံသား/အမျိုးသားစိစစ်ရေးကတ်အမှတ်-----အား
လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၉ နှင့် ၃၀ တို့အရ အောက်ဖော်ပြပါ လယ်မြေမှတစ်ပါး လယ်ယာမြေကို သတ်မှတ်
ထားသည့် စည်းကမ်းချက်များ နှင့် အညီ အခြားနည်းဖြင့်အသုံးပြုခွင့်ပြုလိုက်သည်။

အခြားနည်းအသုံးပြုခွင့်ပြုသည့် လယ်မြေမှတစ်ပါး လယ်ယာမြေအကြောင်းအရာ
-----မွန်-----တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်၊-----မော်လမြိုင်-----ခရိုင်၊-----ကျိုက်မရော----- မြို့နယ်

စဉ်	ရပ်ကွက်/ ကျေးရွာ အုပ်စု	ကွင်း/ အကွက် အမှတ်နှင့် အမည်	ဦးပိုင် အမှတ်	မြေမျိုး	ခွင့်ပြုသည့် ဧရိယာ		ခွင့်ပြုသည့်နည်းလမ်း	မှတ်ချက်
					ဧက	ဒဿမ		
၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉
မွန်	ငပြေမ ကျေးရွာအုပ်စု	ကွင်းအမှတ် (O.S.S) ကြေးတိုင်ပြင် ကွင်း	(၁၀)ခု	ဥယျာဉ်မြေ	၁၆၈	၁၇	ဘိလပ်မြေကုန်ကြမ်းကပ် မြေကူးဖော်ရေးလုပ်ငန်း မြေအဖြစ်အသုံးပြုရန်	

သက်သေခံမြေပုံပူးတွဲထားပါသည်။

တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့၏ (၂၉ - ၁၀ - ၂၀၁၅)ရက်နေ့၊အစည်းအဝေး
အမှတ်စဉ် ( )ဆုံးဖြတ်ချက်အပိုဒ် (၂၂) အရ၊ လက်မှတ်ရေးထိုးထုတ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

ပျားတောင်ဒေသရှိ ဘိလပ်မြေစက်ရုံကုမ္ပဏီတစ်ခု လျှောက်ထားခဲ့သည့် လယ်ယာမြေများကို
တစ်ခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုခွင့်အား ခွင့်ပြုကြောင်း ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့၏ အမိန့်စာ

နေ့စွဲ၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၂၅) ရက်

အကြောင်းအရာ။ ။ MCL မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေကုမ္ပဏီ၏ ကျွဲကပ်မရောမြို့နယ်တွင် တည်ဆောက်လျှက်ရှိသော ဘိလပ်မြေစက်ရုံ၌ ကျောက်မီးသွေးသုံးလျှပ်စစ်ဓါတ်အားစက်ရုံအား ချပ်တန့်ပေးရန် တောင်းဆိုတင်ပြခြင်း။

၁။ အထက်ပါအကြောင်းအရာနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး မော်လမြိုင်ဘိလပ်မြေကုမ္ပဏီ (MCL) နှင့်ထိုင်းနိုင်ငံ အခြေစိုက် (SCG) ဘိလပ်မြေကုမ္ပဏီတို့ ပူးပေါင်းပြီး ကျွဲကပ်မရောမြို့နယ် ကော့ခွန်၊ ကော့ပနောဒေသတွင် (၂၀၁၂)ခုနှစ် ကုန်ပိုင်းမှစပြီး အကောင်အထည်ဖော်ကြသည်ဟု သိရပါသည်။

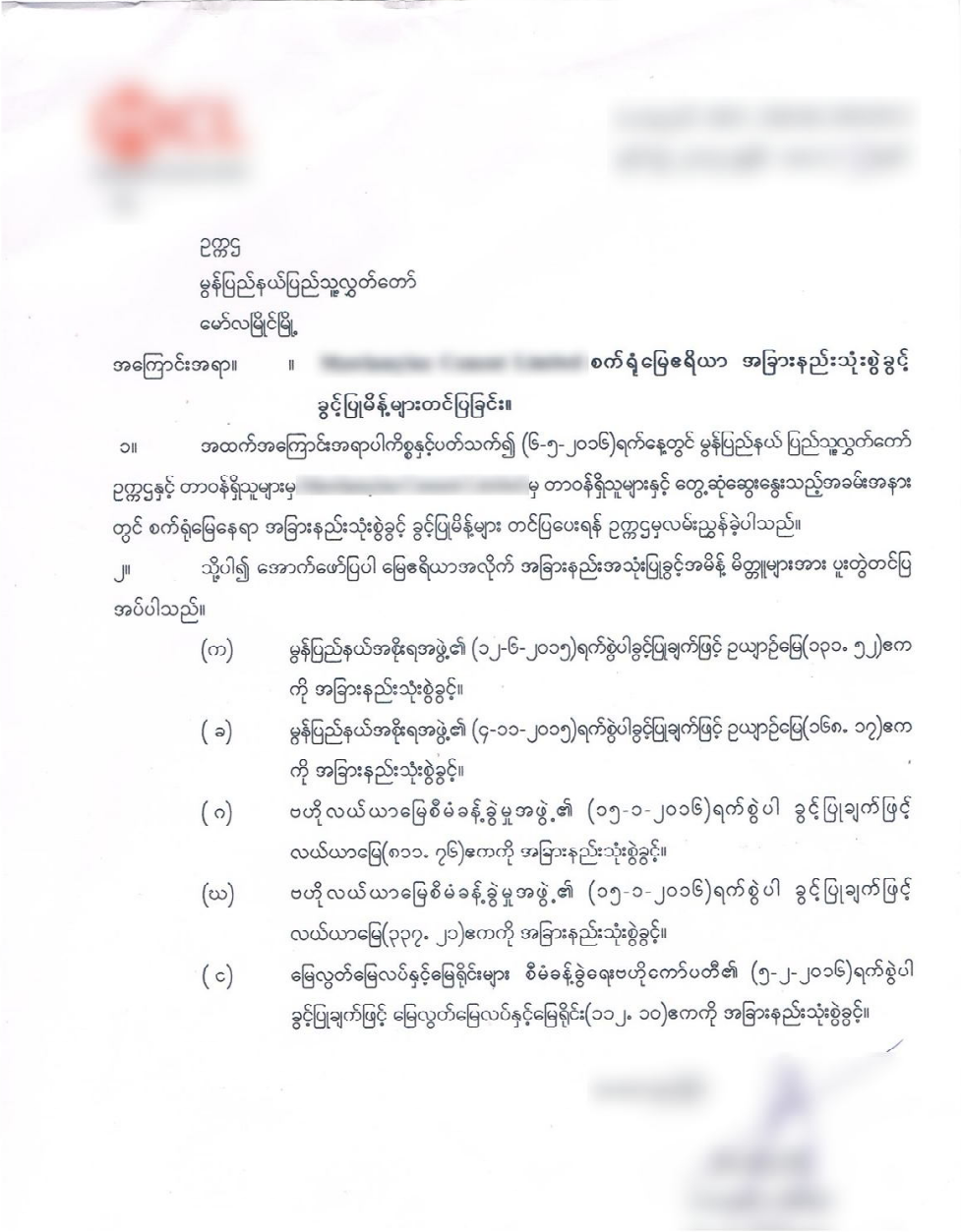
၂။ မော်လမြိုင်မြို့ (MCL) ကုမ္ပဏီနှင့်ထိုင်းနိုင်ငံ (SCG) ကုမ္ပဏီ တို့၏ ဘိလပ်မြေစက်ရုံ တည်ဆောက်(ခွင့်ပြုချက်) လုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်၍ စက်ရုံမြေနေရာ ဝယ်ယူစဉ်က ဒေသခံပြည်သူတို့အား စက်ရုံလည်ပတ်ရာတွင် အသုံးပြုမည့် ဓါတ်အားစနစ်ကို အသိပေးခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ ဘိလပ်မြေစက်ရုံမှ ထွက်ရှိသည့်ပေးထွက်ဆိုးကျိုး ကိစ္စရပ်တို့သည် စက်ရုံအနီးရှိ ပြည်သူတို့အပေါ်မည်မျှ သက်ရောက်နိုင်သည်ကိုလည်း ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ ရှင်းလင်းမှု မရှိခဲ့ပါ။

၃။ မွန်ပြည်နယ်သူပြည်နယ်သားနှင့် ရဟန်းသံဃာအပေါင်းတို့သည် လျှပ်စစ်ဓါတ်အားဖြင့် စက်ရုံလည်ပတ်မည်ဟု အစကယုံကြည်ထား၍ စက်ရုံတည်ဆောက်မှုကို စောင့်ကြည့်နေကြပါသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် မည်ကဲ့သို့ အကျိုးသက်ရောက်နိုင်ကြောင်းကို ယခင်ပြည်နယ်အစိုးရ အဖွဲ့တို့က မိမိတို့ ဒေသခံများကို တစ်ခါမျှ ရှင်းလင်းဆွေးနွေးမှု မပြုလုပ်ကြပါ။

၄။ လွန်ခဲ့သော ၂၀၁၅ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းကာလရောက်မှသာ ဘိလပ်မြေစက်ရုံ လည်ပတ်ရန်အတွက် ကျောက်မီးသွေးသုံး လျှပ်စစ်ဓါတ်အားပေး စက်ရုံတည်ဆောက်ပြီး ဘိလပ်မြေစက်ရုံ လည်ပတ်မည်ဟု မော်လမြိုင် (MCL) က ရှင်းပြခဲ့ပါသည်။ ထိုအခါမှသာ ပြည်သူ့အများသည် အံ့ဩတုန်လှုပ်သွားကြပါသည်။ အတ္တရံမြစ်ကြောင်းအတွင်း သင်္ဘောကြီးများဖြင့် ကျောက်မီးသွေးများ နေ့ညမပြတ် သယ်ပို့နေသည်ကို သိလာရပါသည်။ ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးများသော ကျောက်မီးသွေးသုံး လျှပ်စစ်စက်ရုံ မိမိရပ်ရွာအနီး တည်ဆောက်နေ၍ ကျွန်တော်တို့ ဒေသခံပြည်သူများ အသက်ဘေးအန္တရာယ် များစွာ ကြုံတွေ့ရတော့မည်။ ၎င်းနည်းတူ ပင်လောင်းမြို့နယ် တီကျစ်ရွာ ပအိုဝ်းကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသတွင် ကျောက်မီးသွေးဖြင့် လည်ပတ်သည့် လျှပ်စစ်ဓါတ်အားစက်ရုံ တည်ဆောက်ခဲ့ရာ စက်ရုံမှ ထွက်သော ကျောက်မီးသွေးအမှုံများ၊ အငွေ့များ စက်ရုံမှ ထွက်သည့်ရေများတို့သည် စိုက်ပျိုးရေး၊ သောက်သုံး

ပျားတောင်ဒေသရှိ MCL ကုမ္ပဏီ၏ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်ဖြင့် စက်ရုံလည်ပတ်မည့် အစီအစဉ်ကို ရပ်တန့်ပေးရန် ဒေသခံတို့၏ တောင်းဆိုတင်ပြစာ။

ပျားတောင်ဒေသရှိ ဒေသခံပြည်သူတို့၏ ရာဂဏန်းနှင့်ချီသော လယ်ယာမြေများကို စက်ရုံမြေအဖြစ်အသုံးပြုနိုင်ရန်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ခွင့်ပြုမိန့်များ တင်ပြသည့် စာ။